

Programmabegroting

30 september 2025

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	5
Leeswijzer	6
2. Inleiding	7
3. Wijzigingen begroting	9
Programma 1 Maatschappelijke voorzieningen	9
Programma 2 Preventieve ondersteuning	11
Programma 3 Individuele ondersteuning	13
Programma 4 Economie en Mobiliteit	17
Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling	18
Programma 6 Veiligheid	19
Programma 7 Kwaliteit leefomgeving	20
Programma 8 Bestuur en Organisatie	22
4. Programmaplannen	25
1. Maatschappelijke voorzieningen	26
2. Preventieve ondersteuning	39
3. Individuele ondersteuning	55
4. Economie en mobiliteit	69
5. Ruimtelijke ontwikkeling	79
6. Veiligheid	96
7. Kwaliteit leefomgeving	101
8. Bestuur en Organisatie	107
5. Financiën	119
5.1 Samenvatting financieel beeld	119
5.2 Financiële positie	121
5.3 Algemene uitkering	122
5.4 Investerings	122
5.5 Kredieten	124
5.6 Reserves	124
6. Paragrafen	125
6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	125
6.2 Lokale heffingen	129
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen	134
6.4 Financiering	144
6.5 Bedrijfsvoering	149
6.6 Openbaarheidsparagraaf	157

6.7 Verbonden partijen.....	158
6.8 Grondbeleid	166
6.9 Grote projecten	170
7. Bijlagen.....	174
Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief	175
Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen	178
Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2025	180
Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen	182
Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld	183
Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2026-2029	187
Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten	188
Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves	193
Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve EnergieWEB fonds	195
Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen	196
Bijlage 4 - Kredieten.....	197
Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	199
Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven	201
Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren.....	203
Bijlage 8 - Kerngegevens	205
Bijlage 9 - EMU saldo	206
Bijlage 10 - Begrotingssubsidies.....	207
Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamer	210
Bijlage 12 - MPG Lite 2025.....	2103

1. Voorwoord

Bij de Programmabegroting van vorig jaar werden de gevolgen van ‘het ravijn’ voor het eerst duidelijk zichtbaar. Toen wisten we dat er een pittig jaar voor ons lag. Nu zijn we een jaar verder en ligt de Programmabegroting 2026-2029 voor u. De begroting waarin we zien dat de voorgenomen ombuigmaatregelen, die uw raad bij de Perspectiefnota 2026-2029 heeft vastgesteld, leiden tot een robuust financieel beeld, waarmee we voorbereid zijn op wat gaat komen.

Dit is tevens de laatste begroting van dit college. We kijken terug op een periode waarin het is gelukt om ondanks de (financiële) onzekerheden met elkaar te doen wat goed is voor Ede. Te doen wat bijdraagt aan een hoge brede welvaart in Ede; die aantrekkelijke gemeente in het groen met de sterke sociale cohesie als kracht. Waar alle inwoners met plezier kunnen wonen, werken en recreëren. Nu én in de toekomst.

We weten ook dat we er hiermee nog niet zijn. De onzekerheid blijft. Maar door de gedegen aanpak is gemeente Ede goed voorbereid op dat wat de toekomst brengt. Het resultaat van hoe we in Ede samen uitdagingen aanpakken: elkaar blijven zien en aandacht hebben voor elkaar. Een jaar geleden gingen we samen die uitdaging aan en als wethouder Financiën presenteer ik u nu, een jaar later, een weerbare begroting.

Bram van der Beek
Wethouder Financiën

Leeswijzer

Met deze leeswijzer geven we een overzicht wat in welk hoofdstuk van de programmabegroting staat vermeld.

In het *inleidend* hoofdstuk, *hoofdstuk 2*, licht het college toe hoe zij tot deze programmabegroting is gekomen.

Alle belangrijke *aanpassingen* ten opzichte van de Programmabegroting 2025-2028 en de Perspectiefnota 2026-2029 zijn opgenomen in *hoofdstuk 3*. In dit hoofdstuk wordt aangegeven waar meer en minder geld aan wordt uitgegeven in de jaren 2025 tot en met 2029. Al deze posten worden vervolgens kort toegelicht.

Deze programmabegroting bestaat uit acht deelprogramma's. In *hoofdstuk 4* zijn hiervoor de *programmaplannen* opgenomen. Voor elk van de acht begrotingsprogramma's is aangegeven wat het doel is en welke algemene ontwikkelingen we zien. Elk programma bestaat vervolgens weer uit een aantal productgroepen. Per productgroep is aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost. Hierbij zijn zoveel mogelijk streefwaarden opgenomen bij zogenaamde effect- en prestatie-indicatoren. Nieuwe indicatoren worden aangeduid met een (1). Vanaf 2020 worden in door de gemeenteraad vast te stellen nota's, waar van toepassing, streefwaarden opgenomen. Deze streefwaarden komen terug in de programmabegroting. Voor onderwerpen waarvoor door de raad nog geen kaders zijn vastgesteld, worden streefwaarden bepaald door middel van deze programmabegroting.

De programmaplannen zijn financieel gebaseerd op de kaders die voortvloeien uit de Perspectiefnota 2026-2029. De voorstellen die zijn opgenomen in hoofdstuk 3 zijn nog niet verwerkt in de programmaplannen. Diverse thema's spelen binnen verschillende programma's. Dit maakt dat gedeeltelijke herhaling noodzakelijk is.

In *hoofdstuk 5* gaan we in op het totaal van de gemeentelijke *financiën*. We schetsen het financiële beeld van de gemeente voor en na de keuzes in deze programmabegroting. Verder gaan we in op de financiële positie van de gemeente, de gevolgen van de algemene uitkering van het rijk en onze investeringen, kredieten en reserves.

In *hoofdstuk 6* behandelen we een aantal onderwerpen die verder inzicht geven in onze *financiële situatie* in 9 paragrafen. Dit zijn belangrijke achtergronden bij deze programmabegroting. Zo gaan we bijvoorbeeld in op ons weerstandsvermogen en risico's, de lokale heffingen en met welke partijen we verbonden zijn.

2. Inleiding

Een weerbare samenleving met een weerbare begroting

In juli van dit jaar heeft uw gemeenteraad via de Perspectiefnota de koers voor de gemeente voor de jaren 2026-2029 op hoofdlijnen vastgesteld. In deze nota zijn de noodzakelijke ombuigmaatregelen in beeld gebracht en is het gelukt om een groot deel van de financiële tekorten (circa € 15 miljoen in 2029) op te lossen.

Nu ligt de Programmabegroting 2026-2029 voor u, de uitwerking van deze Perspectiefnota. Waarin we zien dat de voorgenomen ombuigmaatregelen leiden tot een robuust financieel beeld en dat we beter op de toekomst voorbereid zijn. Echter, de onzekerheid vanuit het Rijk blijft. Daarom doen we ook hier weer de oproep aan het Rijk om zijn verantwoordelijkheid te nemen: wees een betrouwbare partner én laat gemeenten niet in (financiële) onzekerheid. We doen het immers samen en samen staan we aan de lat voor een mooi Nederland.

Het is ons doel dat Ede die aantrekkelijke gemeente in het groen blijft waar inwoners met plezier kunnen wonen, werken én recreëren. Naast een weerbare begroting, heeft Ede in de basis ook een weerbare samenleving. We verwijzen graag nogmaals naar “De Atlas voor Nederlandse gemeenten 2024” waarin wordt bevestigd dat onze sociale cohesie zeer sterk is. Dit uit zich o.a. in veel inwoners die vrijwilligerswerk doen. Ede scoort hoog op de verschillende brede welvaartsaspecten, wat Ede een geliefde plek maakt om te wonen. Daar zijn we trots op en dat willen we koesteren.

Bouwen aan de toekomst

De afgelopen jaren hebben wij ons daar vol voor ingezet. We startten onze bestuursperiode in 2022 en schreven onze plannen op in het Bestuursakkoord “Samen bouwen aan de toekomst”. We hebben sindsdien al veel bereikt waar we trots op zijn. Zaken waar we vol op hebben ingezet, waar inwoners soms ook hinder van hebben ondervonden, én waar heel Ede en omgeving nu de vruchten van plukt. Denk aan het nieuwe station Ede-Wageningen en de aanleg van het PicoBello pad. Hier zijn hele grote stappen gezet voor de toekomst en specifiek voor de bereikbaarheid van Ede. We denken ook aan onze ondersteuning aan boeren en onze inzet op het stikstofdossier met de wil om te onderzoeken wat wel kan. En hoe we Ede van het stikstofslot afkrijgen, met oog voor een klimaatneutraal Ede en liefde voor onze prachtige natuur.

We benadrukken ook graag alle investeringen in maatregelen en impulsen om de woningbouwproductie te bevorderen, het investeren in preventie, bieden van passende zorg, de ontwikkeling van onze Visie op het Sociaal Domein, nieuwe samenwerkingen die we zijn aangegaan met partners, onze prachtige en goed onderhouden openbare ruimte, onze inzet voor de ondernemers van Ede en het bieden van onderdak aan vluchtelingen. Het is ons gelukt om in moeilijke tijden toch te investeren en verder te bouwen aan een Ede waar het goed wonen, werken en recreëren is.

Groei vanuit onze kracht

Ede is een gemeente die al jaren groeit. Niet omdat groei een doel op zich is, maar groei is de resultante van ons aantrekkelijke gebied. Waar je naast de natuur kunt wonen, je meer huis voor je geld krijgt, grote steden via het spoor makkelijk te bereiken zijn, met goede scholen in een veilige omgeving. Deze aantrekkingskracht betekent meer diversiteit aan inwoners met ook andere collectieve behoeften. Naast noodzakelijke uitbreiding van voorzieningen zijn er ook nieuwe behoeften aan voorzieningen bij gekomen. Dat Ede groeit, is daarmee een gegeven, een kans om Ede nog mooier te maken.

We hebben als samenleving invloed op *hoe* we die groei vorm willen geven. Onze invalshoek is altijd geweest om dit te doen vanuit onze kracht te doen; de sterke sociale cohesie. Onze economische groei en welvaart moeten gebaseerd zijn op goede zorg voor jong en oud en aandacht en hulp voor hen die niet kunnen. Bestaanszekerheid is voor ons essentieel. Een dak boven je hoofd, meedoen in de samenleving, kansrijk

opgroeien en je veilig voelen vormen de basis. Daarom streven we ook nu een flinke woningbouwproductie na. We willen ongelijk investeren voor gelijke kansen. We hebben flinke ambities om de leefbaarheid in Hoogbouw Ede-Zuid te verbeteren en we investeren in onderwijs en onderwijshuisvesting. We blijven veel aandacht hebben voor de jeugdproblematiek en doen er alles aan om de zorg toegankelijk te houden. We geloven in preventie, ondersteuning van kwetsbare groepen en een sociale basis. We bezuinigen op dubbele voorzieningen en inefficiëntie, individuele voorzieningen en bepaalde subsidies. Dit raakt sommige inwoners, bijvoorbeeld via de Wmo.

Verder richten we ons vol op de verdere doorontwikkeling van het Stationskwartier, waar wonen en werken centraal staan en we werken aan de routekaart klimaatneutraal 2050. We zetten ook in op investeringen in maatschappelijke voorzieningen, zoals het Concept Friso, de nieuwbouw van het zwembad Nieuw-Hoekelum en middels deze Programmabegroting in zwembad Vrije Slag in verband met de nieuwe zwemwaterwet. We werken graag samen met onze partners in de Regio Foodvalley, zodat we sterker bij het Rijk en de provincie staan om onze ambities mede te faciliteren door de toekenning van gelden. Naast de vele ontwikkelingen in Ede-stad wordt hard gewerkt aan het realiseren van de gebiedsagenda's.

We beseffen goed welke zorgen spelen in de samenleving en dat we niet alles kunnen voorkomen en oplossen. Kijk naar de geopolitieke ontwikkelingen en de verandering van ons klimaat. Wel hebben we daarom extra aandacht voor de weerbaarheid van onze inwoners. We brengen in beeld welke acties nodig zijn om inwoners te stimuleren meer vooruit te denken, zodat zij zelf ook beter voorbereid zijn.

In 2026 wordt de Visie Dienstverlening uitgewerkt en blijven we inzetten op verbetering van digitalisering.

Tot slot

Dit is de laatste Programmabegroting binnen onze bestuursperiode. In deze inleiding zijn we al voorzichtig wat gaan terugblikken op dat wat we de afgelopen jaren voor Ede hebben gerealiseerd. Januari 2026 ontvangt uw raad onze volledige terugblik op de afgelopen bestuursperiode, inclusief onze adviezen op hoofdlijnen en dat wat we mee willen geven aan het volgende bestuur.

3. Wijzigingen begroting

In voorgaande begrotingen namen wij een hoofdstuk op met actualisatie van het lopende begrotingsjaar en een hoofdstuk met wijzigingen van de komende begrotingsjaren. In lijn met de Perspectiefnota 2026-2029 hebben we dat in deze begroting samengevoegd tot één hoofdstuk. Onderstaand vindt u alle aanpassingen in de begrotingsjaren 2025 t/m 2029. Daarmee wordt herhaling van teksten voorkomen omdat wijzigingen zowel betrekking kunnen hebben op het lopende begrotingsjaar als op de daaropvolgende jaren.

Tabel 3.1 - Wijzigingen begroting totaalbeeld

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2025	2026	2027	2028	2029
Maatschappelijke voorzieningen	1	42 V	2.216 N	579 N	579 N	579 N
Preventieve ondersteuning	2	451 V	609 N	555 N	130 N	130 N
Individuele ondersteuning	3	2.119 V	400 N	N	N	N
Economie en Mobiliteit	4	125 V	125 N	16 N	16 N	16 N
Ruimtelijke ontwikkeling	5	593 V	221 N	170 V	170 V	170 V
Veiligheid	6	311 V	117 N	250 N	250 N	250 N
Kwaliteit leefomgeving	7	515 N	17 N	240 V	240 V	240 V
Bestuur en Organisatie	8	5.185 V	1.636 N	1.533 N	1.059 N	814 N
Totaal		8.311 V	5.341 N	2.523 N	1.624 N	1.379 N

Programma 1 Maatschappelijke voorzieningen

Tabel 3.2 - Wijzigingen begroting programma 1

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Huisvestingsprogramma 2026		142 N	445 N	445 N	445 N
Actualisatie lasten onderwijshuisvesting	198 N	134 N	134 N	134 N	134 N
Investerings zwembad Vrije Slag i.v.m. nieuwe zwemwaterwet		1.700 N			
NK wielrennen	N				
Ziekenbarakken	N	N			
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	N	N			
Bibliotheekvoorziening Dorps huis Otterlo	240 V	240 N			
Structurele bekostiging klassieke muziek			pm	pm	pm
Totaal	42 V	2.216 N	579 N	579 N	579 N

Huisvestingsprogramma 2026

De gemeente is wettelijk verplicht om zowel kosten voor nieuwbouw, verbouw en uitbreiding van onderwijs als 1e inrichtingskosten te bekostigen. Aan de hand van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2017 wordt in het najaar het jaarlijks terugkerend huisvestingsprogramma voor onderwijs toegekend en vastgesteld.

- In verband met groei van het aantal leerlingen wordt voor 1e inrichting een krediet gevraagd ter hoogte van € 605.334. De bijbehorende structurele kapitaallasten bedragen € 66.686 vanaf 2026. Het betreft de scholen Calluna, Lettertuin, Ruitenbeek, Meza College, De Tamboerijn, Rehobothschool en Al Amana College.
- Voor huisvesting van de nieuwe school Rehoboth wordt een krediet gevraagd van € 887.315. De bijbehorende structurele kapitaallasten vanaf 2027 bedragen € 98.000. Daarnaast is structureel budget benodigd voor kosten voor beheer en onderhoud vanaf 2026 t.w.v. € 44.500 per jaar. Het schoolbestuur levert een bijdrage naar verwachting € 20.000 per jaar vanaf 2027.
- De Prinsenakker heeft recht op een 9de groep (semipermanent). Omdat de Schakel geen gebruik meer maakt van het noodlokaal bij de Koepelschool - Nieuwe Maanderbuurtweg 2, verplaatsen het noodlokaal naar de Prinsenakker. De incidentele kosten voor verplaatsing bedragen € 75.000 in 2026.

- De uitbreiding van de Veldhuizerschool wordt aangepast en bijgesteld naar 115 m² in plaats van 468 m². De beschikbare middelen voor de uitbreiding van € 1.686.000 worden bijgesteld naar € 452.640. Dit betreft een actualisatie van de kapitaallasten structureel vanaf 2026 van - € 44.000.
- De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft positief besloten voor de start van een nieuwe school Al Amana College vanaf 1 augustus 2026. Omdat bij huidige scholen onvoldoende leegstand is wordt gezocht naar een nieuwe locatie. Voor aankoop en verbouwing van een pand wordt een krediet gevraagd van in totaal € 5,5 miljoen. De bijbehorende structurele kapitaallasten vanaf 2027 bedragen circa € 270.000. Daarnaast is structureel budget benodigd voor kosten voor belastingen, verzekeringen en beheer en onderhoud vanaf 2027 t.w.v. € 30.000 per jaar.

Actualisatie lasten onderwijshuisvesting

Bij de aanvraag van het krediet en de structurele lasten van de Ruitenbeekschool en 't Streek Lyceum is geen rekening gehouden met het bepalen van een nieuwe WOZ-waarde en daaraan gekoppeld hogere OZB-lasten. De totale extra structurele kosten voor OZB bedragen € 134.000 vanaf 2025.

Daarnaast zijn de kosten voor beheer en onderhoud gebouwen in eigendom van de gemeente Ede in 2025 harder gestegen dan de bijdragen van de schoolbesturen. Dit levert voor 2025 een nadeel op van € 64.000. Onderzocht wordt of deze kosten te beperken zijn of dat het nodig is om hier structureel dekking voor aan te vragen.

Investerings zwembad Vrije Slag in verband met nieuwe zwemwaterwet

De afgelopen periode is geïnvesteerd in zwembad Vrije Slag in Bennekom om het zwembad technisch geschikt te maken voor de toekomst. In het voorjaar van dit jaar zijn de gevolgen van de nieuwe zwemwaterwet duidelijk geworden. Om aan de eisen van deze wet te voldoen is onderzoek gedaan naar de gevolgen en mogelijkheden. Er is een extra investering van per saldo € 1,7 miljoen nodig om het wedstrijdbad aan de strengere eisen voor waterdoorstroom te laten voldoen en tijdelijke sluiting te voorkomen.

NK wielrennen

Afgelopen juni is Ede gastheer geweest voor het NK wielrennen. De hiermee gepaard gaande kosten bedragen € 192.000 welke voor het grootste gedeelte bestaat uit de Fee die aan de organisatie betaald moet worden (€ 120.000). De kosten zijn volledig gedekt vanuit de beschikbare budgetten voor Evenementen (€ 84.000), Sport (€ 20.000), Recreatie & Toerisme (€ 30.000) en de stelpost onvoorzien (€ 58.000).

Ziekenbarakken

In de Programmabegroting 2024-2027 is vanuit de reserve Cofinanciering Edese Opgaven € 200.000 beschikbaar gesteld voor het verplaatsen van twee barakken naar de Mauritskazerne. Het project wordt in twee fasen uitgevoerd. Fase 1, demontage en tijdelijke opslag (€ 100.000), is begin 2024 uitgevoerd. Fase 2, restauratie en herbestemming (€ 100.000), zal vanwege de planologische procedure die volgt op het participatietraject niet in 2025 afgerond kunnen worden. Vanwege de langere doorlooptijd van fase 2 wordt voorgesteld om de tweede tranche van de subsidie, inclusief de bijbehorende dekking vanuit de reserve cofinanciering, ter hoogte van € 100.000 door te schuiven naar 2026.

Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom

De aanvraag voor de hernieuwde regeling specifieke uitkering lokale bibliotheekvoorzieningen is eind augustus 2024 toegekend voor bibliotheek Bennekom. De looptijd van de regeling loopt tot eind juni 2026 en uitvoering hiervan zal in 2026 plaatsvinden. Het hiervoor gereserveerde cofinancieringsbudget (20% van de aanvraag) zal niet in 2025, maar in 2026 aangewend worden vanwege vertraging in de nieuwbouw. Voorgesteld wordt om de gereserveerde budget, inclusief de bijbehorende dekking vanuit de reserve cofinanciering, ter hoogte van € 60.000 door te schuiven naar 2026.

Bibliotheekvoorziening Dorpshuis Otterlo

Bij de Perspectiefnota 2025-2028 is voor 2025 incidenteel € 230.000 beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van de bibliotheekvoorziening in het nieuwe multifunctionele dorpshuis in Otterlo en € 10.000 structurele lasten Cultura. Het dorpshuis wordt echter later opgeleverd dan verwacht vanwege benodigde bezuinigingen in het ontwerp, waardoor deze middelen worden overgeheveld naar 2026.

Structurele bekostiging klassieke muziek

Bij de Programmabegroting 2023-2026 zijn middelen beschikbaar gesteld om scholen de gelegenheid te bieden om hun aanbod cultuureducatie uit te breiden tot en met 2026. Cultura heeft hiervoor een aanbod ontwikkeld en zo kan onder andere aandacht besteed worden aan klassieke muziek. Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is de motie Structurele bekostiging klassieke muziek aangenomen waarin het college wordt gevraagd:

- Voorafgaand aan de Programmabegroting 2026-2029 met een plan te komen om de inzet van Cultura voor klassieke muziek in het primair onderwijs ook na 2026 te continueren en de daarvoor benodigde financiële middelen structureel vast te leggen in deze Programmabegroting.

Op dit moment in het proces van het uitvoeringsprogramma zijn de scenario's hiervoor en daarmee de kosten en bekostiging niet inzichtelijk. Vanaf 2027 is een pm-post opgenomen in deze begroting. In de Perspectiefnota 2027-2030 komen we hierop terug.

Programma 2 Preventieve ondersteuning

Tabel 3.3 - Wijzigingen begroting programma 2

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Correctie capaciteit CJG-schoolteams		130 N	130 N	130 N	130 N
Actualisatie subsidie MFD Otterlo 2025	120 V	120 N			
Ontwikkelen dagbesteding naar de voorkant		200 N	425 N		
Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning	N				
Subsidieregeling Onderwijsachterstandenbeleid	N	N			
Voortzetten steun aan leer- en ontdekcentrum TechnoDiscovery			pm	pm	pm
Bijstelling begroting VGGM-GGD	331 V	159 N			
Toekomstscenario Kind- & Gezinsbescherming	N				
Woon/welzijnconcept Posthoornstraat (v.m. pand Geels)	N				
Totaal	451 V	609 N	555 N	130 N	130 N

Correctie capaciteit CJG-schoolteams

Sinds 2013 ondersteunt het CJG alle scholen in Ede met preventieve en integrale zorg voor jeugdigen. Het aantal en de complexiteit van zorgvragen is sindsdien toegenomen, mede door landelijke trends en de preventieve koers van Ede. Ook het aantal scholen en leerlingen is gegroeid, terwijl het budget voor het CJG gelijk bleef. In 2026-2027 zijn er acht schoollocaties meer dan in 2013. Om de capaciteit hierop af te stemmen, wordt een structurele uitbreiding van € 130.000 gevraagd. Zonder uitbreiding dreigen wachtlijsten en verschuiving van zorgvragen naar duurdere jeugdhulp.

Actualisatie subsidie MFD Otterlo 2025

De middelen voor de hogere exploitatiesubsidie MFD Otterlo worden in 2025 niet ingezet voor dit doel in verband met de latere oplevering van de nieuwe locatie als gevolg van vertraging door onder andere de stikstofproblematiek. De vrijvallende middelen worden in 2025 deels ingezet voor de buurt- wijk en dorpshuizen met als doel het mogelijk maken van ontmoeting door en voor inwoners in de wijk ENKA en voor een project rond ontmoeting en activiteiten bij de Essenburg. Ten aanzien van het project rond ontmoeting en activiteiten bij de Essenburg volgt in Q4 van 2025 een bijzonder raadsvoorstel. Het resterende bedrag van € 120.000 zal niet in 2025 besteed worden maar hiervoor wordt voorgesteld deze middelen beschikbaar te stellen voor 2026, met als doel het versterken van de BWD-huizen en het faciliteren van ontmoeting.

Ontwikkelen dagbesteding naar de voorkant

Vanaf 2028 buigen we een bedrag van € 950.000 om op Wmo-dagbesteding. Door meer in te zetten op preventie en collectieve voorzieningen in de wijk willen we inwoners tijdig ondersteunen en zwaardere zorg uitstellen. We gaan voor senioren dagbesteding dicht bij de inwoners organiseren, in de buurten en wijken. Hiervoor is een investeringsbudget beschikbaar, maar pas per 2028. Om per 2028 voldoende divers en passend aanbod beschikbaar te hebben, willen we al in 2026 starten met het ontwikkelen van nieuw aanbod. Om deze reden willen we een investeringsbudget trapsgewijs vanaf 2026 inzetten.

Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning

Eerder dit jaar is de subsidieregeling 'Voorkomen voortijdig schoolverlaters Doorstroompunt regio Vallei' door het college vastgesteld. De hiermee gepaard gaan de kosten (subsidieplafond) bedragen € 535.000 en worden gedekt vanuit de Specifieke uitkering Voortijdig Schoolverlaten (VSV)) Het doel van de regeling is dat jongeren hun startkwalificatie behalen, terugkeren naar onderwijs, of worden begeleid naar werk (minimaal 12 uur per week) of een andere duurzame toekomst.

In 2025 vindt een tijdelijke uitbreiding van het Doorstroompunt Vallei plaats. Hiervoor wordt een bedrag van € 375.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag wordt gedekt vanuit Specifieke uitkering van het Rijk voor het RMC. De aanleiding is dat de gemeente Barneveld per 1 augustus 2025 aansluit bij de regio. Hierdoor wordt de regio groter en neemt het aantal jongeren toe, wat leidt tot extra werkdruk. Uit onderzoek blijkt bovendien dat de huidige bezetting al minimaal is; uitbreiding is daarom noodzakelijk.

Subsidieregeling Onderwijsachterstandenbeleid

In 2025 nemen de lasten toe, voornamelijk door een groter aantal peuters dat gebruikmaakt van VVE-voorzieningen en door de geïndexeerde tarieven. Deze toename leidt incidenteel tot € 600.000 extra lasten in 2025 en € 500.000 extra lasten in 2026. Deze extra lasten worden gedekt vanuit de, van het Rijk ontvangen, middelen specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Conform de regeling mogen deze middelen hiervoor worden aangewend. Indien zij niet worden ingezet, dienen zij te worden terugbetaald aan het Rijk.

Voortzetten steun aan leer- en ontdekcentrum TechnoDiscovery

TechnoDiscovery krijgt, zoals toegezegd n.a.v. een motie eind 2023, tot en met 2026 een bijdrage van € 25.000 voor de uitvoering van de activiteiten van TechnoDiscovery. Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is de motie Voortzetten steun aan leer- en ontdekcentrum TechnoDiscovery aangenomen waarin het college wordt gevraagd:

- De financiële steun aan TechnoDiscovery ook na 2026 voor te zetten.
- Hiervoor een - plan op te stellen waarin onderwijs, overheid en ondernemers vanuit hun gezamenlijke belang gelijkwaardig bijdragen, en dit plan ter besluitvorming voor te leggen bij de Programmabegroting 2026-2029.

Op dit moment lopen de gesprekken nog over voortzetting van de financiële steun aan TechnoDiscovery. Vanaf 2027 is een pm-post opgenomen in deze begroting. In de Perspectiefnota 2027-2030 komen we hierop terug.

Bijstelling begroting VGGM-GGD

Het totale resultaat van de VGGM over 2024 is € 4 miljoen. VGGM stelt voor om hiervan € 2,5 miljoen terug te laten vloeien naar de gemeenten. Dit betekent voor gemeente Ede een incidenteel voordeel van € 271.000 voor Gezondheid in 2025. Daarnaast stelt de VGGM voor om op hun begroting van 2025 en 2026 incidenteel een besparing van ongeveer 2% door te voeren. Voor gemeente Ede betekent dit dat de gemeentelijke bijdrage vanuit Gezondheid in 2025 en 2026 ongeveer € 60.000 lager is. De implementatie van het digitaal kinddossier leidt tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2026 met ongeveer € 180.000. Inclusief nog een paar kleine aanpassingen is de totale extra last in 2026 € 159.000.

Toekomstscenario Kind- & Gezinsbescherming

De POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) die beschikbaar zijn voor invoering van het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming worden naar verwachting niet volledig besteed. Alle middelen voor het toekomstscenario over de periode 2022-2025 zijn gereserveerd binnen de reserve Vrouwenopvang voor de realisatie van de doelen. Eind 2025 wordt een audit uitgevoerd naar sterke lokale teams, dit betreft één van de opdrachten binnen het toekomstscenario. Naar aanleiding daarvan weten we beter wat er nodig is. De verwachte onderbesteding van € 130.000 wordt toegevoegd aan de reserve. Per saldo is er geen resultaat.

Woon/welzijnconcept Posthoornstraat (v.m. pand Geels)

Voor het voormalige woon-welzijnsconcept pand Geels aan de Posthoornstraat hadden we een specifieke uitkering (SPUK) BZK ontvangen om sociale huur mogelijk te maken. Bij de afrekening hebben we het ministerie gevraagd of de inrichtingskosten van € 100.000 in de afwikkeling meegenomen mocht worden. Zij zijn hiermee akkoord gegaan. Diverse kosten voor regie, beveiliging, beheer en huur van de gemeenschappelijke welzijnsruimte zijn afgewikkeld met de reserve Maatschappelijke opvang. Om die reden hebben we dit voordeel betrokken bij deze reserve. Inmiddels biedt het pand huisvesting voor de doelgroep van Beschermd Wonen/Beschermd Thuis (personen met psychische of psychosociale problematiek).

Programma 3 Individuele ondersteuning

Tabel 3.4 - Wijzigingen begroting programma 3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Actualisatie begroting opvang ontheemden Oekraïne	N				
Collectieve Zorgverzekering	250 V				
Studietoeslag	265 N	400 N			
Individuele maatwerkvoorzieningen Wmo	670 V				
Bescherm wonen - regio	N				
Bescherm wonen - lokaal	N				
Maatschappelijke opvang	pm				
Actualisatie begroting Duurzame Gemeentelijke Opvang (Galvanistraat)	N	N	N	N	N
Participatiebedrijf Werkkracht	1.000 V				
BUIG	464 V				
Totaal	2.119 V	400 N	N	N	N

Actualisatie begroting opvang ontheemden Oekraïne

Voor de opvang van ontheemden is de verwachte raming bijgesteld op basis van nieuwe opvanglocaties en aan aangepast normbedrag van € 44 per dag per opvangplek vanaf 1 januari 2025. Op basis van de geactualiseerde raming is het verwacht tekort in 2025 € 1 miljoen en in 2026 € 300.000.

Dit tekort ontstaat voornamelijk door de bijdrage aan de afschrijving van het pand aan de Klomperweg. De raad heeft eerder besloten om de afschrijving in vier jaar te financieren (pand wordt fiscaal gezien in 20 jaar afgeschreven). De bijdrage is berekend op basis van een normbedrag van € 61 per dag per opvangplek (prijspeil 2024). Voorgesteld wordt dit incidentele tekort te dekken via een onttrekking uit de reserve 'Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen'.

Collectieve Zorgverzekering

Inwoners met een laag inkomen (<130% sociaal minimum) en weinig vermogen kunnen via de gemeente een collectieve zorgverzekering van Menzis afsluiten. De gemeente betaalt mee aan de zorgverzekering, waardoor de premie voor inwoners wordt verlaagd. Inwoners krijgen hiermee een aanvullende verzekering met een ruime dekking. In de afgelopen jaren heeft de gemeente Ede minder uitgegeven aan de collectieve zorgverzekering dan begroot. Er wordt in 2025 gerekend op een onderbesteding van € 250.000.

Studietoeslag

De studietoeslag (ST) is een wettelijk verplichte financiële ondersteuning vanuit de gemeente voor studenten met een beperking of chronische ziekte die niet in staat zijn om naast hun studie te werken. De afgelopen jaren is het budget telkens fors overschreden. De voornaamste oorzaken hiervan zijn het toegenomen aantal aanvragers (onder andere door de landelijk stijgende bekendheid van de regeling) en de landelijk gestegen vastgestelde normbedragen voor de toeslag. Er wordt voor 2025 en 2026 extra budget aangevraagd om de realisatie in lijn te brengen met de begroting. In juni 2025 is er een motie aangenomen in de Tweede Kamer waarin is gesteld dat de uitvoering van deze regeling naar DUO zal gaan. Het is nog niet bekend per wanneer DUO de uitvoering zal gaan overnemen van de gemeente. De verwachting is op zijn vroegst in 2027.

Individuele maatwerkvoorzieningen Wmo

De individuele maatwerkvoorzieningen Wmo kennen naar verwachting een voordeel van € 670.000 in 2025, onderstaand is de opbouw van dit bedrag opgenomen.

Domeinoverstijgend samenwerken Wmo

€ 55.000 V

Ook voor 2025 is een specifieke uitkering voor het experiment Domein Overstijgend Samenwerken bij het Ministerie van VWS aangevraagd en voor maximaal 50 cliënten toegekend gekregen. In dit experiment is één arrangeur verantwoordelijk voor het organiseren van het gehele zorgarrangement voor de inwoner, over de domeinen van Wmo, Wlz en Zorgverzekeringswet heen. Door snelle inzet van ondersteuning uit de sociale basis of Wmo, wordt zorg over andere domeinen uitgesteld of voorkomen. Verwacht wordt dat we voor 20 cliënten een incidenteel voordeel van € 55.000 realiseren. Dit voordeel kan gezien worden als tegemoetkoming voor gemaakte meerkosten, voor de cliënten die we includeren. Dit omdat een inwoner door domeinoverstijgend samenwerken eerder in beeld is en daardoor eerder en/of langer ondersteuning ontvangt vanuit de gemeente in plaats van Wlz of Zorgverzekeringswet.

Huishoudelijke ondersteuning

€ 95.000 N

Het aantal cliënten dat huishoudelijke ondersteuning ontvangt vanuit de Wmo zien we, in het eerste halfjaar ten opzichte van dezelfde periode vorige jaar, met 1% stijgen. De stijging van de uitgaven is in lijn met de stijging van het aantal ouderen in Ede. We zien een toename in het aantal meldingen voor huishoudelijke ondersteuning en de wachtlijsten stijgen, waarbij aanbieders geconfronteerd worden met personeelskrapte. Kortere wachtlijsten leiden financieel tot een groter nadeel, omdat benodigde hulp dan sneller verzilverd wordt. Ook verwachten we dat het aantal cliënten dat huishoudelijke ondersteuning ontvangt vanuit de Wmo meer gaat stijgen. De extra rijksmiddelen voor de demografische ontwikkelingen geven in financiële zin vanaf 2026 oplossingen.

Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf

€ 560.000 V

Na jaren van stijging van het aantal uren begeleiding zien we over eerste halfjaar een daling van zorguren voor zowel begeleiding (5,4%) als dagbesteding (13,7%). Dit voordeel bestaat grofweg voor de helft uit minder uitgaven op begeleiding en voor de andere helft uit minder uitgaven op dagbesteding. Het financiële voordeel kan gedeeltelijk verklaard worden door effecten vanuit de inkoop Wmo 2025. Zo is er overgegaan tot declareren per minuut in plaats van per uur of per dagdeel en is duidelijker afgesproken wat onder directe en indirecte tijd valt. Door de toenemende vraag naar Wmo voorzieningen, de beweging naar langer thuis wonen, verwachten we dat dit voordeel incidenteel van aard is. We blijven deze ontwikkeling monitoren. De lagere

kosten van dagbesteding dienen betrokken te worden bij de taakstellingen van de beweging naar de voorkant. De zorguren van voormalige cliënten beschermd wonen zien we ook in 2025 bestaan, hiervoor is afzonderlijk budget overgeheveld vanuit Beschermd wonen. Door de toenemende vraag naar Wmo voorzieningen, de beweging naar langer thuis wonen en demografische ontwikkelingen verwachten we dat dit voordeel incidenteel van aard is.

Hulpmiddelen en woonvoorzieningen

€ 50.000 N

Het beroep op hulpmiddelen neemt nog altijd toe. Dit heeft te maken met een toename van het aantal ouderen dat al dan niet met ondersteuning langer thuis woont en deels door een stagnatie in de woningmarkt. Het aantal gehuurde hulpmiddelen in de categorie vervoersvoorzieningen neemt vanaf vorig jaar toe. Een stijging zien we onder andere terug bij een aankoppelbaar fietsdeel, driewiel fietsen, scootmobielen en tandems. Technologische ontwikkelingen zien we een grote rol spelen bij de hulpmiddelen. Hulpmiddelen worden steeds slimmer, elektronischer en daarmee duurder. Dit zal in de toekomst voor een kostenstijging zorgen. De woonvoorzieningen blijven, na de uitschieter vorig jaar, naar verwachting weer binnen het budget.

Vraagafhankelijk vervoer

€ 200.000 V

Uit de recente cijfers van de Valleihopper blijkt dat met name de vervoerskosten lager uitvallen. Een definitieve halfjaarrapportage is nog niet bekend. Op basis van lager aantal ritten en minder aantal declarabele kilometers wordt een voordeel van € 200.000 verwacht. Dit kan deels worden verklaard door een toename van het gebruik van vrijwilligersvervoer. Ook geldt voor nieuwe indicaties een lager kilometerbudget (1.500 km per jaar in plaats van eerder 2.500 km per jaar). Het nieuwe kilometerbudget van 1.500 km per jaar geldt vanaf 1 januari 2026 voor alle Edese reizigers. Maatwerk blijft hierin mogelijk. We blijven de ontwikkelingen monitoren.

Beschermd wonen - regio

Het aantal inwoners met een lopende indicatie voor zorg in natura is toegenomen voor zowel Beschermd Thuis als Beschermd wonen. Daar staat tegenover dat het Rijk in 2024 geen volumecompensatie heeft toegepast en in 2025 zeer beperkte volume compensatie. De geraamde storting in de reserve Beschermd wonen neemt hierdoor af van € 2,35 miljoen naar € 1,6 miljoen. Deze ontwikkeling legt druk op de Edese taakstelling van extramuralisering in 2027 en verder. Bij beschermd wonen kunnen relatief kleine volumewijzigingen op regionaal niveau kunnen leiden een forse stijging van de kosten.

De beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis moet de komende jaren verder vorm krijgen, alsook de beweging naar wonen met ambulante begeleiding.

Beschermd wonen - lokaal

In 2025 zijn er lokale resultaten gerealiseerd bij Beschermd wonen. In de eerste plaats is besloten om de reserve Beschermd wonen grotendeels (voor € 12,5 miljoen) te verdelen over de regiogemeenten. Ede kent daartoe een incidenteel voordeel over de periode 2015-2025 van € 6,8 miljoen. Hier tegenover staat echter de ombuigings taakstelling extramuralisatie. Vanaf het jaar 2021 tot en met 2025 bedraagt deze voor Ede € 4,7 miljoen. Hieruit volgt dat er nog € 2,1 miljoen in reserve bestaat als lokaal voordeel uit Beschermd wonen. Door een hogere toerekening van Edese bedrijfsvoeringskosten aan de regio staat eind 2025 per saldo € 2,35 miljoen gereserveerd voor Edese doelen en risico's Beschermd wonen.

In de prognose van het regioresultaat Beschermd wonen 2025 zien we dat het Edese voordeel (50% van regioresultaat) niet meer toereikend is voor de Edese taakstelling van € 1,25 miljoen. Hierdoor ontstaat een nadeel van € 0,46 miljoen, die verrekend wordt met het hierboven beschreven Edese aandeel in de reserve, die hiermee daalt van € 2,35 miljoen naar € 1,89 miljoen.

Monitoring en bijstelling van de exploitatie moet leiden tot een regioresultaat, waarmee de nog oplopende Edese taakstelling structureel kan worden gefinancierd. Het Edese deel in de reserve fungeert vooralsnog als buffer hiertoe.

Maatschappelijke opvang

Voor het voorkomen van dakloosheid en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen heeft VWS vanaf 2022 extra middelen beschikbaar gesteld. Dit is opgenomen in het Nationaal Actieplan Dakloosheid "Eerst een thuis". In het laatste kwartaal van dit jaar wordt het regionale plan en het uitvoeringsprogramma voor besluitvorming aangereikt. De maatschappelijke opvang staat onder druk door een toenemend beroep op opvang sociaal pension, onconventionele opvang, nachtopvang en dagopvang, maar ook opvang voor de doelgroep "anders wonen". De exploitatie van de nachtopvang loopt volgens verwachting. Vanwege de vernietiging van de omgevingsvergunning van de opvang aan de Stationsweg is in een tijdelijke opvang Sterrenberg geïnvesteerd. Het vinden van een permanente locatie voor de nachtopvang vraagt een nieuwe investering (p.m.).

In 2025 is voor een sluitende exploitatie van de maatschappelijke opvang een fors bedrag (€ 830.000) uit de reserve benodigd. Met het inzetten van de structurele middelen voor het regionale actieplan (€ 530.000) is per saldo € 300.000 onttrokken aan de reserve Maatschappelijke opvang. Eind 2025 bedraagt zien we nog een positief saldo van ongeveer € 800.000.

Actualisatie begroting Duurzame Gemeentelijke Opvang (Galvanistraat)

De gemeenteraad heeft op 5 juni 2025 besloten om de opvang aan de Galvanistraat te verlengen met vijf jaar en uit te breiden van 130 naar 200 bewoners. Ook wordt het gebouw verbouwd naar een zogeheten Duurzame Gemeentelijke Opvang (DGO). Een DGO is een opvanglocatie die langere tijd gebruikt kan worden met betere voorzieningen. Tot 1 juli 2025 zijn de gemaakte kosten voor de crisishulpopvang gecompenseerd op basis van de werkelijke kosten. Vanaf 1 juli 2025 ontvangt de gemeente een normvergoeding van het COA van € 78 (inclusief BTW) per dag per opvangplek.

Op basis van de verwachte lasten en baten kan een sluitende exploitatie worden gerealiseerd. Voor de uitbreiding en verbouwing van het pand zijn transformatiekosten geraamd. Deze kosten worden gecompenseerd door een éénmalige bijdrage vanuit het COA. De uitvoering van de verbouwing staat gepland voor 2025, met een verwachte afronding in 2026. Het voorstel is om de bijdrage vanuit het COA toe te voegen aan de reserve 'Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen'. Deze reserve kan vervolgens worden ingezet ter dekking van de incidentele lasten die verband houden met de afronding van de verbouwing.

Participatiebedrijf Werkkracht

In 2024 heeft Werkkracht een positief resultaat behaald. Er is voor gekozen om dit resultaat als dividend te laten terugvloeien naar Ede. Dit resulteert in een incidenteel voordeel van € 1 miljoen. Vanuit de ombuigingen is een taakstelling opgelegd aan Werkkracht oplopend tot 6 ton structureel in 2027.

Het positieve incidentele resultaat wordt, met name, veroorzaakt door:

- De salaris- en personeelskosten zijn ruim € 650.000 lager dan begroot. Dit heeft met name te maken met de te lage bezetting regulier personeel (€ 230.000) en hogere uitstroom SW resulterend in lagere salarislasten (€ 410.000). Hiertegenover staat € 100.000 hogere inhuur personeel.
- Een hoger opdrachtbedrag (€ 580.000), voornamelijk door eenmalige tegemoetkoming sociaal ontwikkelbedrijven (€ 280.000) en extra rijksbijdrage nieuw beschut (€ 160.000).
- Hogere algemene kosten (€ 180.000), met name door kosten voor de implementatie van Matchcare.

BUIG

De gemeente Ede ontvangt jaarlijks van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) ter financiering van de uitkeringslasten. Voor het jaar 2025 is op basis van een recente prognose een uitgavenniveau van circa € 35,3 miljoen voorzien (de begrote lasten voor 2025 zijn € 35,5 miljoen). Dit betekent een verwacht voordeel op de lasten van € 0,2 miljoen voor 2025.

De definitieve Rijksbijdrage voor 2025 geraamd op € 33,7 miljoen (de begrote baten voor 2025 zijn € 32,8 miljoen). Hierdoor wordt er een voordeel van € 0,9 miljoen verwacht op de baten.

Binnen deze begroting is tevens rekening gehouden met de financiële impact van de taakstelling voortkomend uit het programma Beweging naar de Voorkant. Deze taakstelling leidt in 2025 tot een nadelig effect van € 0,6 miljoen op het BUIG-budget. Ondanks deze tegenvaller wordt voor het boekjaar 2025 een positief financieel saldo van een kleine € 0,5 miljoen verwacht.

Programma 4 Economie en Mobiliteit

Tabel 3.5 - Wijzigingen begroting programma 4

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Parkeerterrein sportpark Hoekelum			16 N	16 N	16 N
Actualisatie onderzoeken Verkeer	125 V	125 N			
Actualisatie ontsluitingsweg Ede Noord West	N	N			
Totaal	125 V	125 N	16 N	16 N	16 N

Parkeerterrein sportpark Hoekelum

Bij de planontwikkeling en de aanleg van de Parklaan is de ontsluiting van het parkeerterrein bij het sportpark Hoekelum gewijzigd. Bezoekers komen nu via een andere route naar het parkeerterrein waardoor het gebruik en de circulatie op het terrein is veranderd en de huidige situatie niet meer voldoet. Tijdens piekmomenten ontstaat hierdoor een onveilige situatie waarbij fietsers ernstig in het gedrang komen tussen parkerende auto's. Dit vraagt om een herindeling van het terrein en een verbetering van de toegang via de nieuwe route. Na een eerste proef en diverse signalen vanuit de verschillende verenigingen die gebruik maken van het terrein, willen we overgaan tot herindeling van het parkeerterrein. Verder uitstel is niet wenselijk omdat er nu een combinatie kan worden gemaakt met onderhoud aan het parkeerterrein. Wij stellen voor om in 2026 een krediet ter hoogte van € 360.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van dit project.

Actualisatie onderzoeken Verkeer

In 2025 waren we van plan diverse verkeersonderzoeken uit te voeren. Het gaat om het onderzoek naar de verkeerssituatie Valleilaan (Kastelenlaan en Keesomstraat) + omgeving ziekenhuis en onderzoek naar de positie van fietsers bij werkwerkzaamheden. Door de verhoogde capaciteitsinzet voor Ontwikkeldkader Ede Stad starten deze onderzoeken later. Gelet op de wijziging van de planning is het nodig om een deel van het budget door te schuiven en toe te voegen aan het budget van 2026.

Actualisatie ontsluitingsweg Ede Noord West

Dit is een deel van een nieuw toegekend budget in 2025 in aanloop naar de opening van de GREX Doesburgerbroek. Diverse onderzoeken die hiervoor noodzakelijk zijn, zijn inmiddels gestart. Gelet op de wijziging van de planning van deze onderzoeken is het nodig om dit deel van het budget te reserveren voor een later moment. Doordat de lasten € 150.000 lager uitvallen wordt er ook € 150.000 minder onttrokken uit de reserve.

Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling

Tabel 3.6 - Wijzigingen begroting programma 5

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Wet betaalbare huur	102 V				
Duurzaamheidsleningen	100 V	170 V	170 V	170 V	170 V
Terughalen voorinvestering windmolens	N				
Omgevingsplan Ede	251 V	251 N			
Doorschuiven reservering Regiodeal Veluwe in Balans	N	N			
Landelijk gebied	N				
Overhevelen middelen t.b.v. vergroening van Ede stad	140 V	140 N			
Totaal	593 V	221 N	170 V	170 V	170 V

Wet betaalbare huur

In de septembercirculaire 2024 is opgenomen dat gemeenten vanaf 2024 een decentrale uitkering ontvangen voor wet betaalbare verhuur. Door deze wet hebben huurders in het middensegment betere bescherming en kan er een maximale huurprijs worden afgedwongen. Vanaf 1 januari 2025 zijn gemeenten verplicht om hiervoor een loket te hebben en om handhavend op te treden mocht dat nodig zijn. Het loket voor de Wet betaalbare huur is ondergebracht bij het meldpunt in het kader van de Wet goed verhuurderschap. Dit meldpunt is al ingericht waardoor de decentrale uitkering van het Rijk voor 2025 van € 102.000 kan vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.

Duurzaamheidsleningen

Als gemeente bieden we de Toekomstbestendig Wonen Lening voor particulieren en de Stimuleringslening Duurzaamheid Rechtspersonen voor maatschappelijke instellingen aan. Met deze leningen kan voordelig geld worden geleend voor het verduurzamen van de woning. De lasten voor de gemeente zullen lager uitvallen dan begroot vanwege verlaging van de interne rekenrente. Vanaf 2026 zal de interne rente verlaagd worden naar 1,8% wat op de gemeentebegroting een besparing oplevert van € 70.000. Daarnaast zien we een toenemend en groter gebruik van duurzaamheidsleningen dan voorzien in de begroting. De ontvangen rentebaten in de gemeentebegroting worden verhoogd.

Terughalen voorinvestering windmolens

Bij de Perspectiefnota 2022-2025 is het amendement aangenomen om in 2025 de voorinvestering van windmolens voor het project energiecluster langs de A30 terug te halen. In 2022 besloot de Provincie Gelderland in te zetten op natuurherstel (wespandief), waardoor tijdelijk geen windparken gebouwd mogen worden in een 1-8 km zone om de Natura2000 gebieden van de Veluwe. Hierdoor zijn de windmolens niet gerealiseerd en kan de begrote voorinvestering van € 100.000 in 2025 niet verhaald worden op de ontwikkelaars. We vangen dit nadeel eenmalig op door verwachte onderbesteding op een tweetal lopende subsidieregelingen rondom netcongestie en duurzame opwek.

Omgevingsplan Ede

De totstandkoming van het omgevingsplan Ede met bijbehorend milieueffectrapport (planMER) is vertraagd (zie raadsmemo juli 2025). We stellen voor om een deel van de verplichtingen en budgetten met betrekking tot de MER en het voorontwerp Omgevingsplan door te schuiven naar volgend jaar.

Doorschuiven reservering RegioDeal Veluwe in Balans

We stellen voor om in 2025 gereserveerde middelen (€ 180.000) voor de RegioDeal 'Veluwe in Balans' door te schuiven naar 2026 en tijdelijk toe te voegen aan de hiervoor ingestelde Reserve Co-financiering. Zodoende kunnen we in 2026 voor een aantal projecten aanspraak maken op co-financiering vanuit het Rijk. Dit betreffen

onder andere uitbreiding van fiets- en wandelroutes Vallei, diverse projecten rondom Otterlo, smakelijke Veluwe en gebiedsontwikkeling De Goudsberg. In het voorjaar 2026 wordt besluitvorming verwacht.

Landelijk gebied

We stellen voor de komende jaren middelen (in totaal € 1,9 miljoen) beschikbaar te houden voor het uitvoeren van opgestarte werkzaamheden in het landelijk gebied. Dit gaat om de ondersteuning van piekbelasters, het opkopen van grondpercelen en het gebiedsproces Binnenveld. Recentelijk zijn via de circulaire bijdragen van het Rijk ontvangen en de uitvoering hiervan is gestart en neemt enkele jaren in beslag.

We stellen voor de nog niet bestede middelen te reserveren in de Reserve Omgevingsvisie, zodat deze de komende jaren beschikbaar blijven om de werkzaamheden in het landelijk gebied te kunnen voortzetten.

Overhevelen middelen ten behoeve van vergroening van Ede stad

Bij infrastructurele werken wordt vanuit het budget Robuuste natuurversterking jaarlijks geïnvesteerd in de vergroening van Ede. Voor de besteding van deze budgetten zijn we afhankelijk van de voortgang en planning van deze integrale projecten. Daarnaast kennen we ook mono projecten die enkel draaien om natuurversterking en vanuit het beleidsveld zelf getrokken worden. In 2025 zijn er door personeelwisselingen naast de integrale projecten geen mono-projecten gepland en houden we budget over. Daarbij is voor 2025 een bijdrage van € 103.000 geraamd aan integrale projecten en voor 2026 € 243.000. Om ervoor te zorgen dat we in 2026, naast de mono-projecten, ook alle integrale projecten vanuit de natuurkanskaart kunnen uitvoeren, stellen we voor om € 140.000 van 2025 naar 2026 over te hevelen.

Programma 6 Veiligheid

Tabel 3.7 - Wijzigingen begroting programma 6

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bijstelling begroting VGGM	311 V	133 V			
Maatschappelijke weerbaarheid		250 N	250 N	250 N	250 N
Rijksbijdragen Veiligheidshuis	N	N	N		
Totaal	311 V	117 N	250 N	250 N	250 N

Bijstelling begroting VGGM

Het totale resultaat van de VGGM over 2024 is € 4 miljoen. Het voorstel is om hiervan € 2,5 miljoen terug te laten vloeien naar de gemeenten. Dit betekent een incidenteel voordeel van € 178.000 voor Veiligheid in 2025. Daarnaast stelt de VGGM voor om op hun begroting van 2025 en 2026 incidenteel een besparing van ongeveer 2% door te voeren. Voor gemeente Ede betekent dit dat de gemeentelijke bijdrage vanuit Veiligheid in 2025 en 2026 ongeveer € 133.000 lager is.

Maatschappelijke weerbaarheid

Als gevolg van geopolitieke situatie en een kwetsbare vitale infrastructuur is er een toenemende kans op situaties van grootschalig en langdurige maatschappelijke ontwrichting, zoals een stroomstoring of een cyberaanval. Doel is dat de overheid, publieke en private partners, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en inwoners bij een dergelijke crisis zoveel mogelijk voorbereid zijn en het vermogen hebben deze te weerstaan, op te vangen en ervan te herstellen [kamerbrief TK 6 december 2024]. Gemeenten krijgen naast de veiligheidsregio's en andere maatschappelijke partijen een rol, taak en verantwoordelijkheid om de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht te stimuleren. De rol van gemeenten wordt momenteel door VNG uitgewerkt in samenwerking met onder andere het landelijke Veiligheidsberaad en ministeries van Defensie en Justitie en Veiligheid. Uit eigen onderzoek weten we dat de stappen tijdsintensief en langdurig zullen zijn. Dit vraagt een ander type paraatheid en fundamentele aanpassing van onze huidige crisisstructuur die thans meer is ingericht voor kortdurende crises. Bovendien is het niet ondenkbaar dat een dergelijke

langdurige en ingrijpende crisis zich ook al op relatief korte termijn kan voordoen. De eerste stappen die sowieso gezet moeten worden zijn al duidelijk. Daarom willen we niet wachten op de VNG uitwerking.

Rijksbijdragen Veiligheidshuis

Voor het Veiligheidshuis is bij het Rijk een subsidiebijdrage voor RIO (re-integratie officer) aangevraagd. Zeer waarschijnlijk wordt dit toegekend voor de periode 1/8/2025 tot 1/8/2027 (€ 262.000 voor twee jaar). De lasten zijn gelijk aan de baten. Tevens is voor 2025 een incidentele subsidie van € 52.500 beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Wet gegevensverwerking samenwerkingsverbanden. Ook hiervoor geldt dat de lasten gelijk zijn aan de baten.

Programma 7 Kwaliteit leefomgeving

Tabel 3.8 - Wijzigingen begroting programma 7

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Nutsbedrijven	150 N				
Regulier onderhoud gesloten verhardingen	600 N	pm	pm	pm	pm
Invasieve exoten	100 V				
Handhaving verkeerd geparkeerde fietsen station Ede-Wageningen		232 N	pm	pm	pm
Exploitatie en vervangingsinvesteringen riolering	N				
SUP-vergoeding en prullenbakvergoeding	240 V	240 V	240 V	240 V	240 V
Begraven	105 N	25 N			
Totaal	515 N	17 N	240 V	240 V	240 V

Nutsbedrijven

De te ontvangen leges kabels en leidingen zijn naar verwachting € 150.000 lager dan begroot. De nutsbedrijven hebben problemen met het vinden van gecertificeerde partijen om hun werkzaamheden uit te voeren. Hierdoor verwachten we in 2025 minder aanvragen vanuit de nutsbedrijven bij de gemeente. Of de legesopbrengsten blijvend lager zijn wordt nader onderzocht. We komen hier bij de Programmabegroting 2027-2030 op terug.

Regulier onderhoud gesloten verhardingen

De overschrijding op het regulier onderhoud ontstaat door in het verleden uitgestelde vervangingen van en groot onderhoud aan asfaltwegen en wegmarkeringen. Hierdoor loopt de technische kwaliteit terug, waardoor het meer inspanning kost om de weg veilig te houden. Om integraal werk uit te kunnen voeren met verkeersprojecten ten behoeve van de fietsveiligheid is het regulier onderhoud aan de Maanderdijk en Kraatsweg naar voren gehaald (€ 300.000). Daarnaast was overschrijding noodzakelijk om duurder grootschalig onderhoud in de nabije toekomst te voorkomen. Als we nu niet hadden ingegrepen zou er schade ontstaan die verder reikt dan de toplaag (technische kwaliteit). Op deze manier houden we de veiligheidsrisico's acceptabel.

Invasieve exoten

Er is sprake van incidentele onderuitputting vanwege onvoldoende personele capaciteit en een lagere plaagdruk van de eikenprocessierups. Het totaal beschikbaar bedrag voor de invasieve exoten is € 500.000, hiervan wordt naar verwachting 20% niet uitgegeven.

Handhaving verkeerd geparkeerde fietsen station Ede-Wageningen

Sinds de opening van het vernieuwde station Ede-Wageningen en bijbehorende fietsenstalling, staan er regelmatig (brom)fietsen en scooters foutgeparkeerd. Conform de projectovereenkomst met NS en ProRail moet de gemeente de openbare ruimte en looproutes rondom het station begaanbaar houden. Naar aanleiding hiervan is vanuit de NS het verzoek gekomen om op verkeerd geparkeerde fietsen te handhaven en deze te verwijderen.

We vragen voor 2026 incidentele middelen aan, zodat we de uitvoering kunnen starten en in de praktijk ervaren wat de benodigde handhavingscapaciteit structureel moet zijn. Daarna leggen we een structureel plan voor 2027 en volgende jaren, met een nieuwe afweging aan de raad voor.

Exploitatie en vervangingsinvesteringen riolering

Riolering kent een gesloten financieel systeem. Het exploitatiesaldo van de baten en lasten wordt verrekend met de hiervoor ingestelde voorziening. De investeringen worden in één keer gedekt ten laste van de voorziening.

Vanwege personele wisselingen is sprake van een overschrijding van € 100.000 op het uitvoeringsprogramma van het WRP 2024-2028. Op de investeringsprojecten wordt een overschrijding van € 1,4 miljoen verwacht. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het project Blokkenweg en de uitrol van telemetrie sneller gaan dan verwacht. Ook is sprake van ingevoegd werk waardoor meegelift kan worden met projecten van wegen. Daarnaast is in enkele projecten sprake van meerkosten vanwege onvoorziene omstandigheden tijdens de uitvoering en/of hogere plankosten vanwege een langere voorbereidingstijd. Het nadeel van € 1,3 miljoen wordt verrekend met de voorziening.

SUP-vergoeding en prullenbakvergoeding

Voor het opruimen van zwerfafval ontvingen gemeenten tot en met 2024 de zwerfafvalvergoeding van Stichting Afvalfonds Verpakkingen. Hiervoor in de plaats zijn twee nieuwe vergoedingen ontstaan, de SUP-regeling en de prullenbakvergoeding. De vergoeding per inwoner wordt voor beide regelingen jaarlijks vastgesteld en valt in 2025 € 240.000 hoger uit dan de oude zwerfafvalvergoeding. De vergoedingen zijn vrij besteedbaar en kennen momenteel geen einddatum. Het huidige budget voor EdeSchoon blijft beschikbaar voor het opruimen van zwerfafval.

Begraven

In 2025 is bij Begraven sprake van een nadeel van € 220.000 en € 25.000 in 2026. Hiervoor zijn twee oorzaken:

1. Minder baten als gevolg van terugloop aantal begrafenissen (€ 120.000). We zien in 2025 een daling van het aantal begrafenissen, waardoor de inkomsten uit begraafrechten naar verwachting € 120.000 lager uit zullen vallen.
2. Extra kosten Beeldkwaliteitsplannen (€ 100.000 in 2025 en € 25.000 in 2026). In april 2023 heeft de gemeenteraad de Nota Begraven vastgesteld. Hierin is afgesproken dat er per begraafplaats een beeldkwaliteitsplan wordt opgesteld. Deze plannen zijn momenteel in ontwikkeling. De beeldkwaliteitsplannen zijn essentieel om te kunnen sturen op de gewenste kwaliteit en ambities voor de begraafplaatsen en vormen een belangrijke bouwsteen de beheerplannen begraafplaatsen. Het beeldkwaliteitsplan voor begraven omvat naast reguliere doelen ook bredere gemeentelijke ambities, zoals funerair erfgoed, klimaat en ecologie. Hierdoor vallen de kosten hoger uit dan oorspronkelijk begroot, vanwege de uitgebreide inhoud en benodigde expertise.

Voorgesteld wordt om € 115.000 uit de voorziening te onttrekken en hiermee het knelpunt deels te dekken.

Programma 8 Bestuur en Organisatie

Tabel 3.9 - Wijzigingen begroting programma 8

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Perspectief Ede 2050		90 N			
Verkiezingen	310 N				
Kosten Lijkschouwingen	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
Programma Dienstverlening	580 V	80 N	500 N		
Administratieve correctie Paspoortenpiek	99 N	99 N	99 N	99 N	N
Leges Burgerzaken	96 V	43 V	43 V	43 V	43 V
Verlofsparen	pm				
Stelposten/Diverse reserveringen	834 V	828 N	900 N	903 N	757 N
Financiering	3.600 V				
Proceskosten NCNP	100 V				
Asbestsanering	91 N				
Sanering Sterrenberg	350 V	350 N			
Afkoop onderhoud wachtruimte station	175 V	175 N			
Brandweerkazerne Otterlo		2 N	11 N	11 N	11 N
Brandweerkazerne Ede Peppelensteeg		4 N	15 N	38 N	38 N
Totaal	5.185 V	1.636 N	1.533 N	1.059 N	814 N

Perspectief Ede 2050

Ede is een gemeente die al jaren groeit en zich ontwikkelt naar 150.000 inwoners. Als grote gemeente staan we voor ruimtelijke, maatschappelijke en economische vraagstukken die passen bij ons stedelijke profiel. De relevante vraag is: Hoe accommoderen we de groei? Wat betekent deze groei voor de manier waarop we wonen, werken, leren, ontspannen en zorgen voor elkaar? Om tijdig de juiste keuzes te kunnen maken, stelt het college voor om in 2026 een verkenning uit te voeren. Deze brengt in beeld wat de groei betekent voor onze voorzieningen, economie en leefomgeving – en wat we nú al moeten doen om straks voorbereid te zijn. De gevraagde investering is € 90.000.

Verkiezingen

In de begroting was voor het jaar 2025 geen verkiezing voorzien, daarom is het budget in 2025 afgeraamd. Door de val van het kabinet zijn er op 29 oktober Tweede Kamerverkiezingen. Dit leidt tot een overschrijding in 2025 ten opzichte van het afgeraamde budget.

Kosten Lijkschouwingen

In 2025 worden we wederom geconfronteerd met een hoger aantal uit te voeren lijkschouwingen en hogere kosten per casus. Wij zien vooral meer lijkschouwingen buiten kantooruren, wat vanwege een sterk hoger tarief voor meer kosten zorgt van € 50.000.

Naast de bestaande kostenstijgingen wordt het takenpakket van de gemeentelijke lijkschouwer vanaf 2026 vergroot, wat voor extra kosten gaat zorgen. Hiervoor komt het Rijk met een compensatie van € 20.000.

Programma Dienstverlening

In de Programmabegroting 2024-2027 heeft uw raad middelen beschikbaar gesteld voor verbeteren dienstverlening, in de Perspectiefnota 2025-2028 middelen voor de noodzakelijke ICT-investeringen. Hiervoor moet eerst een doelarchitectuur dienstverlening en de visie op dienstverlening worden opgeleverd. Daar deze later beschikbaar waren dan voorzien schuiven een aantal noodzakelijke investeringen ook op in de tijd. Inmiddels wordt de nieuwe e-formulierentoepassing geïmplementeerd en is deels al live. Daarnaast is gestart met voorbereidingen voor de aanbesteding van de ICT-investeringen, waaronder het nieuwe

Zaaksysteem, maar dit zorgt nog niet voor kosten in 2025, waarmee de kosten 1 jaar doorschuiven naar 2026 en 2027, waar we eerder uitgingen van 2025 en 2026.

Administratieve correctie Paspoortenpiek

Om de zogenoemde Paspoortenpiek (2024-2028) op te vangen is extra capaciteitsinzet nodig. Dit is in de Perspectiefnota 2025-2028 door uw raad gehonoreerd. Echter de onderliggende bedragen waren niet correct weergegeven. Daardoor is voor de jaren 2025 - 2028 niet voldoende budget om deze piek op te kunnen vangen voor onze inwoners. De Paspoortenpiek eindigt in het jaar 2028.

Leges Burgerzaken

In de Legesverordening 2025 zijn de beïnvloedbare leges voor Burgerzaken bijgesteld zodat ze meer overeenkomen met de werkelijke kostprijs. Dit zorgt voor structureel hogere inkomsten van ongeveer € 50.000. De omvang van de aangevraagde reisdocumenten in 2025 is hoger dan was voorspeld door zowel onszelf als de cijfers vanuit het ministerie. Dit zorgt voor € 120.000 meer legesinkomsten dan begroot. Tegelijk waren er voor het product Burgerzaken extra kosten noodzakelijk voor opleidingen (in verband met certificering) en maatregelen ten behoeve van meer veiligheid, zoals vervanging en aanpassing van apparatuur en essentiële software.

Verlofsparen

De voorziening verlofsparen wordt jaarlijks bij de programmabegroting aangesloten bij het dan gespaarde verlof. Op dit moment is er geen reële inschatting te maken naar de omvang van het in 2025 gespaarde verlof.

Stelposten/Diverse Reserveringen

In de begroting zijn diverse stelposten opgenomen, onder meer voor lonen, prijzen volume. Lopende het jaar worden deze bedragen uitgekeerd en/of ingevuld (naar andere programma's). Voorbeelden zijn de stelpost onderuitputting, stelpost loon- en prijscompensatie, stelpost AU-actualisatie (inclusief stelpost CAO sociaal domein), stelpost onvoorzien, stelpost zelffinanciering.

Het tekort is grotendeels toe te schrijven aan de volumecompensatie Jeugdhulp. Zoals in de Perspectiefnota 2026-2029 is vermeld maken we voor onder andere Jeugdhulp gebruik van voorspelmodellen. Het voorspelmodel Jeugd laat voor 2026 een verwachte volumegroei zien van 5% terwijl in de begrote stelpost rekening is gehouden met een volumegroei van 3%. Dit leidt tot een structureel tekort van € 902.000 vanaf 2026.

Financiering

In de Programmabegroting 2025-2028 is de renteomslag voor 2025 incidenteel verhoogd naar 2,3%. Het werkelijke rentepercentage blijkt aanzienlijk lager te zijn. Dit leidt tot een renteresultaat in 2025 van circa € 2,0 miljoen. Dit is een incidenteel resultaat omdat de interne rekenrente in de Perspectiefnota 2026-2029 vanaf 2026 vastgesteld is op 1,8 %.

Daarnaast constateren we dat er door temporisering in projecten (regulier planningsoptimisme maar ook als gevolg van stikstofproblematiek én de komende ombuigingen) dat er minder leningen aangetrokken hoeven te worden dan begroot. Dit leidt tot een financieringsvoordeel van € 1,6 miljoen.

Proceskosten NCNP

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is vanaf 2026 een besparing van € 100.000 ingeboekt als gevolg van het verlagen van proceskostenvergoedingen WOZ-bezwaren No Cure No Pay (NCNP)-bureaus. Naar huidige inzichten worden de effecten van de wettelijke maatregelen in combinatie met de meest recente uitspraak van de Hoge Raad om de forfaitaire bedragen van de proceskostenvergoedingen te minimaliseren nu al zichtbaar. Dit was eerder pas voorzien in/voor jaar 2026.

Asbestsanering

Bij het renoveren van de Commanderie in Bennekom is bij het destructieve onderzoek meer asbest aangetroffen dan voorzien.

Sanering Sterrenberg

Voor de sanering van asbest in het gebouw de Sterrenberg is incidenteel budget aangevraagd. Echter door vertraging vanuit onderzoeken vanuit de flora en faunawetgeving is uitvoering in 2025 niet mogelijk en kan het, afhankelijk van de uitkomsten, pas in 2026 of nog later worden uitgevoerd.

Afkoop onderhoud wachtruimte station

Voor de afkoop van het beheer en onderhoud van de luifel van het nieuwe station moeten nog nadere afspraken gemaakt worden tussen gemeente, NS en ProRail. De kosten worden daarom in 2025 niet meer verwacht. Vanwege de afwikkeling van het project spoorzone wordt de bijdrage wel geboekt in 2025.

Brandweerkazerne Otterlo

In de Programmabegroting 2024-2027 is in totaal € 2,1 miljoen beschikbaar gesteld om te komen tot een nieuwe brandweerkazerne in Otterlo. In de voorbereiding op de realisatie komen enkele knelpunten naar voren:

- Bij archeologisch onderzoek zijn sporen aangetroffen die teruggaan naar de steentijd en het historisch erf "de Haar". Dit betekent dat, conform de regelgeving, nader onderzoek gedaan moet worden middels proefsleuven en vervolgens opgravingen.
- De Provincie Gelderland stelt als eigenaar van het fietspad bij de Apeldoornseweg als voorwaarde voor de veiligheid dat het fietspad verlegd wordt, zodat de brandweer veilig voor alle verkeersdeelnemers kan uitrukken.
- De bestaande riolering in het gebied moet aangepast worden vanwege de komst van de brandweer.

Voor de uitvoering van deze werkzaamheden is het bouwkrediet niet voldoende en is aanvullend krediet van € 305.000 noodzakelijk. De bijbehorende structurele kapitaallasten vanaf 2027 bedragen € 11.000.

Brandweerkazerne Ede Peppelensteeg

Ede heeft een nieuwe brandweerkazernelocatie nodig. Aanrijtijden zijn kritisch geworden door de groei van Ede. Uit de haalbaarheidsstudie begin 2025 is gebleken dat het zuidoostelijke voetbalveld van voetbalvereniging Blauw Geel '55 in principe een haalbare locatie is. Het college heeft op 24 juni middels een besluit deze plek aangewezen als beoogde locatie. Randvoorwaardelijk is deerschikking van de voetbalvelden van Blauw Geel waarbij de vereniging hetzelfde aantal velden en dezelfde voorzieningen behoudt. Ook een nieuwe en veilige ontsluiting op de Kastelenlaan is randvoorwaardelijk. Deze herontwikkeling vindt plaats in het toekomstige Westerpark, onderdeel van Ontwikkeldkader Ede-stad. Het is belangrijk dat de vastgoedontwikkelingen brandweerkazerne, voetbalvelden, maar ook de turnhal afgestemd worden op het toekomstbeeld. Zodat de visie vanuit het Ontwikkeldkader en de vastgoedontwikkelingen hand in hand gaan. Om dit in goede banen te leiden en de trajecten van de brandweerkazerne en sport te coördineren is een overkoepelend team met projectleider aangesteld.

4. Programmaplannen

Doel programma

Adequate voorzieningen voor onderwijs, sport, cultuur en evenementen en duurzaam behoud en ontwikkeling van erfgoed.

Ontwikkelingen programma

Onderwijshuisvesting

Ede groeit in het aantal inwoners en hierdoor ook in het aantal kinderen. In de periode 2026-2029 groeit de basisgeneratie (4 tot 12-jarigen) met 297 kinderen. Deze groei doet zich vooral voor in de wijken Veluwe Poort, Enka en Kernhem en in de dorpen Lunteren, Ederveen en Wekerom. Dit zal te zien zijn in het stijgende aantal leerlingen op scholen. We hebben 3 nieuwe scholen in Ede; De Tamboerijn vanaf 1 augustus 2025; Rehobothschool en Al Amana College vanaf 1 augustus 2026. Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak van de gemeente Ede. De ruimte vraag van onderwijs tot 2040 is groot in de schaarse ruimte. Realisatie van nieuwbouw, maar ook uitbreiding van bestaande bouw vergt een goede planning en onderzoek van mogelijkheden tot clustering. Om een bijdrage te leveren aan de realisatie van het klimaatakkoord worden onderwijsgebouwen zoveel mogelijk bijna energieneutraal gebouwd/aangepast. De Coronacrisis heeft aangetoond dat ventilatie erg belangrijk is; dit heeft consequenties voor de onderwijshuisvesting. De regie hiervoor ligt bij de onderwijsbesturen. Om te voorkomen dat kinderen naar het SO/VSO gaan, worden huidige en toekomstige onderwijsgebouwen zodanig ingericht dat passend/inclusief onderwijs mogelijk wordt. We zien dat de bouwkosten in 2025 met 5,68% zijn gestegen wat hoog te noemen is. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zet zich samen met de PO-, VO-raad en VNG in voor het realiseren van kwalitatief goed onderwijs: met het Programma Onderwijshuisvesting wordt een integrale aanpak ontwikkeld om de verouderde huisvestingsvoorraad in Nederland te verbeteren. Door standaardisering en bundeling van huisvestingsvraagstukken is er winst te behalen. Gegeven de schaarse ruimte, het bredere scala aan gebruikers en de beperkte middelen is samenwerking zowel intern als extern belangrijker dan ooit: die samenwerking is nodig om het nu geldende Strategisch Huisvestingsplan uit 2018 te actualiseren. In 2025 wordt het Integraal Huisvestingsplan van de gemeente Ede vastgesteld met aandacht voor thema's als duurzaamheid, de rol van de gemeente bij het realiseren van een integraal kindcentra en passend/inclusief onderwijs.

Sport

Sport en bewegen zijn belangrijk voor een goede gezondheid en in Sportakkoord II zijn ook afspraken gemaakt over de inzet van Ede op het gebied van preventie. Het sportakkoord II loopt tot en met 2026 en het is nog onduidelijk of en op welke wijze dit wordt voortgezet. Mogelijk heeft dit financiële gevolgen omdat een groot gedeelte van de sportactiviteiten in Ede gefinancierd wordt uit dit budget. Dit zorgt er voor dat we in 2026 wellicht keuzes moeten gaan maken over waar we in Ede op in gaan zetten. Daarnaast speelt bij een groeiende

bevolking ook een groei van accommodaties. Omdat de ruimte schaars is, is de uitwerking van de omgevingsvisie een belangrijk instrument om sportvoorzieningen een plaats te geven.

Evenementen

We zien dat duurzaamheid een grotere rol gaat spelen bij de organisatie van evenementen. Daarnaast groeit de betrokkenheid bij de besluitvorming bij bewoners. Steeds vaker worden verleende vergunningen opgevraagd om meer grip te krijgen op wat er speelt in hun leefomgeving.

Cultuur

Op landelijk niveau wordt in 2026 voortgezet waar men vorig jaar mee gestart is: cultuur inzetten voor een veerkrachtige samenleving. Cultuureducatie Met Kwaliteit 4 wordt voor het eerste jaar uitgevoerd. Daarnaast wordt er door de Raad voor Cultuur voort gebouwd op het advies 'Toegang tot Cultuur' en vormen eerste stappen richting een cultuurbestel dat beter aansluit bij de diversiteit en dynamiek van het culturele veld.

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) wordt naar verwachting in 2026 gewijzigd. De grootste wijziging is dat de huidige 'bevorderingstaak' wordt omgezet naar een plicht voor gemeenten en provincies. De toegang tot de openbare bibliotheek wordt hiermee voor alle inwoners gegarandeerd. Als onderdeel van de zorgplicht dienen gemeenten een meerjarenplan voor bibliotheekbeleid op te stellen in samenwerking met de bibliotheekorganisatie. De provincie krijgt hierbij een toezichthoudende rol.

In 2026 gaan wij verder met de uitwerking van het uitvoeringsprogramma van de Cultuurvisie en zetten wij in op de vier pijlers: vestigingsklimaat, makersklimaat, cultuurparticipatie en cultuureducatie.

Erfgoed

Ook in 2026 speelt de gemeente een hoofdrol als het gaat om het behoud, de instandhouding en de bescherming van erfgoed. Ondergronds erfgoed gaat steeds vaker (in situ) verloren door urgente ontwikkelingen op gebied van woningbouw en natuurherstel. Vooralsnog moet op projectniveau worden bekeken hoe deze ontwikkelingen en behoud van archeologische resten (in de grond) hand in hand kunnen gaan. In Cultura Erfgoed werken erfgoedorganisaties in verband en organiseren gezamenlijke projecten, exposities en educatieve activiteiten, binnen én - op termijn - steeds meer buiten het gebouw.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Onderwijshuisvesting	8.759 N	8.580 N	7.766 N	9.571 N	9.573 N	9.517 N
Sport	9.508 N	9.422 N	9.405 N	9.242 N	10.500 N	10.815 N
Evenementen	727 N	717 N	693 N	511 N	511 N	511 N
Cultuur	10.979 N	12.698 N	15.529 N	11.826 N	11.935 N	11.826 N
Lasten programma	29.973 N	31.417 N	33.394 N	31.150 N	32.519 N	32.668 N
Onderwijshuisvesting	0 V	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Sport	657 V	210 V	617 V	0 V	0 V	0 V
Evenementen	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Cultuur	298 V	655 V	619 V	141 V	169 V	141 V
Baten programma	955 V	895 V	1.266 V	171 V	199 V	171 V
Saldo van baten en lasten	29.019 N	30.522 N	32.127 N	30.979 N	32.319 N	32.497 N
Storting reserve	2.112 N	775 N	268 N	232 N	231 N	231 N
Onttrekking reserve	2.472 V	996 V	2.599 V	215 V	295 V	215 V
Resultaat	28.659 N	30.301 N	29.796 N	30.996 N	32.256 N	32.513 N

Doel

Onderwijsaccommodaties die passen bij de huidige maatschappelijke verwachtingen en die voldoen aan de huidige bouwbesluiten voor nieuwbouw en de eisen die van kracht worden in het kader van het Klimaatakkoord en de doelstellingen van Parijs 2050.

Ketenpartners

Schoolbesturen (en in mindere mate schooldirecties en medezeggenschapsraden); Instellingen voor Kinderopvang (in de rol van huurder/gebruiker van onderwijsaccommodatie); Sportservice de Vallei (voor faciliteiten bewegingsonderwijs).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Samenwerken aan de Toekomst, Bestuursakkoord 2022-2026](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs, deel 2 2018-2021](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs deel 1 2017-2020](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ede 2017 ev.](#)
- [Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2018](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel Prestaties

Betere kwaliteit van de (bestaande) onderwijsgebouwen

- Afronding van het Definitief Ontwerp unilocatie van het Marnix College aan de Prins Bernhardlaan 25.
- Verdere uitwerking Definitief Ontwerp nieuwbouw De Plataan in Bennekom.
- Onderzoek naar verplaatsing voor het Van Lodenstein College ter uitvoering van de huisvestingsagenda en onderdeel van het Programma Hart voor Hoogbouw Ede Zuid 2040.
- Start realisatie Koning Davidschool op het Elias Beeckman Kazerne.
- Start nieuwe school Rehoboth.
- Start nieuwe school Al Amana College.
- Onderzoek naar vervangende nieuwbouw voor CBS Nederwoud ter uitvoering van de huisvestingsagenda.
- Inpandige aanpassingen Wilhelminaschool ter uitbreiding op huidige locatie.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	8.759 N	8.580 N	7.766 N	9.571 N	9.573 N	9.517 N
Baten	0 V	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Saldo van baten en lasten	8.759 N	8.550 N	7.736 N	9.541 N	9.543 N	9.487 N
Storting reserve	1.500 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.951 V	146 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	8.308 N	8.404 N	7.736 N	9.541 N	9.543 N	9.487 N

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Onderwijshuisvesting neemt in 2026 af met € 0,7 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,1 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 11.000. Dit betreft de ombuiging 'Herzien afspraak

financiering Ruitenbeekschool'. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Incidentele verlagingen

In 2026 vervallen incidentele middelen voor onderhoud aan schoolgebouwen (zoals De Zicht 3) en aan gemeentelijk eigendom ter waarde van circa € 0,1 miljoen. Daarnaast vervalt in 2026 een incidenteel budget voor inclusief onderwijs van circa € 0,1 miljoen. Ook vervalt in 2026 een incidenteel budget voor Ventilatievoorzieningen van circa € 0,2 miljoen. Als gevolg hiervan nemen de lasten in 2026 met circa € 0,4 miljoen af ten opzichte van 2025.

Kapitaallasten

Door een herrekening van de kapitaallasten onder andere door verlaging van de interne rekenrente nemen de lasten in 2026 met circa € 0,4 miljoen af ten opzichte van 2025.

Reserve Onderwijshuisvesting

Conform Perspectiefnota 2025-2028 wordt de reserve Onderwijshuisvesting opgeheven per 1-1-2026. Het restant bedrag valt vrij in 2025.

Productgroep Sport

Doel

We bieden of geven onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. Dit vinden we belangrijk omdat het vitaliteit en contact stimuleert. We streven ernaar dat onze inwoners geen belemmering ervaren om te gaan sporten en bewegen en via sport en bewegen een gezonde leefstijl aan gaan meten en sociaal actief zijn.

Ketenpartners

Sportservice de Vallei, Sportforum Ede, (ondernemende) sportaanbieders; onderwijsinstellingen en zorgaanbieders.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Accommodatieplannen binnensport- buitensport 2022-2025](#) (2022)
- [Sportvisie Ede](#) (2020)
- [Sportakkoord](#) (2019)
- [Toekomstvisie zwemproduct](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel

Prestaties

Het aantal inwoners wat aan de beweegnorm voldoet, is in 2029 gestegen tot 54%.

- Sportakkoord aanjagen en initiatieven beoordelen en toekennen zodanig dat meer mensen de mogelijkheid hebben om te sporten en te bewegen.
- Samenwerking aanjagen met maatschappelijk ondernemende sportaanbieders om Edenaren maximaal in beweging te zetten.
- Samenwerking tussen sport en cultuur versterken door het aanjagen van Urban Street Culture in samenwerking met het Sociaal Domein (Urban Sports en Street Culture)

Subdoel

Prestaties

Het aantal voorzieningen sluit aan bij de samenstelling van de bevolking zoals deze in het accommodatieplan 2026-2029 zijn opgenomen.

- In 2026 besluitvorming over de accommodatieplannen binnensport en buitensport in de perspectiefnota/programmabegroting.

	• Uitwerken nieuwbouw Turnstede. • Voorbereiden start bouw nieuw zwembad Nieuw Hoekelum. • Sport en bewegen positie geven binnen het ontwikkelkader Ede-Stad zodanig dat er op basis van het normenkader voldoende ruimte blijft voor sport en bewegen.
--	---

Subdoel	De gemeentelijke sportvoorzieningen worden door de inwoners van de gemeente Ede met een gemiddeld cijfer van 7 gewaardeerd.
Prestatie	• Op basis van de uitslag van de keuring uitvoeren geplande renovaties binnensport en kunstgrasvelden zoals deze zijn opgenomen in het accommodatieplan 2026-2029 en • Vanuit de Dorpendeal in samenwerking met Sociaal Domein De Essenburg geschikt maken voor brede maatschappelijke activering

Subdoel	Het aantal inwoners dat in groepsverband sport, is in 2029 gestegen tot 45%.
Prestaties	• Regionaal uitvoeren plan sociale veiligheid bij sportaanbieders zodat in 2029 95% van de sportaanbieders voldoen aan kenmerken van een sociale veilige aanbieder. • Verenigingsadviseur werkt samen met verenigingen, Sportforum en Sportservice de Vallei aan vraagstukken bij verenigingen door inzet van verenigingsadviseur waardoor in 2029 75% van de sportverenigingen toekomstbestendig zijn. • Versterken van de regionale samenwerking Uniek Sporten om meer mensen de kans te geven op een aangepaste manier voldoende te sporten en te bewegen.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12					Streefsw.	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage inwoners dat sport in groepsverband (vereniging, club, loopgroep, MTB-groep o.i.d.) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Streefwaarde is landelijk gemiddelde.</i>	-	40	-	36	-	38	40
Percentage inwoners (4 jaar en ouder) dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	-	54	-	49	49,2	-	55
Percentage inwoners dat op de een of andere wijze aan sport doet <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	71	-	60	-	61	72
Oordeel gebruikers over gemeentelijke sportaccommodaties (rapportcijfer) <i>Zoals sporthallen, Zwembad De Peppel, voetbalvelden. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	7,5	-	7,4	-	7,3	7
Percentage inwoners (4 jaar en ouder) dat één keer per week of vaker sport <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	-	49	49,9	49,7	50
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan sport en recreatie <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	-	-	-	78	75
Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12					Streefsw.	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage gerealiseerde gemeentelijke sportaccommodaties dat benodigd is volgens het accommodatieplan sport om te voldoen aan de vraag van de bevolking	80	90	95	95	95	95	100

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
De mate waarin de hoeveelheid accommodaties aansluit bij de samenstelling van de bevolking	85	95	95	95	95	95	100
<i>Indicator vervalt. Indicator komt overeen met indicator Percentage gerealiseerde gemeentelijke sportaccommodaties dat benodigd is volgens het accommodatieplan sport om te voldoen aan de vraag van de bevolking.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	9.508 N	9.422 N	9.405 N	9.242 N	10.500 N	10.815 N
Baten	657 V	210 V	617 V	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	8.852 N	9.212 N	8.788 N	9.242 N	10.500 N	10.815 N
Storting reserve	13 N	17 N	12 N	12 N	11 N	11 N
Onttrekking reserve	41 V	344 V	42 V	45 V	45 V	45 V
Resultaat	8.824 N	8.885 N	8.759 N	9.208 N	10.467 N	10.781 N

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Sport neemt in 2026 af met € 0,1 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,2 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten toe met € 7.000. Dit betreft de ombuiging 'Temporiseren nieuwbouw zwembad Nieuw-Hoekelum'. Door uitstel van één jaar gaan de lasten lopen vanaf 2026. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Bijdrage herbouw kantine Advendo Ederveen

Bij de Perspectiefnota 2025-2028 is een bijdrage aan sportvereniging Advendo begroot van € 0,3 miljoen voor de herbouw van de kantine. Het bouwplan is in 2024 verder ontwikkeld, maar nog niet gereed en daarom is de bijdrage niet verstrekt aan de vereniging in 2024. Naar verwachting wordt de bouwvergunning in 2025 verstrekt en wordt de bijdrage aan de vereniging uitgekeerd ten laste van de Reserve Overlopende verplichtingen.

Renovatie zwembad de Vrije Slag

In de Programmabegroting 2024-2027 is voor zwembad De Vrije Slag budget beschikbaar gesteld voor renovatie van de machinekamer. In 2024 € 0,6 miljoen en in 2025 € 0,4 miljoen, dit betekent een daling van de lasten met € 0,4 miljoen in 2026 ten opzichte van 2025. In het hoofdstuk Wijzigingen begroting wordt de raad voorgesteld in te stemmen met een nieuwe bijdrage voor de zwembad Vrije Slag vanwege de nieuwe zwemwaterwet.

Teruggave SPUK MEOZ 2023

In 2023 hebben de zwembaden de Peppel, de Vrije Slag en Bosbad Lunteren via de gemeente een specifieke uitkering ontvangen van het Rijk voor tegemoetkoming meerkosten energie openbare zwembaden. In 2025 hebben we de vaststellingsbeschikking ontvangen en tezamen dienen de zwembaden ruim € 0,4 miljoen terug te betalen. Voor de gemeente is dit een negatieve bate en een negatieve kostenpost in 2025.

Productgroep Evenementen

Doel

We werken aan een evenementenaanbod van evenementen die samen een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod bieden aan alle Edenaren, die bezoekers naar Ede trekken om hier te verblijven en die uitstralen wie we zijn.

Ketenpartners

Ede Marketing, Sportservice De Vallei, Cultura, Platform Ede Centrum.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Evenementenvisie](#)
- [Nadere regel evenementen 2025](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel Prestaties

- Er zijn voldoende evenementen gericht op verschillende doelgroepen binnen onze gemeente.
- Zorgen dat de evenementenkalender zo evenwichtig mogelijk verdeeld is.
 - Faciliteren van nieuwe evenementen, aanvullend aan het bestaande evenementenaanbod.

Subdoel Prestaties

- We faciliteren de organisatoren van onze DNA-evenementen door kennisoverdracht en ondersteuning op onderdelen van het proces.
- Ondersteunen bij verkeersmaatregelen en afval.
 - Ondersteunen met subsidie in tegemoetkoming oplopende kosten.
 - Het organiseren van informatiesessies voor organisatoren van DNA-evenementen.
 - Ondersteuning en begeleiding bij het vergunningenproces.

Subdoel Prestaties

- We houden de basis van het proces rondom evenementen op orde.
- Faciliteren van evenementenorganisatoren in samenwerking met veiligheid.
 - Het in kaart brengen van evenementenlocaties in de gemeente Ede, ook in de groene gebieden, om daarmee de druk die er op de ruimte is beter te verdelen.
 - Optimaliseren van communicatie en marketing rondom evenementen.
 - We onderzoeken de haalbaarheid van een evenementenfonds.
 - We verkennen een op te zetten structuur om gezonde voeding en lokaal voedsel aan evenementen te koppelen.
 - We werken een strategie uit om tot duurzame evenementen te komen.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12			Streefw.	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan uitgaansmogelijkheden, horeca, film	-	-	-	-	-	71	n.v.t.
Wordt tweejaarlijks gemeten.							

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage inwoners dat tevreden is over aanbod aan evenementen	-	-	-	-	-	57	65
Wordt tweejaarlijks gemeten.							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	727 N	717 N	693 N	511 N	511 N	511 N
Baten	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	727 N	717 N	693 N	511 N	511 N	511 N

Toelichting

Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 29.000. Dit betreft de ombuiging 'Versoberen evenementen (vuurwerkbudget)'.

Productgroep Cultuur

Doel

We werken eraan om Ede een herkenbare culturele hotspot binnen de regio Foodvalley te maken, met toegankelijke culturele voorzieningen in alle stadsdelen, waar cultuur bijdraagt aan het vestigingsklimaat, het makersklimaat, actieve cultuurparticipatie en doorlopende cultuureducatie. Erfgoed willen we duurzaam behouden en ontwikkelen en is zichtbaar en beleefbaar voor alle inwoners.

Ketenpartners

Ministerie OCW; Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE); Provincie Gelderland; Cultuur Oost, Kröller-Müller Museum; Moe (museum overleg Ede); lokale musea; Omroep Ede; Cultura; Cultuurmakelaar, Openluchttheater; BAK (belangenvereniging amateurkunst), Platform Edese Kunstenaars (PEK), Cultuurforum; Cultuurvalleigemeenten en Cultuurregio Ede-Wageningen. Monumenteneigenaren, -gebruikers en -huurders; architecten; restauratie-bedrijven; archeologisch bedrijfsleven; aannemers; hoveniers; beheerders; commissie ruimtelijke kwaliteit Ede (CRK); Bond Heemschut; Vereniging De Hollandsche Molen; Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM); Nationaal Restauratiefonds (NRF); Vereniging Edese Monumenten (VEM); Nationale Maatschappij tot Restaureren en Herbesteden van Cultureel Erfgoed (BOEI); Stichting Monumentenwacht Gelderland; Comité Open Monumenten Dag Ede (OMD); Historische verenigingen; Archeologische vrijwilligersorganisaties; buur- en regiogemeenten; Vereniging Behoud Begraafplaats Bennekom.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Cultuurvisie gemeente Ede \(2024\)](#)
- [Uitvoeringsprogramma Cultuurvisie 2025-2028](#)
- [Verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Ede \(2024\)](#)
- [Erfgoedverordening Gemeente Ede \(2024\)](#)
- [Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed Ede \(2024\)](#)
- [Subsidieregeling tegemoetkoming leges duurzame maatregelen monumenten Ede \(2024\)](#)
- [Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten \(Beleidsregel MOOI Ede\) \(2023\)](#)
- [Cultuurhistorische Waardenkaart \(2023\)](#)
- [Nota 'Erfgoed maakt Edel' \(archeologie, monumentenzorg, archief\) \(2018\)](#)
- [Subsidieregeling cultuur 2017](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Cultuur

Subdoel	Voor onze inwoners en bezoekers en onze cultuuraanbieders is het culturele aanbod in de gemeente Ede beter zichtbaar en vindbaar.
Prestaties	• We ontwikkelen een communicatiestrategie en voeren deze in 2026 uit. • We gebruiken actief de openbare ruimte om de culturele sector zichtbaar te maken. • We onderzoeken de mogelijkheden voor een online platform en zetten deze in 2026 samen met het culturele veld in.
Subdoel	Bijdragen aan de verdere professionalisering van het culturele veld door het stimuleren van ontwikkeling, kennisdeling en versterking van ondernemerschap onder makers en instellingen.
Prestaties	• Samen met de cultuurmakelaar versterken we het culturele veld via kennisdeling en ondernemerschap, met bijvoorbeeld kennissessies over fondsenwerving en het organiseren van netwerkbijeenkomsten. • Wij besteden in 2026 aandacht aan het boeien en binden van vrijwilligers bij culturele organisaties door het organiseren van kennissessies over dit onderwerp.
Subdoel	De subsidieregelingen Cultuur sluiten aan op en dragen bij aan de uitvoering van de Cultuurvisie.
Prestaties	• In 2026 komen we met nieuwe subsidieregelingen cultuur. Hierbij verkennen we tevens de mogelijkheden tot meerjarige subsidies. • Bij deze nieuwe subsidieregelingen zorgen wij voor duidelijke en transparante communicatie over het aanvragen van deze subsidies, zodanig dat culturele initiatiefnemers weten waar ze aan toe zijn, eenvoudig toegang hebben tot informatie en actief worden ondersteund via bijvoorbeeld een online stappenplan en informatieve bijeenkomsten (deze activiteit zal doorlopen in 2027).
Subdoel	Versterken van verbindingen en samenwerking met het culturele veld in gemeente Ede, gericht op gezamenlijke initiatieven, kennisdeling en duurzame relaties.
Prestaties	• We formaliseren de rol van het CultuurForum. • We continueren en versterken de huidige rol van de Cultuurmakelaar. • Met het Cultuurforum en de Cultuurmakelaar organiseren we in 2026 minimaal 2 keer jaar een netwerkbijeenkomst.
Subdoel	Ede kent een aantrekkelijk vestigingsklimaat waarin cultuur een belangrijke pijler is.
Prestaties	• Ook in 2026 zetten we in op voldoende en aantrekkelijke culturele voorzieningen binnen de verschillende gebiedsontwikkelingen. • We continueren de regionale samenwerking, zowel binnen regio Foodvalley als binnen Provincie Gelderland. • Ook in 2026 werken we actief aan het realiseren van cultuuraanbod en beleving voor een brede doelgroep in het Stationskwartier. • We zoeken samen met het culturele veld actief naar kansen om een (pop)podium in Ede-Stad te vestigen. • Wij gaan aan de slag met uitwerking van De Basis, en versterken de samenwerking binnen Friso.

Subdoel	Ede kent een stimulerend makersklimaat met voldoende en betaalbare plekken voor onze culturele ondernemers, aanbieders en initiatiefnemers.
Prestaties	• Wij onderzoeken de behoefte van talentontwikkeling en zorgen voor mogelijkheden zodat jongeren zich in Ede kunnen ontwikkelen en professionaliseren. • We initiëren projectsubsidies en netwerk- en kennisbijeenkomsten om samenwerking tussen makers en stimuleren daarmee het makersklimaat. • In 2026 hebben we een overzicht van beschikbare bestaande maakplaatsen in de gemeente Ede. • Binnen de verschillende gebiedsontwikkelingen dragen wij er zorg voor dat er ruimte voor makersplekken komt. Dit blijven we in 2027 ook doen. • We faciliteren een makersnetwerk. • We stimuleren de samenwerking tussen sport en cultuur door middel van meer openbare oefenruimtes en urban arts faciliteiten.
Subdoel	Inwoners van Ede kunnen actief deelnemen aan culturele activiteiten met een evenwichtige spreiding over leeftijdsgroepen, wijken en culturele disciplines.
Prestaties	• We herzien in 2026 de subsidieregeling om cultuurparticipatie doelgericht te stimuleren voor alle inwoners van Ede, van jong tot oud. Daarbij nemen we ruimte op voor talentontwikkeling, integreren we de Code Diversiteit en Inclusie en zetten we projectsubsidies in voor initiatieven die bijdragen aan inclusie en culturele diversiteit. • We blijven investeren in een vitale cultuursector door ondersteuning van culturele ondernemers en makers via de Cultuurmakelaar, kennisdeling over fondsenwerving en subsidiemogelijkheden en het stimuleren van cultureel ondernemerschap. • We brengen in 2026 het culturele aanbod en de wensen van inwoners in kaart en versterken de samenwerking tussen cultuur en andere domeinen zoals sport, evenementen, zorg en welzijn. Zo zorgen we voor een breed gedragen en goed afgestemd cultureel ecosysteem.
Subdoel	Elke leerling in Ede heeft toegang tot een divers en inclusief cultuureducatieprogramma, dat aansluit bij verschillende culturele achtergronden, talenten en leerstijlen, en dat zowel binnen als buiten school wordt aangeboden.
Prestaties	• De gemeente blijft deelnemen aan het meerjarig CmK-programma en breidt het percentage deelnemende basisscholen uit van 80% naar 85%. • Cultuureducatie zal worden uitgebreid naar (speciaal) voortgezet onderwijs, MBO en HBO. • We intensiveren de samenwerking met KMM wat bijdraagt aan het cultuureducatieprogramma. • Samen met culturele partners en de Cultuurmakelaar leggen we verbindingen tussen cultuureducatie binnen- en buitenschool. • We zetten in op het toegankelijk maken van binnen- en buitenschools cultuuraanbod. • we zetten in op toegankelijke bibliotheekvoorzieningen, inclusief Taalhuis en IDO in samenwerking met Cultura.
Erfgoed	
Subdoel	Wij zorgen ervoor dat de geschiedenis van Ede tastbaar en beleefbaar wordt.
Prestaties	• Inwoners en bezoekers kennen het verhaal van Ede wat door Cultura Erfgoed verteld wordt. • We zetten in op evenementen en publicaties gericht op erfgoededucatie zoals Open Monumentendag, Historisch Café Ede en Historische Cahiers.

Subdoel	Cultura Erfgoed is centrum voor erfgoed in de hele gemeente, ten behoeve van kennisuitwisseling en uitvalsbasis voor cultuurhistorisch (veld)onderzoek.
Prestaties	• We bieden Edenaren de ruimte om deel te nemen aan wetenschappelijk onderzoek onder begeleiding van professionals. • Erfgoedorganisaties uit de hele gemeente werken aan gezamenlijke projecten (steeds meer buiten het gebouw). • Vrijwilligers worden verder bekwaamd tot gastheren/dames en ambassadeurs; we trekken nieuwe vrijwilligers aan. • Nieuwe erfgoeddata worden in de Cultuurhistorische Waardenkaart beheerd en ontsloten. • Het komende jaar zal worden onderzocht hoe Cultura als centrale plek afgestoten kan worden en Cultura Erfgoed op andere locaties, verspreid over de gemeente, een plek kan vinden. Het bestaande budget zal hierbij intact blijven om in te zetten in (een) nieuwe locatie(s).
Subdoel	Het rijke ondergrondse erfgoed van Ede wordt duurzaam beheerd voor de toekomst.
Prestatie	• We blijven archeologische terreinen in het buitengebied, waaronder archeologische rijksmonumenten, beheren en monitoren. We bouwen de sociaal-maatschappelijke dimensie van beheeractiviteiten uit.
Subdoel	Wij houden bestaande beschermde monumenten (archeologisch, gebouwd en aangelegd) en erfgoedwaarden zo goed mogelijk in stand.
Prestaties	• Wij informeren erfgoedeigenaren in geval van restauratie- of verbouwplannen, coördineren structureel de (wettelijk verplichte) advisering aan het college hierover, ondersteunen in het vergunningentraject, en zijn nadien betrokken bij de uitvoering in het veld n.a.v. vergunningverlening, bijzondere situaties of voortschrijdend inzicht. In geval van (al dan niet door derden geïnitieerde) handhavingprocedures ondersteunen wij de OdDV. • Wij adviseren en ondersteunen bij individuele aanvragen op grond van diverse instandhoudingsregelingen, stimuleren periodieke inspecties en verlenen subsidies op basis van de eigen gemeentelijke tegemoetkomingsregeling en controleren dit in het veld. • Wij zorgen ervoor dat, daar waar noodzakelijk, rekening wordt gehouden met archeologische, historisch (steden)bouwkundige en/of cultuurlandschappelijke erfgoedwaarden binnen (ruimtelijke) planvorming in brede zin.
Subdoel	Wij zorgen dat nieuwe erfgoedwaarden op diverse deelgebieden, zowel actief (op basis van beleid of wetgeving) als passief (op verzoek derden) beleefbaar, zichtbaar en/of beschermd worden:
Prestaties	• Wij doorlopen door derden of door de minister geïnitieerde verzoeken tot aanwijzing als gemeentelijk of rijksmonument. • Wij beschermen als gemeentelijk monument het meest waardevolle funeraire erfgoed in Ede (begraafplaatsen en graftekens). • Wij beschermen als gemeentelijk monument in voorkomende gevallen de meest waardevolle objecten, complexen en/of gebieden in onze gemeente. • Wij typeren en waarderen waardevolle stadsgezichten en/of cultuurlandschappen (taak Omgevingswet).
Subdoel	Het (wettelijk verplichte) voorkomen van de aantasting of ontsiering van de omgeving van beschermde monumenten (nieuwe taak Omgevingswet/Omgevingsplan).
Prestatie	• Wij stellen regels op voor een biotoopgebied rondom ieder monument ter voorkoming van ontsiering of aantasting van de directe omgeving.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Sociale cohesie	6,4	-	6,3	-	6,3	-	n.v.t.
<i>Schaalscore op 10-puntsschaal die is opgebouwd uit vier stellingen over sociale samenhang in de buurt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Woon aantrekkelijkheid Ede	25	26	25	25	22	19	n.v.t.
<i>Rangnummering woon aantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente.</i>							
Percentage inwoners dat tevreden is over aanbod aan musea, tentoonstellingen	-	-	-	-	-	31	n.v.t.
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Deelname aantal scholen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	29	33	40	41	41	48	48
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied)	-	77	-	81	-	73	75
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan theater, voorstellingen en concerten	-	-	-	-	-	52	65
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	10.979 N	12.698 N	15.529 N	11.826 N	11.935 N	11.826 N
Baten	298 V	655 V	619 V	141 V	169 V	141 V
Saldo van baten en lasten	10.681 N	12.043 N	14.910 N	11.685 N	11.765 N	11.684 N
Storting reserve	599 N	759 N	256 N	220 N	220 N	220 N
Onttrekking reserve	480 V	507 V	2.558 V	170 V	250 V	170 V
Resultaat	10.800 N	12.295 N	12.608 N	11.736 N	11.736 N	11.735 N

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Cultuur neemt in 2026 toe met € 0,3 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,3 miljoen. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Friso de Basis

In de Perspectiefnota 2026-2029 is besloten over te gaan tot realisatie van Friso en de Basis. Dit leidt tot toename van de uitgaven in 2026 met € 2,5 miljoen. Deze worden grotendeels gedekt vanuit de reserve Kunst en Cultuur, waarin in eerdere jaren vanuit de structurele middelen voor de exploitatie werd gespaard voor deze investering. Dit verklaart de wijzigingen in de stortingen (€ 0,5 miljoen lager in 2026) en onttrekkingen (€ 2 miljoen hoger in 2026).

Kunstaankopen

In 2026 worden de kunstwerken Kernhem en Frisopark afgerond, waardoor de begrote lasten en onttrekkingen € 0,2 miljoen hoger uitvallen.

Reserve Cofinanciering Edese opgaven

In 2025 staan twee onttrekkingen begroot uit de reserve cofinanciering Edese opgaven: € 0,1 miljoen voor ziekenbarakken en € 60.000 voor cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom. In hoofdstuk 3 Wijzigingen begroting wordt voorgesteld om deze twee kostenposten over te hevelen naar 2026.

Doel programma

Inwoners zijn gezond, veerkrachtig en voelen zich thuis in Ede, waarbij kinderen opgroeien in een kansrijke omgeving.

Ontwikkelingen programma

Preventieve ondersteuning

Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA)

Zomer 2025 bereiken Rijk, gemeenten en zorgpartijen een nieuw Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) als aanvulling op het Integraal Zorgakkoord (IZA). Het doel hiervan is toegankelijke, betaalbare en toekomstbestendige zorg. Gemeenten spelen hierin een sleutelrol, onder andere door te investeren in wijkgerichte preventie en het verbeteren van de samenwerking tussen zorg, welzijn en het sociaal domein. Het akkoord brengt nieuwe taken met zich mee, met de nodige extra financiering.

Deze ontwikkeling biedt kansen voor betere hulp en ondersteuning voor bewoners. Dit heeft bijvoorbeeld invloed op de ketenaanpakken Valpreventie, Kansrijke Start en Overgewicht die we aan het opzetten zijn. Ook krijgen gemeenten stevige taken in de aanpak van mentale problematiek. Daarmee vormt het een bevestiging van onze Visie Sociaal Ede 2040. We vertalen deze ambities in 2026 naar lokaal beleid als onderdeel van het Integraal Beleidskader Sociaal Domein. Tegelijkertijd houden we de komende jaren in de gaten of we het sociaal domein niet overvragen om tekorten in de zorg op te lossen.

Verbinding fysiek en sociaal domein

Een stevige verbinding tussen het sociaal en fysiek domein blijft de komende jaren belangrijk om de beweging te maken van zorg naar preventie. Bijvoorbeeld door samen te werken aan een gezonde leefomgeving. De ontwikkelingen binnen de gemeente op het vlak van gebiedsgericht werken kunnen hier de komende jaren een belangrijke impuls aan geven. Concreet komt dit tot uiting in het programma Hoogbouw Ede Zuid.

Maatschappelijke Ondersteuning

Buurt-, wijk-, en dorpshuizen

Met laagdrempelige ontmoetingsplekken versterken we de samenwerking in de sociale basis en de sociale netwerken van inwoners. In 2026 openen we nieuwe buurt-, wijk- en dorpshuizen in Ede-West en Bennekom en begin 2027 in Otterlo. We streven naar multifunctionele ontmoetingsplekken die huiskamer voor de buurt zijn.

Signalen van partners

We signaleren - met onze partners in bijvoorbeeld maatschappelijk en sociaal werk - dat meer inwoners de samenleving als complex ervaren. We zien een toename van complexiteit in de hulpvragen. Over deze signalen en wat dit betekent voor een veerkrachtige samenleving en sociale basis zijn wij in gesprek met partners.

Daarnaast signaleren we met partners ook veel inzet en betrokkenheid van inwoners bij mede-inwoners en hun buurten en wijken.

Vrijwilligerswerk

In Ede verandert het vrijwilligerswerk: structurele inzet neemt af, terwijl de vraag juist groeit, vooral in de informele ondersteuning. Tegelijk neemt flexibele, kortdurende inzet toe. Dit vraagt om betere begeleiding, waardering en ruimte voor nieuwe vormen van vrijwilligerswerk. Om dit duurzaam te borgen, blijven investering en ondersteuning vanuit de sociale basis cruciaal.

Mantelzorg

De druk op mantelzorgers blijft onverminderd hoog. De oorzaken van overbelasting bij mantelzorgers zijn divers en complex. De intensiteit en duur van de zorg, de zorgvrager zelf (bijvoorbeeld zijn gedrag of psychische problemen), de kenmerken van de mantelzorger (leeftijd, gezondheid, werk) en omstandigheden zoals financiële- of huisvestingsproblemen spelen hierbij een rol. Samen met onze partners zetten wij in op het tijdig bereiken en ondersteunen van mantelzorgers.

Inclusie

De uitvoering van het VN-verdrag Handicap vordert. Het VN-comité heeft in april 2025 aanbevelingen gedaan aan Nederland, en het ministerie van VWS coördineert de opvolging daarvan. Zij verwacht van gemeenten dat zij meer ervaringsdeskundigen betrekken en een actief (inclusie)beleid voeren om mensen met een beperking volwaardig te laten deelnemen aan de samenleving.

Vanuit de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen verwacht het ministerie de komende tijd van gemeenten een actieve rol in het verzamelen van meldingen, het versterken van meldpunten en het bevorderen van bewustwording.

Preventieve jeugdhulp

De jeugdhulpketen en het preventieve jeugdveld staan onder druk. Belangrijke oorzaak is de combinatie van toenemende (complexiteit van) hulpvragen en een krappe arbeidsmarkt. Dit leidt steeds vaker tot 'opstopping' in de jeugdhulpketen. Zo leiden wachtlijsten bij het Sociaal Team of bij de jeugd-GGZ er toe dat preventieve voorzieningen zoals het CJG niet tijdig kunnen opschalen bij complexe problematiek en langer (overbruggings)hulp moeten bieden.

De komende jaren wordt de reikwijdte van de jeugdhulp(plicht) beperkt als onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd: hulpvragen worden zoveel mogelijk opgepakt in voorliggende, vrij toegankelijke en bij voorkeur collectieve voorzieningen, in plaats van in individuele jeugdhulptrajecten. Voor de meest kwetsbaren blijft jeugdhulp altijd beschikbaar.

Bovenstaande ontwikkelingen vergroten de urgentie om te (blijven) investeren in preventieve ondersteuning en het versterken van de leefomgevingen van jeugdigen.

Onderwijsondersteuning

Specialistisch Ondersteuner Jeugd

Sinds 2015 werkt Ede aan de doorontwikkeling van de Specialistisch Ondersteuner Jeugd (SOJ), als opvolger van de succesvolle pilot Specialistisch Ondersteuner Huisarts (SOH), om jongeren met psychische en psychosociale problematiek dichtbij en snel passende hulp te bieden. De SOJ fungeert als schakel tussen huisarts, sociale teams/TTJ en specialistische jeugdhulp. Ondanks bewezen meerwaarde staan de samenwerkingsafspraken met huisartsen onder druk. Dit komt door juridische knelpunten, personeelskrapte en onduidelijkheid over verantwoordelijkheden. Er worden drie scenario's onderzocht om de functie toekomstbestendig te maken, met voorkeur voor positionering van de SOJ binnen het gemeentelijke toegangsteam. Eind 2025 wordt hierover een besluit genomen.

Lokale Educatieve Agenda 2025-2029

Lokaal wordt samen met het primair- en voortgezet onderwijs, kinderopvangorganisaties en samenwerkingsverbanden onderwijs gewerkt aan een Lokale Educatieve Agenda 2025-2029 (LEA) om gezamenlijk de speerpunten voor de komende jaren te bepalen. De visie en ambities worden in 2025 in gezamenlijkheid vastgesteld, waarna vervolgens per jaar een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld.

Beëindiging Nationaal Programma Onderwijs

Na een periode van 4 jaar eindigt de inzet van NPO-budget. Tijdens en na de coronaperiode kon de gemeente met rijksbudget scholen en ander partners ondersteunen om de corona-achterstanden weg te werken. Deze middelen vallen halverwege 2025 weg. Dit betekent dat voor alle activiteiten die we momenteel subsidiëren vanuit NPO vanuit dit budget vanaf 2025 geen subsidie meer kan worden aangevraagd of ontvangen. Enkele activiteiten kunnen we voortzetten met andere middelen. Het gaat hierbij om uitbreiding uren schoolmaatschappelijk werk in het po en vo en jongerenwerk in het voortgezet onderwijs.

Wetsvoorstel van school naar duurzaam werk 2026 - 2029

Onder voorbehoud van landelijke politieke besluitvorming treedt op 1 januari 2026 het wetsvoorstel van school naar duurzaam werk in werking. Dit wetsvoorstel heeft als doel om kansengelijkheid onder jongeren te vergroten door betere begeleiding mogelijk te maken bij de overgang van school naar school, van school naar werk en bij het behouden van werk. Het wetsvoorstel bestaat uit 4 samenhangende maatregelen:

1. Scholen (praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en mbo-niveau 1 en 2) bieden aanvullende loopbaanbegeleiding tijdens het onderwijs en na diplomering, gericht op de overgang naar vervolgonderwijs of werk;
2. Doorstroompunten bieden jongeren zonder startkwalificatie tot 27 jaar (was 23 jaar) begeleiding terug naar school of naar werk;
3. Gemeenten bieden jongeren tot 27 jaar meer preventieve en passende ondersteuning terug naar school, naar werk of een combinatie van beide (mogelijk door aanpassing van de Participatiewet);
4. Partijen (onderwijs, gemeenten, Arbeidsmarktregio en zorg) werken verplicht samen in een aanvullend regionaal programma.

Nieuwkomersonderwijs

De huidige instroom van asiel-statushouders bestaat nog steeds overwegend uit alleengaanden. Het aantal gezinnen met statushouders, is relatief laag (ongeveer 30% van de instroom). Het aantal kinderen van arbeidsmigranten dat nieuwkomersonderwijs volgt, stijgt. Dat geldt ook voor het aantal kinderen van expats. Nieuwkomersschool De Schakel heeft op dit moment 98 leerlingen (op 1 juli 2025). Hiervoor beschikken ze over 7 groepen op twee locaties. Wanneer de nieuwe locatie in gebruik wordt genomen kunnen ze toe met 6 groepen.

Het kabinetsbeleid kan nog leiden tot een ander landschap en tot een geheel nieuw wettelijk kader. Op dit moment is nog niet in te schatten wat de impact daar daadwerkelijk zal zijn. De Eerste Kamer zal namelijk nog besluiten over een aantal belangrijke wetswijzigingen rond asiel en migratie maar ook over het Nieuwkomersonderwijs, waarover de Tweede Kamer recent een besluit heeft genomen.

Gezondheidsondersteuning

Landelijk gezondheidsbeleid

Landelijk zijn verschillende partners en kennisinstituten hard getroffen door de bezuinigingen van het kabinet Schoof. Dit heeft invloed op de lokale ondersteuning vanuit het Voedingscentrum, de organisatie JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) en de Gezonde School. Hierdoor verwachten we de komende jaren minder grote stappen te zetten op het vlak van Gezonde School(kantines) en gezond aanbod bij sportverenigingen en buurt-, wijk- en dorpshuizen. Tegelijkertijd worden de komende periode de belangrijke ontwikkelingen vanuit de nieuwe Volksgezondheid Toekomstverkenning vertaald naar een nieuwe landelijke nota gezondheidsbeleid. Ook heeft het ministerie van VWS een nieuwe preventiestrategie gepubliceerd. Deze

kaders vertalen we in 2026 verder door naar lokaal beleid als onderdeel van het Integraal Beleidskader Sociaal Domein.

Uit de gezondheidsmonitors van de GGD blijkt dat verschillen in gezondheid tussen doelgroepen groot blijven. De komende jaren proberen we deze verschillen te verkleinen door extra aandacht te geven aan de meest kwetsbare gebieden in Ede. Ook blijkt dat mentale gezondheid een belangrijk aandachtspunt blijft de komende jaren. Zowel het AZWA als het IZA omschrijft een grote verantwoordelijkheid voor gemeenten rond de mentale gezondheid van volwassenen. Wij bereiden ons -binnen de IZA-regio Vitale Gelderse Vallei - voor op deze nieuwe taken. Vanuit het IZA en AZWA is daarnaast veel aandacht voor samenwerking tussen het medisch en sociaal domein.

Huisvesting statushouders

Vanuit de Huisvestingswet heeft Ede de wettelijke taak om statushouders te huisvesten. Gelet op de krappe woningmarkt is dit een uitdaging. Het afgelopen jaar bestond de instroom in Ede voor zeker 70% uit alleengaanden. Voor die groep zijn er in Ede weinig passende woningen beschikbaar, mede omdat we voor hen 2-kamerwoningen, studio's of kamers beschikbaar willen stellen. Mede door het aantal verkamerde woningen uit te breiden, hebben we tot 1 juli 139 personen kunnen huisvesten.

We zetten in op het starten van de inburgering zodra bekend is dat mensen gekoppeld zijn aan Ede. Met de inburgering proberen we statushouders zo snel mogelijk onderdeel te laten zijn van onze Edese samenleving. Het kabinetsbeleid kan echter leiden tot een ander landschap en tot een geheel nieuw wettelijk kader. Op dit moment is nog niet in te schatten wat de impact daarvan daadwerkelijk zal zijn, aangezien de Eerste Kamer nog zal besluiten over een aantal belangrijke wetswijzigingen, waarover de Tweede Kamer recent een besluit heeft genomen.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Maatschappelijke Ondersteuning	24.363 N	27.448 N	27.289 N	27.336 N	27.587 N	27.588 N
Onderwijsondersteuning	7.110 N	6.597 N	6.480 N	6.467 N	6.475 N	6.261 N
Gezondheidsondersteuning	13.620 N	14.992 N	14.646 N	11.651 N	11.651 N	11.726 N
Lasten programma	45.093 N	49.037 N	48.415 N	45.454 N	45.713 N	45.575 N
Maatschappelijke Ondersteuning	2.140 V	3.344 V	2.977 V	2.586 V	2.586 V	2.586 V
Onderwijsondersteuning	5.448 V	4.788 V	4.679 V	4.679 V	4.679 V	4.366 V
Gezondheidsondersteuning	3.598 V	3.971 V	3.874 V	889 V	889 V	889 V
Baten programma	11.186 V	12.103 V	11.530 V	8.154 V	8.154 V	7.841 V
Saldo van baten en lasten	33.908 N	36.934 N	36.885 N	37.300 N	37.559 N	37.734 N
Storting reserve	0 N	20 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	2.474 V	335 V	335 V	107 V	0 N	0 N
Resultaat	31.433 N	36.579 N	36.550 N	37.193 N	37.559 N	37.734 N

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ketenpartners

Voor maatschappelijke ondersteuning werken we samen met meer dan 60 organisaties. Specifiek voor jeugd gaat het om ongeveer 15 organisaties, zoals het CJG (Centrum voor Jeugd & Gezin), Opella, Malkander, Buurtgezinnen en Youth for Christ. Voor volwassenen en ouderen werkten we samen met partijen als Malkander, Netwerk Dien je Stad, Stichting Present, Meet-Inn, Diaconaal Platform Ede, buurt-, wijk- en dorpshuizen, Koffieluitjes, de Mantelzorgtrefpunten, bewonersinitiatieven, De Vluchtheuvel, Toon Hermans Huis, Humanitas, Odensehuis, maatschappelijk begeleidingsorganisatie, onderwijsinstellingen/taalaanbieders (onder andere Nieuwkomersonderwijs), Werkkracht, COA, Nidos, The Girl Movement, CVV Ede en de Internationale Schakelklas (ISK). Rond inclusie werken we samen met onder andere Onderling Sterk, Astrant het Oogcafé, Anti-café, Fierce en de Koplopers Inclusie.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Visie sociaal Ede 2040](#) (2024)
- [Beleidsnota Inclusie Gemeente Ede 2024-2028 "Ede kiest inclusie\(f\)"](#) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#)
- [Beleidsregel Inburgering Ede 2023](#) (2023)
- [Visie en uitvoeringskader BWD-huizen](#) (2022)
- [Integraal Zorg Akkoord](#) (2022)
- [Gezond en Actief Leven Akkoord](#) (2022)
- [Memo Ontwikkelperspectief en quick wins - Gebiedsaanpak delen Ede-Zuid en Veldhuizen](#) (2021)
- [Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024](#) (2021)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Een sterkere sociale basis met meer/gerichtere activiteiten en inwoners die zich inzetten in de buurt zodat: • Het welzijn van onze inwoners gelijk blijft of verbetert. • Er minder behoefte is aan formele ondersteuning en zorg. • Inwoners langer actief zijn en ondersteuning zoeken bij elkaar; zoveel mogelijk inwoners zijn zelf- en samenredzaam.
Prestaties	We versterken de sociale basis door: • We subsidiëren welzijnswerk, inloopvoorzieningen, bewonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties. • We zorgen voor afstemming tussen de inzet van de sociale basis, de vraag van inwoners en de doelstellingen van de gebiedsagenda. • We faciliteren de samenwerking binnen de sociale basis onder andere door in de subsidie- en inkoopafspraken samenwerking als vereiste op te nemen en door de samenwerking te registreren. We zetten in dat kader in op het borgen van het ENVO (Edes Netwerk Vrijwillige Ondersteuning) dat is opgezet

	• Wij zorgen voor vroegtijdige ondersteuning voor ouderen. • We stimuleren dat inwoners elkaar meer ontmoeten in de buurt-, wijk- en dorpshuizen, door de vrijwillige bestuurder te ondersteunen naar de ontwikkeling van BWD-huizen naar 'huiskamers van de buurt'. • We bevorderen dat kwetsbare inwoners - rekening houdende met hun mogelijkheden en wensen - blijven participeren in de samenleving. • We stimuleren laagdrempelige activiteiten voor alle inwoners. • We borgen de diverse actielijnen in het Actieprogramma Sociale Basis en geven hier met partners een vervolg aan.
Subdoel	• Inwoners maken deel uit van een netwerk waarin ze in staat zijn ondersteuning en zorg te ontvangen. • Mantelzorgers zijn in staat om zorg en ondersteuning te bieden aan hun naasten. • Minder mantelzorgers zijn overbelast.
Prestaties	We ondersteunen zorgvragers en mantelzorgers door: • Het waarderen en ondersteunen van mantelzorgers • Het stimuleren van samenwerking tussen formele en informele zorg.
Subdoel	Verbeterde leefbaarheid in delen van Veldhuizen (Horsten en Burgen) en Ede-zuid (Hoogbouw-Zuid, de Uitvindersbuurt en de Elskamp).
Prestaties	• Het in gang zetten van extra acties en interventies uit het 'Ontwikkelperspectief delen Veldhuizen en Ede-Zuid'.
Subdoel	• Edese kinderen groeien gezond en veerkrachtig op, waarbij gezondheid wordt gezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. • Het CJG is voor alle ouders, kinderen en jongeren het vanzelfsprekende adres is bij opgroei- en opvoedingsvragen.
Prestaties	• Wij organiseren dat ondersteuning zo vroeg mogelijk is, het CJG zichtbaar en bekend is en er een passend preventief aanbod is. • We voeren een campagne uit om de vindbaarheid van het CJG te verbeteren. • We maken afspraken met partners over het meten van de resultaten van het uitvoeringsplan, onderdeel preventie. Wanneer nodig sturen we bij. • We zorgen voor afstemming tussen de inzet vanuit preventieve jeugdhulp, de vraag van inwoners en de doelstellingen vanuit de gebiedsagenda. • Wij subsidiëren partners en hebben inkoopopdrachten met partners om preventieve ondersteuning te realiseren en jeugdactiviteiten uit te voeren, zodat: - Er voldoende en passend aanbod is. - Jongeren en ouders ondersteund worden, om problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien te voorkomen/verminderen. - Jongeren een positieve tijdsbesteding hebben. • We faciliteren en stimuleren samenwerking: in de subsidie- en inkoopafspraken nemen we samenwerking als vereiste op.
Subdoel	Statushouders die onder de Wet Inburgering 2021 moeten inburgeren, krijgen van de gemeente een duaal inburgeringstraject aangeboden zodat zij sneller inburgeren en integreren in de Edese samenleving én financiële zelfstandigheid bereiken via (regulier) werk.

Prestaties

Wij voeren de taken uit die in de Wet inburgering (Wi2013 en Wi2021) aan gemeenten zijn opgelegd:

- Samen met Werkracht, de maatschappelijk begeleidingsorganisatie en taalaanbieders verfijnen wij de duale trajecten: inburgering gecombineerd met participatieve activiteiten (waar mogelijk: werk).
- Samen met onder andere Werkracht en Vluchtelingenwerk voeren we een brede intake uit en stellen voor elke inburgeraar een PIP (persoonlijk Plan Inburgering en Participatie) op. Elke inburgeraar krijgt zo een passende inburgeringsroute aangeboden.
- We ondersteunen inburgeraars die onder de oude wet (i.c. Ondertussengroep) zijn ingestroomd, om te bevorderen dat zij het inburgeringsexamen behalen.
- We bieden (extra) ondersteuning en maatwerk aan statushouders die onder de oude wetgeving inburgeren en die minder dan een jaar inburgeringstermijn over hebben. Voor hen kopen we bijvoorbeeld extra taallessen in.
- De wijze waarop we de nieuwe wet uitvoeren wordt afgestemd binnen de arbeidsmarktregio. Op die manier kunnen we van elkaar leren, scheppen we randvoorwaarden die gezamenlijke inkoop (bijv.) mogelijk maken en zo hoge kwaliteit diensten in te kunnen kopen die ten goede komen aan de inburgeraars.
- We bieden extra begeleiding aan (m.n.) jonge statushouders die kamergewijs zijn gehuisvest. Die begeleiding moet overlast t.g.v. lawaai en hygiëne, in en rond de woning, minimaliseren.
- Ten behoeve van huisvesting alleengaande statushouders verkennen we de huisvestingsmogelijkheden waaronder die van een doorstroomlocatie.
- We verkennen hoe we de opvang betreffende asiel, statushouders en ontheemden (i.c. Oekraïeners) in Ede het beste integraal en in samenhang kunnen realiseren.
- We werken de opvolging van AZC Deelen verder uit in samenhang met ervaringen rond projecten als 'Project Einstein' uit Utrecht en de Vroege start.

Subdoel

Meer volwassene inwoners beschikken over taal-, reken- en digitale vaardigheden:

- Het bereik onder de NT1 doelgroep (i.c. autochtone inwoners) én het aantal deelnemers aan NT1-trajecten wordt jaarlijks vergroot.
- Via een taalaanbieder bieden we formele taallessen aan laaggeletterde inwoners aan.
- Via het Taalhuis Ede bieden we non-formele activiteiten aan, gericht op het vergroten van de basisvaardigheden van laaggeletterde inwoners.

Prestaties

- We vergroten de samenhang tussen non-formeel en formeel onderwijs.
- We stellen met de samenwerkende regiogemeenten FoodValley een nieuw regionaal beleidsplan op voor de periode 2025 tot en met 2028.
- We werken aan een nieuw uitvoeringsplan bij het regiobeleidsplan
- We trainen medewerkers om laaggeletterdheid beter te herkennen.
- We kopen de formele taallessen opnieuw in via een aanbesteding (t.b.v. periode 2025-2029).
- We maken inwoners bewuster van de gevolgen van laaggeletterdheid. In onze communicatie-uitingen gebruiken we praktijkvoorbeelden om onze boodschap toe te lichten.
- We wisselen kennis en ervaringen over datgene wat goed aanslaat bij de NT1-doelgroep uit in de landelijke-, regionale, ambtelijke overleggen rond volwasseneneducatie. Zo willen we voortdurend aan de kwaliteit van dienstverlening aan laaggeletterden blijven werken.

Subdoel	Meer (kwetsbare) inwoners voelen zich thuis en veilig in de Edese samenleving en ervaren minder fysieke of mentale obstakels.
Prestaties	- Wij stimuleren bedrijven en maatschappelijke organisaties om zich in te zetten voor een inclusieve samenleving. - Met campagnes en activiteiten vergroten wij de bekendheid van Vizier-Oost om discriminatie te helpen verminderen. - We verbeteren de toegankelijkheid van de openbare ruimte, de publieke gebouwen en de (digitale) dienstverlening. - Als regenbooggemeente zorgen we voor een betere zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van mensen met een LHBTI-achtergrond. - Door de subsidieregeling 'diversiteit en inclusie' bevorderen we activiteiten die bijdragen aan een inclusieve samenleving.
Subdoel	Meer (volwassenen) inwoners van Ede hebben een goede mentale gezondheid; zij er ervaren veerkracht en mentaal welbevinden.
Prestaties	- We bereiken jaarlijks meer inwoners met beginnende psychische klachten met een (regionaal) collectief preventieaanbod. - We stimuleren de ontwikkeling van herstel- en zelfregievoorzieningen (laagdrempelige steunpunten) voor inwoners met psychische klachten. - We bieden - samen met GGZ-aanbieders, ervaringsdeskundigen en huisartsen - huisartspatiënten met psychische klachten een verkennend gesprek aan, met als doel het terugdringen van de wachtlijsten in de GGZ.

Indicatoren

Beeldindicatoren	2019		2020		Metingen 31-12		Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Taakstelling huisvesting statushouders	106	86	163	168	211	146	n.v.t.
<i>De vermelde waarden zijn de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers op 31-12 van dat jaar.</i>							
Aantal trajecten vroeghulp (gericht op het jonge kind) (CJG)	40	32	41	50	49	63	n.v.t.
Aantal aanmeldingen CJG	510	483	544	523	622	693	n.v.t.
Aantal collectieve activiteiten (trainingen, cursussen, webinars) (CJG)	52	38	52	65	69	90	n.v.t.
Totaal aantal deelnemers collectieve activiteiten CJG	-	1.024	544	752	689	1.092	n.v.t.
Effectindicatoren	2019		2020		Metingen 31-12		Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage Edenaren dat zich sterk eenzaam voelt	-	5	-	9	-	6	6
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Er is vaak sprake van een complexere hulpvraag, daarom is het mooi als dit percentage stabiel kan blijven.</i>							
Het percentage dat zich enigszins eenzaam voelt	-	24	-	27	-	25	24
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Het streven is om in kleine stappen de dalende trend voort te zetten.</i>							
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft	-	17	-	19	-	19	20
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk zwaar of zeer zwaar belast voelt	-	6	-	11	-	18	15
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Met streefwaarde wordt bedoeld: bovengrens.</i>							
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet	48	-	48	-	50	-	52
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden	-	91	-	90	-	93	95
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage inwoners dat het CJG kent	-	78	-	70	-	79	82

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Tevredenheid ouders die afgelopen 12 maanden contact hebben gehad met het CJG (% (zeer) tevreden)	-	78	-	75	-	77	80
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage inwoners dat (waarschijnlijk) een beroep wil en kan doen op hun sociale netwerk wanneer zij hulp of zorg nodig hebben	-	85	-	90	-	92	95
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal meldingen bij Vizier-Oost voor discriminatie per jaar	-	-	30	21	26	48	60
<i>Een stijging in meldingen kan wijzen op een grotere bekendheid en vertrouwen in het meldpunt, terwijl een daling kan duiden op een afname van discriminatie-incidenten.</i>							
Percentage inwoners dat tevreden is over de toegankelijkheid van voorzieningen	-	-	-	-	52	-	55
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal gesubsidieerde initiatieven vanuit de subsidieregeling inclusie en diversiteit	-	-	-	9	10	13	16

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	24.363 N	27.448 N	27.289 N	27.336 N	27.587 N	27.588 N
Baten	2.140 V	3.344 V	2.977 V	2.586 V	2.586 V	2.586 V
Saldo van baten en lasten	22.223 N	24.104 N	24.312 N	24.750 N	25.001 N	25.003 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	491 V	335 V	335 V	107 V	0 N	0 N
Resultaat	21.732 N	23.769 N	23.977 N	24.643 N	25.001 N	25.003 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Maatschappelijke ondersteuning neemt in 2026 toe met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,6 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten toe met € 0,85 miljoen. Dit betreft de ombuigingen:

- Schrappen subsidie bovenregionale inloop voor mensen met auditieve beperking.
- Actieve regie toegangsteam jeugd.
- Budget voormalige Doe- en Leerplaats Ede Zuid.

De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Inburgeringsvoorzieningen - Onderwijsroute

De gemeente ontvangt voor de onderwijsroute een specifieke uitkering ter dekking van de meerkosten die deze route met zich meebrengt. Voor 2026 is de voorlopige beschikking nog niet vastgesteld. Om die reden zijn de baten en lasten in 2026 ten opzichte van 2025 met € 0,1 miljoen neerwaarts bijgesteld. Zodra de beschikking beschikbaar komt, wordt de begroting hierop aangepast.

Brede Spuk/Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

De daling van zowel baten als lasten met € 0,1 miljoen in 2026 ten opzichte van 2025 hangt samen met gewijzigde financiering voor enkele subthema's binnen de Brede SPUK. Deze middelen zijn daarmee lager geraamd in 2026.

De Brede SPUK is een meerjarige regeling (tot en met 2026) die gemeenten ondersteunt bij de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Sportakkoord II en het Preventieakkoord. Voor de periode vanaf 2027 is door het Rijk aangekondigd dat de Brede SPUK overgaat in een Bijzondere Fonds Uitkering (BFU), met een generieke korting van 10%. Omdat hierover nog geen formele besluitvorming en toekenning heeft plaatsgevonden, zijn deze middelen niet in de begroting opgenomen.

Dorpendeal Lunteren

Voor de uitvoering van de Dorpendeal Lunteren zijn door de Provincie middelen beschikbaar gesteld tot en met augustus 2025. Na afloop van deze periode vervallen de baten en lasten. Dit leidt in 2026 tot een daling van zowel de baten als lasten met € 0,1 miljoen ten opzichte van 2025.

Stelpost "Compensatie kostenstijgingen sociale basis"

In de Programmabegroting 2024-2027 is een stelpost gevormd om de stijgende lasten bij welzijnsorganisaties binnen de Sociale Basis op te vangen. In 2025 is vanuit deze stelpost bij programma 8 een bedrag van € 425.000 toegerekend aan de Maatschappelijke Ondersteuning (programma 2). Vanaf 2026 wordt de stelpost volledig op programma 8 verantwoord, waardoor de lasten in 2026 met € 0,4 miljoen dalen ten opzichte van 2025. De benodigde (extra) compensatie wordt jaarlijks vastgesteld en als begrotingswijziging verwerkt binnen Maatschappelijke Ondersteuning.

Bijstelling salarislasten 2026

De begroting voor 2026 laat een daling van € 0,25 miljoen zien ten opzichte van 2025. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door het wegvallen van tijdelijke financiering, zoals bijvoorbeeld de inzet van de opgavemanager Vitaal en Gezond vanaf 2026. De effecten van deze mutatie zijn ook zichtbaar binnen programma 3.

Daarnaast zijn correcties doorgevoerd in de doorbelasting van salarislasten aan verschillende producten, onder andere ten behoeve van Inburgering en Programma Hoogbouw Ede Zuid. Deze aanpassingen zorgen voor een nauwkeurigere toerekening van kosten aan de betreffende programma's.

Vrijval kapitaallasten en lagere huursubsidie BWD-huizen

Door het uitstel van de bouw van de BWD-huizen in Ede West, Otterlo en De Schakel vallen kapitaallasten bij programma 8 vrij en is het budget voor subsidiëring van huurlasten in 2026 bij programma 2 verlaagd. In totaal zijn de lasten in 2026 hierdoor € 0,5 miljoen lager dan in 2025. Lagere huurinkomsten worden daarmee grotendeels gecompenseerd door minder subsidiëring van de huur.

Productgroep Onderwijsondersteuning

Doel

Alle jeugd in Ede groeit zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op.

Ketenpartners

We werken op dit onderdeel zowel lokaal als regionaal samen. Lokaal met Kindcentra (voor- en vroegschoolse educatie en regulier), scholen voor primair- en voortgezet onderwijs, Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en welzijnsinstellingen. Regionaal met het middelbaar beroepsonderwijs, Jeugdhulpregio FoodValley, regiogemeenten Doorstroompunt (voorheen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)), Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs (op overeenstemming gericht overleg (OOGO)) en Arbeidsmarktregio FoodValley.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Lokaal Educatieve Agenda (realisatie in 2025)
- [Visie sociaal Ede 2040](#) (2024)
- [Subsidieregeling Voorschoolse Educatie Ede](#) (2024)
- [Subsidieregeling Onderwijsondersteuning en Onderwijsachterstandenbeleid Ede](#) (2024)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#) (verlenging t/m 2024)
- [Regionale aanpak Voortijdig Schoolverlaten RMC Regio Vallei \(16B\) 2020-2024](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel Prestaties	Iedere peuter maakt een sterke start in het Primair Onderwijs. Wij zorgen er samen met partijen voor dat: • 85% van de VVE-peuters VVE-ondersteuning krijgen op een VVE-kindcentrum. • Peuters in Ede terecht kunnen op een VVE-geregistreerd kindcentrum naar keuze. • Gratis reguliere en VVE peuteropvang voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag en met een smalle beurs.
Subdoel Prestaties	Er zijn minder kinderen met achterstanden. • We controleren VVE-geregistreerde kindcentra of ze voldoen aan de wettelijke eisen. • We zorgen ervoor dat nieuwkomers met forse taalachterstand deelnemen aan onderwijs. • Er vindt een onderzoek plaats naar de doorontwikkeling van het StartCollege (integrale voorziening voor leerlingen die door onder andere taalachterstand niet kunnen doorstromen naar het reguliere VO) waarbij wordt gekeken hoe het StartCollege wordt gepositioneerd binnen de Doorstroompuntregio Vallei en voor welke doelgroep.
Subdoel Prestaties	Potentials op de basisschool worden extra uitgedaagd. • Wij faciliteren scholen die extra aanbod willen realiseren voor ondernemende kinderen in het primair onderwijs (klusklassen). • Wij voeren de Gelijke Kansen Agenda uit.
Subdoel Prestaties	Jeugdhulp en (passend) onderwijs sluiten goed op elkaar aan. • Wij voeren schoolpilots uit om het gebruik van jeugd GGZ te verlagen. • We voeren de regionale focusagenda Jeugd en Onderwijs uit in samenwerking met regiogemeenten en de vijf Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.
Subdoel Prestaties	Alle kinderen krijgen een passend diploma. • Wij zorgen voor een voorziening/ schakelroute voor jongeren die tussen wal en schip dreigen te raken. • We hebben alle jongeren in beeld: ze zitten op school, werk of ontvangen begeleiding. • We realiseren de maatregelen zoals opgenomen in ons Regionale VSV programma 2020-2024 (Voorkomen Voortijdig Schoolverlaten). • Per 1 januari 2026 werken we met het Regionaal Programma Jongeren, waarbij we kansengelijkheid onder jongeren te vergroten door betere begeleiding mogelijk te maken bij de overgang van school naar school, van school naar werk en bij het behouden van werk.

Indicatoren

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve)	77 (67+10)	72	81	78	78	77	77
Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar	1,6	1,6	1,5	2,1	1,9	1,8	1,7

Prestatie-indicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Klusklassen in het Primair Onderwijs	2	6	8	5	2	2	0*
* In verband met ombuigingen vervalt het budget voor de klusklassen.							
Aantal schoolpilots (= deelnemende scholen)	3	5	10	11	7	4	4
1 pilot (HB) is toegankelijk voor alle basisscholen.							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	7.110 N	6.597 N	6.480 N	6.467 N	6.475 N	6.261 N
Baten	5.448 V	4.788 V	4.679 V	4.679 V	4.679 V	4.366 V
Saldo van baten en lasten	1.662 N	1.809 N	1.801 N	1.788 N	1.796 N	1.895 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.863 V	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	201 V	1.809 N	1.801 N	1.788 N	1.796 N	1.895 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Onderwijsondersteuning neemt in 2026 met € 8.000 af ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 37.000. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 40.000. Dit betreft de ombuiging "Ondersteuning samenwerkende partijen onderwijs versoberen". De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Versterking van school- en jongerenwerk

Conform eerdere besluitvorming worden in 2026 bestaande werkzaamheden uitgebreid. Het betreft de verbreding van schoolmaatschappelijk werk in het primair en voortgezet onderwijs en de inzet van jongerenwerk in het voortgezet onderwijs. Voor deze uitbreiding zijn extra middelen beschikbaar gesteld, waardoor de lasten in 2026 met circa € 0,1 miljoen toenemen.

Incidentele middelen samenwerking onderwijs

In de Programmabegroting 2024-2027 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het programma Versterken Samenwerking Onderwijs. Deze middelen waren tijdelijk bedoeld ter ondersteuning van initiatieven die de samenwerking tussen onderwijs en gemeente versterken. Omdat deze incidentele middelen per 31 december 2025 vervallen, dalen de lasten in 2026 met circa € 0,1 miljoen.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Na een looptijd van vier jaar komt de inzet van het NPO-budget ten einde. Deze rijksmiddelen zijn ingezet ter ondersteuning van scholen en partners bij het inlopen van onderwijsachterstanden die tijdens en na de coronaperiode zijn ontstaan. Met het vervallen van deze tijdelijke financiering halverwege 2025 dalen zowel de baten als de lasten structureel met circa € 0,1 miljoen in 2026.

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kansen op een optimale gezondheid, met voorkoming (of vroegtijdige opsporing/signalering) van gezondheidsrisico's en geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Ketenpartners

Voor gezondheidsondersteuning werkten we samen met huisartsen, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, schoolbesturen PO- en VO-scholen, ouderenbonden en vele andere organisaties zoals Adviesraad Sociaal Domein Ede, Christelijke Hogeschool Ede, Centrum voor Jeugd en Gezin Ede, hulpverlenings-, welzijns- en zorgorganisaties, Sportservice Ede, Verloskundig Samenwerking Verband Ede, Alliantie Voeding in de Zorg, Voedselraad, Zorgverzekeraars en vrijwilligersorganisaties. Voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn onze partners Veilig Thuis, Moviera (onder andere vrouwenopvang), het Centrum Seksueel Geweld en het Zorg- en Veiligheidshuis. Daarnaast zijn er vele organisaties in de sociale basis en zorg die een rol hebben in preventie, signalering en aanpak, bijvoorbeeld welzijnswerk, scholen, kinderopvang, jongerenwerk en hulpverleners in brede zin.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Samenhangende preventiestrategie, VWS](#) (2025)
- [Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld 2025-2029](#) (2025)
- [Visie sociaal Ede 2040](#) (2024)
- [Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024: kiezen voor een gezonde toekomst, RIVM](#) (2024)
- ['Op onze gezondheid - de noodzaak van een sterkere publieke gezondheidszorg'](#) (2023)
- [Regioplan vitale Gelderse Vallei](#) (versie 16 november 2023)
- [Gezond en Actief Leven Akkoord](#) (2023)
- [Integraal Zorg Akkoord](#) (2022)
- [Omgevingsvisie gemeente Ede](#) (2022)
- [Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024](#) (2021)
- [Regiovisie Publieke gezondheidszorg](#) (2021)
- [Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024](#) (2020)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Visie op de Maatschappelijke Opvang Valleiregio 2021](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Edese kinderen groeien gezond (en veerkrachtig) op, waarbij gezondheid wordt gezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren (positieve gezondheid)
Prestaties	• We creëren bewustwording bij scholen, sportverenigingen en buurt-, wijk- en dorpshuizen over gezondheid en de Gezonde School-aanpak door hen hierbij te ondersteunen in proces (gebruikmakend van het programma 'Gezonde School', Lekker in je Vel (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst (JOGG)), aansluiten bij het bestaande aanbod/inzet). • We versterken de integrale aanpak Kansrijk Opgroeien (denk aan wijken en doelgroepen). • 'Rookvrij' is een vanzelfsprekende randvoorwaarde op alle plekken waar kinderen komen en zijn. • We verkrijgen inzicht in verbeterpunten/-acties op het gebied van signalering en samenwerking in de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg in samenwerking met partners Kansrijke Start Ede (zoals verloskundigen, kraamzorg, ziekenhuis, jgz).

Subdoel	Inwoners van de gemeente Ede hebben voldoende kennis, vaardigheden, mogelijkheden en (ervaren voldoende) ondersteuning om te werken aan hun gezondheid.
Prestaties	• We verkrijgen inzicht in de buurten/wijken waar de meeste gezondheidswinst te behalen is door extra preventieve inzet (gebaseerd op positieve gezondheid, bijvoorbeeld ontmoeten gecombineerd met bewegen). Deze inzet realiseren we door gebruik te maken van bestaande initiatieven en deze aan elkaar te koppelen en te verspreiden in andere wijken. • We verlagen gezondheidsachterstanden door een integrale aanpak vanuit bestaanszekerheid (passende huisvesting, stabiel inkomen, daginvulling), gezonde leefomgeving, leefgewoonten, basisvaardigheden en het hebben van een sociaal netwerk. • Mentale gezondheid wordt bespreekbaar: mentale problemen kunnen ons allemaal raken. We zetten hier in op wijkgerichte en laagdrempelige ontmoetingsplaatsen, scholen en het gezin door een integrale aanpak van gemeente, maatschappelijk veld en inwoners. • In de gebiedsagenda's en omgevingsplannen zijn aanknopingspunten opgenomen voor gezondheidsbevordering in de openbare ruimte door inwoners te verleiden om meer te bewegen (groen, veilige wandel- en fietspaden, etc.), gezonder te eten en te leven in een rookvrije gemeente.
Subdoel	Inwoners van de gemeente Ede worden gezond ouder, waarbij ze in staat zijn om een veerkrachtig en betekenisvol leven te leiden waar ze zelf regie op hebben.
Prestaties	• Bij de inzet voor vitaal ouder worden, richt preventieve ondersteuning zich op het vergroten van zelfredzaamheid en zo laagdrempelig mogelijke ondersteuning (positieve gezondheid, normaliseren). • We stimuleren passende huisvesting en (zorg)voorzieningen via de ontwikkeling van de omgevingsvisie in samenwerking met wonen, ruimtelijke ontwikkeling, werk en inkomen. • Een gezonde leefstijl (bewegen, voeding, alcoholgebruik, roken) koppelen wij aan bestaande initiatieven voor ontmoeting en preventie van eenzaamheid in het sociale domein in nauwe samenwerking met lokale partners (Sportservice, welzijnsorganisaties, huisartsen). • Samen met lokale en regionale partijen ontwikkelen we de ketenaanpak valpreventie, met onder andere aandacht voor vroegsignalering op risico op vallen, bewegen en gezonde voeding.
Subdoel	Ede draagt bij aan een gezonde en duurzame voedselomgeving ten behoeve van een gezondere leefstijl van en door inwoners (subdoel komt uit programma 4).
Prestaties	• Bevorderen van een gezonde leefstijl zodat dat Edenaren weten wat een gezond voedingspatroon is en in staat zijn een gezonde leefstijl te kiezen. • Stimuleren en reguleren dat er een gezond voedselaanbod is op specifieke locaties als het stationsgebied en in specifieke wijken. • Faciliteren en stimuleren dat voedselonderwijs en gezond voedselbeleid op scholen voor basis- en voortgezet onderwijs gerealiseerd is. • Regisseren dat meer eetbaar groen in met name de publieke ruimte gerealiseerd is. • Intensiveren van partnerschappen als Voedingsalliantie. • Verankeren van uitgangspunten van een gezonde en duurzame voedselomgeving in omgevingsvisie, gebiedsvisies en andere gemeentelijke visies. • Stimuleren van vermindering voedselverspilling en in regionaal verband aanjagen van de eiwittransitie.

Subdoel	Er is meer eetbaar groen (bomen/struiken met eetbare vruchten) in de publieke en private ruimte (bijvoorbeeld woonwijken) gerealiseerd.
Prestaties	• Wij gaan meer plekken in Ede geschikt maken om eetbare bomen en planten te plaatsen. • Bij het ontwerpen/herinrichten van wijken/buurtten is eetbaar groen een vast bestanddeel. • Wij stimuleren particulieren om eetbaar groen te verbouwen. • Wij benutten het WFC om kennis over en ervaring met eetbaar groen te verspreiden.
Subdoel	Situaties van geweld in afhankelijkheidsrelaties komen eerder en beter in beeld en worden duurzaam opgelost.
Prestaties	• Voorlichting en deskundigheidsbevordering voor professionals/vrijwilligers • We organiseren campagnes om meer bewustwording bij inwoners en professionals te creëren. • Uitvoeren van een audit sterke lokale teams. • We bevorderen het toepassen van de meldcode 'huiselijk geweld en kindermishandeling' intern en extern. • Borging van intern netwerk aandachtsfunctionarissen. • Vergroten bekendheid Centrum Seksueel Geweld.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal meldingen Veilig Thuis: huiselijk geweld en kindermishandeling	734	666	622	595	596	533	n.v.t.
<i>Dit betreft alle meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen, inclusief zorgmeldingen Jeugd van politie.</i>							
Percentage volledig gevaccineerde kinderen	80,6	80,6	83,3	81,8	72,4	78,6	n.v.t.
<i>De WHO-norm is 90%.</i>							
Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat overmatig alcohol drinkt (heeft afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen per keer gedronken)	20	16,6	14,2	18,7	20,5	18,7	16
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat recent alcohol heeft gedronken	27	-	20,9	26,2	26,5	24,4	22
(Ernstig) overgewicht jeugd 3 jaar (*)	8,8	10,5	7,1	8,0	9,5	8,9	8,5
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
(Ernstig) overgewicht jeugd 5/6 jaar (*)	11,4	11,3	12,2	7,1	7,1	7,8	7,1
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
(Ernstig) overgewicht jeugd 10/11 jaar (*)	15,3	17,3	17,3	16,1	14,6	14,7	13,5
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
(Ernstig) overgewicht jeugd klas ½ VO (*)	15,3	17,7	15,5	13,2	15,0	13,9	13,5
<i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>							
Percentage PO scholen waarvan bekend is dat er een schoolmoestuin is	44	42	40	48	54	33	55
<i>Totaal aantal PO-scholen is 52. Meting 2024 is gebaseerd op het aantal scholen met moestuin die gefaciliteerd zijn door de gemeente. Meting 2023 is gebaseerd op een uitvraag die is gedaan bij zowel scholen die zelf een moestuin hebben georganiseerd als bij scholen die gefaciliteerd worden door de gemeente.</i>							
Percentage scholen met een vignet 'gezonde school, themacertificaat voeding'	5	13	15	17	9	10	10
Percentage scholen met een vorm van structurele voedseducatie	-	-	-	-	51	55	55
Percentage jongens/meisjes met psychische klachten	-	-	25	32*	24	-	27
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. * Bron: lokale OKO-monitor.</i>							

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage jongeren dat aangeeft zich (zeer) vaak gestrest te voelen door één of meer factoren	-	-	43	51*	44	-	46
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. * Bron: lokale OKO-monitor.</i>							
Percentage jongeren dat zich meestal (zeer) gelukkig voelt	-	-	77	72*	82	-	84
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. * Bron: lokale OKO-monitor.</i>							
Aantal locaties met AED die 24/7 bereikbaar zijn	-	-	71	85	92	107	135

* Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtsgegevens, die door de JGZ-medewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	13.620 N	14.992 N	14.646 N	11.651 N	11.651 N	11.726 N
Baten	3.598 V	3.971 V	3.874 V	889 V	889 V	889 V
Saldo van baten en lasten	10.022 N	11.021 N	10.772 N	10.761 N	10.761 N	10.836 N
Storting reserve	0 N	20 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	120 V	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	9.902 N	11.001 N	10.772 N	10.761 N	10.761 N	10.836 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Gezondheidsondersteuning neemt in 2026 af met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,3 miljoen (betreft prijscompensatie VGGM). De prijsstijging van Veilig Thuis bedraagt € 0,23 miljoen waarvoor we van regiogemeenten een bijdrage van € 0,15 miljoen ontvangen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,3 miljoen. Dit betreft de ombuiging Stoppen met niet wettelijke taken met betrekking tot gezondheid. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Huiselijk geweld - Veilig thuis

Over de periode 2022-2025 hebben we jaarlijks POK-middelen (Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag) ontvangen die beschikbaar zijn voor invoering van het toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Vanaf 2026 hebben we hiervoor geen uitvoeringsbudget meer geraamd en dalen de lasten met € 260.000.

Brede Spuk/Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

De daling van zowel baten als lasten met € 0,25 miljoen in 2026 ten opzichte van 2025 hangt samen met gewijzigde financiering voor enkele subthema's binnen de Brede SPUK. Deze middelen zijn daarmee lager geraamd in 2026.

Integraal Zorgakkoord (IZA)

De middelen vanuit de Specifieke Uitkering IZA zijn verwerkt tot en met 2026. Vanaf 2027 vervallen deze middelen, omdat de looptijd van het IZA tot dat jaar is vastgesteld. Recent is het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) gesloten, dat de doelstellingen van het IZA en het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg verbreedt en structurele extra middelen voor gemeenten voorziet. Voor Ede is nog onduidelijk welke financiële effecten dit akkoord heeft, omdat de verdeling van de middelen en nadere uitwerking nog volgen.

Doel programma

Inwoners met zorgvraag op sociaal maatschappelijk gebied bereiken en ondersteunen en hun financiële zelfstandigheid te bevorderen, zodat de kwaliteit van hun leven verbetert c.q. op peil blijft.

Ontwikkelingen programma

De vraag naar maatwerkvoorzieningen neemt de komende jaren verder toe. Dit komt doordat mensen ouder worden, de gemiddelde leeftijd hoger wordt en mensen langer thuis willen en moeten wonen. Met de nieuwe visie sociaal domein 2040 'voorkomen is beter dan genezen', zetten we in op preventie en gezondheid van inwoners, om daarmee duurdere zorg te voorkomen of uit te stellen waar dat mogelijk is. Zo verhogen we het welzijn van onze inwoners en dempen we de autonoom groeiende vraag naar ondersteuning. Het doel is een vitale samenleving en het toegankelijk en betaalbaar houden van de zorg.

Zomer 2025 bereiken Rijk, gemeenten en zorgpartijen een nieuw Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) als aanvulling op het Integraal Zorgakkoord (IZA) Dit heeft naast extra taken voor de gemeente op het gebied van preventie (zie ook programma 2), ook impact op individuele voorzieningen, zoals Wmo-maatwerk en de sociaal teams. Denk aan nieuwe samenwerkingsvormen met huisartsen en wijkverpleging, afspraken over palliatieve zorg en extra inzet op zorgfraude. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat de consequenties van het AZWA gaan zijn, en of wij hier voldoende financieel voor gecompenseerd gaan worden. De effecten op de uitgaven van de Wmo worden gemonitord.

WMO Individuele ondersteuning

Het aantal ouderen neemt toe en mensen worden steeds ouder. Tegelijkertijd zijn er de komende jaren minder mensen die mantelzorg kunnen verlenen er is er minder toegang tot de verpleeghuizen. Hierdoor neemt de behoefte aan individuele ondersteuning via de Wmo toe. Daarnaast stijgen de personeelstekorten. De uitgaven stijgen door de autonome groei en hogere vraag naar voorzieningen. Onze aandacht richt zich op het behouden van de kwaliteit en het intensiveren van de samenwerking met de sociale basis. Naast een financieel duurzaam perspectief werken we aan effectief inzetten van het schaarse personeel in de zorg. Zo willen we de ondersteuning toegankelijk en beschikbaar houden voor inwoners die dit het hardst nodig hebben.

Vraagafhankelijk Vervoer/Valleihopper

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de Valleihopper neemt toe door de autonome groei van het aantal inwoners in de gemeente Ede, maar ook door vergrijzing. Op 1 januari 2025 is een nieuwe vervoerder gestart voor de Valleihopper. De kwaliteit en de stiptheid zijn verbeterd ten opzichte van 2024. Personeelskrapte onder chauffeurs is blijvend onder onze aandacht. Met een continu klanttevredenheidsonderzoek meten we regelmatig de tevredenheid over het vraagafhankelijk vervoer.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang

Afsprakenkader 2026 t/m 2029 voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Het college stelt eind 2025 één afsprakenkader vast voor de samenwerking tussen de gemeenten in de regio van 2026 tot en met 2029. De gemeente Ede voert de taken uit voor maatschappelijke opvang uit voor alle gemeenten in de Valleiregio. Voor Beschermd Wonen geldt dat de gemeente Ede eveneens voor de kleinere gemeente (Rhenen, Renswoude en Scherpenzeel) alle taken uitvoert. De grotere gemeenten in de Valleiregio waaronder Barneveld, Veenendaal en Wageningen voeren zelf taken uit als de toegang tot Beschermd Wonen. Voor alle gemeenten is Ede verantwoordelijk voor de inkoop en contractbeheer.

Doordecentralisatie van Beschermd Wonen

De bedoeling van de decentralisatie van Beschermd Wonen is dat alle regiogemeenten zelf verantwoordelijk worden voor het beschermd wonen van hun inwoners. Deze decentralisatie vindt niet eerder plaats dan 2027 (waarschijnlijk pas per 1 januari 2028) en ligt wederom voor aan een nieuw kabinet.

Volumecompensatie Beschermd Wonen

Bij het opstellen van voorliggende begroting zijn er nog onduidelijkheden of de centrumgemeenten van het Rijk compensatie in 2026 ontvangen voor volumestijgingen binnen de Wmo Beschermd Wonen. In 2024 vond er geen volume compensatie plaats. In 2025 vond gedeeltelijke compensatie plaats. Tegen het licht van een stijging van het aantal aanmeldingen, een wachtlijst die groeit en een uitstroom naar reguliere woningen die minder soepel verloopt, is de onzekere volumecompensatie een financieel risico (zie ook risicoparagraaf).

Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis

In het licht van een groeiende ondersteuningsvraag en de mogelijkheden die cliënten hebben om met meer zelfstandigheid om te gaan, zetten we in 2026 de lijn uit eerdere jaren om cliënten sneller te laten doorstromen van Beschermd Wonen (wonen in een instelling met 24-uurs toezicht aanwezig) naar Beschermd Thuis (scheiden wonen en zorg met ambulante ondersteuning en 24-uurs bereikbaarheid/beschikbaarheidsdienst).

Uitstroom uit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

De gemeente Ede maakt samen met de gemeenten in de Valleiregio afspraken over de huisvesting van aandachtsgroepen en wettelijk urgenten (Wet versterking regie volkshuisvesting). Duidelijke afspraken zijn nodig omdat door- en uitstroom uit beschermd wonen, de maatschappelijke opvang en de vrouwenopvang stagneert. Dit verhoogt de druk op de instroom in beide opvangvormen. Voor de opvang wordt daarom een beroep gedaan op onconventionele opvangvormen. We zien hierin dus een toename.

Dagopvang

In 2026 wordt de openstelling van de 7 dagen per week dagopvang voortgezet. De voortzetting zorgt voor een betere en meer continue opvang van mensen die begeleiding nodig hebben om hun leven op de rails te krijgen. De dagopvang biedt structuur, rust en ondersteuning, wat essentieel is voor het herstel en de doorstroom van cliënten.

We hopen voor een jaarronde nachtopvang voor daklozen een definitieve locatie te hebben en anders een tijdelijk locatie tot het moment dat we een definitieve kunnen openen.

Regionaal Actieplan Dakloosheid

In 2026 gaan we aan de slag met het Regionaal Actieprogramma Dakloos. Onze ambitie daarin is helder: samen bouwen we in de Valleiregio aan een duurzaam, integraal zorglandschap dat dak- en thuisloosheid voorkomt, opvang biedt waar nodig, en mensen ondersteunt richting een stabiele, zelfstandige toekomst.

In ons Regionaal Actieplan Dakloosheid hebben de onderdelen van deze landelijke aanpak een plek gekregen. Dat betekent: meer focus op preventie, het versterken van lokale samenwerking en het streven om voldoende, passende woonvormen voor mensen die uitval riskeren of al dakloos zijn te realiseren. Hier wordt in 2026 een

vervolg aan gegeven in de vorm van een plan om de shift van 'opvang eerst' naar 'wonen eerst' te kunnen maken.

Werk en Participatie

Vanuit de nieuwe wet Van school naar duurzaam werk ondergaat de Participatiewet een verandering: jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen de juiste begeleiding en ondersteuning richting economische zelfstandigheid. De ondersteunende preventieve rol van de gemeente wordt vormgegeven in samenwerking met de onderwijsregio, het Doorstroompunt Vallei en de arbeidsmarktregio.

Het Rijk herijkt de infrastructuur van de arbeidsmarktregio's. Vanaf 1 januari 2026 is er één herkenbaar regionaal loket -een Werkcentrum- voor werkzoekenden, werkgevers en werkenden die van werk naar werk willen bewegen.

Inkomensvoorziening

De achterliggende leidende beginselen van de Participatiewet in Balans zijn vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging. Het eerste spoor van de herziening van de Participatiewet, Participatiewet in Balans wordt voor een deel in 2026 gefaseerd ingevoerd, een ander deel in 2027. De belangrijkste in te voeren wijzigingen in 2026 omvatten de vereenvoudiging van aanvragen, het niet hoeven toepassen van de 4-weken zoektermijn voor jongeren in een kwetsbare positie, ruimte om een uitkering met terugwerkende kracht toe te kennen en het recht van de inwoner om eigenstandig de maatschappelijke participatie vorm te geven. De bepalingen rond handhaving en invordering worden versoepeld zodat het college meer mogelijkheden heeft om passend te reageren op een overtreding. Van het Wetsvoorstel Proactieve dienstverlening SZW wordt de invoeringsdatum in 2026 verwacht. De wet heeft tot doel om het gebruik van regelingen te bevorderen en de bestaanszekerheid te vergroten. De gemeente krijgt de bevoegdheid inwoners actief te wijzen op uitkeringen en voorzieningen waar zij mogelijk recht op hebben.

De studietoelage voor studenten met een functiebeperking zal vanuit de Participatiewet overgeheveld worden van de gemeente naar Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Het *Wetsvoorstel Proactieve dienstverlening SZW* heeft tot doel om het gebruik van regelingen te bevorderen en de bestaanszekerheid te vergroten. De gemeente krijgt de bevoegdheid inwoners actief te wijzen op uitkeringen en voorzieningen waar zij mogelijk recht op hebben.

Stadspas - faillissement aanbieder

Begin 2025 is de implementatie en uitvoering van de stadspas gegund aan Groupcard, die per 1 januari 2026 zou starten in Ede. Enkele maanden later is Groupcard failliet gegaan. Dit betekent dat we opnieuw gaan aanbesteden om een stadspas in Ede te realiseren. De verwachte startdatum van de stadspas verschuift daarmee in de tijd.

Een deel van de opstartkosten zullen hiermee ook gaan verschuiven naar het volgende kalenderjaar. In een volgend P&C product zullen we vragen om de niet uitgegeven opstartkosten van 2025 mee te nemen naar 2026, aangezien de verwachting is dat deze kosten wel gemaakt zullen worden, echter pas later.

Schulddienstverlening

In juni 2025 heeft het demissionair kabinet het Nationaal Programma Armoede en Schulden (NPAS) gepresenteerd. Het programma focust op de inzet van eenvoudiger armoedebeleid door ondersteuning simpeler en toegankelijker te maken. Daarnaast wil het kabinet armoede en de langetermijneffecten hiervan, met name op kinderen, tegengaan.

Inwoners met geldzorgen moeten eerder in beeld komen en hulp kunnen ontvangen. Hiervoor zijn meerdere plannen in ontwikkeling, zoals de Wet Proactieve Dienstverlening en pilots met de Belastingdienst om betalingsachterstanden aan gemeenten te communiceren voor de vroegsignalering.

Gemeenten worden gestimuleerd om de basisdienstverlening schuldhulpverlening in te voeren, waarmee de

verschillen in uitvoering en kwaliteit van hulp kleiner worden. Er ligt meer nadruk op het bieden van begeleiding tijdens en na het schuldentraject.

Het is een landelijke trend dat meer mensen hulp zoeken bij financiële zorgen. Tegelijkertijd signaleren we dat schuldregelen complexer wordt. De doelgroep heeft vaak te maken met diverse problematiek en er wordt meer rekening gehouden met de afloscapaciteit, wat de relatie met schuldeisers lastiger maakt.

Gemeenten blijven betrokken bij de hersteloperatie kinderopvangtoeslag door het bieden van de brede ondersteuning toeslagenaffaire. In 2025 is er een wet vastgesteld met kaders voor de gemeentelijke ondersteuning. Gedupeerden ontvangen ondersteuning op vijf leefgebieden, waarna ze een nieuwe start kunnen maken.

Jeugdhulp

Hervormingsagenda: wetsvoorstel reikwijdte

Om de specialistische jeugdhulp in de toekomst beschikbaar te houden voor de meest kwetsbare jeugdigen zijn een aantal bewegingen ingezet. Vanuit de Hervormingsagenda wordt landelijk gewerkt aan richtlijnen voor sterke lokale teams waarbij de samenwerking met de huisartsen en jeugdhulpaanbieders van groot belang is. Met het wetsvoorstel Reikwijdte dat in het najaar ter consultatie opengesteld wordt, wordt de jeugdwet afgebakend. Dit ondersteunt de beweging om te zorgen voor een sterke stevige en gezonde sociale (pedagogische basis) met vrij toegankelijke voorzieningen en geeft antwoord op de vraag wat is jeugdhulp en of de gemeente gehouden is om die jeugdhulp aan te bieden.

Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming

Met de voorjaarsnota heeft het kabinet geen ruimte gevonden voor de transitiekosten van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Ook een koersbesluit over de inrichting van het stelsel is uitgesteld. Met de val van het kabinet Schoof is het niet de verwachting dat er in 2025 nog een koersbesluit wordt genomen, inclusief middelen, om het regionaal veiligheidsteam duurzaam in te richten. Gelet op de landelijke ontwikkelingen en het uitblijven van wetgeving is besloten om het regionaal veiligheidsteam in het Gelderse deel van de regio JeugdFV per 1 april 2025 stop te zetten. Hiermee vallen we terug op de bestaande structuur. We doen onze uiterste best om de geleerde lessen binnen de bestaande structuur te borgen. Dit leidt mogelijk wel tot oplopende kosten.

EU-richtlijn ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld

Op 7 mei 2024 heeft de Raad van de Europese Unie de EU-richtlijn ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld goedgekeurd. De lidstaten hebben tot 14 juni 2027 om de richtlijn om te zetten naar nationale wetgeving. De richtlijn bevat minimumregels voor de omschrijving van de strafbare feiten en voor sancties en verjaringstermijnen ervan. Verder bevat de richtlijn maatregelen om geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te voorkomen en worden er normen in vastgesteld ter bescherming van slachtoffers van deze misdrijven. De gemeente is verantwoordelijk voor de preventie van huiselijk geweld en de zorg aan slachtoffers. Met de richtlijn komen er mogelijk extra taken voor gemeenten bij. De exacte invulling van de wettelijke taken van gemeenten hangt af van de implementatie van de richtlijn in de Nederlandse wetgeving. Deze ontwikkeling heeft mogelijk ook inhoudelijke en financiële gevolgen voor Programma 2 Preventieve ondersteuning.

Opvang ontheemden en asielzoekers

Ede biedt onderdak aan Oekraïense ontheemden en asielzoekers. Daarnaast heeft Ede de wettelijke taak om statushouders te huisvesten. Ede biedt aan 440 ontheemden Oekraïners onderdak medio 2025. De opgave voor Ede is vastgesteld op 660 opvangplekken. Deze groep heeft tot maart 2027 recht op opvang vanuit de Richtlijn Tijdelijke Bescherming. De verwachting is dat in de loop van 2026 over de toekomstige verblijfsstatus van deze groep meer duidelijk wordt.

Vanuit de Spreidingswet heeft Ede een wettelijke opgave van 330 asiel-opvangplekken. Ede biedt de mogelijkheid om 400 asielzoekers op te vangen verdeeld over twee locaties. De bestuursovereenkomsten met het COA lopen voor de locatie Kop van Deelen tot 31 maart 2028 en voor de locatie Galvanistraat tot en met 30 juni 2030. In februari 2026 volgt vanuit de cyclus van de Spreidingswet een nieuwe indicatieve opgave. Hierna volgt eind 2026 een nieuw verdeelbesluit.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Maatwerkvoorziening	128.551 N	137.381 N	133.601 N	125.532 N	122.371 N	122.017 N
Werk en Participatie	21.774 N	22.379 N	20.277 N	19.980 N	19.651 N	18.048 N
Inkomensvoorziening	36.318 N	38.685 N	38.384 N	38.425 N	38.486 N	38.486 N
Lasten programma	186.643 N	198.445 N	192.262 N	183.937 N	180.509 N	178.551 N
Maatwerkvoorziening	18.730 V	12.912 V	11.107 V	6.234 V	5.525 V	5.103 V
Werk en Participatie	5.082 V	1.518 V	1.518 V	1.518 V	1.518 V	1.518 V
Inkomensvoorziening	31.935 V	33.270 V	33.270 V	33.270 V	33.270 V	33.270 V
Baten programma	55.747 V	47.699 V	45.895 V	41.022 V	40.313 V	39.891 V
Saldo van baten en lasten	130.896 N	150.745 N	146.367 N	142.915 N	140.196 N	138.660 N
Storting reserve	5.770 N	6.439 N	2.461 N	2.542 N	1.337 N	915 N
Onttrekking reserve	4.404 V	10.595 V	1.211 V	1.411 V	1.511 V	1.611 V
Resultaat	132.262 N	146.589 N	147.618 N	144.047 N	140.022 N	137.965 N

Productgroep Maatwerkvoorziening

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, zijn financieel zelfredzaam, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.

Ketenpartners

De uitvoering van de Wmo-indicaties wordt uitgevoerd door zorgaanbieders op het gebied van Dagbesteding, Begeleiding en Huishoudelijke Ondersteuning, Beschermd Wonen en Beschermd Thuis en Maatschappelijke Ontwikkeling. Ook hebben we de inzet van andere partners nodig om die uitvoering zo optimaal mogelijk te laten werken voor onze inwoners; zoals Woningcorporaties, zorgverzekeraars en zorgkantoor Menzis, basis en voortgezet onderwijs, Werkkracht en werkgevers. Daarnaast maken we de Beweging naar de Voorkant, werken we samen met partijen in de Sociale Basis, zodat we informele en formele zorg zo goed mogelijk op elkaar laten aansluiten. Belangrijk om de juiste zorg toe te kunnen wijzen zijn doorverwijzende partijen nodig zoals de huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen en andere gemeenten in de regio Foodvalley/Valleiregio.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beter benutten bestaande woningvoorraad \(2025\)](#)
- [Verordening Jeugdhulp Ede 2024](#)
- [Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2024](#)
- [Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio \(2024-2029\)](#)
- [Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld 2025-2029 \(2025\)](#)
- [Integraal kader toezicht en handhaving \(2024\)](#)

- [Visie sociaal Ede \(2024\)](#)
- [Woonzorgvisie 2024-2034 \(2024\)](#)
- [Integraal Zorg Akkoord \(2022\)](#)
- [Gezond en Actief Leven Akkoord \(2022\)](#)
- [Integraal beleidskader preventie, toezicht en handhaving Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en Wet inburgering 2021 gemeente Ede | Lokale wet- en regelgeving](#)
- [Analyse wonen en zorg voor ouderen in Ede \(2021\)](#)
- [Visie op de Maatschappelijke Opvang Valleiregio \(2021\)](#)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)
- [Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2021](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022 \(verlengd 2024\)](#)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022 \(verlengd 2024\)](#)
- Minima effectrapportage gemeente Ede 2019 (onderzoek van het NIBUD) (geen link beschikbaar)
- [Regionaal visiedocument specialistische jeugdhulp Ons Verhaal \(2018\)](#)
- [Visie op Schulddienstverlening Ede-Wageningen \(2016\)](#)
- [Raadsvoorstel voortzetten Minimabeleid 2015 en verder](#)
- [Minimabeleid 2015 en verder \(2014\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Meer inwoners zijn zelfredzaam.
Prestaties	• Begeleiding Wmo is daar waar mogelijk gericht op actieve participatie. • Het stimuleren van ouders en leerlingen om - daar waar mogelijk - zelfstandig te reizen en minder gebruik te maken van het leerlingenvervoer. • Inwoners ontvangen passende ondersteuning naar financiële zelfredzaamheid. We zetten waar mogelijk de sociale basis in en bieden maatwerk om de stap naar het zelfstandig beheren zo klein mogelijk te houden.
Subdoel	Meer gezinnen en kinderen leven in bestaanszekerheid.
Prestaties	• Bekendheid, bereik en effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning optimaliseren door laagdrempelige voorlichting en bieden van maatwerk. • Inzetten van breed aanbod aan schulddienstverlening dicht bij de inwoners in wijken en kernen.
Subdoel	Inwoners vinden ons bij geldzorgen; ze zijn op de hoogte hoe ze ons kunnen vinden en wat wij aanbieden.
Prestaties	• Als gemeente vergroten we onze zichtbaarheid onder jongeren onder andere door financiële educatie op scholen, de 18+ verjaardagskaart en het betrekken van organisaties die jongeren begeleiden. • De boodschap van onze communicatie draait om de vrijblijvende hulp bij geldzorgen, zodat inwoners zich geen zorgen hoeven te maken bij aanmelding
Subdoel	Meer personen die te maken hebben met geweld in afhankelijkheidsrelaties krijgen passende ondersteuning in de eigen omgeving
Prestaties	• Het inzetten van - als dat veilig is - zo veel mogelijk ambulante hulpverlening, zodat vrouwen en kinderen in hun eigen omgeving hulp krijgen in plaats van opname in de vrouwenopvang. • Wie dat nodig heeft, wordt opgenomen in de vrouwenopvang. Daarvoor onderzoeken we samen met de andere regio's in Gelderland hoe we de huidige druk op de opvang op korte termijn kunnen verlichten en gaan we in gesprek met partners om te kijken of we ook in Ede

voor de structurele termijn een opvang kunnen realiseren.

- We maken de ondersteuning vanuit diverse organisaties beter bekend zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen.
- Er is meer aandacht voor samenwerking gericht op kortdurende (intensieve) traumabehandeling voor vrouwen en kinderen die slachtoffer zijn van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Gemiddelde schuldenlast	-	-	70.000	44.500	55.320	60.217	n.v.t.
Kosten woon-, rolstoel-, vervoersvoorzieningen sociaal domein	-	-	2.004.013	2.213.182	2.588.954	3.170.548	n.v.t.
Aantal inwoners met een indicatie begeleiding	96	96	102	101	100	111	n.v.t.
<i>Aantal inwoners met een indicatie begeleiding WMO per 10.000 inwoners</i>							
Aantal ambulante trajecten in het kader van slachtofferschap van geweld in een afhankelijkheidsrelatie	40	50	52	31	27	41	n.v.t.
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang	112	124	123	127	136	137	n.v.t.
<i>Indicaties MO-ZIN in kalenderjaar. Nachtopvang is niet meegenomen in deze indicator.</i>							
Aantal dak- en thuislozen dat gebruik maakt van de (passanten)nachtopvang (aantal unieke personen)	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
<i>Aantal wordt gemeten met ingang van 2025.</i>							

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	12,6	12,20	12,20	12,18	12,9	13	
<i>Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.</i>							
Totaal aantal aanmeldingen schulddienstverlening	403	345	337	343	393	405	425
<i>Aantal in het betreffende kalenderjaar.</i>							
Aantal aanmeldingen schulddienstverlening door jongeren < 28 jaar	-	83	86	92	116	119	120
Aantal inwoners dat schulddienstverlening heeft ontvangen in de vorm van een adviesgesprek, betalingsregeling of doorverwijzing	-	-	-	-	-	122	150
<i>Gaat om hulp bij schulden in een kalenderjaar niet zijnde een geslaagde SB of SK.</i>							
Aantal inwoners dat schulddienstverlening heeft ontvangen in de vorm van een schuldbemiddeling of saneringskrediet	106	116	90	76	39	49	50
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	325	344	332	336	337	352	360
<i>Depla-indicator. Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar. Het gaat hier om unieke zorgklanten die indicatie hebben voor begeleiding (individueel of groep), hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, beschermd wonen of kortdurend verblijf.</i>							
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	211	221	217	224	228	235	257
<i>Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.</i>							
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Beschermd Wonen per 10.000 inwoners	22	22	10	8	8	7	9
<i>Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.</i>							
Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	86	87	83	83	78	87	88
Aantal inwoners met een indicatie dagbesteding Wmo (per 10.000 inwoners)	47	47	40	38	35	32	29
Aanvraagproces Wmo-ondersteuning	7,5	7,8	7,8	7,7	7,7	8,0	7,8
<i>Oordeel (rapportcijfer) van cliënten over de uitvoering van de Wmo door de gemeente.</i>							
Verhouding indicaties begeleiding regulier en specialistisch (ZIN) In procenten.	34,2	41,1	44,2	49,0	50,6	49,1	49

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Verhouding indicaties dagbesteding regulier en dagbesteding specialistisch (ZIN)	77,6	83,3	90,3	93,5	96,5	95,6	92,5
<i>In procenten.</i>							
Hulp die gekregen wordt door de zorgaanbieder	7,9	7,9	7,8	7,9	8,0	8,1	8,0
<i>Oordeel (rapportcijfer) van cliënten over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder.</i>							
Gemiddelde omvang indicatie begeleiding per jaar (ZIN)	94,9	91,6	87,9	86,6	85,8	90,3	98
Gemiddelde omvang indicatie dagbesteding per jaar (ZIN)	159,5	148,7	141,6	134,0	135,5	136,2	139
<i>Meeteenheid = dagdelen.</i>							
Gemiddelde omvang indicatie thuisondersteuning per jaar (ZIN)	100,0	94,5	91,6	91,3	91,9	93,7	94
<i>Meeteenheid = uren.</i>							
Gemiddelde omvang indicatie beschermd wonen per jaar (ZIN)	300,3	287,8	222,2	246,0	253,8	248,4	240
<i>Meeteenheid = etmalen. Cijfers zijn inclusief de regiogemeenten Barneveld, Rhenen en Scherpenzeel. Momentopname in januari over het voorgaande jaar. Cijfers worden niet achteraf aangepast.</i>							
Percentage leerlingen dat zelfstandig naar het (Voortgezet) Speciaal onderwijs reist i.p.v. met het groepsvervoer (busje)		21,9	16,5	20,6	21,5	26,5	23
Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal huishoudens dat begeleid wordt vanuit budgetbeheer	382	401	416	413	375	342	360
<i>Aantal in kalenderjaar.</i>							
Percentage inwoners dat na aanmelding hulp ontvangt bij de schulden in de vorm van een schuldregeling	63,5	87,9	73,8	68,5	59,1	51,5	60
<i>Percentage in kalenderjaar.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	128.551 N	137.381 N	133.601 N	125.532 N	122.371 N	122.017 N
Baten	18.730 V	12.912 V	11.107 V	6.234 V	5.525 V	5.103 V
Saldo van baten en lasten	109.821 N	124.469 N	122.494 N	119.298 N	116.846 N	116.913 N
Storting reserve	3.692 N	4.245 N	2.461 N	2.542 N	1.337 N	915 N
Ottrekking reserve	2.216 V	7.750 V	1.211 V	1.411 V	1.511 V	1.611 V
Resultaat	111.298 N	120.964 N	123.744 N	120.429 N	116.673 N	116.218 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Maatwerkvoorzieningen neemt in 2026 toe met € 2,8 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon-, prijs- en volumecompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 5,1 miljoen. Bij de Vrouwenopvang stijgen lasten met circa € 0,12 miljoen, waarvan de helft van regiogemeenten als prijscompensatie wordt ontvangen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 2,3 miljoen en is er een lagere onttrekking van de reserve in 2026 ter hoogte van € 0,1 miljoen. Dit betreft de ombuigingen:

- Wmo - Herindicatie maatwerkvoorzieningen zelf uitvoeren.
- Vraagafhankelijk vervoer - financiële ruimte aframen.
- Wmo - Maatwerkvoorzieningen - bezien langlopende indicaties.
- Beschermd wonen plekken afbouwen.
- Wmo - Thuisondersteuning - tweewekelijks 3 uur toekennen.
- Leerlingenvervoer van 4 naar 6 km.
- Collectieve zorgkostenverzekering.
- Actieve regie toegangsteam Jeugd - besparing Jeugdzorg.
- Collectivering aanbod CJG.
- Onderwijshuisvesting t.b.v. wachtlijst speciaal onderwijs.

De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Aanvullende Inkomensvoorziening - Stadspas

In de Perspectiefnota 2025-2028 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de invoering en de uitvoering van een Edese stadspas de komende jaren. Met de invoering van een stadspas willen we onze minimaregelingen toegankelijker en duidelijker maken en het niet-gebruik van regelingen terugdringen. De aanbieder van de Stadspas is failliet gegaan in 2025.

In 2025 zijn er door u extra middelen toegekend voor de incidentele opstartkosten van de stadspas. De begrote lasten zullen in 2025 e.v. anders uitvallen dan voorzien door het faillissement. In het hoofdstuk Ontwikkelingen kunt u hier meer over teruglezen.

De lasten dalen in 2026 met € 0,15 miljoen als gevolg van het wegvallen van de incidentele opstartkosten voor het project. Voor de uitvoering van de stadspas zijn er voor de jaren 2026-2028 middelen beschikbaar.

Aanvullende Inkomensvoorziening - middelen flankerend beleid energiearmoede + alleenverdieners-problematiek

Conform de Programmarekening 2023 en Programmarekening 2024 is ingestemd met de overheveling van de middelen voor het flankerend beleid ten aanzien van energiearmoede en de problematiek rondom alleenverdieners naar het begrotingsjaar 2025. Deze middelen kennen een incidenteel karakter en komen in 2026 te vervallen, hetgeen leidt tot een structurele daling van de lasten met € 0,3 miljoen. Alsmede tot een incidentele onttrekking van de reserve overlopende verplichting in 2025 van € 0,3 miljoen.

Studietoeslag

In de Perspectiefnota 2025-2028 is voor 2024 en voor 2025 een extra bedrag van € 0,135 miljoen toegezegd voor de kosten van de regeling Studietoeslag. In 2026 vervalt dit bedrag wat zorgt voor een verlaging van de lasten met € 0,135 miljoen ten opzichte van 2025. In het hoofdstuk Wijzigingen begroting vindt u een aanvullende claim voor 2025 en 2026 voor deze regeling, aangezien de kosten in 2026 in lijn liggen met eerdere jaren. Dit komt, voornamelijk, door een toename in het aantal aanvragers.

Schuldhelpverlening - extra middelen Vroegsignalering

Het kabinet voert een pakket aan maatregelen in om problematische schulden fundamenteel aan te pakken. Dit pakket is gebaseerd op het basispakket uit het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Problematische schulden. Voor 2025 worden voor het onderdeel: 'vroegsignalering' middelen overgemaakt naar het gemeentefonds. Voor Ede gaat het om een bijdrage van € 0,1 miljoen in 2025 incidenteel. Dit leidt tot een daling in de lasten in 2026 ad € 0,1 miljoen ten opzichte van 2025.

Hervormingsagenda Jeugd

Het budget voor de hervormingsagenda kent een stijgende lijn hierdoor is er in 2026 € 142.000 meer beschikbaar dan in 2025. Het budget voor de hervormingsagenda is toegekend t/m 2028. Dit verklaart de daling in de lasten tussen 2028 en 2029. Meer duidelijkheid over het vervolg van de hervormingsagenda wordt verwacht bij het volgend advies van de commissie van Ark.

Proeftuin Kind- en Gezinsbescherming

De subsidie voor de proeftuin Kind- en Gezinsbescherming is toegekend t/m 30 juni 2025. Vanaf 2026 vervalt deze subsidie hierdoor zijn zowel de baten als de lasten in 2026 € 0,3 miljoen lager.

Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne

In 2025 zijn nieuwe opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden gefaseerd gerealiseerd, wat resulteerde in een gemiddeld aantal van circa 410 beschikbare opvangplekken over dat jaar. De bekostiging vindt plaats door

het Rijk op basis van een normbedrag per gerealiseerde opvangplek (€ 44 per dag per plek per 1 januari 2025) en vergoeding van de daadwerkelijk gemaakte kosten voor leefgeld.

In 2026 wordt uitgegaan van een hoger gemiddeld aantal beschikbare opvangplekken dan in 2025. Dit leidt tot een stijging van de lasten met circa € 0,3 miljoen ten opzichte van 2025.

Maatwerkvoorzieningen Wmo

Naast de compensatie van prijs- en volumeontwikkelingen wijzigt de begroting van maatwerkvoorzieningen vooral met extra rijksmiddelen voor demografische ontwikkelingen in de periode 2026-2029 met jaarlijks extra € 0,45 miljoen. Deze middelen worden betrokken bij de ontwikkelingen vanuit het prognosemodel Wmo. In het jaar 2027 zien we de geplande (her)invoering van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage tot minder lasten (€ 0,65 miljoen) en extra baten van € 0,73 miljoen. Het rijk heeft ons hiervoor reeds een taakstelling opgelegd, maar besluitvorming door de Tweede Kamer moet nog plaatsvinden. Ook zien we in 2027 het budget van hulpmiddelen en woonvoorzieningen weer met € 0,2 miljoen dalen, omdat dit tijdelijk voor 2025/2026 was toegekend. Uit de monitoring moet blijken of dit mogelijk is.

Maatschappelijke opvang

De incidentele investeringen in 2025 voor de nachtopvang en actualisatie van de budgetten 2026 zorgen voor een daling van lasten van € 0,37 miljoen in de begroting 2026. Er loopt een onderzoek naar een betere locatie voor de nachtopvang, waardoor de lasten 2026 mogelijk weer gaan stijgen. De onttrekking aan de reserve Maatschappelijke opvang daalt hierdoor met € 0,45 miljoen, mede door het wegvallen van incidentele kosten van de Ethos-tellingen binnen het programma preventieve ondersteuning.

Beschermd wonen

In 2025 wordt de opgebouwde reserve Beschermd wonen grotendeels en incidenteel aan regiogemeenten uitgekeerd. De lasten en de onttrekking aan de reserve dalen in 2026 om die reden met € 5,6 miljoen. Het aantal inwoners met een lopende indicatie voor zorg in natura is toegenomen voor zowel Beschermd Thuis als Beschermd wonen. Ook zien we de wachtlijsten weer groeien. We kijken vooral naar de mogelijkheden om de doorstroom en uitstroom te bevorderen. De actualisatie van de begroting 2026 geeft tezamen met de prijscompensatie een lastenstijging te zien van € 1,8 miljoen, waardoor het voordelige saldo en storting in de reserve overeenkomstig lager uitvalt. Medio 2026 ontvangen we de prijscompensatie van het rijk, waarmee de nu zichtbare lastenstijging grotendeels gefinancierd wordt.

Productgroep Werk en Participatie

Doel

Alle inwoners doen mee aan de Edese samenleving, bij voorkeur via duurzaam betaald werk.

Ketenpartners

We werken samen met Werkkracht, UWV, (Pro/VSO-)onderwijs en aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding. Voor het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt werkt de gemeente Ede bestuurlijk samen met regiogemeenten, UWV, onderwijs en werkgevers- en werknemersorganisaties in de overlegtafel Regionaal Werkbedrijf (RWB).

Voor de arbeidsmarktregio FoodValley fungeert Ede als centrumgemeente.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio \(2024 t/m 2029\)](#)
- [Integraal beleidskader toezicht en handhaving Sociaal Domein 2024 - 2027 Gezond Vertrouwen](#) (2024)
- [Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 -2025 Meedoen Voor Elkaar](#) (2021)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)
- [Ontwerp Participatiebedrijf Ede](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Bereiken van duurzaam, betaald werk voor de brede doelgroep van de Participatiewet.
Prestaties	• Meer werkgevers bieden duurzame kansen en mogelijkheden aan de werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt (zoals statushouders, mensen met een beperking). • Invullen van de derde pijler uit het Regionaal Programma Jongeren: Start op de arbeidsmarkt. • Wij zorgen voor meer transparantie in het aanbod van alle vacatures en werkzoekenden, waardoor matching en duurzame plaatsing van werkzoekenden efficiënter wordt gerealiseerd. • Inwoners die de stap naar werk willen maken, helpen we om inzicht te krijgen in de (financiële) gevolgen, door middel van Sijmpel Switchen en een financiële check door partners in de sociale basis. • In de arbeidsmarktregio in planvorming en projecten aansluiting maken met de regionale Human Capital Agenda.
Subdoel	Inwoners in de uitkering die tijdelijk niet werken of tijdelijk niet naar school gaan doen mee in de Edese samenleving.
Prestaties	• Versterken van de samenwerking tussen Werkkracht en partners in de sociale basis • Met Werkkracht en maatschappelijke partners bevorderen van vitaliteit door inwoners te stimuleren te sporten en hun kennis over gezonde voeding te vergroten.
Subdoel	Meer inwoners buiten de doelgroep van de Participatiewet stromen door naar werk.
Prestaties	• Door middel van (her)indicatiestelling WMO krijgen inwoners met arbeidsmatige dagbesteding of uitstromers uit het speciaal onderwijs een passend aanbod om hun arbeidsvermogen te onderzoeken en te ontwikkelen bij Werkkracht. • Kandidaten zonder arbeidsvermogen stromen door of terug naar arbeidsmatige dagbesteding.
Subdoel	Ontwikkelen en inrichten van het Werkcentrum in de arbeidsmarktregio Foodvalley.
Prestaties	• Realisatie van het Werkcentrum Foodvalley vanuit het principe van 'no wrong door'. • Optimaliseren van de ketensamenwerking tussen de partners binnen het Werkcentrum Foodvalley, zodanig dat de mismatch tussen beschikbare banen en de vaardigheden van werkzoekenden duurzaam wordt verkleind. • In samenwerking met werkgevers, gemeenten/UWV, onderwijs en private bemiddelaars nieuwe trajecten en aanpakken ontwikkelen met hulp van rijksmiddelen. • Structureel borgen van een gezamenlijke publiek- publieke governance arbeidsmarktregio, regionaal programma jongeren en human capital agenda en publiek-private governance.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Omvang bijstandsgerechtigden met ontheffing arbeidsplicht	-	-	222	233	248	270	n.v.t.
Omvang aantal inwoners in het Doelgroepenregister	-	-	354	374	447	473	n.v.t.
Omvang indicaties Nieuw Beschut werk	-	-	37	40	52	58	n.v.t.
Omvang aantal medewerkers in de Sociale Werkvoorziening	-	-	311	280	262	242	n.v.t.
Totaal aantal mensen werkzaam in gesubsidieerde arbeid	-	-	470	490	484	472	n.v.t.
Aantal inwoners geregistreerd in het doelgroepregister met een uitkering op grond van de Participatiewet	116	147	181	193	217	211	n.v.t.

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie banenafspraken	-	-	140	186	177	205	250

Prestatie-indicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal beschutte werkplekken Beschut Werk BV met loonkostensubsidie	-	11	17	19	22	25	46
<i>Niet alle indicaties leiden tot een beschutte werkplek: in 2024 is dat 50% van de 6 indicaties.</i>							
Aantal huishoudens dat volledig uitstroomt naar werk vanuit de bijstand	224	165	203	191	138	144	190
Aantal huishoudens met bijstand dat uitstroomt naar parttime werk	-	-	67	78	97	91	100

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	21.774 N	22.379 N	20.277 N	19.980 N	19.651 N	18.048 N
Baten	5.082 V	1.518 V	1.518 V	1.518 V	1.518 V	1.518 V
Saldo van baten en lasten	16.692 N	20.861 N	18.759 N	18.462 N	18.133 N	16.530 N
Storting reserve	2.077 N	2.194 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	2.188 V	2.845 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	16.581 N	20.210 N	18.759 N	18.462 N	18.133 N	16.530 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Werk en Participatie neemt in 2026 af met € 1,45 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,25 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,6 miljoen. Dit betreft de ombuigingen Versoberen opdracht Werkkracht en beëindigen gemeentelijke bijdrage aan de Arbeidsmarktregio. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Participatiewet

De begrote lasten voor de uitvoering van de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening, uitgevoerd door Werkkracht, dalen in 2026 met € 0,5 miljoen ten opzichte van 2025. Deze daling wordt vooral verklaard door de volgende ontwikkelingen:

- Afname bijdrage Sociale Werkvoorziening: Door de verwachte uitstroom van Wsw-medewerkers neemt de bijdrage aan Werkkracht af met € 0,4 miljoen.
- Afbouw Rijksbijdrage sociaal ontwikkelbedrijf: De beschikbare middelen van het Rijk voor het versterken van sociaal ontwikkelbedrijven nemen af met € 36.000.

- Daling personeelslasten: Door een gewijzigde doorverdeling van personeelslasten over de verschillende afdelingen dalen de lasten met € 60.000.

Arbeidsmarktregio (AMR)

Voor 2026 is nog geen begroting vastgesteld. Dit verklaart de daling van de lasten en de lagere onttrekking uit de reserve Arbeidsmarktregio Foodvalley ad € 2,85 miljoen ten opzichte van 2025. Na vaststelling van de begroting zullen de lasten en de onttrekking uit de reserve Arbeidsmarktregio Foodvalley budgettair neutraal worden verwerkt in de Perspectiefnota 2027–2030.

In de periode 2025–2028 ontvangen de arbeidsmarktregio's een tijdelijk impulsbudget ter versterking van de gezamenlijke dienstverlening en de regionale arbeidsmarktinfrastructuur. Voor 2026 is aan onze regio, waarvan Ede centrumgemeente is, een lager bedrag aan aanvullende middelen toegekend (€ 1,1 miljoen) ten opzichte van 2025 (€ 1,55 miljoen). Deze lagere toekenning vertaalt zich in een afname van de lasten met € 0,45 miljoen.

Productgroep Inkomensvoorziening

Doel

Ondersteuning van inwoners om bestaanszekerheid te bevorderen.

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).

Ketenpartners

We werken samen met Werkracht Ede B.V.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Integraal beleidskader toezicht en handhaving Sociaal Domein 2024 - 2027 Gezond Vertrouwen](#) (2024)
- [Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 - 2025 Meedoen Voor Elkaar](#) (2021)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet.
Prestaties	• Inkomensondersteuning verbinden met het bevorderen van bestaanszekerheid. • Maatwerk bieden voor inwoners met een complexe ondersteuningsbehoefte. • Begrijpelijk informeren van de inwoner over hoe de ondersteuning eruitziet en met welke rechten en plichten deze gepaard gaat. • In samenhang met ketenpartners in het sociaal domein regelmatig voeren van gesprekken met de inwoner waarbij een check op de afspraken over en weer wordt gedaan en de nodige handelingen verrichten om de ondersteuning af te stemmen op de inwoner. • Inzetten van onderzoek en handhaving conform het integraal beleidskader Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2024-2027.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen	3.858	3.690	3.544	3.404*	3.438*	3.548*	n.v.t.
<i>Aantal op 1 januari van de kalenderjaren. Stand van 31 december kan niet gegeven worden. Inclusief Collectieve Ziektekostenverzekering. * Exclusief energietoeslag.</i>							
Aantal inwoners (op 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) dat een bijstandsuitkering ontvangt	-	29,7	23,2	22,7	20,6	22,1	n.v.t.
Aantal inwoners met een WW-uitkering (per 1.000 inwoners van 15 - 74 jaar)	-	13,1	11,4	8,9	9,6	7,1	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens instroom uitkering	-	562	416	361	433	455	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens uitstroom uitkering	-	462	507	414	427	433	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk	375	317	288	286	299	291	310
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; periode	2.290	2.235	2.192	2.030	2.050	2.070	2.050
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; peildatum 31 december	1.719	1.814	1.723	1.670	1.676	1.698	1.715
Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen)	31,3	25,2	29,2	26,2	27,6	25,2	26
<i>Percentage.</i>							
Aantal beëindigingen uitkering door handhaving	57	32	40	31	38	39	40
Aantal huishoudens met opgelegde maatregelen	22	17	17	29	17	28	20
<i>Korting op uitkering, inclusief maatregel 0%. Er vinden bij constatering van maatregelwaardig gedrag gesprekken met de inwoner plaats. Als naar aanleiding van het gesprek het gedrag verandert, wordt in principe geen maatregel opgelegd. Het opleggen is geen doel op zich.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	36.318 N	38.685 N	38.384 N	38.425 N	38.486 N	38.486 N
Baten	31.935 V	33.270 V	33.270 V	33.270 V	33.270 V	33.270 V
Saldo van baten en lasten	4.383 N	5.416 N	5.114 N	5.155 N	5.216 N	5.216 N
Resultaat	4.383 N	5.416 N	5.114 N	5.155 N	5.216 N	5.216 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Inkomensvoorziening neemt in 2026 af met € 0,3 miljoen ten opzichte van 2025. Voor 2026 is geen loon- en prijscompensatie toegekend en er zijn geen ombuigingen doorgevoerd die invloed hebben op de beschikbare budgetten.

De daling van de lasten hangt samen met de structurele besparing die is begroot in het kader van de kostendempende maatregelen vanuit programma 2. Deze maatregelen richten zich op extra inzet op preventie en lichtere vormen van ondersteuning. Met deze aanpak wordt beoogd zorg en ondersteuning proactiever en effectiever te organiseren, zodat de instroom in zwaardere en duurdere vormen van individuele ondersteuning kan worden beperkt. Als gevolg hiervan dalen de lasten in 2026 met € 0,3 miljoen ten opzichte van 2025.

Doel programma

Een gezonde economie met voldoende werkgelegenheid, ruimte voor innovatie en dynamiek. Belangrijke bouwstenen daarvoor zijn een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten en een goed functionerende arbeidsmarkt. Als Ede aantrekkelijk is voor bedrijven en instellingen is dat positief voor de inwoners van Ede: er ontstaan (meer) banen, ontwikkelmogelijkheden en er is sprake van economische dynamiek.

Ontwikkelingen programma

Algemene ontwikkelingen

Ondanks de spanningen op de markten in verband met gewapende conflicten en importheffingen zien we in 2025 een licht groeiende economie in Nederland van circa 1% tot 2%. IT en energie zijn al jaren de stuwende sectoren, maar ook in de maakindustrie is voor het eerst sinds jaren weer sprake van groei. De Nederlandse maakindustrie groeit naar verwachting verder door de toenemende defensiebestedingen. Binnen de agri-food sector zien we bij een lichte productievolumedaling, wel een stijging in de economische toegevoegde waarde. De inflatie is momenteel lager dan de CAO-loonstijgingen wat een positief effect kan hebben op consumentenbestedingen.

Nog altijd heeft de economie te maken met uitdagingen op het gebied van stikstof, netcongestie en personeelstekorten. Dit beperkt de productiegroei. Personeel werven én behouden, zijn dan ook de uitdagingen voor de komende jaren. Voldoende beschikbaar talent is een doorslaggevende factor voor het innovatievermogen en daarmee van groot belang voor de concurrentiekracht van bedrijven. Naast het opleiden ervan gaat het voor werkgevers om het aantrekken, bijscholen en binden en boeien van talent. Dit thema neemt een belangrijke plek in de Strategische Agenda Regio Foodvalley en is hier vertaald in speerpunten voor de komende jaren.

De keuzevrijheid en bereikbaarheid van Nederland staan onder druk. Dit is een belangrijk statement van de Mobiliteitsalliantie. Volgens recent onderzoek van het Planbureau voor de Leefomgeving heeft de versoering van het openbaar vervoer de afgelopen jaren geleid tot een verminderde bereikbaarheid van voorzieningen en banen. Basisvoorzieningen zoals ziekenhuizen, supermarkten, scholen en werk zijn daardoor lastiger te bereiken. Dit speelt vooral in de avonden en weekenden vanuit landelijke gebieden en stadsranden. Bereikbaarheidsverschillen tussen mensen met en zonder toegang tot een auto zijn hierdoor toegenomen.

Werklocaties

De druk op de ruimte neemt toe. Bedrijven zoeken steeds vaker ruimte voor groei. Vanuit het ministerie van Economische Zaken is recent het rapport "Ruimtelijk Economische Visie; Ruimte voor een dynamische economie in tijden van verandering" gelanceerd, waarin de noodzaak voor toekomstige ruimte voor economie

centraal staat. Zeker ook in Gelderland is de ruimtebehoefte groter dan het aanbod werklocaties. In de regio werken we daarvoor in 2026 aan nieuwe afspraken over werklocaties in het Regionaal Programma Werklocaties. Circulair ondernemen is daarbij een belangrijke transitie opgave. Met het circulair bedrijventerrein Kievitsmeent II komt hiervoor ruimte beschikbaar. Daarbij sturen we in Ede op nieuwe werklocaties zoals Harskamp en De Stroet en zetten we in op verdichting en intensivering op bestaande terreinen. Daar moet samen met ondernemersverenigingen gewerkt worden aan optimalisering en toekomstbestendigheid.

De nieuwe economie vraagt ook om andere werklocaties. De economie van Nederland wordt gestuurd door innovaties die vaak plaatsvinden in clusters van innovatieve bedrijven en instellingen. Samen met de Regio Foodvalley werken we daarom aan een toekomstvisie op ruimte voor economie met focus op agri en food. Voor Ede is daarbij het stationskwartier de plek waar alles bij elkaar komt. In 2026 versterken we de inzet op de niet ruimtelijke voorwaarden voor economische ontwikkelingen zoals de toegang tot kennis, kapitaal, experimenteruimte voor startups en mkb-bedrijven (uitbreiding Roots). We zoeken aansluiting bij andere innovatieve ontwikkelingen in Ede en de regio zoals de toekomstige proeffabriek voor precisiefermentatie bij NIZO.

Levendig Centrum

Sinds we werken aan een groen en gastvrij Ede Centrum zien we in Inwoners aan het Woord een toegenomen waardering voor Ede Centrum. Edenaren en bezoekers zijn weer meer van Ede Centrum gaan houden. In 2026 werken we samen in het Platform Ede Centrum (PEC) waarin ook Stichting Binnenstadsmanagement Ede (SBE) en Stichting BIZ Vastgoed Ede (SBVE) vertegenwoordigd zijn. Vanuit het PEC wordt een professionaliseringsslag gemaakt op gebied van promotie, marketing, evenementen en activering van Ede Centrum als brandpunt van de “bestemming Ede”. We werken met ondernemers aan de invulling van de sfeergebieden. Met het PEC werken we aan gerichte acquisitie en leegstandsbestrijding.

Mobiliteit

De Regio Foodvalley zet zich in voor betere regionale fietsroutes, hoogwaardig openbaar vervoer en hubs (waar verschillende vormen van vervoer samenkomen). In de zomer van 2026 start de nieuwe OV concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley, waar ook Ede van zal profiteren. Dit betekent onder andere meer vervoer in delen van de gemeente, een andere lijnvoering en nieuw (elektrisch) materieel. We zullen ons samen met de vervoerder en de opdrachtgever inzetten voor een soepele overgang voor onze reizigers, inwoners en ondernemers. Edenaren pakken vaker de fiets en dat betekent dat we de positie van de fietser in het mobiliteitssysteem verder zullen moeten versterken.

Financieel overzicht programma

	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Economische Ontwikkeling	4.774 N	4.169 N	3.584 N	3.343 N	3.306 N	3.072 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	12.180 N	3.050 N	16.331 N	7.076 N	4.956 N	7.902 N
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	4.125 N	5.183 N	4.832 N	4.561 N	4.657 N	4.619 N
Lasten programma	21.078 N	12.401 N	24.746 N	14.981 N	12.919 N	15.593 N
Economische Ontwikkeling	1.284 V	711 V	504 V	504 V	504 V	504 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	17.147 V	5.822 V	16.103 V	6.849 V	5.064 V	8.010 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	1.927 V	2.202 V	2.332 V	2.332 V	2.332 V	2.332 V
Baten programma	20.358 V	8.736 V	18.940 V	9.685 V	7.901 V	10.846 V
Saldo van baten en lasten	720 N	3.666 N	5.807 N	5.296 N	5.019 N	4.747 N
Storting reserve	57 V	4.951 N	7.306 N	3.623 N	607 N	604 N
Ottrekking reserve	809 V	799 V	826 V	492 V	475 V	472 V
Resultaat	145 V	7.818 N	12.287 N	8.427 N	5.150 N	4.878 N

Doel

Voldoende en passende bedrijvigheid, dynamiek en investeringen in Ede, zowel over de volle breedte van de Edese economie als specifiek voor de agrifoodsector. Denk daarbij aan kennisontwikkeling voor de innovatie bij productie en vermarkting van duurzaam voedsel. Daarnaast streven we naar een goed functionerende arbeidsmarkt, waar vraag en aanbod in balans zijn.

Ketenpartners

Wij werken binnen het product Economie samen met onder andere: Regio Foodvalley, provincie Gelderland, Foodvalley NL, VNO-NCW, UWV, WUR, Aeres Groep, COG, CHE, FOV, Stichting Bedrijventerreinen Ede (SBE), EBC (Edes Bedrijfs Contact), het Inclusief Ondernemers Netwerk (ION) en overige bedrijventerrein- en winkeliersverenigingen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Voedsel dichtbij, leidende principes](#) (2023)
- [Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2024-2027](#) (2023)
- [Omgevingsvisie Ede 2040](#) (2022)
- [Actieplan Economie Ede 2022-2026](#) (2022)
- [Regionaal Programma Werklocaties Regio Foodvalley 2022 – 2026](#)
- [Verrijkte visie Ede Centrum 'Groen en gastvrij'](#) (2021)
- [Ede Centrum Groen en Gastvrij 2030 - We houden koers](#) (2021)
- [Visie Werklocaties Regio Foodvalley 2020-2030](#)
- [Actualisering PDV -beleid Regio Foodvalley 2020-2025](#)
- [Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030](#) (2020-2021)
- [Strategische Agenda Regio Foodvalley 2026-2030](#)
- [Human Capital Agenda Regio Foodvalley 2022-2025](#)
- [Kantorenvisie Foodvalley 2019-2027](#) (2019)
- [Structuurvisie World Food Center](#) (2019)
- [Retailvisie 2030](#) (2016)
- [Startnotitie Duurzaam Ede](#) (2015)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel

Prestaties

Ruimte voor behoud van groei van bedrijven en werkgelegenheid in Ede.

- Samenwerking met lokale bedrijfsleven en bedrijvenverenigingen versterken middels concrete projecten zoals collectief beheer, energieoplossingen, mobiliteitsoplossingen.
- Account- en relatiemanagement inzetten op de belangrijke thema's via onze accountmanagers voor recreatiebedrijven, retailgebieden en bedrijvenlocaties.
- Bijdragen aan voldoende passende en toekomstbestendige werklocaties (centrum, bedrijventerreinen, kantoorlocaties), investeren op revitaliseren en intensiveren van bestaande terreinen.

Subdoel

Prestaties

Verdere groei van agri-food (gerelateerde) bedrijvigheid.

- Samen met NIZO, OostNL, de Regio Foodvalley, gemeente Wageningen, provincie Gelderland versterken we het food ecosysteem ter bevordering van innovatie en economische groei.
- We ondersteunen waar mogelijk de ontwikkeling van toekomstige werklocaties voor kennisintensieve bedrijven (Ede-Noord, Stationskwartier).

	• Voor mkb-bedrijven, startups en scaleups stimuleren wij betere toegang tot kennis, kapitaal en markt voor innovaties. • We stimuleren duurzaam en innovatief ondernemerschap voor een robuuste en toekomstbestendige agrifoodsector. • We vergroten de naamsbekendheid van Ede als vestigingsplaats voor innovatieve agrifood bedrijven door het faciliteren van tenminste drie evenementen en het ondersteunen van initiatieven als netwerkbijeenkomsten. • In 2026 stimuleren we de vestiging en groei van foodbedrijven op het Food&Businesspark. We verwerken in 2026 circa 30 leads voor vestiging op het FID.
Subdoel Prestaties	Ede heeft een levendig centrum. • Wij werken samen met partners (winkeliers, horeca, cultuur en vastgoedeigenaren) binnen het Platform Ede Centrum aan de uitvoering van de Visie Ede Centrum, Groen & Gastvrij 2030, aan leegstandsbestrijding, uitstraling van panden en gebieden, informatievoorziening, evenementen, etc. • Wij stimuleren de transformatie naar en toevoeging van woningen om leegstand tegen te gaan en om het draagvlak voor voorzieningen te vergroten.
Subdoel Prestaties	De winkelcentra in Ede blijven levendig en toekomstbestendig. • Account- en relatiemanagement zetten wij in voor het onderhouden van relaties en het stimuleren van vernieuwing en bevorderen van samenwerking. We zetten in op versterking van de collectieve ondernemersvertegenwoordiging in tenminste drie retailgebieden. • We faciliteren en stimuleren initiatieven van ondernemers en eigenaren in lijn met de Retailvisie 2030. • We verlenen subsidies aan winkeliersverenigingen voor promotie, marketing en aankleding van de winkelgebieden. • We vergroten het economisch draagvlak voor commerciële voorzieningen door goede afstemming met evenementen, toerisme en cultuur. • Wij dragen bij aan de herinrichting van twee retailgebieden. • We werken aan passende voorzieningen op het tweede stedelijke brandpunt het Stationskwartier, complementair aan het Edese centrum.
Subdoel Prestaties	Een goed functionerende regionale arbeidsmarkt waarin Ondernemers, Onderwijs en Overheid elkaar versterken vanuit de Human Capital Agenda en waar jong (top)talent kiest en behouden blijft voor Ede. • Samen met Regio FoodValley zetten wij bij het MKB in op leercultuur, strategische personeelsplanning, arbeidsproductiviteit, binden en boeien en arbeidsmobiliteit. • Wij stimuleren werkgevers om onbenut arbeidspotentieel (onder andere gepensioneerden, deeltijders, statushouders) maximaal in te zetten. • Bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals de stationsomgeving zetten wij in op het realiseren van een dynamische werk- en woonomgeving die sterke aantrekkingskracht heeft op talent. • We stimuleren initiatieven gericht op kennis, netwerken en ondernemerschapsvaardigheden bij startups. • We doen mee aan projecten waar leerlingen/jongeren kennis maken met techniek en ondernemerschap (boardroom).
Subdoel Prestatie	Meer bedrijven/organisaties zetten in op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). • Via het 'Koploperproject' helpen wij (MKB)ondernemers om programmatisch in te zetten op MVO en duurzaamheid.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage nieuwe bedrijven in Ede	11,9	13,3	13,6	14,8	13,5	14,8	n.v.t.
<i>Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (ten opzichte van totaal aantal bedrijven).</i>							
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede	3,2	4,1	3,7	6,5	5,2	5,4	n.v.t.
<i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede. Meting 2023 is met terugwerkende kracht aangepast.</i>							
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum	15,4	16,7	17,8	11,7	7,7	7,6	n.v.t.
Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	337	327	306	312	318	315	n.v.t.
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar)	689	670	673	697	713	724	n.v.t.
Aantal banen in topsector Agrifood	8.729	8.650	8.402	8.765	9.226	9.326	n.v.t.
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede	5,6	6,7	5,3	5,7	4,8	4,9	n.v.t.
<i>Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (ten opzichte van totaal startende bedrijven). Meting 2023 is met terugwerkende kracht aangepast.</i>							
Oordeel inwoners over horeca-aanbod in Ede Centrum	-	7,2	-	7,2	-	7,1	n.v.t.
<i>Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert	3.315	4.815	4.715	4.515	4.370	4.320	n.v.t.
<i>Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'.</i>							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Bezoekt minstens 1x per week Ede Centrum	-	29	-	30	-	31	33
<i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Oordeel inwoners over Ede Centrum	-	6,6	-	6,8	-	6,6	6,8
<i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage bedrijven dat inzet op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO)	-	-	-	-	4,1	5,3	6,3
<i>Selectie gemaakt op bedrijven uit Ede met 5 of meer medewerkers die economisch actief zijn en inzetten op MVO.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	4.774 N	4.169 N	3.584 N	3.343 N	3.306 N	3.072 N
Baten	1.284 V	711 V	504 V	504 V	504 V	504 V
Saldo van baten en lasten	3.490 N	3.458 N	3.079 N	2.839 N	2.802 N	2.568 N
Storting reserve	8 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	534 V	50 V	50 V	0 N	0 N	0 N
Resultaat	2.964 N	3.408 N	3.029 N	2.839 N	2.802 N	2.568 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Economische Ontwikkeling neemt in 2026 af met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 10.000. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 150.000. Dit betreft de ombuigingen beëindigen programmasturing Food ter hoogte van € 150.000.

De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

- Bij Food vervallen per 2026 incidentele middelen voor de inrichtingskosten van de volkstuinen Doornboshoeve (€ 50.000) en voor de impuls voedselaanpak (€ 110.000).
- De ZonMW subsidie voor gezonde voedselomgeving loopt af in 2025. Hierdoor nemen zowel de lasten als de baten af met € 160.000, waardoor deze per saldo neutraal is.
- De middelen die bij de Programmabegroting 2024-2027 incidenteel zijn toegekend voor stimulering verenging en aanpak urgente thema's bedrijventerreinen vervallen per 2026 (€ 80.000).

Productgroep Uitgifte bedrijfslocaties

Doel

Voldoende bedrijventerreinen/werklocaties beschikbaar die kwalitatief voldoen aan de vraag van het bedrijfsleven en een bijdrage leveren aan de doelen van de gemeente.

Ketenpartners

We werken binnen de productgroep Uitgifte bedrijfslocaties samen met onder andere: Regio Foodvalley; provincie Gelderland; OostNL; EBC (Edes Bedrijfs Contact); overige bedrijfs/ondernemersverenigingen; private ontwikkelende partijen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Regionale programmering bedrijfstreinen Foodvalley 2022 - 2026](#) (2022)
- [Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid](#) (2022)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Huisvesten van bedrijven op Edese werklocaties en (naar behoefte) ontwikkeling van hoogwaardige nieuwe locaties
Prestaties	• Met ondernemers werken aan mogelijk oplossen van factoren die de uitgifte en ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen momenteel bemoeilijken zoals stikstof, netcongestie, hoge bouwkosten, etc. • We ontwikkelen met partners het Food&Businesspark en het Food Innovation District op het WFC. • We faciliteren de projectinitiatieven De Stroet IV en Kievitsmeent II en stimuleren daarbij vestiging van het juiste bedrijf op de juiste plek. • Met partners werken we aan de voorbereiding en realisatie van toekomstige werklocaties zoals de startnotitie bedrijventerrein Harskamp. • Onze accountmanagers delen leads met initiatiefnemers en samenwerkingspartners. We nemen hiervoor onder andere deel een regionaal afstemmingsoverleg met als doel geïnteresseerde (food)partijen op de juiste plek te huisvesten. • We leggen afspraken regionaal vast in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) in afstemming met de betrokken provincies. • We bevorderen en faciliteren de intensivering en optimalisering van bestaande bedrijventerreinen, zoals bijvoorbeeld de campusontwikkeling op NIZO.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen	2,4	3,5	5,6	5,0	0	2,8	n.v.t.
Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen.							
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen	4,9	3,4	9,2	0,3	0,0	4,3	n.v.t.
Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen. Meting 2024 is met terugwerkende kracht aangepast.							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	12.180 N	3.050 N	16.331 N	7.076 N	4.956 N	7.902 N
Baten	17.147 V	5.822 V	16.103 V	6.849 V	5.064 V	8.010 V
Saldo van baten en lasten	4.967 V	2.773 V	228 N	228 N	108 V	108 V
Storting reserve	206 V	2.900 N	9 N	9 N	345 N	345 N
Onttrekking reserve	0 N	191 V	191 V	191 V	191 V	191 V
Resultaat	5.173 V	63 V	46 N	46 N	46 N	46 N

Toelichting

De verschillen tussen 2025 en 2026 worden verklaard door de verwerking van het MPG 2025 in de begroting. Hierin is zichtbaar dat we voor de bedrijventerreinen aanzienlijke verkopen en bijdragen verwachten in 2026. Deze opbrengsten leiden tot een afname van de boekwaarde (€ 10,3 miljoen). Dit komt tot uiting in zowel de baten als de lasten. Daarnaast zorgt een incidentele verkoop in de facilitaire ontwikkeling Kievitsmeent II in 2025 voor een incidenteel resultaat en storting in de reserve van € 2,9 miljoen.

Productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid

Doel

Ede heeft een veilig verkeers- en vervoersysteem dat maximaal bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat, een prettig woonklimaat en aan de behoefte om te ontmoeten en te verbinden waarbij de negatieve gevolgen (zoals barrièrewerking en emissie) van mobiliteit zo veel mogelijk worden beperkt.

Ketenpartners

We werken binnen de productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid samen met onder andere:

- De Regio Foodvalley (en de inliggende gemeenten).
- De provincies Gelderland en Utrecht.
- Diverse ministeries van het Rijk.
- Diverse partijen zoals openbaar vervoerbedrijven, de Fietzersbond, het CROW.

De regio zet een mobiliteitsmakelaar in, die samen met werkgevers plannen maakt om het vervoer van personeel slimmer, duurzamer en gezonder te maken. Aanbieders van deelmobiliteit nemen een steeds prominentere rol in hun bijdrage aan duurzame mobiliteit.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Nota Parkeernormen 2025](#) (2025)
- [Visie Deelmobiliteit 2023](#) (2023)
- [Koersnota Mobiliteit 2023](#) (2023)

- [Omgevingsvisie Ede 2040](#) (2022)
- [Integrale projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum 2018 - 2023](#) (2018)
- [Fietsplan 2016](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	In 2030 wordt 35% van alle verplaatsingen in de gemeente Ede gemaakt met de fiets. In 2040 is het aandeel inwoners van Ede dat meer dan 3 dagen per week fietst gestegen tot minimaal 65%.
Prestaties	In 2030 is 90% van de inwoners (zeer) tevreden over fietspaden/fietsroutes in de buurt. • We doen nader onderzoek en bereiden voorstellen voor om op termijn te komen tot de realisatie van diverse fietstunnels en -bruggen in Ede: (Voorbeelden zijn fietskruising Ede West, N224 bij Landgoed Kernhem en bij de Veenwoud, de Emmalaan-Oude Bennekomseweg).
Subdoel	De reistijdverhouding tussen openbaar vervoer en auto verbetert tussen 2025 en 2040 ten gunste van het OV op de regionale verbindingen Ede-Wageningen en Ede-Veenendaal.
Prestaties	• We zetten ons bij de provincie en de vervoerder in voor een soepele overgang naar de nieuwe OV concessie in 2026, waarbij er verbeteringen worden verwacht voor de hele regio. • Faciliteren ontwikkeling van de Rijnlijn (opvolger Valleilijn bus) tot Hoogwaardig Openbaar Vervoer tussen Ede en Wageningen (en Arnhem).
Subdoel	Het aantal verkeersdoden en -gewonden in de gemeente Ede neemt af. In 2030 is het aandeel inwoners dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt toegenomen tot 60%.
Prestaties	• Opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma GOW-B wegen om fietsveiligheid op gebiedsontsluitende wegen te verbeteren. • In samenwerking met provincie verbeteren oversteekbaarheid langzaam verkeer op N224 Ede en N310 Otterlo.
Subdoel	In 2030 wordt 35% van alle verplaatsingen in de gemeente Ede gemaakt met de fiets. In 2040 is het aandeel inwoners van Ede dat meer dan 3 dagen per week fietst gestegen tot minimaal 65%.
Prestaties	In 2030 is 90% van de inwoners (zeer) tevreden over fietspaden/fietsroutes in de buurt. • Uitvoeren diverse 'Fietsplan 2016' projecten zoals de doorfietsroute Ede-Bennekom-Wageningen. • Opstellen en uitvoeren 'Fietsagenda 2040'. • Fietsstimulering (door onder andere gedragsinterventies en campagnes). • Regionale werkgeversbenadering 'slim op weg'.
Subdoel	Deelmobiliteit (free-floating en/of op vaste mobiliteitshubs) is een volwaardig onderdeel van het mobiliteitsaanbod en-gebruik in de gemeente Ede.
Prestaties	• Instellen mobiliteitsfonds voor uitbreiding aanbod deelmobiliteit Ede-centrum.

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Verkeersongevallen met dodelijke afloop (%)	0,2	0,3	0,8	0,9	0,9	n.n.b.	n.v.t.
Verkeersongevallen per 100.000 inwoners (inclusief rijks- en provinciale wegen)	860	617	653	719	820	n.n.b.	n.v.t.
Aantal verkeersslachtoffers/100 km weglengte (onderscheid naar type weg)	7	9,3	13	13,2	17	n.n.b.	n.v.t.
Percentage inwoners dat aangeeft dat agressief verkeersgedrag in de buurt vaak voorkomt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	11	-	16	-	17	-	n.v.t.
Percentage inwoners dat aangeeft dat geluidsoverlast door verkeer in de buurt vaak voorkomt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	13	-	19	-	20	-	n.v.t.
Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal openbare laadpalen, geplaatst in opdracht van de gemeente <i>Het aantal laadpalen dat in opdracht van de gemeente Ede in de openbare ruimte is geplaatst. Iedere laadpaal is voorzien van twee laadpunten.</i>	92	128	174	247	324	405	605
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	57	-	52	-	43	45
Fietsgebruik Edenaren <i>Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. Wordt tweejaarlijks gemeten. Streefwaarde in Agenda Fiets 2040 is 65% in 2040.</i>	-	48	-	53	-	56	58
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over fietspaden/fietsroutes van en naar de buurt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. In Agenda Fiets 2040 is een streefwaarde opgenomen van 90% in 2030.</i>	-	86	-	83	-	70	72
Percentage fietsverplaatsingen van alle verplaatsingen binnen gemeente Ede <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	37	-	-	-	38	-	40
Aanbod deelauto's	-	-	-	-	26	23	31
Aanbod deel(bak)fietsen	-	-	-	-	240	238	270
Percentage inwoners dat verplaatsingen met deelmobiliteit maakt	-	-	-	-	-	3	4
Percentage inwoners dat aangeeft dat te hard rijden in de buurt vaak voorkomt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	32	-	38	-	42	-	n.v.t.
Percentage inwoners dat aangeeft dat parkeeroverlast in de buurt vaak voorkomt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	20	-	23	-	24	-	n.v.t.
Reistijdverhouding openbaar vervoer t.o.v. auto: Ede (station) - Wageningen (busstation) <i>Op belangrijke (regionale) verbindingen willen we het OV stimuleren. We meten daarom de concurrentiepositie van het OV t.o.v. de auto. Meting 2024 met terugwerkende kracht gecorrigeerd.</i>	-	-	-	-	-	1,3	1,2
Reistijdverhouding openbaar vervoer t.o.v. auto: Ede (station) - Veenendaal (gemeentehuis) <i>Op belangrijke (regionale) verbindingen willen we het OV stimuleren. We meten daarom de concurrentiepositie van het OV t.o.v. de auto. Meting 2024 is met terugwerkende kracht gecorrigeerd.</i>	-	-	-	-	-	1,6	1,6

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	4.125 N	5.183 N	4.832 N	4.561 N	4.657 N	4.619 N
Baten	1.927 V	2.202 V	2.332 V	2.332 V	2.332 V	2.332 V
Saldo van baten en lasten	2.198 N	2.981 N	2.500 N	2.229 N	2.325 N	2.287 N
Storting reserve	142 N	2.051 N	7.297 N	3.614 N	261 N	259 N
Onttrekking reserve	275 V	559 V	585 V	302 V	285 V	281 V
Resultaat	2.064 N	4.473 N	9.211 N	5.541 N	2.302 N	2.264 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid neemt in 2026 af met € 0,5 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 30.000. Als gevolg van het proces van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de baten toe met € 0,2 miljoen. Dit betreft:

- Verhogen tarieven voor parkeervergunningen € 30.000
- Anders staffelen van het tarief voor kortparkeren € 170.000

De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

- De kapitaallasten stijgen in 2026 met € 170.000 als gevolg van het activeren van investeringen waar afgelopen jaren een krediet voor is verleend. De onttrekking uit de reserve kapitaallasten Verkeer neemt toe met € 100.000.
- Lasten nemen af met € 605.000 als gevolg van incidentele budgetten die in 2026 aflopen of verlaagd worden. Dit betreft onder andere budget voor het fietsplan, de onderzoeken naar schaa sprong mobiliteit, het onderzoek Valleilaan en de ontsluitingsweg Ede Noord-West. Hier staat een lagere onttrekking uit de reserve Omgevingsvisie 2040 tegenover ter hoogte van € 150.000 voor ontsluitingsweg Ede Noord-West.
- Lasten nemen toe met € 65.000 als gevolg van een onderzoek naar de fietsparkeervoorziening en het uitwerken van de verbetervoorstellen voor het parkeerbeleid en de parkeerorganisatie. Deze kosten worden gedekt uit de reserve Parkeren.

Naast eerder benoemde ombuigingen is bij de Perspectiefnota 2026-2029 besloten om waar mogelijk kapitaallasten te dekken met egalisatiereserve. Dit leidt tot een extra storting in deze reserve ter hoogte van € 5,3 miljoen.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Grondexploitatie: Wonen, facilitaire plannen, bouwen en wonen	Woningmarkt
Algemene Milieuactiviteiten, duurzaamheid, afvalstoffenverwijdering	Duurzaamheid en energie
Ruimtelijke ontwikkeling, omgevingsvergunning, recreatie & toerisme, omgevingsplan	Ruimtelijke planvorming
Ontwikkeling landelijk gebied, landbouw, robuuste versterking groen, natuur en landschap	Landbouw en Natuur

Doel programma

Met onze omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar, Duurzaam en Dynamisch als stevig fundament ontwikkelt Ede zich tot een economisch, sociaal én fysiek gezonde gemeente.

Ontwikkelingen programma

In deze bestuursperiode varen we - ondanks alle maatschappelijke uitdagingen - samen met onze partners zelfbewust onze eigen koers.

Uitdagend

De ligging van Ede op en aan de flank van de Veluwe en in de Gelderse Vallei brengt naast een prachtige omgeving ook uitdagende randvoorwaarden voor onze projecten en ruimtelijke ingrepen met zich mee. De landelijke en provinciale koers brengen niet, of maar beperkt, duidelijkheid over diverse grote transitieopgaven.

Nieuwe juridische uitspraken rondom stikstof en natuurherstel en recreatiedruk op kwetsbare gebieden onderstrepen dat landelijk en provinciaal beleid tekortschiet. Dit belemmert de voortgang. Voor het bereiken van resultaten is steeds meer wendbaarheid, tijd en inzet vereist. Hier zetten wij dan ook vol op in tijdens ons dagelijks werk.

Zelfbewust

De genoemde context daagt ons uit om nieuwe oplossingen te bedenken. Het aanvullen van de planvoorraad voor woningbouw in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin is geen vanzelfsprekendheid meer. We zoeken dus naar andere manieren om een passend woningbouwprogramma mogelijk te maken. Met het Ontwikkelkader Ede Stad zoeken we naar verantwoorde verdichtingsmogelijkheden binnen Ede om zo de planvoorraad weer aan te vullen. Via een gebiedsgerichte woningbouwprogrammering sturen we vanuit inzicht de kwalitatieve opgave. We sturen hiermee op een evenwichtige verdeling van voldoende en passende woningen in de gemeente Ede. Hierbij ligt onze focus primair op de doelgroepen waarvoor de markt dit (te) beperkt oppakt. Om dit te bereiken werken wij samen met corporaties als Woonstede, marktpartijen, andere overheden, inwoners, zorgpartijen en het maatschappelijk middenveld.

Veel agrariërs in onze gemeente maken gebruik van de landelijke beëindigingsregeling LBV-plus. Wij ondersteunen agrariërs door hen binnen onze mogelijkheden een duurzaam perspectief te bieden. We streven naar zoveel mogelijk duidelijkheid voor deze ondernemers in de voor hen toch al weerbarstige werkelijkheid. Hierbij zoeken we naar een goede balans tussen ondernemerschap, natuurherstel en perspectief voor ons landelijk gebied. We gebruiken het Ontwikkelkader Landelijk gebied als instrument om de kaders voor de toekomst van het landelijk gebied te schetsen. Via gebiedsaanpakken organiseren we de verbinding met

stakeholders in de verschillende gebieden. Zowel in de regio als op nationaal niveau maken we vanuit onze opgebouwde kennis de beperkingen en mogelijke oplossingen zichtbaar en lopen hierbij voorop.

Eigen koers

We varen onze eigen koers. In Ede zetten we in op regie van de ruimtelijke ontwikkeling, waardoor we in staat zijn om in voorkomende gevallen tijdig bij te sturen en onze capaciteit en investeringen zo verantwoord mogelijk in te zetten. Zo investeren we gericht in onze inzet op natuurherstel en de leefomgeving, voor het behoud en herstel van het natuurlijk systeem en de biodiversiteit, de aanpak luchtkwaliteit met relatief hoge concentraties van fijnstof en aanpak geurhinder. Dit stelt ons in staat om structureel en gericht aan oplossingen te werken voor deze uitdagingen.

We doen dit via de Ontwikkel- en Investeringsstrategie die onderdeel uitmaakt van de Perspectiefnota.

Hiermee werken we aan een integrale koers die als kompas dient en geven we meerjarig inzicht in de programmering en op de financiële omvang van onze ambities. Met de ingestelde Reserve Omgevingsvisie zijn middelen gereserveerd voor de realisatie van de omgevingsvisie. Hiermee willen we op verantwoorde wijze blijven investeren in de ruimtelijke ontwikkeling van Ede.

Samen

We kunnen het niet alleen. Vaak is zowel de opgave als de oplossing gemeentegrens overschrijdend. De ruimtelijke samenwerking in de Regio Foodvalley vormt daarin een natuurlijk verlengstuk van onze eigen inzet en agenda. De regionale samenwerking biedt een stevig platform voor het verkrijgen van financiële middelen en ondersteuning op de grote opgaven, juist nu programmatische financiering lijkt te verdwijnen. De gezamenlijke inzet voor een nieuwe aanvraag Regio Deal (6e tranche) is via deze weg gecoördineerd. Zo blijven we verantwoord investeren, juist in onvoorspelbare tijden. Als centrumgemeente van onze regio zijn we actief in gesprek met andere overheden over onze regionale ambities en samenwerking daarin.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Woningmarkt	22.277 N	59.482 N	15.998 N	2.831 N	4.972 N	2.708 N
Duurzaamheid en energie	19.354 N	21.925 N	23.109 N	21.961 N	21.167 N	21.470 N
Ruimtelijke Planvorming	18.192 N	16.235 N	15.024 N	14.751 N	14.666 N	14.235 N
Landbouw en Natuur	0 N	5.559 N	2.984 N	1.778 N	1.782 N	1.731 N
Lasten programma	59.823 N	103.200 N	57.114 N	41.322 N	42.586 N	40.144 N
Woningmarkt	18.952 V	38.647 V	7.921 V	997 V	2.334 V	112 V
Duurzaamheid en energie	20.810 V	21.946 V	23.094 V	22.774 V	22.034 V	22.560 V
Ruimtelijke Planvorming	5.495 V	5.052 V	5.281 V	5.281 V	5.281 V	5.281 V
Landbouw en Natuur	0 V	316 V	116 V	116 V	116 V	116 V
Baten programma	45.256 V	65.961 V	36.413 V	29.169 V	29.766 V	28.070 V
Saldo van baten en lasten	14.567 N	37.239 N	20.702 N	12.154 N	12.820 N	12.075 N
Storting reserve	4.837 N	6.652 N	4.206 N	28.502 N	2.808 N	3.016 N
Onttrekking reserve	5.098 V	26.083 V	9.724 V	1.410 V	1.662 V	1.279 V
Resultaat	14.306 N	17.808 N	15.184 N	39.246 N	13.967 N	13.812 N

Doel

We sturen op de toekomstige woningvoorraad (bestaand en nieuw) voor een evenwichtige verdeling van voldoende en passende woningen in de gemeente Ede. Hierbij ligt onze focus primair op de doelgroepen waarvoor de markt dit (te) beperkt oppakt.

Ketenpartners

We werken samen met Rijk, Provincie en de Regio Foodvalley aan onze woningbouwopgave. Hierbij zijn onder andere de woningbouwcorporaties en andere marktpartijen zoals projectontwikkelaars/bouwers, beleggers, makelaars, lokale/regionale koepels, zorgaanbieders, uitzendbureaus, werkgevers en huisvesters van arbeidsmigranten nauw betrokken.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Programma beter benutten bestaande woningvoorraad](#) (2025)
- [Beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering gemeente Ede 2025](#) (2025)
- [Huisvestingsverordening gemeente Ede 2025-2028](#) (2025)
- [Woonzorgvisie 2024-2034 Gemeente Ede](#) (2024)
- [MPG 2024](#) (2024)
- [Woningbehoefteonderzoek regio Foodvalley](#) (2024)
- [Nota woningbouwproductie 2023](#) (2023)
- [Verordening doelgroepen sociale woningbouw en middenhuur gemeente Ede 2023](#)
- [Woondeal 2022-2030 Regio Foodvalley](#) (2023)
- [Landelijke monitor studentenhuisvesting 2023](#)
- [Omgevingsvisie Ede 2040 - Dierbaar Duurzaam Dynamisch](#) (2022)
- [Nationale Woon- en Bouwagenda ministerie VRO](#) (2022)
- [Prestatieafspraken 2021-2025 \(jaarschijf 2025\) Woonstede, gemeente Ede, Huurdersbond Ede e.o. en huurdersorganisatie Bennekom](#) (2024)
- [Woonbehoefte op kernniveau in de gemeente Ede](#) (2021)
- [Locatieonderzoek Studentenhuisvesting Ede](#) (2020)
- [Regeling Koopgarant gemeente Ede](#) (2020)
- [Uitgangspunten voor huisvesting van Arbeidsmigranten gemeente Ede](#) (2019)
- [Beleidsnotitie betaalbare huur- en koopwoningen](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Algemeen

Woningmarkt

De woningmarkt blijft onder druk staan en dit vraagt om blijvende sturing vanuit de overheid. Naar verwachting gaat in 2026 de Wet Regie op de Volkshuisvesting in. Hiermee krijgen Rijk en Provincie een formele rol in de volkshuisvesting. Iets wat zich informeel al enkele jaren aan het ontwikkelen is.

Vanaf 2026 introduceert het Rijk de realisatie impuls. Met deze regeling wordt woningbouw in heel Nederland gestimuleerd en krijgen gemeenten een bijdrage van € 7.000 per betaalbare woning die in het voorgaande jaar is gerealiseerd. Vanaf het voorjaar 2026 kunnen gemeenten de betaalbare woningen waarvan de bouw in 2025 is gestart registreren. De bijdrage volgt dan in het najaar van 2026.

Naast focus op de kwantiteit van woningbouw (aantallen, snelheid en aandelen betaalbaar) is er ook steeds meer aandacht voor kwaliteit van woningbouw. Thema's zoals woningen voor specifieke doelgroepen, betere spreiding sociale huur, duurzame woningbouw en leefomgeving komen steeds nadrukkelijker in beeld.

Subdoel	We geven uitvoering aan nieuwe wet- en regelgeving
Prestaties	• We stellen een Volkshuisvestingsprogramma op (voortkomend uit de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting). Hierin komen in ieder geval doelen rond betaalbaarheid en aandachtsgroepen. • We passen onze huisvestingsverordening aan op het volkshuisvestingsprogramma. • We evalueren het meldpunt voor de Wet betaalbare huur en de Wet goed verhuurderschap.
Subdoel	In 2040 is de bestaande woningvoorraad beter benut zodat meer mensen passend zijn gehuisvest.
Prestaties	• De eerste projecten voor optoppen of zijtoppen zijn gestart. • Kaders voor woningdelen, woningsplitsen, kavelsplitsen en tijdelijke huisvesting zijn geïmplementeerd in bestaande processen binnen de gemeente. • We starten een informatiecampaagne om woningdelen, woningsplitsen, kavelsplitsen en tijdelijke huisvesting te stimuleren.
Subdoel	In 2040 zijn er voldoende woningen voor specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, mensen met een zorgvraag, spoedzoekers en arbeidsmigranten.
Prestaties	• We stellen een regionaal afsprakenkader huisvesting aandachtsgroepen vast. • We borgen wonen en zorg in de woningbouwprogrammering. • We nemen de woonvormen rondom ouderenhuisvesting op in onze monitoring.
Subdoel	We stimuleren leefbaarheid door het meer in balans brengen van de woningvoorraad en door spreiding van sociale huurwoningen.
Prestaties	• We onderzoeken de mogelijkheden om doorstroming te bevorderen. • We vertalen het in balans brengen van de woningvoorraad onder andere door in het ontwikkelkader Ede stad. • We passen de beleidsregel woningbouw en prijsgrenzen in ieder geval aan voor gebieden (spreiding/diversiteit) en het formaat van projecten (haalbaarheid).
Subdoel	We zetten in op snelheid, kwaliteit en betaalbaarheid in de woningbouwproductie.
Prestaties	• We sluiten in de regio een overeenkomst over het actieplan conceptueel bouwen. • We hebben een inspiratiedocument voor woonzorgconcepten en toekomstbestendig bouwen. • We sturen op afspraken uit de Woondeal en dit monitoren we ook. • We werken het actieplan betaalbaar wonen uit en voeren de afzonderlijke onderdelen daarvan uit.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (netto) inclusief flexwoningen	748	745	621	913	652	536	n.v.t.
Aantal gesloopte woningen	30	130	72	70	43	54	n.v.t.
Gemiddelde verkoopprijs van woningen	303	342	438	438	452	495	n.v.t.
Verkoopsnelheid woningen mediaan (in dagen)	35	28	22	23	22	26	n.v.t.
Gemiddelde zoektijd sociale huur	2,6	2,4	2,8	3,2	3,5	4,0	n.v.t.
<i>Zoektijd in jaren. Betreft huurwoningen.</i>							
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door marktpartijen	-	-	-	11	22	2	n.v.t.
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage woningen in gemeente Ede in eigendom van woningcorporaties	21,4	21,1	20,7	22	22	23	24

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Totaal aantal nieuwe gereedgemelde woningen (bruto)	778	875	693	983	707	590	750
Aantal gerealiseerde flexwoningen	-	-	-	0	0	0	60
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door corporaties	-	-	-	89	78	92	100*
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen. * We streven naar 30% (lieft meer) sociale huurwoningen van de gehele woningbouwproductie. Van de te bouwen sociale huurwoningen willen we het liefst dat alles (dus 100%) door de corporaties wordt gerealiseerd.</i>							
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen laag (inclusief koopgarant)	-	-	-	5	2	1	10
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen hoog en/of middenhuurwoningen	-	-	-	6	23	13	20
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							
Percentage betaalbare woningen van de totale (bruto)productie	-	-	-	76	46	45	60
<i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	22.277 N	59.482 N	15.998 N	2.831 N	4.972 N	2.708 N
Baten	18.952 V	38.647 V	7.921 V	997 V	2.334 V	112 V
Saldo van baten en lasten	3.325 N	20.835 N	8.077 N	1.835 N	2.638 N	2.596 N
Storting reserve	1.480 N	1.088 N	1.774 N	969 N	173 N	173 N
Onttrekking reserve	2.258 V	19.513 V	7.741 V	1.098 V	1.102 V	1.096 V
Resultaat	2.547 N	2.411 N	2.109 N	1.706 N	1.710 N	1.673 N

Toelichting

De verschillen op de productgroep woningmarkt voor 2025 en 2026 worden verklaard door:

- Verwerking van de MPG 2025 in de begroting:
 - De voorziene afsluiting van de negatieve plannen Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg in 2025, zorgt zowel op lasten en baten voor een aanzienlijke afwijking (€24 miljoen).
 - De overige afwijkingen op lasten, baten, storting en onttrekkingen betreffen verwerkingen van de plannen en het resultaat van het grondbedrijf. Daarbij is een afname van de investeringen in de plannen zichtbaar, mede omdat een deel van de plannen tot een einde komt.
- Verwerking van de Perspectiefnota 2026-2029 en de besluiten die in het kader van de Ontwikkel- en Investeringsstrategie genomen zijn. De impulsen vanuit de reserve Omgevingsvisie vinden met name in 2025 plaats. Hierdoor is een afname van € 9,8 miljoen op de lasten zichtbaar in 2026 en eenzelfde mutatie in de onttrekking reserve.
- Vanuit het woonfonds worden in 2025 nog stimuleringsbijdragen verstrekt (€ 1,1 miljoen), die in 2026 nog geen vervolg hebben.

Doel

Een duurzame, groene en gezonde gemeente. Door nieuwe perspectieven op hoe we wonen, omgaan met energie, landbouw, natuur, mobiliteit en economie te integreren. Om samen verder te gaan naar een klimaatneutraal Ede.

Ketenpartners

We werken samen met vele publieke en private organisaties, zoals Energie Samen Foodvalley, energiecoöperatie ValleiEnergie, Malkander, Tot Uw Dienst! Fixbrigade Ede, Liander, Woonstede, ACV-Groep, Regio De Vallei, NVRD, diverse afvalbedrijven, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat Oost-Nederland en regiogemeenten Foodvalley.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Actualisatie energiedoelen in routekaart Klimaatneutraal](#) (2025)
- [Visie Deelmobiliteit](#) (2024)
- [Zero emissie Stadslogistiek raadsbesluit](#) (2024)
- [Liander uitbreiding stroomnet van Ede](#) (2024)
- [Edese isolatieaanpak](#) (2024)
- [Koersnotitie Mobiliteit](#) (2023)
- [Omgevingsvisie Ede 2040. Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch](#) (2022)
- [Strategische agenda voor een duurzame warmtevoorziening in Ede](#) (2022)
- [Laadvisie Ede 2022-2026](#) (2022)
- [Transitievisie Warmte - wonen in Ede zonder aardgas](#) (2021)
- [Regionale Energiestrategie Foodvalley 1.0](#) (2021)
- [Notitie Afval apart, daar maken we meer van!](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Algemeen

Duurzaamheid en Energie

In maart 2025 heeft het ministerie van KGG het Klimaatplan 2025-2035 opgesteld. Een gezonde en veilige leefomgeving is wat het rijk, op basis van de landelijke Klimaatwet, wil bereiken. Om dat te bereiken zet dit plan bestaand beleid voort, agendeert het nieuwe beleidsrichtingen, stelt het een nieuw tussendoel van 90% broeikasgasreductie in 2040 en zegt het uitvoeringsmiddelen toe. De gemeente blijft de komende jaren, vanuit de regierol, belangrijke uitvoeringstaken hebben.

In het Klimaatplan en de uitwerking die volgt staan vier uitgangspunten centraal in de komende jaren: een rechtvaardig klimaatbeleid (klimaatbeleid voor iedereen), transitie met economisch perspectief (duurzame toekomst en sterk innovatievermogen), ruimte voor maatschappelijk initiatief en aandacht voor samenhang met andere opgaven (zoals met volksgezondheid, gezonde leefomgeving, biodiversiteit en circulariteit). Dit biedt de komende jaren kansen voor integrale ontwikkeling en uitvoering van ons gemeentelijk beleid.

In de jaren 2023 t/m 2025 zijn de uitvoeringsmiddelen uitgekeerd als specifieke uitkering (SPUK) via de regeling 'capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid' (CDOKE-regeling). Middels een brief van het ministerie van KGG zijn gemeenten geïnformeerd dat de middelen voor 2026 t/m 2030 uitgekeerd worden via het Gemeente- en Provinciefonds. Voor het jaar 2026 gebeurt dat als decentralisatie-uitkering (DU). De middelen voor 2026 worden in het najaar verdeeld. De middelen voor de jaren 2027 t/m 2030 zullen als bijzondere fondsuitkering (BFU) worden uitgekeerd. Gemeenten en provincies zullen voor de jaren 2026 t/m 2030 ten minste het bedrag aan basisfinanciering ontvangen dat zij in 2025 ontvingen.

Huishoudelijk afval

De VNG en Verpact (verpakkingsindustrie) hebben nieuwe afspraken gemaakt voor de inzameling PMD-verpakkingsafval per 2026. Er zijn afspraken gemaakt over de vergoeding voor de inzameling van PMD-verpakkingen over het verbeteren van de kwaliteit. De hoogte van de vergoeding hangt samen met de kwaliteit van het ingezamelde PMD. De verwachting is dat de vergoeding voor Ede lager zal zijn dan de voorgaande jaren. De hoogte van de vergoeding over 2026 wordt naderhand vastgesteld wanneer de kwaliteit van het ingezamelde PMD met sorteeranalyses is vastgesteld.

ACV bereidt een nieuw toekomstbestendig, circulair afvalbrengstation voor op Kievitsmeent 2. Het bestemmingsplan van Kievitsmeent 2 is gewijzigd. Naar verwachting neemt ACV de nieuwe locatie medio 2029 in gebruik en bedragen de meerkosten in 2029 maximaal € 522.000. Deze meerkosten komen ten laste van product Afval in jaarschijf 2029.

Het Rijk wil in 2028 een plasticheffing invoeren en voorziet € 567 miljoen aan inkomsten. Het Rijk wil het bedrag ophalen bij de afvalverwerkers. Dit zal uiteindelijk doorwerken in de kosten voor verbranding van restafval van huishoudens. De eventuele meerkosten komen ten laste van jaarschijf 2028.

Subdoel	40% van de energie in 2030 is hernieuwbaar (afkomstig uit wind, zon, biomassa, bodem of lucht).
Prestaties	• Hernieuwbare elektriciteitsopwekking op dubbel ruimtegebruik, aanbesteden en ontwikkelen zonnelint/zonnewal A12-A30. • Evalueren en aanpassen van aanjaagfondsen voor slimme energieoplossingen voor bedrijven en andere organisaties. • Slimme oplossingen voor netcongestie stimuleren. Door in te zetten op subsidie en adviseren over netbewust bouwen bij nieuwe ontwikkelingen.
Subdoel	Afname energieverbruik (in bestaande gebouwen) met 17% in totaal in 2030 ten opzichte van 2018.
Prestaties	• Lokale Aanpak Isolatie voor woningeigenaren implementeren; door tenminste 1 isolatiemaatregel te treffen bij 1.000 slecht geïsoleerde woningen, zowel particulier als in een VvE. • Transitievisie Warmte implementeren door twee nieuwe wijken op te starten en twee wijkuitvoeringsplannen vast te laten stellen. • Starten met het opstellen van het nieuwe Warmteprogramma (opvolger Transitievisie Warmte). • Isolatiemaatregelen door huurders, bedrijven en andere organisaties stimuleren. • Projecten implementeren vanuit visie op deelmobiliteit; verkennen mogelijkheid deelfietssysteem Ede-Wageningen en vervolg geven aan verkenning laadpleinen in het centrum. • Aanbesteden en ontwikkelen Logistiek Laadplein BTA12. • Plaatsing van laadpalen voor elektrische voertuigen stimuleren. Door 70 nieuwe laadpalen bij te plaatsen. • Vooruitlopend op inwerkingtreding zero-emissiezone voor stadslogistiek 2030, onder andere werken aan het implementeren van een hub en inzet op verminderen en verschonen.

Subdoel	Inzetten op circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap, landbouw, gebiedsontwikkeling en bouwen (voorstel voor vaststelling actieplan circulaire economie volgt).
Prestaties	- Bestaande activiteiten structureren, zodat de basis beter op orde komt en koppelkansen tussen de thema's te benutten. - Stimuleren van Biobased isoleren. - Bewustwording in organisatie van circulaire economie en inzicht dat het een versneller kan zijn voor andere opgaven.

Subdoel	Afval hoogwaardiger verwerken en afvalpreventie zodat spullen, grondstoffen en materialen zoveel mogelijk in de keten blijven.
Prestaties	- Anticiperen op afspraken producentenverantwoordelijkheid; onder meer met verpakkingsector en textielsector. - Verbeteren kwaliteit gescheiden ingezameld afval. - Opstellen van Omgevingsprogramma circulaire economie voor inzameling van grondstoffen en restafval van huishoudens. - Uitvoeren projecten "Lang leve de (zit)bank" in samenwerking met ACV, Restore en netwerkpartners.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Gerealiseerde bijdrage aan CO2-reductie als gevolg van afvalbeheer	262	280	270	289	288	275	n.v.t.
<i>Ton CO2-reductie per miljoen kg huishoudelijk afval en grondstoffen.</i>							
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede	14	18	22	27	33	36	n.v.t.
<i>Aandeel woningen met zonnepanelen.</i>							
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland	12	16	20	26	33	36	n.v.t.
<i>Aandeel woningen met zonnepanelen Nederland.</i>							
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's	243,5	346,1	486,9	671,3	920,9	1.062,1*	n.v.t.
<i>* Stand september 2024.</i>							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval	77	77	77	77	77	76	75
<i>(totaal huishoudelijk afval - huishoudelijk restafval) / totaal huishoudelijk afval.</i>							
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar	107	112	111	100	100	104	100
<i>Kg per inwoner per jaar. De streefwaarde is gebaseerd op het landelijke programma VANG (Van Afval Naar Grondstof).</i>							
Totaal energieverbruik in TeraJoule in de gemeente Ede	9.776	9.010	9.209	9.002	n.n.b.	n.n.b.	8.500
Energiegebruik gebouwde omgeving (in TeraJoule)	4.414	4.142	4.169	3.822	n.n.b.	n.n.b.	3.900
Totaal opgewekte zonnestroom via zonnepanelen (TJ)	131	205	287	370	471	n.n.b.	650
Totale hoeveelheid opgewekte windenergie (TJ)	39	43	37	33	44	n.n.b.	40
Totale warmte geproduceerd door warmtebedrijf (in TJ)	522	567	635	677	745*	n.n.b.	845
<i>* Prognose.</i>							
Percentage gerecycled huishoudelijk afval (1)					65	65	60*
<i>* Streefwaarde 2030.</i>							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede	48,7	39,5	40,5	50	51,3	56	75
<i>Aandeel auto's dat op biogas rijdt, hybride of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	19.354 N	21.925 N	23.109 N	21.961 N	21.167 N	21.470 N
Baten	20.810 V	21.946 V	23.094 V	22.774 V	22.034 V	22.560 V
Saldo van baten en lasten	1.456 V	21 V	15 N	813 V	868 V	1.090 V
Storting reserve	1.377 N	1.877 N	2.250 N	2.350 N	2.455 N	2.665 N
Onttrekking reserve	492 V	410 V	657 V	0 N	0 N	0 N
Resultaat	570 V	1.446 N	1.607 N	1.538 N	1.587 N	1.575 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Duurzaamheid en Energie neemt in 2026 met € 0,2 miljoen toe ten opzichte van 2025. De belangrijkste verklaringen voor het verschil tussen de begroting 2025 en begroting 2026 zijn:

Afvalstoffenheffing

De baten en lasten van product Afval nemen per 2026 toe met € 1,0 miljoen. De lasten van product afval nemen per 2026 toe vanwege prijs- en loonkostenstijgingen (€ 0,4 miljoen.), het toewerken naar volledige kostendekkendheid (€ 0,4 miljoen) en areaaluitbreiding (€ 0,2 miljoen). Door het verbeteren van de kostendekkendheid neemt de storting naar de Algemene Reserve per 2026 toe. Product afval is een zogenaamd 'gesloten' product, waarbij de lasten worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Als gevolg van deze kostenstijgingen stijgt de afvalstoffenheffing en nemen de geraamde inkomsten in de begroting toe. Voor nadere informatie over de ontwikkeling van de tarieven afvalstoffenheffing verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Verkabeling hoogspanningslijn en uitbreiding onderstations

Door het ondergronds brengen van de hoogspanningslijn en de uitbreiding van onderstations investeert Liander in onze netcapaciteit en gaan we netcongestie tegen. Liander brengt vanuit de afgesloten overeenkomsten periodiek kosten in rekening bij de gemeente. De gemeentelijke bijdrage wordt bekostigd vanuit de reserve Investeringsimpuls Ede. De lasten en onttrekking uit deze reserve liggen in 2026 € 0,1 miljoen hoger dan in 2025.

Duurzaamheid

In 2026 nemen de lasten met € 0,6 miljoen toe. In 2026 verwachten we de piek voor subsidieaanvragen voor het isoleren van woningen. Dit maakt onderdeel uit van de lokale aanpak isolatie van het Nationaal Isolatieprogramma. In 2026 zullen we € 0,4 miljoen meer ontvangen rijksmiddelen inzetten voor de lokale aanpak isolatie van het Nationaal Isolatieprogramma.

Productgroep Ruimtelijke Planvorming

Doel

Gemeente Ede biedt haar inwoners en passanten een aantrekkelijke woon-, werk- en leefruimte waarin de fysieke, sociale en economische activiteiten in samenhang worden ontwikkeld binnen de draagkracht van onze dragende systemen (natuurlijk systeem, mobiliteit, energienetwerken, omgevingskwaliteit).

Ketenpartners

Onder andere ministeries (BZK, LNV, I&W en EZK), provincies Gelderland én Utrecht, gemeenten (Foodvalley, Groene Metropool Regio, Veluwe en andere omliggende gemeenten), Waterschap Vallei en Veluwe, IPO, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheidsregio Gelderland-Midden, brancheorganisaties (KHN en Recron), terrein

beherende organisaties (Gelders Landschap en Kastelen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Mooi Binnenveld, etc.), BoerenNatuur Veluwe, Agrarische natuurverenigingen, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Natuur- en Milieu Gelderland, IVN, LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Alliantie, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsuitwerking Functieverandering 2024 gemeente Ede](#) (2024)
- [Handelingskader Grondbeleid Landelijk Gebied](#) (2024)
- Regionaal perspectief landelijk gebied regio Foodvalley (2024) - [Deel A](#) / [Deel B](#)
- [Interimbeleid agrarische bedrijfsontwikkelingen veehouderijen](#) (2024)
- [Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2024-2027](#) (2023)
- [Programmaplan regio Vitale Vakantieparken 2023-2025](#) (2023)
- [Omgevingswet](#)
- [Omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch.](#) (2022) en [Stadvisie Ede 2030](#) (2017)
- [Verstedelijkingsstrategie 'Meer Landschap, Meer Stad' Arnhem Nijmegen Foodvalley Deel 1](#)
[Verstedelijkingsconcept Wijzigingsvoorstellen bij Deel 1 - Deel 2 Opgavebeschrijvingen: Onderzoeksagenda voor gebiedsuitwerkingen Erratum bij Deel 2](#)
- [Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid](#) (2022)
- [Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023 -2034](#) (2022)
- [Concept Recreatiezoningsplan Veluwe](#) (2021)
- [Biomorfologische kaart](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- [Schone Lucht Akkoord](#) (2020)
- [Programmaplan Klimaatadaptatie](#) (2020)
- [Manifest van Salentein](#) (2017) -> [landbouwnetwerk regio Foodvalley](#) (2020)
- [Regiodeal Foodvalley 2019](#) (2019)
- [Ruimtelijk ontwikkelingskader recreatieparken](#) (2019)
- [Inspiratieboekje vakantieparken](#) (2019)
- [Levend landschap Ede 2019-2021](#) (2019)
- [Landbouwvisie](#) (2019)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Handreiking omgevingskwaliteit](#) (2019)
- [Menukaart Regio Foodvalley](#) (2018)
- [Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda \(gebiedsopgave Veluwe\)](#) (2018)
- [Beleidsuitwerking functiewisselingswoningen Ede](#) (2018)
- [Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede](#) (2017)
- Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken (2017)
- [Veluwe Agenda](#) (2017)
- [Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe](#) (2017)
- [VOR, Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- [Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij](#) (2016)
- [Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving](#) (2016)
- [Structuurvisie buitengebied](#) (2011)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Algemeen

Omgevingswet

We willen de instrumenten van de Omgevingswet goed implementeren en kunnen gebruiken om volgens de bedoeling van de wet te kunnen werken en de doelstellingen van de Omgevingswet te behalen.

We stroomlijnen het beleid zoals de wet dat beoogt, dat wil zeggen: het strategische beleid in één Omgevingsvisie en het tactische beleid in thematische en gebiedsgerichte programma's en we werken verder aan het Omgevingsplan. In 2026 zetten we vervolgstappen om de instrumenten op te nemen in het digitale systeem volgens de digitale vereisten, zodat het beleid goed vindbaar wordt op het Omgevingsloket (Digitaal Stelsel Omgevingswet, DSO). De onderwerpen participatie en monitoring hebben bij de ontwikkeling van deze instrumenten de aandacht.

Met de Omgevingsdienst bekijken we verder wat nodig is als gevolg van de wet voor vergunningen en handhaving. We delen de praktijkervaring met de regiogemeenten. We geven feedback richting het rijk indien zaken nog beter kunnen (met name werking van het DSO).

Uitvoering omgevingsvisie Ede

De vastgestelde Omgevingsvisie is het uitgangspunt voor de ruimtelijke planvorming in Ede. Via de Ontwikkel- en Investeringsstrategie programmeren we de uitvoering en actualisering van de Omgevingsvisie. Hiermee houden we koers en kunnen we daar waar in- en/of externe factoren daarom vragen, bijsturen. We houden hiermee ook zicht op de verhouding tussen de gewenste ontwikkelingen en de daarmee gepaard gaande investeringen. Dit helpt om scherp te maken wat we nodig hebben van andere overheden om te kunnen werken aan de verschillende opgaven.

Recreatie en toerisme

De inwonersaantallen van Ede groeien. Vanaf 1995 zijn ze gegroeid met 25%. De inschatting is met de huidige woningbouwopgave dat Ede fors blijft groeien. Dit vergroot de vraag naar recreatiemogelijkheden in Ede. Ook toeristisch wordt een groei verwacht van 14% in de provincie Gelderland ten opzichte van 2023. (bron: NBTC). Uit de Raad van State uitspraak van 11 december 2024 blijkt dat nieuwe woningbouw in de buurt van N2000 gebieden, die al onder grote bezoekersdruk staan, alleen mag plaatsvinden als er ook mitigerende maatregelen voor recreatie genomen worden. Dit is ook van toepassing op Ede met de woningbouwambitie van 10.000 woningen naast de Veluwe.

Subdoel Prestaties

Wij werken concernbreed vanuit de omgevingsvisie.

- Wij faciliteren ontwikkelingen door heldere en vindbare kaders, gebaseerd op de 5 strategische keuzen van de omgevingsvisie.
- Wij werken vanuit de opgave, dat wil zeggen actief ophalen van ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving.
- Wij werken via thematische programma's en gebiedsprogramma's aan onze opgaven.

Subdoel Prestaties

We implementeren de Omgevingswet.

- Wij maken de Omgevingsvisie Ede 2040 geschikt voor digitale raadpleging in DSO.
- Wij werken aan het Omgevingsplan Ede, ter vervanging van het Omgevingsplan van rechtswege.

Subdoel Prestaties

Een gezondere leefomgeving in samenhang met ruimtelijk beleid

- Vastgesteld omgevingsplan waarin onderbouwd keuzes zijn vastgelegd voor milieunormen op het gebied van geur, geluid en andere relevante thema's.
- Vastgesteld omgevingsprogramma emissies waarin in samenhang met aanpak stikstof maatregelen worden genomen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Betreft doorwerking vanuit het schone lucht akkoord (SLA).

Subdoel	Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen. Het aanbod is in goede balans met natuurwaarden en leefbaarheid op de Veluwe en draagt bij aan een toename van bestedingen en werkgelegenheid in Ede.
Prestaties	- We maken een inrichtingsschets van recreatieve invulling Doesburgerbuurt integraal afgewogen met andere vakgebieden. - We maken een inrichtingsschets van de recreatieve invulling van het gehele Binnenveld in samenwerking de andere gemeenten. - Op basis van analyse van de verblijfsrecreatie scherpen we huidig beleid aan. - We maken een tijdelijke informatielocatie in de stationsomgeving. - We werken aan de transformatie van een vakantiepark (we verwachten dit niet af te ronden in 2026).

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Functiewisselingen buitengebied	6	1	5	5	7	n.n.b.	n.v.t.
<i>Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing.</i>							
Sloopmeters per jaar	16.979	9.148	21.414	24.486	25.317	n.n.b.	n.v.t.
<i>Aantal m² gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing.</i>							
Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Subsidieaanvragen voor groene schoolpleinen	8	6	2	8	2	0	0
Prestatie-indicatoren			Metingen 31-12				Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal klompenpaden	11	11	11	11	11	11	12

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	18.192 N	16.235 N	15.024 N	14.751 N	14.666 N	14.235 N
Baten	5.495 V	5.052 V	5.281 V	5.281 V	5.281 V	5.281 V
Saldo van baten en lasten	12.697 N	11.183 N	9.743 N	9.470 N	9.385 N	8.954 N
Storting reserve	1.979 N	3.686 N	182 N	25.183 N	180 N	179 N
Onttrekking reserve	2.348 V	4.742 V	625 V	312 V	561 V	184 V
Resultaat	12.329 N	10.127 N	9.300 N	34.340 N	9.004 N	8.949 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten inclusief reservemutaties binnen de productgroep Ruimtelijke Planvorming neemt in 2026 af met € 0,8 miljoen ten opzichte van 2025. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,3 miljoen. Dit betreft de ombuigingen:

- Afbouw lidmaatschappen Recreatie & Toerisme € 70.000
- Planateliërplannen meer kostendekkend maken € 100.000
- Verlagen bijdrage ODDV € 110.000

Bij de Programmabegroting 2025-2028 is in de jaarschijf 2025 een eenmalig bedrag van € 3,5 miljoen aan resterende WFC middelen overgeheveld naar de reserve omgevingsvisie. Deze zorgt voor een daling van de

reservemutaties per 2026, maar heeft geen invloed op het resultaat op de algemene middelen. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil van € 0,5 miljoen tussen de begroting 2025 en 2026 zijn de afloop in 2026 van incidentele budgetten voor het ontwikkeldkader Ede Stad en de implementatie van de Omgevingswet.

Productgroep Landbouw en Natuur

Doel

Landbouw

Een veerkrachtige en economisch weerbare agrarische sector. We stimuleren en ondersteunen doorontwikkeling naar duurzame natuurinclusieve en circulaire landbouw in balans met de leefomgeving voor mens en dier. We ondersteunen stoppende ondernemers die een andere bestemming zoeken voor hun bedrijf en dragen zo bij aan een vitaal landelijk gebied.

Natuur

Een duurzaam en robuust herstel van onze landschapskwaliteit en het natuurlijk systeem, zowel binnen als buiten de natuurgebieden in landelijk en stedelijk gebied. We zorgen ervoor dat de natuur robuust genoeg is om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en de achteruitgang van de biodiversiteit te keren.

Ketenpartners

Onder andere ministeries (BZK, LNV, I&W en EZK), provincies Gelderland én Utrecht, gemeenten (Foodvalley, Groene Metropool Regio, Veluwe en andere omliggende gemeenten), Waterschap Vallei en Veluwe, IPO, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheidsregio Gelderland-Midden, brancheorganisaties (KHN en Recron), terrein behorende organisaties (Gelders Landschap en Kastelen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Mooi Binnenveld, etc.), BoerenNatuur Veluwe, Agrarische natuurverenigingen, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Natuur- en Milieu Gelderland, IVN, LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Board, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Functieveranderingsbeleid Regio Foodvalley](#) (2024)
- Natuurbeheerplan provincie Gelderland (2024)
- [Interimbeleid agrarische ontwikkelingen](#) (2024)
- Herstelprogramma's: beken, bossen, heide en stuifzanden, vennen en venen en recreatiezonering (Provincie Gelderland 2024)
- [Regionaal Perspectief Landelijk Gebied regio Foodvalley](#) (2024)
- [Integraal Beleid Openbare Ruimte \(IBOR\)](#) (2024)
- [Beheerplan invasieve exoten 2024-2028](#) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#) (2023)
- [Water- en rioleringsprogramma 2024-2028](#) (2023)
- [Edese Participatie Aanpak](#) (2023)
- [Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023-2034](#) (2022)
- [Bomenfonds \(nadere regel\)](#) (2020)
- [Groenbeleid gemeente Ede](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- Gebiedsplan de Ginkel (2020)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Inkoopbeleid gemeente Ede](#) (2018)

- Natuurbeheerplan N2000 Veluwe (2018) (Provincie Gelderland)
- [Stadsvisie Ede](#) (2017)
- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Algemeen

Landelijk gebied

In 2025 en 2026 werken we verder aan het versterken van ons landelijk gebied door de uitvoering van de regelingen voor veehouders (onder andere LBV+) pilot ondernemingsplannen, interimbeleid agrarische ontwikkelingen, het stikstofplan Regio Foodvalley verder uitwerken, kennisdeling natuurinclusieve landbouw en het intrekken van latente vergunning ruimte. Ook zetten we in op de begeleiding van agrariërs bij het ontwikkelen of beëindigen van hun bedrijf door de inzet van functiewisselingsbeleid en PROMO en nemen een actievere rol in het grondbeleid voor het landelijk gebied. Met de aanpak Basis Kwaliteit Natuur, het aanbieden van Hagen-en Heggen subsidies en landschapsprojecten werken we ook aan de natuurlijke kwaliteit van het landelijk gebied.

Rijksbeleid en provinciaal beleid bepaalt in hoge mate de ontwikkelmogelijkheden in het landelijk gebied. Omdat het rijksbeleid op dit moment onvoldoende toekomstbestendig is, zijn de mogelijkheden beperkt. Dit raakt met name de ontwikkeling van agrarische bedrijven en de uitbreiding van Ede-Stad en dorpen.

Klimaatverandering en biodiversiteit

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Deze veranderingen vragen aanpassingen in onze leefomgeving zodat we ook in de toekomst met een ander en grillig klimaat kunnen blijven leven, wonen en werken. Ondanks lokale successen neemt de biodiversiteit of soortenrijkdom in Nederland nog steeds af, niet alleen de beschermde meer zeldzame soorten maar ook de algemene soorten. We hebben in Ede het concept basiskwaliteit omarmd als strategie voor het herstel van het natuurlijk systeem en klimaatadaptatie.

Hoe verder?

Na 2025 loopt de opgave landelijk gebied en de aanvullende financiering af, de uitdagingen in het landelijk gebied blijven fors. In de aanpassing van de omgevingsvisie Landelijk gebied (ontwikkeldkader) bepalen we in 2026 de koers voor ons landelijk gebied, waarna financiering voor uitvoering gevraagd gaat worden. Tegelijkertijd werken we in samenwerking met de andere overheden via gebiedsgerichte aanpakken in Binnenveld, het Renkums en Heelsums Beekdal en Ede-Barneveld verder aan het concretiseren van de opgaven per gebied en gaan we gezamenlijk projecten uitvoeren.

Subdoel Prestaties

Wij werken concernbreed vanuit de omgevingsvisie.

- Wij faciliteren ontwikkelingen door heldere en vindbare kaders, gebaseerd op de 5 strategische keuzen van de omgevingsvisie.
- Wij werken vanuit de opgave, dat wil zeggen actief ophalen van ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving.
- Wij werken via thematische programma's en gebiedsprogramma's aan onze opgaven.

Subdoel Prestaties

We implementeren de Omgevingswet.

- We werken volgens de letter en de geest van de Omgevingswet.
- Wij maken de Omgevingsvisie Ede 2040 geschikt voor digitale raadpleging in DSO.
- Wij werken aan het Omgevingsplan Ede, ter vervanging van het Omgevingsplan van rechtswege.

Subdoel	Een gezondere leefomgeving in samenhang met ruimtelijk beleid.
Prestaties	• Een programma Gezonde Leefomgeving opstellen. • Regionaal uitvoering geven aan Schone Lucht Akkoord en pilotprojecten (landbouw). • Start realisatie van het ondergronds brengen van de 50 kV hoogspanningslijn boven Ede.
Subdoel	Transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw met een duurzaam toekomstperspectief voor de agrariërs.
Prestaties	• Het bevorderen van natuurinclusief en circulair ondernemen. • Het stimuleren van verduurzaming van de voedselproductie, gezondere voedselomgeving en gezondere leefomgeving middels het uitvoeringsprogramma landbouw. • Het actief deelnemen aan de regionale samenwerking op landbouw. • Actief bijdragen aan gebiedsprocessen zoals in Binnenveld en Ede-Barneveld.

Natuur (2026)

In het programma Robuuste Natuurversterking is opgenomen hoe we werken aan het beschermen en herstellen van de groene leefomgeving, het natuurlijk systeem en klimaatadaptatie. In lijn met de landelijke en regionale ontwikkeling voor natuurherstel werken we met het concept basiskwaliteit. We streven ernaar dat in onze agrarische en stedelijke landschappen de gewone soorten weer gewoon worden. In onze natuurterreinen streven we een hogere (N2000) kwaliteit na. Deze strategie geeft ook antwoord op de kaders die worden gesteld aan de leefomgeving vanuit de Europese natuurherstelverordening. Daarnaast draagt Basiskwaliteit bij aan de aanpassingen die nodig zijn in onze fysiek leefomgeving om in te spelen op een veranderend klimaat.

Subdoel	Herstel en robuuste versterking van de Edese natuur en landschappen door basiskwaliteit natuur.
Prestaties	• Herstel van het natuurlijk systeem vormt de basis voor onze ruimtelijke ontwikkelingen. • Verder integreren van onze activiteiten op het gebied van natuur, biodiversiteit, groen landschap en klimaatadaptatie. • Uitvoering geven aan de projecten uit het programma Robuuste Natuurversterking en zorg dragen voor de werving van subsidies en fondsen. • Uitvoering geven aan projecten voorkomend uit gebiedsprocessen en aanpakken zoals De Ginkel, Renkums Beekdal en Binnenveld. • Monitoren van de basiskwaliteit in onze stedelijke en landelijke gebieden.
Subdoel	Een Klimaatadaptief Ede.
Prestaties	• Water en bodem zijn sturend bij onze (ruimtelijke) ontwikkelingen. • Klimaatadaptief handelen bij fysieke maatregelen in de leefomgeving. • Uitvoeren projecten die zorgen voor klimaat adaptatieve leefomgeving. • Inzicht in vooruitgang en weten wat we waar moeten doen. • Vanuit Steenbeek Ede versterken bewustwording en aanjagen tot klimaatadaptief handelen van inwoners, ondernemers en organisaties.
Subdoel	Permanente groei van initiatieven vanuit en met de maatschappij voor landschapsversterking en versterking van de biodiversiteit.
Prestaties	• Extra impuls geven aan realisatie groen-blauwe raamwerk met ketenpartners/bewoners. • Uitvoering geven aan project Levend Landschap, begeleiden vrijwilligersgroepen en organiseren cursusprogramma Levend Landschap voor bewoners. • Organiseren bijeenkomsten voor bewoners en ambtenaren gericht op kennisdeling en inspiratie om het ontwikkelde Landschap op de kaart toe te passen.

Subdoel	Robuust herstel natuur stedelijk gebied.
Prestaties	- Biodiversiteit herstellen, verhogen en uitbreiden door uitvoeren onderdelen programma Robuuste Natuurversterking: - Het uitbreiden en verbinden van areaal (ecologisch) groen en het aantal bomen. - Aanpassingen in het beheer van de openbare ruimte en uitsluitend in uitzonderlijke gevallen toepassen van bestrijdingsmiddelen. - Het natuurinclusief uitvoeren van ruimtelijke projecten op basis van het geactualiseerde puntensysteem. - Werken aan groeiplaatsverbetering bij bomen. - Het herinrichten, verbinden en uitbreiden van leefgebieden voor herstel van insectenfauna. - Monitoring vogelsoorten aan de hand van monitoringsplan SOVON. Monitoring vindt plaats t.b.v. BKN (Basis Kwaliteit Natuur). - Vergroten inzicht in effect klimaatverandering t.b.v. toepassen gepaste maatregelen incl. vervolgstappen waaronder onder andere: - Het uitvoeren van diverse risicodialogen om te komen tot een uitvoeringsplan met klimaatadaptieve maatregelen. - Opstellen monitoringsplan t.b.v. klimaatadaptatie. - Realiseren klimaatadaptieve maatregelen binnen (her)inrichtingsgebieden. - Verbindingen leggen tussen programma Robuuste Natuurversterking en andere initiatieven en programma's. - Verhogen kennis over natuur en ecologie onder bewoners en bedrijven in verband met het aanzetten van vergroenende maatregelen op privéterrein. - Implementeren van de Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede	683	660	646	631	628	610	n.v.t.

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aanleg natuur- en landschapontwikkeling	5	5	5	5	5	5	
Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	0 N	5.559 N	2.984 N	1.778 N	1.782 N	1.731 N
Baten	0 V	316 V	116 V	116 V	116 V	116 V
Saldo van baten en lasten	0 N	5.242 N	2.868 N	1.662 N	1.666 N	1.615 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	1.418 V	700 V	0 N	0 N	0 N
Resultaat	0 N	3.824 N	2.168 N	1.662 N	1.666 N	1.615 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Landbouw en Natuur neemt in 2026 af met € 2,4 miljoen ten opzichte van 2025. De terugval betreft zowel terugval in interne middelen als terugval in externe middelen voor de opgave in het Landelijk gebied. De intern beschikbare middelen zijn in de

programmabegroting 2024 incidenteel beschikbaar gesteld voor 2025 voor € 1,7 miljoen. Dit om de opgave in het landelijk gebied op korte termijn een impuls te kunnen geven, maar rekening houdend met het financieel perspectief voor gemeenten vanaf 2026 (het 'ravijnjaar'). Zoals in de begroting aangegeven, zijn we voor (het tempo van) de uitvoering als gemeente grotendeels afhankelijk van de middelen die via Rijk en provincie beschikbaar worden gesteld. In de perspectiefnota 2026 is besloten tot het toekennen van € 0,7 miljoen voor het ontwikkelkader Landelijk gebied in 2026. Per saldo dalen de interne middelen vanaf 2026 met € 1,0 miljoen.

Er zijn in 2024 en 2025 incidentele middelen vanuit het Rijk ontvangen voor de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven en de ondernemingsplanaanpak. Deze middelen zijn in de gemeentebegroting verwerkt en leidt daarmee tot een incidenteel hoger beschikbaar budget in 2025 van € 1,4 miljoen. Deze middelen vervallen in de begroting 2026. In het hoofdstuk Wijzigingen begroting stellen wij daarom voor resterende middelen van 2025 te reserveren voor toekomstige jaren.

Voor 2026 is er nog geen definitief zicht op nieuwe middelen vanuit het Rijk en zullen we de opgave in het landelijk gebied met minder eigen middelen kunnen uitvoeren. We zetten de activiteiten voort door de resterende middelen uit 2025 beschikbaar te houden voor de komende jaren.

Doel programma

Een veilige samenleving in Ede.

Ontwikkelingen programma

De wereld om ons heen is dynamischer dan ooit en vraagt om continue aanpassing van het veiligheidsbeeld. Toenemende geopolitieke spanningen, technologische ontwikkelingen, economische schaarste, blijvende migratiestromen, extreme weersomstandigheden en maatschappelijke opgaven op het gebied van landbouw, energie, wonen en zorg hebben hun weerslag op de openbare orde en de veilige leefomgeving van onze inwoners.

We zien dat de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde in de afgelopen jaren in omvang en politiek-maatschappelijke betekenis toegenomen. De maatschappelijke context is sterk aan verandering onderhevig door de digitalisering, de versplintering van het politieke landschap, de verharding van het maatschappelijk debat en de maatschappelijke druk om daadkrachtig op te treden. Vanwege de toegenomen onvoorspelbaarheid moeten we continu rekening houden met escalatie en opschaling. Naast de klassieke geregistreerde criminaliteit is er steeds meer oog voor ondermijning en digitale criminaliteit.

Bovenstaande ontwikkelingen leggen extra druk op de inzet van onze maatschappelijke partners, zoals het Openbaar Ministerie en de politie. Zij kampen met personeelsschaarste, waardoor zij scherpere keuzes maken waar zij hun capaciteit op inzetten. Om problemen op het gebied van openbare orde en onveiligheid het hoofd te kunnen bieden en overlast gevend en crimineel gedrag te begrenzen wordt vaker naar het bestuursrecht en het gemeentelijk uitvoeringsapparaat gekeken. Dit legt extra druk op de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

Openbare orde en veiligheid

College en raadsleden worden vaker rechtstreeks door inwoners benaderd over hun persoonlijke problematiek. Inwoners stellen vaker onze beslissingen ter discussie via de WOO en bezwaarprocedures. Organisatoren van evenementen kampen met een terugloop van vrijwilligers, toegenomen kosten en aangescherpte regels rondom natuur en veiligheid. Dit maakt het organiseren van evenementen complexer. Zij hebben behoefte aan maatwerk en coaching bij de aanvraag van een vergunning.

Als gevolg van geopolitieke spanningen en een kwetsbare vitale infrastructuur neemt de kans op een langdurige crisis met maatschappelijke ontwrichting toe, zoals bijvoorbeeld langdurige stroomuitval. Gemeenten krijgen naast de veiligheidsregio's en andere maatschappelijke partijen een rol, taak en verantwoordelijkheid om maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en inwoners hier zoveel mogelijk op voor te bereiden en weerbaarheid en veerkracht te stimuleren.

Zorg en veiligheid

De persoonlijke situatie van kwetsbare inwoners wordt complexer. Ontregelingen nemen zowel in huis als in de openbare ruimte toe. Vaak zijn meerdere partijen uit het zorg- en veiligheidsdomein al betrokken. Afspraken

over de effectieve samenwerking zijn nodig om de veiligheid van betrokkenen en hun omgeving te monitoren. Door personeelsschaarste bij maatschappelijke partners en een hoog verloop, kunnen afspraken over het hoofd worden gezien, waardoor er minder continuïteit van zorg is en minder specialistische kennis. Kwetsbare inwoners kunnen hierdoor langer op wachtlijsten staan wat een negatief effect heeft op aard en ernst van de problemen.

Jeugd en veiligheid

Jongeren zoeken elkaar steeds vaker op in wisselende samenstellingen. Door digitalisering kunnen zij zowel online als offline eenvoudiger worden gerekruteerd voor criminele activiteiten. Met initiatieven zoals bemoeizorg proberen we kwetsbare jongeren beter te bereiken.

Ondermijning

Met de geprioriteerde aanpak georganiseerde (drugs)criminaliteit wordt resultaat bereikt. We zien een toename in het aantal drugsgerelateerde delicten en het aantal meldingen van mensenhandel. Ook zien we dat criminele ZZP'ers de zorg misbruiken voor financieel gewin.

Brandweerkazerne

Een veld van voetbalvereniging Blauw-Geel '55 op Sportpark Peppelensteeg is de locatie voor een nieuwe brandweerkazerne.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Veiligheid en Toezicht	17.255 N	17.274 N	16.822 N	16.422 N	16.212 N	16.149 N
Lasten programma	17.255 N	17.274 N	16.822 N	16.422 N	16.212 N	16.149 V
Veiligheid en Toezicht	911 V	710 V	706 V	606 V	606 V	606 V
Baten programma	911 V	710 V	706 V	606 V	606 V	606 V
Saldo van baten en lasten	16.344 N	16.564 N	16.117 N	15.816 N	15.606 N	15.543 N
Storting reserve	0 N	0 N	103 N	142 N	142 N	142 N
Onttrekking reserve	295 V	460 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	16.049 N	16.104 N	16.219 N	15.959 N	15.749 N	15.685 N

Productgroep Veiligheid en Toezicht

Doel

Veiligheid heeft 1 productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een veilige samenleving in Ede. In het integrale veiligheidsplan 2023-2026 (IVP) zijn naast de reguliere aanpak op het gebied van openbare orde en veiligheid de volgende hoofdthema's opgenomen: zorg & veiligheid, jeugd & veiligheid, ondermijning en de gedigitaliseerde criminaliteit. Deze thema's dragen allemaal bij aan het programmadoel.

Ketenpartners

Onder andere Politie; Openbaar Ministerie; Brandweer Ede; VGGM; Veiligheidshuis; woningcorporatie Woonstede; Malkander; ProPersona; RIEC; Veilig thuis; Veiligheidsnetwerk Oost Nederland en diverse maatschappelijke organisaties.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Algemene Plaatselijke Verordening \(APV\)](#) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#) (2023)
- [Koersnota Mobiliteit](#) (2023)
- [Integraal VeiligheidsPlan 2023-2026](#) (2022)
- [Oplegnotitie jaarschijf 2023 bij Meerjarenbeleidsplan Politie 2019-2022](#) (2022)
- [Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022](#) (2019)
- Plan van aanpak Ondermijning (2019)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022](#) (2019)
- [Drank- en Horeca Nalevingsbeleid](#) (2017)
- [BIBOB-beleid \(Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur\)](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel Prestaties	De openbare Orde en Veiligheid is gewaarborgd. • Voorbereiden Jaarwisseling. • Best practices toepassen in samenwerking met regionale partners, zoals andere gemeenten, OM en politie. • Toepassen mogelijkheden APV, zoals dwangsombeschikking bij aantreffen inbrekerswerktuigen. • Het op orde houden van een adequate crisisorganisatie. • Invloed uitoefenen op het aantal controles dat de politie uitvoert op het gebruik van alcohol, mobiele telefoons en snelheidsovertredingen. • Verdere vereenvoudiging van het evenementenvergunningsproces. • Voortzetting project Veilig uitgaan Ede Centrum. • Toepassen nalevingsbeleid (drank- en horecawet en APV).
Subdoel Prestaties	Minder ondermijnende criminaliteit. • Bewustwordingsacties uitvoeren. • Bibob-onderzoeken uitvoeren. • Integrale controles uitvoeren. • Opleggen van bestuurlijke maatregelen, zoals het sluiten van drugspanden. • Aanpak mensenhandel.
Subdoel Prestaties	Minder jeugdcriminaliteit. • Inzet methode groepsaanpak. • Inzet persoons- en huishoudengerichte aanpak. • Nazorg na Detentie.
Subdoel Prestaties	Minder radicalisering en depolarisatie. • Bijeenkomsten ter voorkoming radicalisering, deelnemen aan het duurzaam netwerk. • Presentaties voor professionals. • Regionaal en lokaal casusoverleg. • Deelname aan diverse kennisnetwerken. • Deelnemen aan landelijke taskforce.

Subdoel	Minder kwetsbare inwoners met een veiligheidsrisico doordat we ze perspectief bieden.
Prestaties	• Toepassen van de mogelijkheden uit de APV, de Wet Aanpak Woonoverlast en overige bestuurlijke maatregelen. • Persoons- en huishoudengerichte aanpak personen verward gedrag. • Nazorg na Detentie.

Subdoel	Digitale veiligheid vergroten
Prestaties	• Bewustwording acties uitvoeren. • Aanpak digitale veiligheid door opstellen, invoering en uitvoering van beleid. • Weerbaarheid digitale criminaliteit en ondermijning d.m.v. Pilot hackshield.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal aangetroffen hennepkwekerijen/drugspanden	8	11	6	5	4	5	n.v.t.
Rijden onder invloed	213	220	245	255	315	247	n.v.t.
<i>Aantal.</i>							
Aantal politieregistraties F90 Cybercrime	25	70	56	108	88	44	n.v.t.
Aantal meldingen Meld Misdaad Anoniem	-	-	-	57	53	81	n.v.t.
Aantal politieregistraties E38 Overlast als gevolg van alcohol en drugs	269	341	264	386	400	384	n.v.t.
Totaal aantal ritten Ambulancezorg Gelderland-Midden in gemeente Ede	-	-	7.330	7.728	7.640	8.033	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt	82	-	77	-	79	-	75
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde	7,3	5,2	5,4	5,3	4,5	2,9	5
<i>Depla-indicator. Aantal voorvallen per 1.000 inwoners.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat overlast van omwonenden vaak voorkomt	5,0	-	6,5	-	6	-	5
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Percentage inwoners dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren in de buurt vaak voorkomt	7	-	11	-	12	-	15
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>							
Aantal verdachten misdrijven tot 23 jaar	310	280	250	280	230	220	300
Aantal (geregistreerde) gewelds- en seksuele misdrijven	3,8	3,4	3,0	3,1	2,8	3,0	3
<i>Aantal per 1.000 inwoners. Depla-indicator. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).</i>							
Aantal meldingen overlast jeugd	475	717	559	455	456	631	450
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	628	762	648	772	935	735	935
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen	2,4	2,3	1,9	1,8	0,9	1,2	2
<i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners.</i>							
Aantal (geregistreerde) fietsdiefstallen	476	508	767	922	727	703	450
Aantal aangiften geweld uitgaansgebied	69	30	19	52	22	27	50

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal vuurwerkvrije zones	11	0	0	12	13	13	13

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	17.255 N	17.274 N	16.822 N	16.422 N	16.212 N	16.149 N
Baten	911 V	710 V	706 V	606 V	606 V	606 V
Saldo van baten en lasten	16.344 N	16.564 N	16.117 N	15.816 N	15.606 N	15.543 N
Storting reserve	0 N	0 N	103 N	142 N	142 N	142 N
Onttrekking reserve	295 V	460 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	16.049 N	16.104 N	16.219 N	15.959 N	15.749 N	15.685 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Veiligheid en Toezicht neemt in 2026 af met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,5 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,1 miljoen. Dit betreft de ombuigingen Stopzetten Verwijsindex en Stopzetten Beware en Kleinere huisvesting ZVH. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Natuurbrandpreventie

Voor Natuurbrandpreventie zijn vanuit het rijk middelen aan onze regio toegekend; € 0,3 miljoen via de december circulaire 2024 en € 0,2 miljoen via de meicirculaire 2025. Deze posten leiden tot een incidentele lastenverhoging in 2025. Aangezien de € 0,3 miljoen via de resultaatbestemming bij jaarrekening 2024 beschikbaar is gesteld in 2025 staat hier een onttrekking aan de reserve overlopende passiva tegenover van € 0,3 miljoen. De beschikbaarstelling van € 0,2 miljoen van de meicirculaire 2025 is terug te vinden in programma 8.

Actualisatie Functioneel leeftijdsontslag Brandweer (FLO)

In 2025 verwachten we nog een extra bijdrage te moeten betalen voor de FLO van in totaal € 0,1 miljoen. Voor deze extra kosten wordt een onttrekking gedaan aan de reserve overgangsrecht FLO. Vanaf 2026 verwachten we een teruggave van € 0,1 miljoen. Dit leidt tot een storting in de reserve.

Projectleider ondermijning

Tot 1 september 2025 is een projectleider ondermijning aan de slag. Hiervoor is via de resultaatbestemming 2025 € 80.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is incidenteel opgenomen in de lasten 2025 alsmede als onttrekking aan de reserve overlopende passiva.

Doel programma

Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is, op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol in hebben.

Ontwikkelingen programma

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. In de Omgevingswet komen alle regels over fysiek leefomgeving samen, met als doel duidelijkere regels, ruimte geven aan nieuwe initiatieven en lokaal maatwerk mogelijk te maken. In het omgevingsplan staat uitgewerkt hoe de gemeente haar fysieke leefomgeving wil ontwikkelen en beschermen. Voor de kwaliteit van de leefomgeving betekent dit onder andere dat er regels voor klimaatadaptatie, natuur, inritten en het kappen van bomen worden opgenomen in het omgevingsplan.

Personele capaciteit

In de afgelopen jaren is de personele capaciteit bij zowel aannemers als binnen de ambtelijke organisatie onder druk komen te staan. Dit heeft tot gevolg dat het uitzetten en uitvoeren van werkzaamheden moeizamer verloopt, of dat de kosten ervan stijgen. De krapte op de arbeidsmarkt zet naar verwachting ook in 2026 door. Hierdoor blijft het risico bestaan dat werkzaamheden niet tijdig uitgevoerd kunnen worden. Door de stijgende loonkosten kunnen we bovendien met hetzelfde budget minder werk realiseren.

Klimaatverandering

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Meer overlast van water en de toename van droogte heeft gevolgen voor beheer en onderhoud van bomen, groenvakken stedelijk gebied en bossen, zandwegen en voetpaden (boomwortelopdruk). Een andere belangrijke ontwikkeling is dat steeds meer invasieve soorten zorgen voor overlast en schade aan kapitaalgoederen. Er is steeds meer verwevenheid van het thema klimaatadaptatie in de diverse werkvelden die binnen de openbare ruimte opereren maar ook binnen wetgeving op Europees en nationale schaal.

Water en Bodem sturend

In de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' van 25 november 2022 heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het belang van ons water en onze bodem benadrukt. In deze brief zijn meerdere structurende keuzes aangegeven waar rekening mee te houden om water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening, zodat we in Nederland ook in de toekomst met een ander en grillig klimaat kunnen blijven leven, wonen en werken. Wij werken in deze ook samen met andere (partners) overheden om concrete beleid/acties te formuleren.

De Landelijke Maatlat voor een groen klimaatadaptieve gebouwde omgeving

In aanvulling op de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' heeft de Rijksoverheid op 23 maart 2023 de Kamerbrief 'De Landelijke Maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' uitgebracht. De maatlat maakt duidelijk wat voor nieuwbouw klimaatadaptief inrichten en bouwen inhoudt. Dit is nodig om beter voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering. De doelen, eisen en richtlijnen uit de maatlat en de structurerende keuzes uit de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' vragen om een andere inrichting van de (openbare) ruimte en het toepassen van nieuwe technieken, dit resulteert in hogere beheer- en onderhoudskosten.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Sinds 2000 is de Kaderrichtlijn Water de belangrijkste wet voor waterbescherming in Europa. Hierin staan doelstellingen die in 2027 behaald moeten worden. De KRW richt zich op het waarborgen van een goede kwalitatieve en kwantitatieve gezondheid. Dat betekent dat de wet zich richt op het verminderen en verwijderen van vervuiling en het waarborgen van voldoende water om zowel de behoeften van de natuur als de menselijke behoeften te ondersteunen.

Waterschappen hebben hierin een grote rol. Maar gemeenten moeten hun verantwoordelijkheid nemen als hun plannen invloed kunnen hebben op het bereiken van de gestelde doelen.

Afname biodiversiteit en algemene soorten - nieuwe wetgeving en BKN

Diverse onderzoeken tonen aan dat de biodiversiteit of soortenrijkdom in Nederland nog steeds afneemt, dit blijft niet beperkt tot zeldzame soorten maar ook de algemene soorten nemen af. Op alle verschillende bestuurlijke schaalniveaus wordt er daarom gewerkt aan het thema biodiversiteit. Zo is de EU Natuurherstelverordening (2024/1991) op 18 augustus 2024 in werking getreden. Deze verordening bevat verplichtingen voor de lidstaten voor het nemen van doeltreffende en gebiedsgericht herstelmaatregelen voor aangetaste ecosystemen. Vanuit deze verordening volgt dat Nederland uiterlijk september 2026 een nationaal herstelplan in ontwerp ingediend moet hebben bij de Europese Commissie.

Voor de openbare ruimte betekent dit onder andere:

- **Vergroening:** De verordening roept op tot meer groen in steden, wat kan leiden tot verbeterde luchtkwaliteit, verkoeling tijdens hittegolven, en een aantrekkelijkere leefomgeving.
- **Biodiversiteit:** Door meer groen en natuur in steden te creëren, wordt de biodiversiteit in stedelijke gebieden versterkt.
- **Klimaatbestendigheid:** Gezonde stedelijke ecosystemen kunnen bijdragen aan een betere aanpassing aan de klimaatverandering, zoals minder hittestress en betere waterregulatie.

Toepassing van secundaire bouwstoffen in funderingen

Bij de aanleg en het onderhoud van wegen zetten wij, waar mogelijk, secundaire bouwstoffen in, zoals granulaat en herbruikbare grondsoorten. Deze materialen dragen bij aan de circulaire doelstellingen en verminderen de afhankelijkheid van primaire grondstoffen. Toepassing vindt uitsluitend plaats binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving.

Door veranderende inzichten, met name rond het gebruik van staalslakken, ontstaan er zorgen over mogelijke risico's zoals bodemverontreiniging, mogelijke gezondheidsrisico's en verminderde duurzaamheid. Pure staalslakken worden al geruime tijd niet meer toegepast. Wij blijven de landelijke ontwikkelingen en wetenschappelijke inzichten nauwgezet volgen en passen ons beleid aan waar nodig, met als doel een veilige, duurzame en verantwoorde toepassing van secundaire bouwstoffen in de openbare ruimte.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Kwaliteit leefomgeving	45.576 N	46.993 N	47.890 N	49.852 N	49.863 N	50.790 N
Lasten programma	45.576 N	46.993 N	47.890 N	49.852 N	49.863 N	50.790 N
Kwaliteit leefomgeving	18.389 V	17.835 V	19.103 V	19.473 V	19.689 V	21.346 V
Baten programma	18.389 V	17.835 V	19.103 V	19.473 V	19.689 V	21.346 V
Saldo van baten en lasten	27.188 N	29.158 N	28.786 N	30.379 N	30.173 N	29.444 N
Storting reserve	3.649 N	3.006 N	3.718 N	2.409 N	2.443 N	2.589 N
Onttrekking reserve	1.414 V	1.044 V	1.877 V	1.517 V	1.449 V	737 V
Resultaat	29.423 N	31.120 N	30.627 N	31.271 N	31.168 N	31.296 N

Productgroep Kwaliteit leefomgeving

Doel

Kwaliteit leefomgeving heeft één productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is, op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ketenpartners

De individuele burger; Rijkswaterstaat; provincie Gelderland; Waterschap Vallei en Veluwe; omliggende gemeenten; terreinbeherende organisaties (zoals het Geldersch Landschap, Staatsbosbeheer en Het Luntersche Buurtbosch); VNG; WUR; Stadswerk; Omgevingsdienst De Vallei; ontwikkelaars; vastgoedbeheerders; maatschappelijke organisaties; Politie; Prorail; nutsbedrijven en netbeheerders (zoals KPN, Ziggo, Vitens, Liander); ACV; woningcorporaties (zoals Woonstede); SME; buurtverenigingen; dorpsraden; klankbordgroepen met inwoners en bedrijven; welzijnsorganisaties (zoals Malkander, ouderenbond, gehandicaptenraad, bijenvereniging, Youth For Christ, Kernhem Community); scholen; Cultura; Sportservice-Ede; buurt- en dorpshuizen; speeltuinverenigingen; kinderboerderijen en EBC (Edes Bedrijfs Contact).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Integraal Beleid Openbare Ruimte \(IBOR\)](#) (2024)
- [Beheerplan invasieve exoten 2024-2028](#) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): [Ede de Dorpen](#); [Ede-Centraal](#); [Veldhuizen en Kernhem](#); [Ede-Zuid en Bennekom](#) (2023)
- [Water- en rioleringsprogramma 2024-2028](#) (2023)
- [Edese Participatie Aanpak](#) (2023)
- [Nota Begraven](#) (2023)
- [Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023-2034](#) (2022)
- [Beheerplan hondenvoorzieningen 2022-2026 gemeente Ede](#) (2022)
- [Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede](#) (2021)
- [Bomenfonds \(nadere regel\)](#) (2020)
- [Groenbeleid gemeente Ede](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Inkoopbeleid gemeente Ede](#) (2018)
- [Strategisch plan wegen](#) (2017)

- [Stadsvisie Ede](#) (2017)
- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	De openbare ruimte wordt op het afgesproken kwaliteitsniveau, op een duurzame wijze onderhouden.
Prestaties	• Opstellen beheerplan begraven. Overige beheerplannen voor de openbare ruimte voortdurend implementeren en actualiseren. • Risicogestuurd en datagedreven beheer van riolering. • Aanpak overbelasting riolering buitengebied. • Implementeren 'Integraal Beleid Openbare Ruimte' (IBOR). • Herijken uitgangspunten 'Nota Zandwegen 2009'. • Efficiënte inzet van middelen, minimaliseren overlast voor bewoners en bedrijven en toevoegen van waarde aan de openbare ruimte door integraal te plannen. • Handboek DIBOR (duurzame inrichting beheer openbare ruimte) herzien in het verlengde van het IBOR. • Knelpunten in beeld brengen ten aanzien van wateroverlast. Gebieden met knelpunten zullen grafisch worden weergegeven op een kaart. • Onderzoeken duurzame alternatieven voor drukriolering en opstellen afwegingskader afvalwater buitengebied. • Opstellen meetplan watersysteem. • Onderzoek naar functioneren aanwezige infiltratiesystemen.
Subdoel	Bewoners wonen prettig samen, voelen zich veilig en ondernemen hiervoor gezamenlijk initiatieven in hun eigen buurt, wijk of dorp.
Prestaties	• Ondersteunen en mogelijk maken van bewonersinitiatieven onder andere via Ede Doet. • In kwetsbare gebieden, zoals Veldhuizen A en hoogbouw Ede-Zuid, gaan we door met de extra maatregelen die zijn ingezet en verkennen hoe we deze kunnen uitbouwen. • Samen met bewoners vormgeven aan (het beheer van) de openbare ruimte door de Edese Participatie Aanpak toe te passen bij de uitvoering van projecten. • Uitvoeren van nieuwe gebiedsagenda's 2024-2027. • De verbinding tussen inwoners en bestuur versterken wij door te werken met wijkambassadeur. • Implementeren van het nieuwe vereenvoudigde kapvergunningsstelsel na vaststelling omgevingsplan.
Subdoel	Betere kwaliteit natuur en milieu.
Prestaties	• Biodiversiteit herstellen, verhogen en uitbreiden door uitvoeren onderdelen programma Robuuste Natuurversterking: – Het uitbreiden en verbinden van areaal (ecologisch) groen en het aantal bomen. – Aanpassingen in het beheer van de openbare ruimte en uitsluitend in uitzonderlijke gevallen toepassen van bestrijdingsmiddelen. – Het natuurinclusief uitvoeren van ruimtelijke projecten op basis van het geactualiseerde puntensysteem. – Werken aan groeiplaatsverbetering bij bomen. – Het herinrichten, verbinden en uitbreiden van leefgebieden voor herstel van insectenfauna.

- Monitoring vogelsoorten aan de hand van monitoringsplan SOVON. Monitoring vindt plaats t.b.v. BKN (Basis Kwaliteit Natuur).
- Vergroten inzicht in effect klimaatverandering t.b.v. toepassen gepaste maatregelen inclusief vervolgstappen waaronder onder andere:
 - Het uitvoeren van diverse risicodialogen om te komen tot een uitvoeringsplan met klimaatadaptieve maatregelen.
 - Opstellen monitoringsplan t.b.v. klimaatadaptatie.
 - Realiseren klimaatadaptieve maatregelen binnen (her)inrichtingsgebieden.
- Verbindingen leggen tussen programma Robuuste Natuurversterking en andere initiatieven en programma's.
- Verhogen kennis over natuur en ecologie onder bewoners en bedrijven in verband met het aanzetten van vergroenende maatregelen op privéterrein.
- Implementeren van de Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten.

Indicatoren

Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	7,6	-	7,6	-	7,6	-	7,6
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. De schaalscore loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaalscore is opgebouwd uit vijf items over onderhoud/beheer openbare ruimte en voorzieningen jeugd. Betreft schaalscore 'fysieke kwaliteit woonbuurt'.</i>	6,1	-	5,8	-	6,0	-	5,8
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	24	-	25	-	27	-	27
Aantal initiatieven Ede doet <i>Aantal initiatieven met de status 'Afgerond', 'Uitgevoerd' en 'Verantwoord'.</i>	450	311	415	492	516	572	693

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	45.576 N	46.993 N	47.890 N	49.852 N	49.863 N	50.790 N
Baten	18.389 V	17.835 V	19.103 V	19.473 V	19.689 V	21.346 V
Saldo van baten en lasten	27.188 N	29.158 N	28.786 N	30.379 N	30.173 N	29.444 N
Storting reserve	3.649 N	3.006 N	3.718 N	2.409 N	2.443 N	2.589 N
Onttrekking reserve	1.414 V	1.044 V	1.877 V	1.517 V	1.449 V	737 V
Resultaat	29.423 N	31.120 N	30.627 N	31.271 N	31.168 N	31.296 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten en reservemutaties binnen het product Kwaliteit leefomgeving neemt in 2026 af met € 0,5 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,6 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,2 miljoen. Dit betreft de ombuigingen:

- Stelpost extra onderhoudsronde bij onvoorziene omstandigheden afschaffen € 80.000
- Herstructureren begroting openbare verlichting € 40.000
- Budget voormalige Doe- en Leerplaats Ede Zuid schrappen € 80.000

De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

De kapitaallasten zijn gestegen met € 0,6 miljoen. Dit komt onder meer omdat een aantal infrastructurele projecten, alsmede een groot deel van de doorfietsroute Ede-Wageningen naar verwachting in 2025 worden afgerond. Door uitbreiding van het wagenpark en de overgang naar elektrische varianten zijn de doorbelaste kapitaallasten van de bedrijfswagens hoger. Daarnaast zijn voor 2025 nieuwe kredieten voor vervangingen in de openbare ruimte en het bomenbeleidsplan toegekend.

In de Perspectiefnota 2026-2029 zijn middelen toegekend voor de uitvoering van de impactagenda hart voor Hoogbouw Ede-Zuid. Deze zijn verwerkt in de begroting, waarbij de lasten stijgen in 2026 met € 930.000, deze worden deels gedekt vanuit opgenomen bijdrages vanuit andere overheden (€ 380.000) en deels door een bijdrage vanuit de reserve Omgevingsvisie (€ 430.000).

De geraamde opbrengsten rioolheffing stijgen in 2026 met € 0,4 miljoen, voornamelijk door de verwerking van inflatiecorrectie. Het geplande investeringsvolume in rioleringswerken is in 2026 fors hoger dan in 2025. Dit leidt tot een hogere afdracht aan de Reserve BTW-Compensatiefonds van € 1,2 miljoen. Daarnaast is het spaarbedrag voor vervangingsinvesteringen € 0,2 miljoen hoger dan in 2025. Hierdoor wijzigt de dotatie van € 0,7 miljoen in 2025 aan de voorziening Riolerings in een onttrekking van € 0,3 miljoen in 2026.

Bij de Programmabegroting 2023-2026 is tot en met 2025 jaarlijks een bedrag van € 800.000 beschikbaar gesteld om het achterstallig onderhoud aan wegen en groen te stabiliseren (technische kwaliteit). Gelijktijdig is tot en met 2025 jaarlijks € 0,5 miljoen incidentele prijscompensatie toegekend. Deze budgetten vervallen vanaf 2026. Om de huidige technische kwaliteit te stabiliseren wordt in de periode 2026 tot en met 2028 extra geld onttrekken uit de Reserve Groot onderhoud openbare ruimte. Vanaf 2029 is er naar verwachting geen ruimte meer in deze reserve, wat leidt tot een financieel knelpunt.

De storting in de Reserve Groot onderhoud openbare ruimte is in 2026 € 0,5 miljoen lager dan in 2025. Dit komt door een incidentele bijdrage in 2025 vanuit het project Parklaan voor herstelwerkzaamheden van bomen aan de Sysseltselaan en een lagere raming voor vrijval kapitaallasten.

De onttrekking uit deze reserve is ruim € 0,5 miljoen hoger dan in 2025, voornamelijk omdat in 2026 naar verwachting meer besteed wordt aan (achterstallig) groot onderhoud wegen.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Doel programma

Een goed functionerende organisatie zodat:

- De lokale democratie is gewaarborgd;
- De dienstverlening aan inwoners en ondernemers vlot en gemakkelijk is;
- De uitvoering van de belastingtaken rechtmatig is;
- Organisaties die het beleid van de gemeente ondersteunen over vastgoed beschikken;
- De financiële positie van de gemeente Ede wendbaar en weerbaar is.

Ontwikkelingen programma

Bestuur

De maatschappelijke onzekerheden vereisen een veerkrachtige samenleving en een adequate voorbereiding van de gemeente. De toegenomen dreiging van grootschalige stroomuitval, cyberaanvallen en internationale spanningen stellen de weerbaarheid van onze samenleving op de proef. Daarnaast brengen de risico's op natuurbranden, mede vanwege de bosrijke omgeving, extra opgaven met zich mee op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing. Tegelijkertijd staat de gemeente voor financiële uitdagingen die vragen om scherpe keuzes en bestuurlijke daadkracht.

Belastingen en heffingen

De Hoge Raad heeft in juni 2025 een arrest gewezen inzake de proceskostenvergoedingen bij gegrond verklaarde WOZ-bezwaren die zijn ingediend op basis van een no-cure-no-pay constructie. In dit arrest zijn voorwaarden gesteld ten aanzien van de hoogte van de vergoedingen. Deze voorwaarden bieden echter ruimte voor nadere juridische procedures, omdat enkele aspecten nog onvoldoende zijn uitgekristalliseerd. De uitkomsten van deze procedures zijn op dit moment nog niet bekend, maar kunnen van invloed zijn op de toereikendheid van het beschikbare budget. Vooralsnog is geen sprake van een substantiële daling van het aantal ingediende NCNP-bezwaren.

Vastgoed

De activiteiten in de vastgoedportefeuille blijven sterk beïnvloed door flora- en faunawetgeving, vooral door strengere eisen rondom stikstofdepositie en vergunningsprocedures. Hierdoor zien we toegenomen complexiteit, kosten en vertragingen bij (ver)bouwwerkzaamheden aan onze gebouwen. Dit zal de komende jaren ook invloed hebben op te maken keuzes voor aankopen van gebouwen, renovaties en nieuwbouw voor onze huidige en toekomstige huurders.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Bestuur	14.816 N	14.849 N	8.082 N	7.736 N	7.721 N	7.797 N
Dienstverlening	6.163 N	5.799 N	5.966 N	5.382 N	5.216 N	4.842 N
Algemene Middelen	46.236 N	55.192 N	54.093 N	64.831 N	76.122 N	88.597 N
Belastingen en heffingen	2.709 N	2.869 N	2.581 N	2.563 N	2.563 N	2.563 N
Vastgoed	7.684 N	9.687 N	11.292 N	11.035 N	10.986 N	12.597 N
Lasten programma	77.608 N	88.397 N	82.015 N	91.547 N	102.608 N	116.395 N
Bestuur	3.348 V	7.010 V	39 V	9 V	9 V	9 V
Dienstverlening	2.902 V	2.186 V	2.231 V	2.231 V	2.231 V	1.837 V
Algemene Middelen	297.834 V	307.319 V	309.591 V	316.884 V	319.830 V	330.852 V
Belastingen en heffingen	35.598 V	40.015 V	41.651 V	41.651 V	41.651 V	41.651 V
Vastgoed	8.287 V	8.082 V	9.000 V	9.477 V	9.759 V	10.911 V
Baten programma	347.970 V	364.611 V	362.512 V	370.252 V	373.480 V	385.260 V
Saldo van baten en lasten	270.361 V	276.214 V	280.497 V	278.705 V	270.872 V	268.864 V
Storting reserve	75.665 N	16.897 N	20.511 N	15.354 N	23.758 N	23.210 N
Onttrekking reserve	57.290 V	27.003 V	28.296 V	43.787 V	28.757 V	28.228 V
Resultaat	251.986 V	286.320 V	288.282 V	307.138 V	275.871 V	273.882 V

Productgroep Bestuur

Doel

We streven naar een goed functionerende lokale democratie. Hiervoor bieden we de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de gemeenteraad (griffie) en college van burgemeester en wethouders (bestuursondersteuning, communicatie, kabinet).

Ketenpartners

De gemeente Ede werkt samen op verschillende thema's en in verschillende samenstellingen. In de overige programma's is dit nader uitgewerkt.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Gedragscode bestuurlijke integriteit](#) (2021)
- [De Edese participatie-aanpak](#) (2019)
- [Geheimhoudingsprotocol Ede](#) (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Onze bestuursstijl is transparant.
Prestaties	• Wij hebben een platform waar alle WOO-verzoeken openbaar zijn en beschikbaar voor inwoners. • Informatie en nieuws uit de gemeente bieden wij proactief aan.
Subdoel	Onze bestuursstijl is gericht op samenwerking met de Edese samenleving.
Prestaties	• Wij maken vier keer per jaar gebruik van ons inwonerspanel. • Wij informeren inwoners en ondernemers direct en persoonlijk met werkbezoeken en persoonlijke gesprekken.

- Wij nodigen inwoners uit om mee te denken over plannen die hen raken.
- Wij maken het mogelijk dat inwoners ideeën opstarten om hun buurt te verbeteren.
- In de raadsvoorstellen zetten we een participatieparagraaf.

Subdoel Prestatie

- Onze informatie is begrijpelijk en ieder kanaal is makkelijk te gebruiken.
- Wij maken al onze websites en applicaties makkelijk te gebruiken en digitaal toegankelijk voor inwoners.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Aantal WOO verzoeken dat jaarlijks wordt verwerkt	-	-	28	54	80	86	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
De belangrijkste website, Ede.nl, behoudt de A-status (100%)	-	-	-	-	-	100	100
Percentage digitale toegankelijkheid van de overige websites en apps	-	-	-	-	-	70	80
<i>A & B status</i>							
Percentage inwoners dat onze website makkelijk te gebruiken vindt	-	-	-	-	-	55	60
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Meting 2024 is aangepast. In het percentage is nu ook het aantal respondenten die de vraag met "geen mening" hebben beantwoord meegenomen. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die het afgelopen jaar informatie van de gemeente hebben gezien of hebben ontvangen.</i>							
Percentage inwoners dat de taal die de gemeente Ede gebruikt, duidelijk vindt	-	-	-	-	-	76	80
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Meting 2024 is aangepast. In het percentage is nu ook het aantal respondenten die de vraag met "geen mening" hebben beantwoord meegenomen. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die het afgelopen jaar informatie van de gemeente hebben gezien of hebben ontvangen.</i>							
Aantal initiatieven van inwoners (Ede Doet)	450	311	415	492	516	572	693
<i>Aantal initiatieven met de status 'Afgerond', 'Uitgevoerd' en 'Verantwoord'.</i>							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage raadsvoorstellen met een participatieparagraaf	-	-	-	-	-	100	100
Het jaarlijkse aantal werkbezoeken van het college	-	-	-	-	-	16	16
Aantal collega's dat de training Edese Participatie aanpak heeft gevolgd	-	-	-	-	-	56	40
Aantal collega's dat de training B1 schrijven heeft gevolgd	-	-	-	-	75	121	60

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	14.816 N	14.849 N	8.082 N	7.736 N	7.721 N	7.797 N
Baten	3.348 V	7.010 V	39 V	9 V	9 V	9 V
Saldo van baten en lasten	11.467 N	7.840 N	8.043 N	7.727 N	7.712 N	7.788 N
Storting reserve	529 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	11.996 N	7.840 N	8.043 N	7.727 N	7.712 N	7.788 N

Toelichting

Naast de kosten voor de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de Gemeenteraad en College voor Burgemeester en Wethouders lopen ook de financiële effecten van een aantal bestuurlijke samenwerkingen via programma 8. Bijvoorbeeld het programma Vitale Vakantieparken, RegioDeal Fase 2 en Regio Food Valley.

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Bestuur neemt in 2026 toe met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,2 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,4 miljoen. Dit betreft de ombuigingen *versoberen budget Expertisepunt Participatie* (€ 115.000 V) *Rekenkamer* (€ 58.000) en *Efficiency netwerkpartners* (€220.000 V). De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 zijn de volgende middelen vanaf 2026 beschikbaar gesteld:

- Uitbreiding administratieve ondersteuning € 112.000
- Kosten voor de bestuurswissel € 130.000

De genoemde bestuurlijke samenwerkingen zorgen voor de volgende mutaties op de lasten én baten:

- De Regio Deal fase 2 € 4,8 miljoen minder lasten en baten in verband einde projectperiode (minder ontvangen subsidies en ook uitgaven).
- Afbouw programma, formeel loopt het programma Vitale Vakantieparken per 31-12-2025 af: € 0,9 miljoen minder lasten en baten.
- Afbouw Gebiedsopgave Veluwe: € 1,3 miljoen minder lasten en baten.

Productgroep Dienstverlening

Doel

De gemeente Ede heeft tot doel om haar dienstverlenende en wettelijke taken zo goed en efficiënt mogelijk uit te voeren. Dit vraagt om een eigentijdse dienstverlening:

Elke inwoner en ondernemer is belangrijk voor ons. We zorgen ervoor dat we er zijn als je ons nodig hebt [dichtbij], en we beloven dat je snel een helder antwoord krijgt op al je vragen [duidelijk].

Ketenpartners

Ministerie van BZK/RvIG, VDP (Vereniging voor Directeuren Publiekszaken); NVVB (Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken); VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten), externe dienstverleningspartners zoals de Omgevingsdienst de Vallei, Centrum voor jeugd en Gezin, gemeenten Rhenen en Wageningen, Werkkracht etc.

Relevante nota's en lokale regelgeving

De uitgangspunten ten aanzien van dienstverlening zijn geactualiseerd. Op basis van de vernieuwde uitgangspunten en de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek wordt er gewerkt aan een uitvoeringsprogramma dienstverlening.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel Prestaties

- Als inwoner of ondernemer ervaar je onze dienstverlening als gebruiksvriendelijk.
- We werken continue aan de inrichting van onze dienstverlening op basis van de behoeften en verwachtingen van inwoners en ondernemers.
 - We werken met de verschillende dienstverlenende afdelingen aan het vertalen van de uitgangspunten op dienstverlening naar hun dagelijks werk.

	Wij meten het gemak waarmee inwoners onze dienstverlening kunnen gebruiken (Customer Effort Score).
Subdoel	Eenvoudig en duidelijk aanvragen en afhandelen van producten en diensten.
Prestaties	- We optimaliseren werkprocessen om het aanvragen en afhandelen van producten en diensten voor de inwoner eenvoudiger en duidelijker te maken, door de inzet van wasstraten en klantreizen op de meest aangevraagde producten. - We zetten in op het gebruik van eenvoudige en begrijpelijk taal door middel van de projecten heldere taal en toegankelijkheid. - Wij zorgen dat 100% van onze online formulieren duidelijk en toegankelijk zijn.
Subdoel	Een eenduidige en toegankelijke ingang voor onze producten en diensten en een goede bereikbaarheid voor onze inwoners en ondernemers.
Prestaties	- Een adequaat aanbod en bezetting van onze centrale toegangen, afgestemd op de vraag. - Eenduidige openingstijden van de toegang. - Via één duidelijke digitale ingang, www.ede.nl, kan de inwoner 24/7 vinden wat deze nodig heeft.
Subdoel	De inwoner ervaart al onze kanalen als persoonlijk, met bij voorkeur een digitale aanvraag en afhandeling van al onze diensten.
Prestaties	- Op basis van een inventarisatie doen we aanpassingen in onze 400 producten en diensten, zodat deze digitaal zijn aan te vragen. Hierdoor voldoen we aan de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (Wmebv). - We zorgen voor beter inzicht in de voorkeurskanalen van inwoners en ondernemers van de meest gebruikte producten.
Subdoel	De mogelijkheid voor inwoners en ondernemers om voor de meest gebruikte producten en diensten digitaal hun status te volgen en gegevens te beheren en wijzigen.
Prestatie	We zorgen voor een nieuwe doelarchitectuur dienstverlening, waarmee we stap voor stap werken aan het voor de inwoner ontsluiten van de status van hun aanvragen.
Subdoel	In één keer goed; een directe levering van onze producten en diensten als dat kan of een directe verwijzing naar de juiste oplossingsrichting.
Prestaties	- Minimaal 55% van de binnenkomende telefonie bij het KCC wordt tijdens het eerste contactmoment beantwoord. - Via alle KCC-kanalen inwoners telefonie, email, balie en postregistratie eenduidig en juist antwoord geven of het juiste proces in laten gaan.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12					Streefw.	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	67	-	53	-	63	65
Rapportcijfer digitale dienstverlening <i>Rapportcijfer dat inwoners geven aan het contact dat zij hebben gehad met de gemeente Ede. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	7,2	-	7,1	-	7,1	7,0
Percentage inwoners dat de informatie van de gemeente begrijpelijk vindt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Het gaat hier om mensen die zelf contact hebben gezocht met de gemeente en het contact beoordelen.</i>				82	-	78	80

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage inwoners dat aangeeft de informatie van de gemeente gemakkelijk te kunnen vinden				72	-	70	75
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten. Het gaat hier om mensen die zelf contact hebben gezocht met de gemeente en het contact beoordelen.</i>							
Gemiddelde doorlooptijd producten en diensten (dagen)	13	19	18	21	21	21	20
Percentage aanvragen dat na streefdatum openstaat (servicenorm)	18,4	21,8	15,3	14,8	11,4	10,7	10
Aantal terugbelverzoeken	18.219	17.263	18.289	14.300	11.655	11.900	10.500

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	6.163 N	5.799 N	5.966 N	5.382 N	5.216 N	4.842 N
Baten	2.902 V	2.186 V	2.231 V	2.231 V	2.231 V	1.837 V
Saldo van baten en lasten	3.261 N	3.614 N	3.735 N	3.150 N	2.985 N	3.005 N
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	75 V	0 N	160 V	0 N	0 N
Resultaat	3.261 N	3.539 N	3.735 N	2.990 N	2.985 N	3.005 N

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Dienstverlening neemt in 2026 toe met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2025. Toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie 2026 zorgt voor stijging van de lasten met € 0,17 miljoen.

De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2025 en 2026 zijn:

Verbeteren Dienstverlening

In de Programmarekening 2024 is via resultaatbestemming een bedrag van € 75.000 doorgeschoven naar 2025. Dit bedrag komt in de begroting 2026 niet meer voor.

Budget Verkiezingen

Omdat er in 2025 geen verkiezingen waren voorzien, is voor 2025 het budget incidenteel afgeraamd met € 0,3 miljoen. In 2026 is de begroting weer volledig.

Leges

De verwerking van de inflatie op de leges burgerzaken leidt tot extra baten van € 47.000

Productgroep Algemene middelen

Doel

Een solide financiële positie van de gemeente die weerbaar en wendbaar is.

Ketenpartners

Bank Nederlandse Gemeenten.

Relevante nota's en lokale regelgeving

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, uitgewerkt in:

- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet](#) (2017), uitgewerkt in:
 - [Nota Reserves en voorzieningen](#) (2016)
 - [Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022](#)
 - Nota Misbruik & oneigenlijk gebruik (2005) (geen link beschikbaar)
 - [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#) (2017)
 - [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen](#) (2017)
 - [Treasurystatuut](#) (2017)
 - [Verordening leningen en garanties Ede](#) (2021)
 - [Nota Grondbeleid](#)
 - Nota Verbonden partijen (2009) (geen link beschikbaar).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Een sluitende begroting met een weerstandsratio van 0,8 die mede daardoor voldoende wendbaar en weerbaar is zodat we tegenvallers kunnen opvangen zonder beleidsaanpassingen.
Prestaties	• Wij zorgen er met behulp van de P&C-instrumenten voor dat er tijdig voldoende informatie is om beleidskeuzes te maken. • Wij vertalen de ontwikkeling in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds tijdig naar consequenties voor gemeentelijk beleid.

Subdoel	Er is een verantwoorde* verhouding tussen inhuur (exclusief inhuur voor verbonden partijen) en vast personeel.
Prestaties	• We geven inzicht in de inhuur voor optimale sturing. • We blijven investeren in de ontwikkeling en professionalisering van het personeel. • We zetten ons in om medewerkers te binden.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12					Streefsw.	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Kosten ambtelijk apparaat	634	657	730	746	801	792	837
<i>Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur, per inwoner.</i>							
Personeelsformatie	7,0	7,5	7,3	7,6	7,7	8,2	8,7
<i>De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.</i>							
Personeelsbezetting	6,9	7,1	7,2	7,2	7,3	8,0	8,5
<i>Het gaat hier om het gemiddelde van het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.</i>							
Kosten externe inhuur	17,4	14,2	17,2	17,4	20,3	16,9	16,3
<i>Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.</i>							
Overheadkosten	8,6	9,3	8,6	8,0	9,0	7,9	9,2
<i>Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) op basis van de definitie die gebruikt wordt voor Vensters Voor Bedrijfsvoering.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	46.236 N	55.192 N	54.093 N	64.831 N	76.122 N	88.597 N
Baten	297.834 V	307.319 V	309.591 V	316.884 V	319.830 V	330.852 V
Saldo van baten en lasten	251.598 V	252.126 V	255.498 V	252.052 V	243.708 V	242.255 V
Storting reserve	70.952 N	13.777 N	18.809 N	13.599 N	21.950 N	21.412 N
Onttrekking reserve	53.640 V	22.269 V	25.666 V	40.923 V	26.076 V	25.571 V
Resultaat	234.286 V	260.618 V	262.355 V	279.377 V	247.834 V	246.414 V

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Algemene Middelen neemt in 2026 ten opzichte van 2025 toe met € 3,37 miljoen.

Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten ten opzichte van 2025 af met € 3,50 miljoen. Dit betreft de ombuigingsmaatregel 'Organisatie en Efficiency'. In 2025 was er sprake van een incidentele investeringsruimte van € 1,5 miljoen, in 2026 is de ombuiging ingeboekt van € 2,0 miljoen.

De reservering voor loon-, prijs- en volumeontwikkeling is € 0,4 miljoen hoger dan in 2025. Daarnaast was er in 2025 als gevolg van een resultaatbestemming in de Programmarekening 2024 sprake van een incidenteel extra budget voor de uitvoering van de Wet Open Overheid van € 0,1 miljoen.

Ten opzichte van 2025 is de algemene uitkering toegenomen met € 2,0 miljoen. Dit betreft een combinatie van accres, taakmutaties en opschalingskorting.

Een hoger financieringstekort van de gemeente leidt tot hogere rentelasten. Ede rekent rente over het eigen vermogen door aan producten en programma's. Anders dan bij opgenomen geldleningen betalen we hier geen rente voor aan geldschieters. Tegenover de doorberekende rente over het eigen vermogen staat een voordeel op het product financiering, de zogenaamde bespaarde renten. Daarnaast is per ingang van 2026, conform besluitvorming in de Perspectiefnota 2026-2029 het renteomslagpercentage verlaagd naar 1,8%. Per saldo leiden deze mutaties op programma 8 tot een nadeel van € 1,93 miljoen (€ 1,50 miljoen hogere lasten en € 0,43 miljoen lagere baten).

De mutaties in de algemene reserve als gevolg van doorwerking vanuit eerdere P&C-documenten leiden tot hogere storting (€ 5,0 miljoen) in een hogere onttrekking (€ 3,4 miljoen) aan de reserves.

Productgroep Belastingen en heffingen

Doel

Dat de belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig worden uitgevoerd.

Ketenpartners

Kadaster; CBS; Rijksbelastingdienst; Waterschappen; KvK; Waarderingskamer.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Nota lokale heffingen \(2023\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	Een verbetering van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP).
Prestatie	Het gericht controleren van verdachte adressen (ICTU/LAA) wordt verder ingebed in de werkprocessen in combinatie met het reguliere adresonderzoek en in goede afstemming in de keten.
Subdoel	De invordering wordt klantgerichter zodat belastingplichtigen niet worden geconfronteerd met stapeling van schulden en problemen.
Prestaties	We gaan persoonlijker en meer met één gezicht naar buiten treden door afstemming met andere gemeentelijke afdelingen.
Subdoel	De kwaliteit van de werkzaamheden binnen Belastingen en WOZ worden nog verder verhoogd en nog efficiënter uitgevoerd.
Prestaties	We gaan (deels middels pilots) (nog) meer inzetten op RPA, AI en andere innovatieve technieken.

Indicatoren

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw. 2026
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Het percentage belastingplichtigen dat op tijd een aanslag ontvangt	-	-	-	99	99	99	99
Het percentage kwijtscheldingsverzoeken dat binnen drie maanden is afgehandeld	-	-	-	100	100	100	100
<i>Betreft volledig ingediende verzoeken. Wanneer de belastingplichtige niet alle documenten heeft aangeleverd, dan is de termijn van drie maanden niet van toepassing.</i>							
Het percentage gecontroleerde en verwerkte (door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aangeleverde) risicoadressen	-	-	-	70	95	95	95

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefsw. 2026
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Gebruik digitale belastingbalie (percentage)	-	-	-	-	-	13,5	n.v.t.
<i>Indicator vervalt, omdat dit (nog) niet wordt uitgevraagd in Inwoners aan het Woord.</i>							

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	2.709 N	2.869 N	2.581 N	2.563 N	2.563 N	2.563 N
Baten	35.598 V	40.015 V	41.651 V	41.651 V	41.651 V	41.651 V
Saldo van baten en lasten	32.888 V	37.146 V	39.069 V	39.088 V	39.088 V	39.088 V
Ottrekking reserve	0 N	67 V	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	32.888 V	37.213 V	39.069 V	39.088 V	39.088 V	39.088 V

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep belastingen en heffingen neemt in 2026 toe met € 1,86 miljoen ten opzichte van 2025.

Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de baten per saldo toe met € 360.000. Dit betreft de ombuigingen

- Forensenbelasting (€ 216.000 V);
- Toeristenbelasting (€ 244.000 V) en
- Onroerende zaakbelasting (€ 100.000 N), door verlagen proceskostenvergoedingen WOZ-bezwaren NCNP-bureaus).

De lasten daarentegen nemen door de ombuigingen af met € 160.000, namelijk door:

- Toepassing max-1 methodiek (€ 60.000 V) en
- Verlagen budget proceskostenvergoedingen WOZ-bezwaren NCNP-bureaus (€ 100.000 V).

De overige mutaties in de lasten en baten geven per saldo een daling in de lasten te zien van € 130.000, voornamelijk door het vervallen van incidentele budgetten in 2025 (Verplichte aanbesteding waarderingsapplicatie WOZ en resultaatbestemming voor bestandsverbetering/-verrijking (GEO & BEL) Mutatiedetectie).

De stijging in de baten van € 1,28 miljoen is het gevolg van het verwerken van de prijscompensatie op de tarieven.

Productgroep Vastgoed

Doel

Een duurzame vastgoedportefeuille die ingezet wordt voor de huisvestingsvraag van organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen.

Ketenpartners

Maatschappelijke organisaties (huurders zoals SportServiceEde en Cultura Ede); sportverenigingen, kinderdagverblijven, schoolbesturen; molenaars; onderhoudspartijen (bouwbedrijf Kreeft Ede, ITN-techniek Ede, Van den Berg Installateurs, Nijbod Consultancy BV en Kunstwacht).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Vastgoednota 2017](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2026 doen?

Subdoel	In 2050 is onze vastgoedportefeuille* energieneutraal.
Prestaties	• Het plaatsen van zonnepanelen op daken van het gemeentelijk vastgoed. • Gemeentelijk vastgoed aansluiten op aardgasvrije oplossingen. • Duurzame verlichting toepassen in gemeentelijk vastgoed. • Het isoleren van gemeentelijk vastgoed. • Energieneutraal renoveren van gebouwen op basis van de Routekaart Verduurzaming.
Subdoel	De tevredenheid van onze klanten is toegenomen.
Prestatie	• Klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren in 2026.
Subdoel	Ons vastgoed blijft op onderhoudskwaliteitsniveau 3 (volgens NEN2767).
Prestaties	• Contractmanagement op onderhoudscontracten tot 2029. • MJOP's actualiseren op basis van audits en uitgevoerde werkzaamheden. • Benodigde certificeringen en keuringen worden in beeld gebracht en indien nodig uitgevoerd.

Subdoel	Veiligheid van korenmolens verbeteren.
Prestaties	Vervangen molenroedes Keetmolen, Walderveense molen en Molen de Hoop.
Subdoel	Het slopen en saneren van 3 agrarische schuren aan de Kreelseweg 94.
Prestaties	- Het slopen van de 3 opstallen. - Het saneren van de asbest conform wet- en regelgeving.
Subdoel	Opstellen van asbestinventarisaties van objecten van voor 1994.
Prestaties	- Van elk object van voor 1994 een asbestinventarisatie. - De asbestinventarisatie van elk gebouw is maximaal 3 jaar oud. - Bij uit te voeren onderhoud wordt een asbestinventarisatie meegestuurd.
Subdoel	In 2027 zijn onze woonwagens en woonwagenstandplaatsen afgestoten.
Prestaties	- De woonwagens worden verkocht. - De woonwagenstandplaatsen worden verkocht.

* De inhoud van de vastgoedportefeuille is te vinden in de Vastgoednota [Vastgoednota 2017](#).

Indicatoren

Beeldindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage aandeel maatschappelijk bezit in portefeuille <i>Op basis van BVO-objecten.</i>	92,3	91,3	90,3	91,4	87,6	93,2	n.v.t.
Aantal gemeentelijke monumenten <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>	9	9	9	9	11	12	n.v.t.
Aantal rijksmonumenten <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>	11	18	18	18	18	18	n.v.t.
Afstand tot een voorziening (in kilometers)							
- Onderwijs	0,5	0,4	0,6	0,6	0,62	0,62	n.v.t.
- Cultuur	1,6	1,2	1,7	1,7	1,74	1,74	n.v.t.
- Sport	0,8	0,6	1,0	1,1	1,11	1,11	n.v.t.
- Welzijn	1,0	0,8	1,1	1,1	1,1	1,11	n.v.t.
Effectindicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Tevredenheid dienstverlening - huisvestingszaken <i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	-	-	43	-	43
Tevredenheid dienstverlening klacht, schade, storing <i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	-	-	40	-	43
Tevredenheid planmatig onderhoud <i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	-	-	92	-	57
Tevredenheid vastgoed <i>Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	-	-	-	73	-	69
Leegstandscijfer <i>Percentage.</i>	2,6	-	2,9	1,7	1,9	2,2	2-3
Prestatie-indicatoren			Metingen 31-12				Streefsw.
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2026
Percentage vastgoed objecten <i>Minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed. Conform het vastgoedbeleid vindt de meting driejaarlijks plaats.</i>	-	-	-	94,3	-	-	95
Kernvoorraad energie neutraal in 2050 <i>Percentage. * Streefwaarde 2030.</i>	-	0	0	0	0	0	60*
Percentage gasloze aansluitingen van onze kernvoorraad	5	6	6	8	9	9	11
Aantal zonnepanelen op vastgoed panden <i>Inclusief scholen eigendom en geen eigendom.</i>	4.320	4.723	5.825	6.484	7.592	8.224	9.046

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Lasten	7.684 N	9.687 N	11.292 N	11.035 N	10.986 N	12.597 N
Baten	8.287 V	8.082 V	9.000 V	9.477 V	9.759 V	10.911 V
Saldo van baten en lasten	603 V	1.605 N	2.292 N	1.558 N	1.227 N	1.686 N
Storting reserve	4.184 N	3.120 N	1.702 N	1.756 N	1.808 N	1.798 N
Onttrekking reserve	3.650 V	4.593 V	2.629 V	2.704 V	2.681 V	2.657 V
Resultaat	68 V	132 N	1.365 N	609 N	354 N	827 N

Toelichting

De verschillen vanuit vastgoed tussen 2025 en 2026 worden verklaard door:

- Toevoegingen van nieuwe of gerenoveerde objecten aan de portefeuille (in 2026 onder meer Sporthal de Peppel, Theaterzaal Cultura en nieuwe aanleg van sportvelden). Na afronding van de investering wordt het vastgoed in exploitatie genomen en starten de kapitaallasten, maar wordt ook de kostprijsdekkende huur geactualiseerd. In 2026 betekent dit een toename van lasten met € 750.000 en een toename van de baten met € 675.000.
- In de Perspectiefnota 2026-2029 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de sloop en sanering van schuren aan de Kreelseweg. Deze toekenning zorgt voor een incidentele toename van de lasten in 2026 met € 628.000.
- Voor renovatie van de Sterrenberg en de afkoop van het onderhoud aan de luifels van het station zijn in 2025 uitgaven voorzien (€ 525.000), die worden gedekt vanuit baten (€ 175.000) en de reserve overlopende verplichtingen (€ 350.000).
- In de Perspectiefnota 2026-2029 is besloten om in te zetten op de ombuiging afstoten woonwagens en standplaatsen. De invulling hiervan in 2026 levert naar verwachting € 450.000 aan extra lasten (uitvoering en afboeking van boekwaarde) en € 350.000 aan extra inkomsten (verkoop) op.
- Actualisatie van de portefeuille, de egalisatiereserve kapitaallasten en de verwerking van Klomperweg 175 (Opvang Oekraïne) leidt per saldo tot verschillen in de toevoegingen (€ 1,42 miljoen) en onttrekkingen (€ 1,61 miljoen) aan de reserves tussen 2025 en 2026. Deze zijn technisch van aard en betreffen veelal het overbrengen van middelen van de ene egalisatiereserve naar de andere egalisatiereserve omdat investeringen overgaan van investeringsfase naar exploitatiefase.

5. Financiën

5.1 Samenvatting financieel beeld

Terugkijkend naar de Perspectiefnota 2026-2029 kunnen we stellen dat door stevige druk vanuit de VNG extra middelen beschikbaar zijn gekomen voor gemeenten, onder andere voor Jeugdzorg. Het ravijnjaar werd daardoor feitelijk met twee jaar uitgesteld en slechts deels verzacht. Een verschuiving, want het lost structureel niets op. Het maakte wel dat ons verwachte tekort, met name voor de jaren 2026 en 2027, lager uitviel en de noodzakelijke ombuigingsoperatie minder omvangrijk is geworden. Feit blijft echter dat de gemeentefinanciën nog steeds onder druk staan.

In lijn met de Perspectiefnota 2026-2029 presenteren we een sluitende begroting voor de jaren 2026 en 2027. Vanaf 2028 laat onze begroting nog steeds een tekort zien. Hoewel de VNG zich in contacten met het Rijk blijft inspannen om op inhoudelijke dossiers taken en middelen in balans te brengen, blijft de uitkomst daarvan vooralsnog onzeker. En met de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen in het vooruitzicht is die onzekerheid voorlopig ook nog niet voorbij. Hopelijk verloopt de landelijke coalitievorming voorspoediger dan de vorige keer en bestaat er bij de formerende partijen voldoende oog voor de financiële zorgen van gemeenten. In dat geval biedt de meicirculaire 2026 mogelijk een rooskleuriger uitzicht op de (middel)lange termijn, zodat de nieuwe Edese coalitie zich niet al kort na de formatie hoeft te buigen over noodzakelijke ombuigingen vanaf 2028.

De hierboven genoemde sluitende begroting is tot stand gekomen door evenwichtige keuzes te maken uit de aangedragen ombuigingsmogelijkheden. Het is nu van belang dat de daadwerkelijke realisatie van de ombuigingen zorgvuldig wordt gevolgd. Daarvoor richten we een proces in, zodat voortaan in de jaarrekening en begroting hierover verslag wordt gedaan. Daar waar in dit kader knelpunten dreigen, zoeken we naar concrete alternatieven. Waar nodig worden deze ter afweging voorgelegd aan de raad.

Het financiële beeld over 2025 wordt per saldo positief beïnvloed met ruim € 8 miljoen. Enkele in het oog springende voordelen die dit veroorzaken zijn de individuele maatwerkvoorzieningen Wmo (€ 0,7 miljoen), de dividenduitkering van participatiebedrijf Werkracht (€ 1 miljoen), BUIG (€ 0,5 miljoen), vrijval van stelposten (€ 0,8 miljoen) en een rentevoordeel op financiering van € 3,6 miljoen. Dit betreft overigens allemaal incidentele meevallers.

Meerjarig ziet het beeld er iets minder rooskleurig uit met een nadelig effect van ruim € 5 miljoen in 2026, aflopend naar € 1,4 miljoen in 2029. Desondanks is nog steeds sprake van een structureel en reëel sluitende begroting in 2026 en 2027. Als we ons beperken tot de structurele effecten, dan vallen voornamelijk op de hogere lasten die samenhangen met onderwijshuisvesting (€ 0,6 miljoen) en maatschappelijke weerbaarheid (€ 0,3 miljoen). En er is sprake van een per saldo nadelige ontwikkeling op de stelposten, met als voornaamste oorzaak de volumeontwikkeling van jeugdhulp (€ 0,8 miljoen).

Bij het meerjarige beeld is vermeldenswaardig dat enkele posten (vooral nog) zijn aangemerkt als pm-post. Mogelijk dat daar in de toekomst nog structurele lasten uit voortkomen. Het betreft regulier onderhoud van gesloten verhardingen en handhaving van verkeerd geparkeerde fietsen bij het station Ede-Wageningen.

Van perspectiefnota naar begroting in cijfers

De programmabegroting bouwt verder op het financieel perspectief van de Perspectiefnota 2026-2029. Rekening houdend met de uitkomsten van de meicirculaire 2025 en de aangenomen amendementen starten we deze programmabegroting met onderstaand financieel beeld. Daarbij is het goed te vermelden dat incidentele baten en lasten het financiële beeld enigszins kunnen vertroebelen. Dat komt niet in de laatste

plaats door de wijze waarop het Rijk zorg draagt voor financiering van gemeentelijke taken. Om inzicht in het uiteindelijke structurele financiële beeld te schetsen, vermelden we als laatste regel van tabel 5.1.2 het structurele saldo dat van toepassing is.

Tabel 5.1.1 - Vertrekpunt Programmabegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader					
A: Stand Perspectiefnota 2026-2029 (pag. 11)	700 V	3.966 N	24.958 N	1.268 N	749 N
B: Algemene uitkering (memo meicirculaire 2025)	481 V	2.340 V	1.550 V	1.066 V	555 V
C: Amendement A2 Behoud Klusklassen binnen het programma onderwijs	N	19 V	16 N	16 N	16 N
D: Amendement A4 Geen ombuiging op burgerparticipatie bij onderhoud	N	N	N	N	115 N
E: Afrondingsverschillen	1 N	V	V	V	N
Vertrekpunt Programmabegroting 2026-2029 (A t/m E)	1.181 V	1.607 N	23.424 N	217 N	325 N

Onderstaande tabel toont het uiteindelijke financiële beeld van deze begroting. In tegenstelling tot voorgaande jaren is daarbij de actualisatie van het lopende begrotingsjaar (2025) meegenomen in hoofdstuk 3 'Wijzigingen begroting'. Hiermee is in één oogopslag te zien wat er wordt gewijzigd (voorheen was er sprake van een apart hoofdstuk met de actualisatie van het lopende begrotingsjaar). Dit voorkomt herhaling van teksten, omdat wijzigingen zowel betrekking kunnen hebben op het lopende begrotingsjaar als de daaropvolgende jaren.

Tabel 5.1.2 - Financieel beeld Programmabegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Programmabegroting 2026-2029 (tabel 5.1.1)	1.181 V	1.607 N	23.424 N	217 N	325 N
B: Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3)	8.311 V	5.341 N	2.523 N	1.624 N	1.379 N
Saldo Programmabegroting 2026-2029 (A+B)	9.492 V	6.948 N	25.947 N	1.841 N	1.703 N
<i>Structureel saldo (zie ook bijlage 1G)</i>	<i>1.492 V</i>	<i>1.962 V</i>	<i>3.278 V</i>	<i>2.506 N</i>	<i>978 N</i>

Over de jaren 2026 tot en met 2029 zien we in alle jaren een negatief begrotingssaldo. Exclusief de incidentele baten en lasten realiseren we tot en met begrotingsjaar 2027 wel een structureel en reëel sluitende begroting, dit komt terug in bijlage 1G overzicht incidentele baten en lasten. Hiermee handelen we in lijn met het advies van de VNG en voldoen we aan de Gemeentewet artikel 189 "De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht."

Het financieel beeld uit tabel 5.1.2 heeft het volgende effect op het verloop van de Algemene reserve:

Tabel 5.1.3 - Algemene reserve Programmabegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Stand 1 januari	76.997 V	66.920 V	59.973 V	34.026 V	32.185 V
Resultaatbestemming jaar t-1	4.214 V				
Uitname reserve Omgevingsvisie (Programmarekening 2024)	23.783 N				
Stand 1 januari (na resultaatbestemming)	57.429 V	66.920 V	59.973 V	34.026 V	32.185 V
Doorwerking besluitvorming t/m PN 2026-2029 (tabel 5.1.1)	1.181 V	1.607 N	23.424 N	217 N	325 N
Wijzigingen begroting (B tabel 5.1.2)	8.311 V	5.341 N	2.523 N	1.624 N	1.379 N
Stand per 31 december (voor resultaatbestemming)	66.920 V	59.973 V	34.026 V	32.185 V	30.482 V
<i>Surplus ten opzichte van bodem van € 10 miljoen</i>	<i>56.920 V</i>	<i>49.973 V</i>	<i>24.026 V</i>	<i>22.185 V</i>	<i>20.482 V</i>

De algemene reserve bedraagt eind 2029 € 30,5 miljoen. Dat is ruim hoger dan de vastgestelde bodem van € 10 miljoen.

5.2 Financiële positie

Drie begrippen staan centraal in een beschrijving van de financiële positie: structureel begrotingsevenwicht, weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting. De genoemde elementen hebben zich positief ontwikkeld ten opzichte van de vorige begroting.

Structureel begrotingsevenwicht

Het is een taak van de gemeenteraad om toe te zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Niet alleen het begrotingssaldo per jaar is van belang maar ook het inzicht in structurele baten en lasten. In "Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten" is het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. Voor het jaar 2026 geldt dat, wanneer we de begroting schonen voor incidentele baten en lasten, de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Als gevolg van het opgeschoven ravijn is er vanaf 2028 geen sprake meer van een structureel evenwicht. Zonder aanvullende financiële middelen van het Rijk is het reëel te veronderstellen dat vanaf dat jaar wederom ombuigingen noodzakelijk zijn om een sluitende begroting te kunnen opleveren.

Weerbaarheid van de begroting

Tabel 5.2.1 - Kengetallen

Bedragen x € 1 miljoen

Ratio weerstandsvermogen, reeks staat in tijdsvolgorde	PB 2023	PR 2022	PB 2024	PR2023	PB2025	PR2024	PB2026	Norm
A. Beschikbare buffers	81	94	98	101	90	110	103	
B. Nodig voor opvangen risico's	20	23	26	21	21	22	22	
Ratio (A/B)	4,0	4,0	3,8	4,8	4,2	5,0	4,7	> 0,8

Tabel 5.2.2

Bedragen x € 1 miljoen

Algemene reserve 31-12	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Programmarekening	26	46	65	87	74					
Prognose begroting 2026-2029						67	60	34	32	30

Norm: Bodem van € 10 miljoen in het laatste jaar van het meerjarenperspectief.

De indicatoren die we gebruiken voor het meten van de weerbaarheid van de begroting scoren goed, de weerstandsratio zelfs uitstekend. De algemene reserve laat overigens wel een toekomstige daling zien, voornamelijk als gevolg van de keuze om in 2027 een bedrag van € 25 miljoen te doteren aan de reserve Omgevingsvisie. Zie voor meer details "6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing."

Wendbaarheid van de begroting

Tabel 5.2.3 - Kengetallen Programmabegroting 2026-2029

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2025	PR 2024	PB 2026	MJB 2027	MJB 2028	MJB 2029
Netto schuldquote	80%	43%	70%	89%	84%	84%
Gecorrigeerde netto schuldquote	71%	32%	63%	82%	83%	79%
Solvabiliteitsratio	25%	37%	27%	23%	24%	24%
Structurele exploitatieruimte	1%	3%	0%	1%	-1%	-0%
Grondexploitatie	15%	15%	10%	8%	9%	9%
Belastingcapaciteit *	89%	85%	88%	88%	88%	88%

* Het cijfer Belastingcapaciteit vanaf 2026 geeft een vertekend doordat bij de berekening geen rekening mag worden gehouden met stijging van de landelijke woonlasten (zie toelichting hoofdstuk 6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing)

Met uitzondering van de structurele exploitatieruimte vanaf 2028 blijven we binnen de vastgestelde normwaarden. Het kengetal structurele exploitatieruimte is als gevolg van het opschuiven van het ravijn negatief vanaf 2028. De omslag naar een negatief bedrag heeft te maken met een hogere onttrekking uit de algemene reserve in deze jaren, ter dekking van structurele lasten in de begroting. Voor meer details over de kengetallen, zie "6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

5.3 Algemene uitkering

In verband met beperkte tijd tussen de openbaarmaking van de septembercirculaire en de oplevering van de programmabegroting aan de raad, worden de uitkomsten van de circulaire sinds enkele jaren niet meer verwerkt in de programmabegroting zelf. Via een afzonderlijk memo wordt u, parallel aan de begrotingsbehandeling, geïnformeerd over de uitkomsten van de septembercirculaire 2025. De integrale afweging over de (inzet van de) meerjarige accresontwikkeling uit de septembercirculaire vindt plaats bij de Perspectiefnota 2027-2030.

5.4 Investerings

In onderstaand overzicht zijn de toegekende en geormerkte investeringen voor de periode 2026-2029 opgenomen.

Tabel 5.4.1 - Voorgenomen investeringen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Investerings 2026	Investerings 2027	Investerings 2028	Investerings 2029
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	39.023	0	2.700	0
Sportaccommodaties	5.262	29.579	0	0
Multifunctionele accommodaties	2.000	2.100	0	0
Programma Maatschappelijke voorzieningen (P01)	46.285	31.679	2.700	0
Programma Preventieve ondersteuning (P02)	1.101	0	0	0
Verkeersveiligheid	4.388	2.219	400	0
Verkeersregelinstallaties	162	162	166	0
Grondzaken - Werken	5.000	4.600	5.400	3.500
Levendig centrum	400	217	0	0
Programma Economie en Mobiliteit (P04)	9.950	7.198	5.966	3.500
Grondzaken - Wonen	5.400	3.500	1.400	300
Spoorzone	2.000	0	0	0
Parklaan	700	0	0	0
Overige investeringen	392	0	0	0
Programma Ruimtelijke ontwikkeling (P05)	8.492	3.500	1.400	300
Brandweerkazerne	62	0	0	0
Programma Veiligheid (P06)	62	0	0	0
Openbare ruimte (wegen, openbare verlichting, groen, etc.)	8.903	7.495	6.174	0
Vernieuwing openbare ruimte (o.a. Fietsplan)	1.526	112	115	9.334
Bomen	1.191	824	0	0
Overige investeringen	4.894	525	69	0
Riolering	13.718	6.986	7.198	8.083
Programma Kwaliteit leefomgeving (P07)	30.232	15.942	13.556	17.417
Vastgoed	25.295	4.938	0	6.049
ICT - middelen	1.845	182	0	0

Tabel 5.4.1 - Voorgenomen investeringen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Investeringen 2026	Investeringen 2027	Investeringen 2028	Investeringen 2029
Overige investeringen	116	116	0	0
Programma Bestuur en organisatie (P08)	27.256	5.236	0	6.049
Totaal	123.378	63.555	23.622	27.266

De nieuwe investeringen zijn toegelicht in de volgende paragraaf (5.5 Kredieten).

Om aanspraak te kunnen maken op de specifieke uitkering Sport BTW dienen de relevante investeringen van de eerste jaarschijf, 2026, uitgesplitst te worden. Het betreft het onderwerp Sportaccommodaties uit bovenstaande tabel (in 2025 was ook sprake van, aan sport gerelateerde, multifunctionele accommodaties). In onderstaande tabel is een uitsplitsing opgenomen van de relevante individuele investeringen.

Tabel 5.4.2

Bedragen x € 1.000

Investeringsplan sportaccommodaties 2026	Bedrag
Binnensportaccommodaties	2.268.261
Gymzaal Koning David	1.508.775
Locatieonderzoek Turnstede	40.000
Renovatie Sportzaal Maandereng	664.900
Sportinrichting MFA-Otterlo	54.586
Buitensportaccommodaties	2.994.000
Uitbreiding parkeerterrein sportpark Eikelhof	430.000
Renovatie kunstgrasvelden Hoekelumse Eng	460.000
Renovatie kunstgrasvelden Peppelensteeg	702.000
Renovatie kunstgrasvelden Inschoten	702.000
Renovatie kunstgrasvelden Schras 65	700.000
Totaal sportaccommodaties	5.262.261

5.5 Kredieten

Tabel 5.5.1

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Nieuw krediet					
Herinrichten parkeerterrein en sportpark Hoekelum	-	360	-	-	-
10e semipermanent lokaal De Prinsenakker*	-	300	-	-	-
Huisvestingsprogramma 2026 - Al Amana College	-	5.466	-	-	-
Huisvestingsprogramma 2026 - 1e inrichting	605	-	-	-	-
Huisvestingsprogramma 2026 - Verbouwing tbv Rehoboth	-	887	-	-	-
Beschikbaar stellen geoormerkt krediet					
Klinkenbergerweg fase 3 **	655	-	-	-	-
Mutaties bestaand krediet					
Huisvestingsprogramma 2026 - Kraatsweg 11 uitbreiding Veldhuizerschool	-1.233	-	-	-	-
Brandweerkazerne Otterlo	305	-	-	-	-
Brandweerkazerne Ede Peppelensteeg	1.070	-	-	-	-
Totaal	1.402	7.013	-	-	-

* Dit betreft enkel het beschikbaar stellen van een krediet. Dekking kapitaallasten is aanwezig.

** In 2026 starten we met de planvoorbereiding voor fase 3 van de Klinkenbergerweg. Hiervoor is bij de Programmabegroting 2022-2025 een krediet aangevraagd maar nog niet geactiveerd. Nu er zicht is op de verplaatsing van de brandweerkazerne is het moment aangebroken om de Klinkenbergerweg aan te gaan pakken. Daarvoor moet het geoormerkte krediet beschikbaar worden gesteld.

5.6 Reserves

Nieuwe reserve Bestemmingsreserve EnergieWEB fonds

De gemeenten Wageningen, Ede, Barneveld, Scherpenzeel en per 01-01-2026 ook Nijkerk zijn met elkaar een samenwerking aangegaan om lokale projecten te stimuleren voor opwek van hernieuwbare energie onder de noemer EnergieWEB. Hierbij richten wij ons op het 'vergroenen' van het energie verbruik van de gemeente. De vier gemeenten hebben samen een fonds opgericht: hiervoor zetten wij € 10 per Megawattuur apart gebaseerd op het huidige verbruik van de gemeente en voor het inkoopvolume van gas wordt een prijs voor Garanties van Oorsprong (GvO's) voor groen gas gereserveerd, op dit moment is dat € 0,034/m³. Met dit fonds stimuleren wij lokale opwek en opslag projecten hiervoor heeft het college de subsidieregeling stimulerende opwek hernieuwbare EnergieWEB vastgesteld. De projecten die met een fondsbijdrage worden gerealiseerd gaan vervolgens (geheel of gedeeltelijk) weer stroom leveren aan de gemeenten.

6. Paragrafen

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre we als gemeente Ede in staat zijn om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen berekenen we door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmabegroting vergelijken we de actuele cijfers van deze paragraaf met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmarekening 2024.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen](#) (2017)

Beleid

Op basis van de Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen stuurt de gemeente Ede in het kader van weerstandsvermogen en risicobeheersing op een aantal criteria. De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) dient een minimale waarde van 0,8 te hebben. Hierbij nemen we het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitatie, als uitgangspunt. We beoordelen de ratio als onvoldoende bij een waarde onder 0,8, als matig bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2 en als uitstekend bij een waarde groter dan 2. Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve. De algemene reserve dient in het laatste jaar van het meerjarenperspectief minimaal € 10 miljoen te bedragen. Daarnaast is het kengetal voor de netto gecorrigeerde schuldquote maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Tabel 6.1.1 - Ratio weerstandsvermogen in 2026

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Omgevingsvisie	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	103.370		87.139		16.024	
Benodigde weerstandscapaciteit	21.998	4,7	11.443	7,6	13.317	1,2
Score waardering	Uitstekend		Uitstekend		Voldoende	

Met 4,7 is de integrale ratio weerstandsvermogen licht gedaald ten opzichte van de waarde in de Programmarekening 2024. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de beschikbare weerstandscapaciteit is gedaald, de benodigde weerstandscapaciteit is nagenoeg gelijk gebleven. Door afname van de algemene reserve zal de ratio weerstandsvermogen in de komende jaren dalen.

De integrale ratio weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten: Algemene dienst en Omgevingsvisie. Vanwege de vorming van de reserve Omgevingsvisie is in deze begroting, zoals aangekondigd in de Programmarekening 2024, weer sprake van een weerstandsratio voor specifiek dit onderdeel. De waarderingsscore daarvan is 'voldoende'. Voor deze ratio kijken we enkel naar risico's binnen de grondexploitatie. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Deze risico's nemen we dus niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Tabel 6.1.2 - Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen

Omschrijving	Programmarekening 2023	Programmabegroting 2025-2028	Programmarekening 2024	Programmabegroting 2026-2029
Integraal	4,8	4,2	5,0	4,7

Risico's

Ten opzichte van de Programmarekening 2024 zien we één verschuiving in de top 10 van risico's. Dat betreft het risico op achterstallig onderhoud van kapitaalgoederen (van positie 6 naar 4). Zowel de kans als het maximale financieel gevolg zijn daarbij niet veranderd. Dat geldt overigens voor de meeste risico's in de top 10. De reden van verschuiving is daarom dus niet inhoudelijk, maar komt voort uit de methodiek van bepaling van de top 10 (Monte Carlo-simulatie).

Net als in de Programmarekening 2024 maken de meeste risico's/kansen in de top 10 onderdeel uit van de grondexploitaties. Dit laat zien dat met name de grondexploitaties zorgen voor de in financiële zin grootste risico's/kansen, ook al is de absolute hoogte van de risico's binnen de algemene dienst hoger. Voor de samenstelling van de top 10 risico's nemen we zowel de risico's in niet-winstgevende plannen als de risico's in winstgevende plannen mee. Dit wijkt af van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit waar we alleen de risico's in niet-winstgevende plannen meenemen. Op deze manier geeft de top 10 ook daadwerkelijk de 10 grootste risico's weer.

De risico's rondom het sociaal domein zijn terug te vinden op plaats 10 (jeugdzorg) en buiten de top 10 (waaronder Wmo). Dat is te verklaren doordat deze risico's vanaf de Programmarekening 2024 uit elkaar zijn gehaald. Ze bestaan dus nog wel, maar zijn per risico in omvang kleiner geworden.

Tabel 6.1.3 - Top 10 risico's

Bedragen x € 1.000

Nr	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed
1	Gebiedsontwikkeling Food en Businesspark De Klomp: Niet volledig ontvangen van exploitatiebijdragen.	Niet ontvangen van de exploitatiebijdrage.	50%	€ 7.217	9.96%
2	Over het spoorse contract is veel discussie met de aannemer over de rechtmatigheid en de financiële omvang van de Verzoeken tot Wijziging (VtW's). Dit leidt tot procedures bij Raad van Arbitrage waarvan de uitkomst lastig voorspelbaar is.	Het resultaat van het project Spoorzone wordt negatief.	50%	€ 5.349	7.26%
3	Gebiedsontwikkeling Doesburgerbroek loopt vertraging op in het proces tot het komen van een actieve grondexploitatie.	Het gedeelte van het voorbereidingskrediet dat al is uitgegeven dient ten laste van het jaarresultaat te komen.	50%	€ 5.000	6.86%
4	Achterstallig onderhoud van kapitaalgoederen.	Uitval van kapitaalgoederen, spoedreparaties.	40%	€ 5.700	6.23%
5	Gebiedsontwikkeling WFC: Parkeren is commercieel niet te exploiteren.	Bijdrage aan onrendabele top parkeren.	50%	€ 4.063	5.56%
6	Gebiedsontwikkeling WFC: dure programma wordt steeds moeilijker afgezet in de markt.	Lagere opbrengsten.	50%	€ 3.500	4.84%
7	Gebiedsontwikkeling WFC: Plankosten niet toereikend voor complex project.	Extra kosten proces.	50%	€ 2.850	3.92%
8	Gebiedsontwikkeling WFC: risico's op vertraging bij de bestemmingsplanprocedure (stikstof, bezwaar en beroep, Omgevingswet).	Hogere plankosten en extra rentekosten door langere doorlooptijd.	50%	€ 2.823	3.88%
9	Gebiedsontwikkeling WFC: Voldoen aan de subsidievoorwaarden voor betaalbare woningbouw.	Verkrijgen van WBI-subsidie van het Rijk op basis van beschikking.	75%	€ -1.677	3.44%
10	Investerings in preventie vanuit de Hervormingsagenda Jeugd resulteren vanwege geldende jeugdhulpplicht niet in verwachte kostenbesparing of kostendemping.	Meer geld nodig voor jeugdzorg dan begroot.	50%	€ 2.500	3.43%

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's verwijzen we naar bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voor. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets, de zogenaamde Monte-Carlosimulatie, berekenen we wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een zekerheidspercentage van 90%. Dit percentage is door gemeente Ede gekozen en wordt door de meeste gemeenten gehanteerd.

Tabel 6.1.4 - Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Omgevingsvisie Ede
Totaal risicobedrag	96.775	52.945	43.830
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	21.998	11.443	13.317

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit gebruiken we de stand van de reserves na resultaatbestemming. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Tabel 6.1.5 - Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmarekening 2024	Programmabegroting 2026-2029
Onvoorzien	100	100
Algemene reserve	76.997	58.609
Overige algemene reserves	16.277	16.277
Bedrijfsmiddelen (inclusief P-) reserve	16.679	12.360
Stille reserves	pm	pm
Weerstandscapaciteit Algemene dienst (a)	110.053	87.346
Reserve Omgevingsvisie	0	16.024
Weerstandscapaciteit Omgevingsvisie (b)	0	16.024
Weerstandscapaciteit integraal (a+b)	110.053	103.370

Tabel 6.1.6 - Ontwikkeling weerstandscapaciteit en totaal risicobedrag

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmarekening 2023	Programmabegroting 2025-2028	Programmarekening 2024	Programmabegroting 2026-2029
Beschikbare weerstandscapaciteit	101.456	90.362	110.053	103.370
Benodigde weerstandscapaciteit	21.121	21.340	21.941	21.998
Totaal risicobedrag	97.190	100.071	98.435	96.775

In bovenstaande meerjarige ontwikkeling valt met name op dat, ten opzichte van de stand in de Programmarekening 2024, de beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit blijft redelijk stabiel. Overigens laat de Algemene Reserve in meerjarenperspectief een verwachte terugloop zien. Bij een gelijkblijvend risicoprofiel leidt dit tot een afname van de ratio weerstandsvormogen.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Tabel 6.1.7 - Kengetallen Programmabegroting 2026-2029

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2025	PR 2024	PB 2026	MJB 2027	MJB 2028	MJB 2029
Netto schuldquote	80%	43%	70%	89%	84%	84%
Gecorrigeerde netto schuldquote	71%	32%	63%	82%	83%	79%
Solvabiliteitsratio	25%	37%	27%	23%	24%	24%
Structurele exploitatieruimte	1%	3%	0%	1%	-1%	-0%
Grondexploitatie	15%	15%	10%	8%	9%	9%
Belastingcapaciteit	89%	85%	88%	88%	88%	88%

De nettoschuldquotes zijn gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2024. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van nieuwe lange leningen die nodig zijn om uitgaven te financieren (de teller in de ratio). Ten opzichte van de Programmabegroting 2025 is in 2026 een daling waarneembaar, die weer oploopt in de jaren daarna. Alle nettoschuldquotes vallen overigens qua signaleringswaarde van de provincie Gelderland onder de categorie 'minst risicovol'.

Voor begrotingsjaar 2026 bedraagt de solvabiliteitsratio 27% en is daarmee ruim hoger dan de norm van 20% (zie bijlage toelichting paragraaf weerstandsvermogen). De afname van de ratio ten opzichte van de Programmarekening 2024 wordt met name verklaard door de toename van het totale vermogen (de noemer in de ratio). Qua signaleringswaarde van de provincie Gelderland vallen alle solvabiliteitsratio's onder de categorie 'neutraal'.

Door de getroffen ombuigingsmaatregelen is het kengetal structurele exploitatieruimte in alle begrotingsjaren (substantieel) verbeterd ten opzichte van de vorige programmabegroting. Als we kijken naar de signaleringswaarden van de provincie Gelderland, dan vallen de jaren 2026 en 2027 in de categorie minst risicovol/neutraal. Als gevolg van het opschuiven van het ravijn is vanaf 2028 nog steeds sprake van een negatief kengetal.

In de begroting zien we een daling van het kengetal grondexploitatie. Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. De daling van het kengetal ten opzichte van 2025 wordt veroorzaakt door een verwachte afbouw van de grondpositie vanwege de sluiting van diverse lopende grondexploitaties in de komende jaren. Hierbij wordt opgemerkt dat de bouwgrond in exploitatie exclusief toekomstige, nog te openen nieuwe grondexploitaties is. Hiervoor zijn enkele voorbereidingskredieten verleend. Na het openen van nieuwe grondexploitaties zal dit kengetal naar verwachting weer stijgen. Voor meer informatie over de grondexploitaties en de risico's wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en MPG Lite 2025.

Het kengetal voor belastingcapaciteit is licht gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2024 en licht gedaald ten opzichte van de Programmabegroting 2025. De belastingdruk in Ede blijft nog steeds ruim onder het landelijk gemiddelde.

De stijging van de belastingcapaciteit van 85% naar 88% is vertekend. Richtlijnen schrijven voor, dat de belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijk te maken met het laatst bekende (landelijke) cijfer van Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO); dit is het cijfer over 2025. In dit cijfer is geen rekening gehouden met landelijke inflatiecorrectie (en overige verhogingen) voor 2026 terwijl in

onze lokale heffingen 2026 wel rekening is gehouden met inflatiecorrectie en overige verhogingen (zie hoofdstuk 6.2 Lokale heffingen). In de praktijk zal de belastingcapaciteit bij de programmarekening dus (vrijwel) altijd lager uitvallen dan het cijfer dat is opgenomen in de programmabegroting voor het betreffende jaar.

6.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente Ede legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel en dragen hiermee bij aan de inkomsten van de gemeente. De belastingen die hieronder vallen zijn de onroerendezaakbelastingen, parkeergelden, reclamebelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Ondanks dat het hierbij gaat om algemene belastingen kunnen deze belastingen een aanvullend doel hebben. Als er sprake is van een aanvullend doel dan kan er ook sprake zijn van mogelijke optredende averechtse effecten, oftewel risico's. Daarnaast kunnen algemene belastingen ook door de raad bestemd worden. Voor onderstaande belastingen geldt het volgende:

- De parkeergelden hebben als doel het parkeergedrag van automobilisten te beïnvloeden en het parkeren te reguleren. Het risico hiervan is dat automobilisten parkeeroverlast veroorzaken in gebieden waar geen parkeergelden van toepassing zijn.
- De reclamebelasting (Ede centrum en Bennekom) heeft als doel om de gebieden waar deze belasting wordt geïnd in samenspraak met de betreffende ondernemersverenigingen te promoten. Hierbij onderkennen we geen specifiek risico.
- De hondenbelasting wordt niet ingezet als algemeen dekkingsmiddel maar dient als dekking van de kosten aan hondenbeleid gerelateerde zaken zoals onderhoud uitlaatvelden.
- Bij de BIZ (Bedrijfsinvesteringszone) betalen alle ondernemers/eigenaren mee aan de kosten van het verbeteren van het winkelgebied Ede Centrum.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Deze belastingsoort mag maximaal kostendekkend zijn. Het gaat hierbij om de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De afvalstoffenheffing heeft als doel de bekostiging van het ophalen en verwerken van het huishoudelijke afval. De keuze voor de gedifferentieerde tarieven heeft als doel bewoners te stimuleren hun afval te scheiden. Een specifiek risico van deze systematiek is dat mensen ontwijkgedrag gaan vertonen en afval op niet daarvoor bedoelde plekken achterlaten.

De rioolheffing heeft als doel de bekostiging van afvoer van afvalwater en regenwater, onderhoud aan het riool en het beheer van het grondwaterpeil.

Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges. Dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Begraafrechten vallen ook onder de noemer retributies. Retributies worden geheven met als doel de kosten voor de uitgevoerde dienstverlening te dekken en mogen net als bestemmingsbelastingen maximaal kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen](#) (2023)

Beleid

De uitgangspunten van ons belastingbeleid zijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen. Onderdeel van dit beleid is dat de opbrengst van de meeste heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2026 betreft dit een inflatiecorrectie van 3,2%.

Het product afval is een gesloten systeem, wat betekent dat de uitgaven worden gedekt vanuit de ontvangen afvalstoffenheffing. Om de tarieven afvalstoffenheffing stabiel te laten ontwikkelen, is er een egalisatievoorziening ingesteld waar financiële risico's in worden opgevangen. Dit is nodig omdat de marktontwikkelingen op de afval- en grondstoffenmarkt grillig zijn. Daarnaast is in het bestuursakkoord vastgelegd om toe te groeien naar kostendekkende tarieven. Bij product afval is dat verspreid over vier jaar, waarbij 2026 het laatste jaar is. De tarieven worden jaarlijks herberekend, waarbij rekening wordt gehouden met inflatiecorrectie, mutaties in het areaal en overige kosten- en opbrengsten ontwikkelingen, onder andere vanuit onze inzamelaar ACV.

De tarieven van de leges omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen worden geïndexeerd. De Omgevingswet en de Wkb (Wet kwaliteitsborging voor bouwen) zijn ingevoerd per 1 januari 2024. In 2024 zijn nog diverse aanvragen behandeld die gebaseerd zijn op de oude wetgeving. De verwachting is dat 2025 voor het merendeel omgevingsvergunning aanvragen onder de nieuwe wet zijn behandeld en dat dit daarmee een eerste jaar is dat inzicht geeft ten behoeve van verdere monitoring. In de loop van 2026 zal beter inzichtelijk zijn wat de financiële gevolgen zijn van de nieuwe wetten.

Ontwikkelingen

Verloop opbrengst heffingen op hoofdlijnen

De onroerendezaakbelasting wordt verhoogd met een inflatiecorrectie van 3,2%. Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2026 is dit percentage echter aangepast naar 2,9%. Deze aanpassing houdt verband met het feit dat de aframing van het budget voor proceskostenvergoedingen met € 100.000 – die in 2025 in de tarieven was verwerkt – in 2026 wordt teruggedraaid. Dit gebeurt door middel van een verlaging van de tarieven. De wetgever is momenteel bezig met reparatiewetgeving, waarmee de uit te keren proceskostenvergoedingen voor gegronde WOZ-bezwaren aan No Cure No Pay-bureaus drastisch omlaaggaan (factor 4 minder). Verwacht wordt dat vanaf 2026 een bedrag van € 100.000 van het budget bezuinigd kan worden. Deze ruimte wordt ingezet om de hieraan gekoppelde OZB verhoging deels terug te draaien (toezegging Programmabegroting 2024-2027).

De geraamde opbrengsten van afvalstoffenheffing nemen met € 1,0 miljoen toe ten opzichte van 2025. Naast inflatie (€ 0,4 miljoen) en areaaluitbreiding (€ 0,2 miljoen) is deze stijging gevolg van de bestuurlijke afspraken voor het versneld toewerken naar volledige kostendekkendheid (€ 0,4 miljoen). In 2026 wordt hierin de laatste stap gezet. De totale stijging van de tarieven afvalstoffenheffing per 2026 komt op 5,3%.

Omdat we het variabele tarief vanuit beleidsmatig oogpunt gelijk houden neemt het vastrecht met € 15,60 toe per 2026. ACV bereidt een nieuw toekomstbestendig, circulair afvalbrengstation voor. In het meerjarenperspectief houden we vanaf jaarschijf 2029 rekening met meerkosten van € 522.000. De verrekening van deze meerkosten in de tarieven afvalstoffenheffing wordt op later moment uitgewerkt. Op 21 september 2023 is het Water- en rioleringsprogramma (WRP) 2024-2028 vastgesteld. De tarieven rioolheffing 2026 nemen toe met de inflatiecorrectie van 3,2%. Daarnaast is de opbrengst rioolheffing in 2026 verhoogd door een verwachte toename van het aantal aansluitingen in Ede.

Op 22 november 2022 is het beheerplan Hondenvoorzieningen 2022-2026 vastgesteld. Uit het hoofdstuk Financiën blijkt dat de kostendekkendheid van de hondenbelasting in 2023 80% is. In het bestuursakkoord 2022-2026 staat vermeld dat gestreefd wordt naar kostendekkendheid van onze leges en heffingen. Bij de

Programmabegroting 2024-2027 is het amendement 'hondenbelasting' aangenomen om de stijging gefaseerd door te voeren in de periode 2024-2027 tot 100% kostendekkendheid. Dit betekent, naast het toepassen van de inflatiecorrectie van 3,2%, een extra stijging van de tarieven 2026 met 0,8%. Daarnaast neemt de opbrengst hondenbelasting af vanwege een lichte daling van het aantal geraamde honden.

Op 13 april 2023 zijn de uitgangspunten uit de Nota Begraven vastgesteld. In deze nota zijn doelen opgenomen om een nieuwe tarievenstructuur lijkbezorging in te voeren. Besloten is om het product begraven 100% kostendekkend te maken. Toewerken naar volledige kostendekkendheid wordt gedaan door in een termijn van zeven jaar de leges te verhogen. Hierdoor stijgen de tarieven in 2026 in totaal met 5,8%.

In de parkeertarieven voor Ede Centrum wordt verder aansluiting gezocht bij de tarieven vanuit de overige aanbieders in het centrum. Daarbij is de insteek om te kiezen voor een andere staffel van het parkeertarief, waarbij in plaats van € 0,20 per 5 minuten wordt gekozen voor € 1 per 25 minuten. Hiermee worden de verschillen tussen de parkeergarages en het maaiveld opgeheven, waardoor bezoekers voor kort parkeren eerder en makkelijker kunnen kiezen om dicht bij de bestemming te parkeren. Voor een langer bezoek aan het centrum biedt de dagkaart een uitkomst. Daarnaast kan de staffel, zeker voor korte bezoeken aan het centrum, het gebruik van de fiets stimuleren. Deze ombuigingsmaatregel leidt tot € 170.000 extra inkomsten in 2026 en verder.

Er is gedurende vijf jaar van 2024 tot en met 2028 een sterke verhoging van aanvragen van reisdocumenten en identiteitskaarten (de zogenaamde paspoortpiek). Het betreft een incidentele piek van vijf jaar, een stijging van ongeveer 11.500 reisdocumenten in 2022 naar ongeveer 25.000 in de piekperiode. Vanaf 2029 daalt het aantal aanvragen weer.

De ontvangen voor de Reclamebelasting worden ingezet voor de bijdrage aan Stichting Binnenstad Ede en Stichting Ondernemersfonds Bennekom Centrum voor het promoten van respectievelijk het centrum van Ede en Bennekom. Voor 2026 wordt het tarief alleen voor Ede geïndexeerd, Bennekom heeft besloten om de tarieven gelijk te houden aan het huidige jaar.

De behandeling van omgevingsplanwijzigingen en omgevingsvergunningen wordt al enige jaren niet kostendekkend uitgevoerd en kent een uiterst grillig verloop. Het aantal ingediende aanvragen van inwoners is onvoorspelbaar en complexiteit neemt toe. Anderzijds is er voor de hoogte van de leges ook geen directe koppeling met de hiervoor te maken gemeentelijke kosten; het systeem van de leges is gebaseerd op de bouwkosten en niet op ureninzet.

Voor 2026 zien we dat de leges voor vergunningaanvragen boven € 200.000 worden verhoogd. Naast inflatie wordt voor deze categorie een verhoging van de kosten rondom de inzet van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) en het ambtelijk secretariaat van € 100.000 verwerkt. Parallel met de programmabegroting ligt een wijzigingsverordening voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit waarin wordt voorgesteld de vergoeding voor de leden marktconform te verhogen. Deze inzet zal met ingang van 2026 verhaald worden via de leges. Daarmee wordt de kwaliteit van de CRK gewaarborgd, terwijl de kosten verhaald worden via de omgevingsvergunning aanvragen. Dit zorgt voor een betere financiële balans en een toename van de begrote inkomsten en uitgaven in de gemeentebegroting. Hierbij opgemerkt dat de leges van het totale product daarmee nog altijd niet kostendekkend zijn (zie ook bijlage 6). Het risico op financiële afwijkingen maakt onderdeel uit van de risicoparaagraaf in de gemeentebegroting.

De Bedrijven InvesteringsZone wordt conform afspraken tot en met 2027 (het jaar van evaluatie) niet geïndexeerd.

Tabel 6.2.1 - Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

Bedragen x € 1.000

Opbrengst omschrijving	Geraamde opbrengst 2025	Mutatie 2026 anders dan inflatie	Opbrengst tariefstijgingen 3,2% inflatie	Geraamde opbrengst 2026
Onroerende zaakbelastingen	36.787	-/- 100	1.166	37.853
Afvalstoffenheffing	15.052	587	449	16.088
Rioolheffing	12.900	7	413	13.320
Leges omgevingsvergunningen	4.133	100	132	4.366
Leges bestemmingsplannen	863	0	28	891
Parkeergelden	1.495	170	0	1.665
Leges Burger- en Bestuurszaken	1.595	0	47	1.642
Reclamebelasting	298	0	7*	305
Hondenbelasting	496	0	16	512
Toeristenbelasting	1.629	244	57**	1.930
Forensenbelasting	1.081	216	34	1.331
Begraafrechten	1.489	38	48	1.575
Bedrijven InvesteringsZone	152	0	0	152

* De reclamebelasting stijgt alleen voor de binnenstad in Ede, waarbij gekozen is om alleen de boven- en ondergrens te indexeren met 3,2%.

** De inflatiecorrectie voor de toeristenbelasting loopt een jaar achter zodat de ondernemers tijdig, voor hun promotiemateriaal, van de tarieven op de hoogte zijn. De inflatie is 3,5%.

Lokale belastingdruk en kwijscheldingsbeleid

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 6.2.2

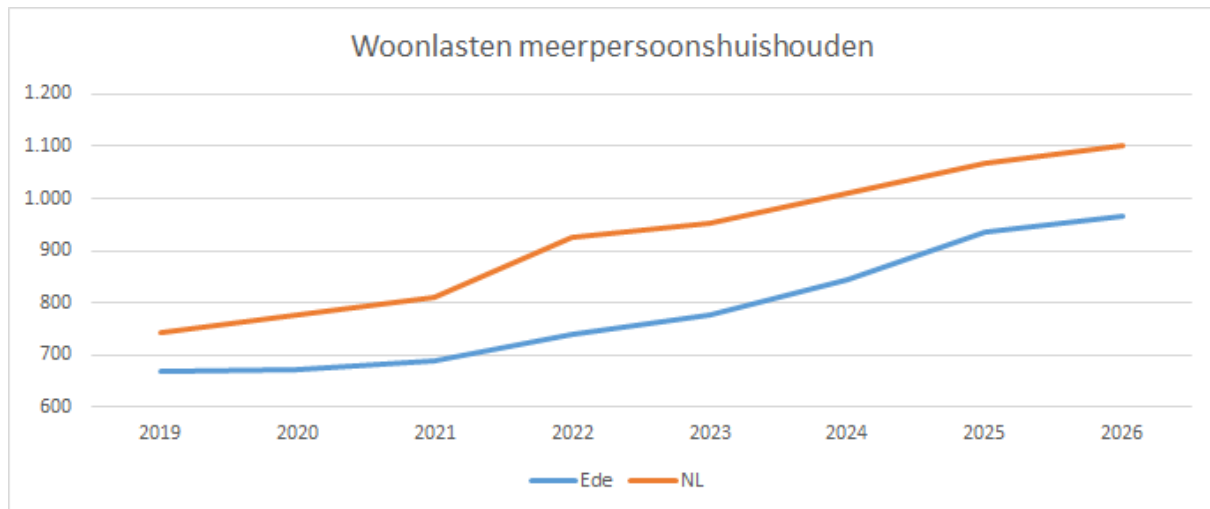
Heffing	2026	2025
OZB		
Woningen (eigenaren)	0,0865%*	0,0915%
OZB bij gemiddelde woningwaarde (koop- en huurwoningen tezamen)	403,95	398,57
Niet woningen (eigenaren)	0,2705%*	0,2704%
Niet woningen (gebruikers)	0,2158%*	0,2157%
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht	261,84	246,24
Variabel recht gemiddeld huishouden**	42,31	42,31
Rioolheffing		
Eigenaar pand	117,28	113,64
Gebruiker pand	59,08	57,24

* Gebaseerd op de voorlopige tarieven voor de OZB op basis van de op dit moment verwachte waardeontwikkeling. De definitieve tarieven worden vastgesteld in de verordening onroerendezaakbelasting 2026.

** Gebaseerd op het aanbodgedrag van een gemiddeld huishouden. Variabel tarief blijft ongewijzigd.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Op basis van de gegevens van het COELO over 2025 staat Ede op de 55e plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens. Binnen de grootste gemeenten (G41) staat Ede op de achtste plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens.

In algemene zin zien we dat de woonlasten landelijk gemiddeld hoger zijn dan de woonlasten voor de inwoner van Ede. De afgelopen jaren stegen de landelijke lasten met een hoger percentage dan in Ede. Voor het jaar 2026 is de landelijke trend nog niet bekend en is daarom de lijn van 2025 doorgetrokken. Aannemelijk is dat de gemiddelde landelijke lasten zullen stijgen.

Per 2022 is de grondslag van de WOZ-waarde berekening aangepast wat de (forse) stijging t.o.v. eerdere jaren verklaart.

Inwoners van Ede komen in aanmerking voor kwijtschelding wanneer zij een inkomen en/of vermogen hebben dat niet hoger is dan de (landelijk) vastgestelde norm die de gemeente hiervoor mag hanteren. In de begroting houden we rekening met een bedrag van € 608.000 aan kwijtscheldingen. Dit is € 67.000 meer dan in 2025.

Kostendekkendheid tarieven

De gemeente Ede heeft binnen haar instrumentarium van lokale lasten een aantal heffingen die als gemene deler hebben dat het wettelijk niet is toegestaan dat de opbrengsten hiervan hoger zijn dan de kosten die hiervoor gemaakt worden (artikel 229b, lid 1 gemeentewet). Dit betekent dat de kostendekkendheid van de heffing maximaal 100% mag zijn. De opbrengsten zijn slechts bedoeld ter dekking van de gemaakte kosten.

Wanneer sprake is van verschillende diensten en producten in een verordening, dan hoeft de maximale kostendekkendheid niet per onderdeel te gelden. Van belang is dat er sprake is van maximaal 100% kostendekkendheid op de gehele verordening. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om bijvoorbeeld de 'winst' van het product leges omgevingsvergunningen te gebruiken om het 'verlies' op het product omgevingsplanplanwijzigingen te dekken.

Voor de berekening van de overhead is een extra-comptabele berekening gemaakt van een opslagtariet per uur. Dit opslagtariet overhead bedraagt in 2026 € 44.

In onderstaande tabel staat de kostendekkendheid van een aantal leges en heffingen. In bijlage 6 treft u een berekening van de kostendekkendheid van deze tarieven aan.

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 6.2.3

Tarief/heffing	Percentage kostendekkendheid
1. Afvalstoffenheffing	100%
2. Rioolheffing	97,4%
3. Leges omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen/omgevingsplannen	74%
4. Leges burger- en bestuurszaken	55%*
5. Begraafrechten	99%

* Bij een deel van de leges burgerzaken zijn we gebonden aan door het Rijk aangegeven maximumtarieven.

Op www.ede.nl worden eind november 2025 de tarieven van de leges en heffingen voor 2026 gepubliceerd.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen

De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen en de uitvoering van dit onderdeel van de begroting in 2026.

Monitoring kwaliteit openbare ruimte

Het onderhoud aan de openbare ruimte vindt plaats binnen de vastgestelde beleidskaders en op het gewenste kwaliteitsniveau. Voor de gehele gemeente is deze vastgesteld op kwaliteitsniveau Basis (B) met uitzondering van Ede centrum en de begraafplaatsen (A). De technische kwaliteit van verhardingen en groen stabiliseren we op C. Om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren worden elk jaar, een beleidsschouw en technische inspecties uitgevoerd. Deze kwaliteitsmetingen worden uitgevoerd volgens de systematieken ontwikkeld door het CROW (landelijk kennisplatform voor Infrastructuur, Openbare Ruimte, Verkeer en Vervoer). De gemiddelde kwaliteit van de openbare ruimte wordt in hoofdzaak bepaald door de beoordeling van het dagelijks onderhoud (beeldkwaliteit schoon conform de beeldsystematiek) en in mindere mate door de technische kwaliteit (heel en veilig). Het technisch onderhoud is gericht op het in stand houden van de kapitaalgoederen (technische kwaliteit) en zo het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit technisch onderhoud omvat, ten opzichte van het dagelijks onderhoud, een substantieel bedrag van de onderhoudsbegroting.

We zien dat klimaatfactoren een steeds groter effect hebben op de beeldkwaliteit. Zo was afgelopen jaar een groeizaam jaar wat mede heeft gezorgd voor een verschuiving van beeldkwaliteit. Door het verschuiven van de technische kwaliteit van kapitaalgoederen wordt het ook in toenemende mate moeilijk om de beeldkwaliteit op het gewenste niveau te houden. Deze laatste is een van de belangrijkste factoren voor druk op de beeldkwaliteit. Omdat het moeilijker wordt om het gewenste niveau te behalen, komen de financiële middelen voor het onderhouden van kapitaalgoederen onder druk te staan. Door een combinatie van deze factoren zien we dit jaar dat de beeldkwaliteit verschuift van B- naar C-kwaliteit.

In het IBOR hebben we in beeld gebracht op welke punten de monitoring van kwaliteit, beleving en waarden voldoet. Hierdoor weten we ook waar deze monitoring nog niet voldoet. Bij de verdere implementatie en uitrol van het IBOR wordt de monitoring ingericht om te sturen op de doelen van het IBOR.

Kaderstelling

- [Beheerplan gladheidsbestrijding \(2025\)](#)
- [Beheerplan ecologische bermen \(2025\)](#)
- [Beheerplan civiele kunstwerken \(2025\)](#)
- [Beheerplan natuurlijke beplantingen \(2025\)](#)
- [Integraal Beleid Openbare Ruimte \(IBOR\) \(2024\)](#)
- [Beheerplan riolering vrijverval en infiltratievoorzieningen \(2024\)](#)
- [Beheerplan waterkunstwerken \(2024\)](#)
- [Beheerplan stedelijk water \(2024\)](#)
- [Beheerplan invasieve exoten 2024-2028 \(2024\)](#)
- [Beheerplan openbare verlichting \(2024\)](#)
- [Beheerplan cultureel beplanting \(2024\)](#)
- [Beheerplan mechanische riolering 2024-2027 \(2024\)](#)
- [Beheerplan speelvoorzieningen \(2024\)](#)
- [Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 \(2023\)](#)
- [Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022](#)
- [Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2022-2032 \(2022\)](#)
- [Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede \(2021\)](#)
- [Groenbeleid gemeente Ede \(2020\)](#)
- [Programma Biodiversiteit \(2019\)](#)
- [Financiële beheersverordening \(2017\)](#)
- [Nota Onderhoud en vervanging Kapitaalgoederen 2017](#)
- [Strategisch plan wegen \(2017\)](#)
- [Vastgoednota \(2017\)](#)
- Meerjaren Onderhoudsplan vastgoed (2022) (geen link beschikbaar)
- [Visie Openbare Ruimte \(2016\)](#)
- [Integraal Beleid Openbare Ruimte \(IBOR\) \(2024\)](#)
- [Bomenbeleidsplan \(2013\)](#)
- [Nota Zandwegen \(2009\)](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Beleid

De algemene beleidslijn voor kapitaalgoederen, is dat het onderhoud van voldoende niveau moet zijn. In onderliggende en nog op te stellen beleids- en beheerplannen zijn/worden de ambities, de onderhoudsstrategieën en de financiën nader uitgewerkt.

Bij de Programmabegroting 2023-2026 is de keuze gemaakt om extra budget beschikbaar te stellen om de huidige technische kwaliteit te stabiliseren en deels te investeren in beeldkwaliteit. Om het achterstallig onderhoud op voornamelijk wegen te stabiliseren (technische kwaliteit) is tot en met 2025 een bedrag van € 800.000 beschikbaar gesteld. Dit budget vervalt vanaf 2026. Dit vangen we op door drie jaar lang € 800.000 te onttrekken uit de Reserve Groot onderhoud openbare ruimte. Vanaf 2029 is naar verwachting geen ruimte meer in deze reserve en is er sprake van een financieel knelpunt.

Op basis hiervan is in 2024 (Q4) de Visie Openbare Ruimte (VOR) herijkt naar een nieuw document "Integraal Beleid Openbare Ruimte" (IBOR). Hierin is de beheerkwaliteit opnieuw vastgesteld door de raad. De beeldkwaliteit is wederom vastgesteld op B-niveau, met uitzondering van Ede Centrum en begraafplaatsen op A-niveau. De technische kwaliteit van verhardingen en groen stabiliseren we op C niveau. De ombuigingen hebben geen invloed op deze ambitieniveaus. In 2028 maken we een nieuwe keuze over de beheerkwaliteit en bijbehorende financiën. Dit vanwege het verwachte ontstaan van een financieel knelpunt in 2029.

Het vastgoed wordt onderhouden op conditiescore 3 conform het vastgoedbeleid, zoals vastgesteld in de

Vastgoednota (2017). Uit de meest recente meting van de NEN 2767 inventarisatie blijkt dat 95% van de objecten hieraan voldoet. De gebouwen die niet voldoen, worden hersteld.

Op basis van de vastgestelde routekaart voor het verduurzamen van de vastgoedportefeuille worden ook duurzame maatregelen uitgevoerd aan onze objecten.

Ontwikkelingen

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de omgevingswet in werking getreden. In de omgevingswet komen alle regels over fysiek leefomgeving samen, met als doel duidelijkere regels, ruimte geven aan nieuwe initiatieven en lokaal maatwerk mogelijk te maken. In het omgevingsplan staat uitgewerkt hoe de gemeente haar fysieke leefomgeving wil ontwikkelen en beschermen. Voor de kwaliteit van de leefomgeving betekent dit onder andere dat er regels voor klimaatadaptatie, natuur, inritten en het kappen van bomen worden opgenomen in het omgevingsplan.

Personele capaciteit

In de afgelopen jaren is de personele capaciteit bij zowel aannemers als binnen de ambtelijke organisatie onder druk komen te staan. Dit heeft tot gevolg dat het uitzetten en uitvoeren van werkzaamheden moeizamer verloopt, of dat de kosten ervan stijgen. De krapte op de arbeidsmarkt zet naar verwachting ook in 2026 door. Hierdoor is het soms lastig om werkzaamheden tijdig uit te voeren. Door de stijgende loonkosten kunnen we bovendien met hetzelfde budget minder werk realiseren.

Klimaatverandering

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Meer overlast van water en de toename van droogte heeft gevolgen voor beheer en onderhoud van onder andere bomen en groenvakken in zowel de stedelijke omgeving, het landelijk gebied als de natuurgebieden. Ook de waterkwaliteit van het oppervlaktewater kan achteruitgaan door temperatuurstijgingen en droogte. Een andere belangrijke ontwikkeling is dat steeds meer invasieve soorten zorgen voor overlast en schade aan kapitaalgoederen. Naast effecten op de kapitaalgoederen hebben deze veranderingen ook een negatieve invloed op de biodiversiteit.

Water en Bodem sturend

In de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' van 25 november 2022 heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat het belang van ons water en onze bodem benadrukt. In deze brief zijn meerdere structurerende keuzes aangegeven waar rekening mee te houden om water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening, zodat we in Nederland ook in de toekomst met een ander en grillig klimaat kunnen blijven leven, wonen en werken. Wij werken in deze ook samen met andere (partners) overheden om concrete beleid/acties te formuleren.

De Landelijke Maatlat voor een groen klimaatadaptieve gebouwde omgeving

In aanvulling op de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' heeft de Rijksoverheid op 23 maart 2023 de Kamerbrief 'De Landelijke Maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' uitgebracht. De maatlat maakt duidelijk wat voor nieuwbouw klimaatadaptief inrichten en bouwen inhoudt. Dit is nodig om beter voorbereid te zijn op de gevolgen van klimaatverandering. De doelen, eisen en richtlijnen uit de maatlat en de structurerende keuzes uit de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' vragen om een andere inrichting van de (openbare) ruimte en het toepassen van nieuwe technieken, dit resulteert in hogere beheer- en onderhoudskosten.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Sinds 2000 is de Kaderrichtlijn Water de belangrijkste wet voor waterbescherming in Europa. Hierin staan doelstellingen die in 2027 behaald moeten worden en waar een gemeente invulling aan moet geven. De KRW richt zich op het waarborgen van een goede kwalitatieve en kwantitatieve gezondheid. Dat betekent dat de

wet zich richt op het verminderen en verwijderen van vervuiling en het waarborgen van voldoende water om zowel de behoeften van de natuur als de menselijke behoeften te ondersteunen.

Waterschappen hebben hierin een grote rol. Maar gemeenten moeten hun verantwoordelijkheid nemen als hun plannen invloed kunnen hebben op het bereiken van de gestelde doelen.

Afname biodiversiteit en algemene soorten - nieuwe wetgeving en BKN

Diverse onderzoeken tonen aan dat de biodiversiteit of soortenrijkdom in Nederland nog steeds afneemt. Inmiddels staan we er zo slecht voor dat de leefomgeving van de algemene soorten onvoldoende is om zelfs deze groep te ondersteunen.

Op alle verschillende bestuurlijke schaalniveaus wordt er daarom gewerkt aan het thema biodiversiteit. Zo is de EU Natuurherstelverordening (2024/1991) op 18 augustus 2024 in werking getreden. Deze verordening bevat verplichtingen voor de lidstaten voor het nemen van doeltreffende en gebiedsgericht herstelmaatregelen voor aangetaste ecosystemen. Vanuit deze verordening volgt dat Nederland uiterlijk september 2026 een nationaal herstelplan in ontwerp ingediend moet hebben bij de Europese Commissie. In de verordening zijn diverse artikelen opgenomen die van toepassing zijn op stedelijke gebieden en dorpskernen:

- **Vergroening:** De verordening roept op tot meer groen in steden, wat kan leiden tot verbeterde luchtkwaliteit, verkoeling tijdens hittegolven, en een aantrekkelijkere leefomgeving.
- **Natuurinclusief bouwen:** Het is mogelijk dat de bouw- en vastgoedsector rekening moeten houden met strengere eisen voor natuurinclusief bouwen en het behoud of uitbreiden van stedelijk groen.
- **Biodiversiteit:** Door meer groen en natuur in steden te creëren, wordt de biodiversiteit in stedelijke gebieden versterkt.
- **Klimaatbestendigheid:** Gezonde ecosystemen, ook in steden, kunnen bijdragen aan een betere aanpassing aan de klimaatverandering, zoals minder hittestress en betere waterregulatie.

Toepassing van secundaire bouwstoffen in funderingen

Bij de aanleg en het onderhoud van wegen zetten wij, waar mogelijk, secundaire bouwstoffen in, zoals granulaat en herbruikbare grondsoorten. Deze materialen dragen bij aan de circulaire doelstellingen en verminderen de afhankelijkheid van primaire grondstoffen. Toepassing vindt uitsluitend plaats binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving.

Door veranderende inzichten, met name rond het gebruik van staalslakken, ontstaan er zorgen over mogelijke risico's zoals bodemverontreiniging, mogelijke gezondheidsrisico's en verminderde duurzaamheid. Pure staalslakken worden al geruime tijd niet meer toegepast. Wij blijven de landelijke ontwikkelingen en wetenschappelijke inzichten nauwgezet volgen en passen ons beleid aan waar nodig, met als doel een veilige, duurzame en verantwoorde toepassing van secundaire bouwstoffen in de openbare ruimte.

Vervangingspiek openbare ruimte

De aankomende jaren treedt er een vervangingspiek op in de openbare ruimte. Omdat veel kapitaalgoederen aangelegd zijn in de jaren 70, zijn deze in de komende periode aan het einde van de levensduur. Daarom is vervanging nodig. Het huidige vervangingsbudget is ontoereikend om deze vervangingspiek op te vangen. De komende periode gaan we onderzoeken hoe we hier op kunnen gaan sturen. Hierdoor zullen de kosten voor onderhoud stijgen. Omdat er meer onderhoud nodig is, komt de beeldkwaliteit van de openbare ruimte ook onder druk te staan.

Wat gaan we doen?

Inleidend

De kapitaalgoederen in de openbare ruimte vertegenwoordigen een groot areaal en een aanzienlijke investering. Het onderhoud aan de kapitaalgoederen wegen en riolering is risicogestuurd en gericht op het zo lang mogelijk in stand houden (technische kwaliteit) en het voorkomen van kapitaalvernietiging. De werkzaamheden voor het groot onderhoud en vervangingen worden, waar mogelijk, integraal uitgevoerd in samenhang met andere opgaven in de openbare ruimte.

Beheerplannen

Met het afronden van beheerplannen is in 2025 een ontbrekende schakel in de beheerketen geplaatst en is invulling gegeven aan het advies vanuit de Rekenkamer (2023) om uitvoering van beleid beter herleidbaar en stuurbaar te maken. Hiermee hebben we een belangrijke stap gezet in de vertaling van beleid naar beheer. In 2026 werken we aan de verdere vertaling van nieuw beleid – zoals het IBOR – in de beheerplannen zodat de borging van de uitvoering van beleid sterker en beter herleidbaar wordt.

Algemeen ten aanzien van kosten en planning

De in deze paragraaf opgenomen projecten zijn primair gericht op de vervanging en het onderhoud van de kapitaalgoederen, oftewel het in stand houden van het huidige areaal. De werkzaamheden zijn integraal gepland en begroot binnen de beschikbare budgetten en (personele) capaciteit. Bij stijging van kosten of beperkingen in capaciteit als gevolg van onder andere externe ontwikkelingen, kunnen projecten vertraagd worden.

Gebiedsgerichte projecten

Gebiedsgerichte projecten zijn projecten waar meerdere vervangingsopgaven in de openbare ruimte over meerdere straten zijn. De grootste, meest bekende staan hieronder.

Zeeheldenbuurt

In de Zeeheldenbuurt zijn er beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen, spelen en bomen. De werkzaamheden in het eerste cluster van de Zeeheldenbuurt zijn in 2023 afgerond. Op dit moment ligt er een definitief ontwerp voor het overige deel van de Zeeheldenbuurt. Na een intensief participatietraject in de ontwerpfase en het uitwerken van een afvoerplan voor de laag staalslakken in de wegfundering, is de start van de uitvoering uitgesteld naar januari 2026. Het afvoeren van staalslakken levert geen extra vertraging op tijdens de uitvoering. De dekking voor de extra (stort) kosten zijn aangevraagd in de Perspectiefnota 2026-2029. De uitvoering van dit project heeft een verwachte doorlooptijd van circa één jaar.

Bloemenbuurt

Dit project omvat de vervanging van de riolering, verharding, speelplekken en een aantal bomen. Daarnaast wordt onderzocht hoe ambities op het gebied van vergroening, klimaatadaptatie, verkeersveiligheid en duurzaamheid kunnen worden meegenomen in het ontwerp. In 2024 is de samenwerking in bouwteamverband met een aannemer vroegtijdig beëindigd en is er een intern projectteam opgezet voor de voorbereiding en het ontwerp. In deze wijk is de ruimte beperkt en zijn de opgaven en ambities groot. Inmiddels is het schetsontwerp gereed en wordt onderzocht of een warmtenet past in de ondergrond, hierbij moeten er duidelijke inrichtingskeuzes worden gemaakt. Het beëindigen van het bouwteam en de extra inspanningen rondom een mogelijk warmtenet zorgen voor een vertraging van 1,5 tot 2 jaar. Naar verwachting gaan we zomer 2027 in uitvoering.

Parkweg e.o.

In Ede-Zuid zijn vijf projecten samengevoegd tot een integrale gebiedsaanpak, gericht op de vervanging van riolering, wegen en groen. De bovengrond wordt opnieuw ingericht waarbij de Kerkweg een fietsstraat wordt. In 2025 zijn de Nieuwe Maanderbuurtweg en de Parkweg afgerond. Aansluitend is gestart met de Blokkenweg waarna de Verlengde Parkweg, Vincent van Goghstraat en de Kerkweg nog volgen. De uitvoering loopt door tot begin 2027.

Vogelbuurt en Indische buurt

In deze buurten is een omvangrijke vervangingsopgave gepland voor riolering, wegen en groen. Daarnaast zijn er ambities op het gebied van duurzaamheid, vergroening en klimaatadaptatie. In deze wijk is de ruimte beperkt en zijn de opgaven en ambities groot. Hierdoor is niet alles realiseerbaar en moeten er duidelijke inrichtingskeuzes worden gemaakt. In dit proces gaat Vogelbuurt voorop zodat we die kennis ook kunnen

toepassen in de Indische buurt. Deze keuzes vergen meer tijd voor uitwerking en besluitvorming. De geplande uitvoering van de wijken is daarom uitgesteld en start op zijn vroegst zomer 2027 en loopt tot en met 2029. Deze planning is mede afhankelijk van bepaalde ontwerpkeuzes, waaronder het toepassen van warmtenet.

Lunteren Zuidwest (Hulweg e.o.)

Hoewel het eerste schetsontwerp voor het integrale project Lunteren Zuidwest in 2024 gereed was, heeft het project stilgelegen vanwege een flora- en fauna-onderzoek. Dit onderzoek is nodig voor de kap van lindebomen, noodzakelijk voor de aanleg van een regenwaterriool. In de nadere uitwerking is besloten het project te faseren. Waarbij de eerste uitvoeringsfase (Hulweg, Honskamp en Hugo de Vriespark) in 2026 start. De tweede fase (Kerkhoflaan, Achterstraat, P. v.d. Voorstraat, Roskammersteeg en het Beeklaantje) is ook in voorbereiding, maar de uitvoering wordt later ingepland, afhankelijk van de (financiële) capaciteit.

Bennekom Oost

Dit project is het laatste deelgebied van de grootschalige rioolvervangingsopgave in Bennekom. Het gebied wordt integraal aangepakt. Tijdens de voorbereiding bleek het budget door scopewijzigingen en inflatie ontoereikend. In de nadere uitwerking is besloten het project te faseren. Waarbij de eerste uitvoeringsfase eind 2026 verwacht te starten. Voor de tweede fase moeten de financiële middelen nog beschikbaar worden gesteld.

Overige integrale projecten

Behalve de bovengenoemde projecten gaan we in 2026 ook over tot uitvoering van de integrale vervangingsprojecten: Bennekom De Akkers, Bennekom Groenestraat, Ede Hertespoor, Ede van Heutszlaan, Harskamp Beatrixlaan en Lunteren Engweg eo.

Ook starten we in 2026 met de voorbereiding van een aantal nieuwe projecten, de meeste omvangrijke zijn: Ede Catharinadaal, Bennekom Gasthuisbouwing eo en Lunteren Hertenlaan.

In Ede Uitvindersbuurt en Ede Rietkampen gaan we samen op met trottoirherstel en groeiplaatsverbetering van bestaande en/of nieuwe bomen.

Verbreiden Fietspaden

Vanuit een aangenomen motie is er een project opgestart om de fietspaden langs de Immenweg, de Hoge Valkse Dijk en de Vijfsprongweg te verbreden. In de voorbereiding blijkt verbreding niet mogelijk vanwege natuurwetgeving (onder andere stikstofdepositie, verkleining oppervlakte, beschadiging leefgebied) in het betreffende gebied. In 2025 wordt er gewerkt aan een vervangingsplan en wordt er een natuurtoets uitgezet. Ook hier brengt de natuurwetgeving nog risico's met zich mee in de doorlooptijd en uitvoering. Indien de natuurtoets dit toelaat, hopen we de uitvoering te starten in 2026. Uiteraard met oog en zorg voor de natuur.

Overige projecten

De volgende projecten staan op de nominatie om in 2026 te worden opgestart. Gedurende het jaar kan het zijn dat er gewijzigde opgaven worden bepaald. Dit kan bij financiële meevallers in andere projecten, in geval van temporiseren van reeds geplande projecten en/of aanvullend beschikbaar gesteld krediet.

Wegen

Het onderhoud aan wegen is risicogestuurd en gericht op het in zo lang mogelijk in stand houden en het voorkomen van kapitaalvernietiging waarbij de veiligheid van de weggebruiker voorop staat. Het onderhoud en de vervangingen zijn gebaseerd op de technische kwaliteit en het gewenste ambitieniveau. Uit de jaarlijkse inspecties blijkt dat er een onderhoudsachterstand is. Met het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en de integrale vervangingen wordt verdere achteruitgang getemporiseerd.

Grootschalige projecten aan wegen en fietspaden vinden zoveel mogelijk integraal plaats. De integrale projecten waaraan wegbeheer een bijdrage levert zijn hiervoor beschreven. In 2025 is een nieuwe aannemer

gecontracteerd, welke is gestart met vertraagde projecten uit 2024. In 2026 hebben we een extra volle uitvoeringsplanning om de achterstand verder in te lopen. De omvangrijkste vervangings- en groot onderhoudsprojecten aan verhardingen voor 2026 zijn:

- Bennekomse kade Bennenkom
- Schampsteeg Ede
- Loenhorsterweg Lunteren
- Meulunterseweg Lunteren
- Pijnenburgweg Harskamp
- Galvanistraat Ede
- Newtonstraat Ede
- Matendijk Wekerom
- Langschoterweg Bennekom
- Overwoudseweg Lunteren

In 2025 wordt het beheerplan wegen afgerond. Hieruit zal blijken wat er aan financiële middelen nodig is om de beheerwerkzaamheden voor wegen uit te voeren.

Technische installaties

Voor de technische installaties (verkeersregelinstallaties, evenementenkasten, stadsafsluitingen, parkeerautomaten, camerasystemen) wordt in 2025 een breed onderzoek naar de technische staat en veiligheid afgerond. In 2026 kunnen we hiermee de vervangingsplanning actualiseren en nagaan of het vervangingskrediet voor de aankomende jaren volstaat. Daarnaast staan er voor 2026 twee verkeersregelinstallaties op de vervangingsplanning. De K14 Dwarsweg/N224 en de K15 Lagewoud/N224. Mogelijk worden ook de werkzaamheden aan de P103 door de provincie naar voren gehaald in de planning. Hierin gaan wij dan samen op, wat van invloed kan zijn op de eigen (financiële) planning.

Openbare verlichting

Om de SER-doelen 2030 (verlagen energiegebruik) te behalen, wordt de komende jaren extra geïnvesteerd in het vervangen en verduurzamen van armaturen en minder in het vervangen van masten. In 2026 vervangen we 470 oude armaturen voor zuinige LED-armaturen. Daarnaast staan er ruim 100 masten op de vervangingsplanning. In de periode tot met 2030 zetten we dit door en worden jaarlijks tussen de 400 en 600 armaturen vervangen.

Civiele kunstwerken

Eens in de vier jaar worden, conform de richtlijnen, de civiele kunstwerken geïnspecteerd. Hieruit volgen de onderhoudsmaatregelen voor de korte termijn en een theoretische restlevensduur. Voor kunstwerken met een theoretische einde levensduur van 0-10 jaar wordt met behulp van Life Cycle Costing (LCC) en nader onderzoek het noodzakelijk onderhoud en eventueel renovatie of vervanging bepaald.

In 2024 hebben we onderzoeken uitgevoerd voor het verbeteren van onze areaaldata. Op basis van de meest recente inspectie gegevens, in combinatie met het aanlegjaar van de kunstwerken, brengen we in 2026 ook de vervangingsopgave met de daarvoor benodigde financiële middelen voor de lange termijn in beeld.

Groen

Het vervangen van groen betreft vooral cultureel groen. In 2023 is hiervoor een inspectie uitgevoerd. Hierbij is gelet op de technische staat van elk afzonderlijk groenvak. Uit de inspectie bleek dat 40% van de groenvakken niet aan de gewenste kwaliteit voldeed. De resultaten uit deze inspectie zijn gebruikt voor het maken van een vervangingsplan voor de komende jaren. Met dit vervangingsplan grijpen we in op die plekken waar de urgentie het grootst is.

In voorgaande jaren zijn vooral de groenvakken in Veldhuizen aangepakt, wat uiterlijk begin 2026 tot een

afroning komt. In 2026 gaan we door met groenvakken in project 'Verbindelaarsweg eo' op het Kazerneterrein en nabij het winkelcentrum Stadspoort in Ede. Voor elk groenvak dat vervangen wordt maken we bewust een afweging over het type inrichting. Daarbij houden we rekening met beleidsafspraken zoals beeldkwaliteit en beleidsambities over biodiversiteit en klimaatrobustheid.

Bomen

Het areaal bomen wordt één keer in de drie jaar volgens het Visual Tree Assessment (VTA) gecontroleerd en indien nodig gesnoeid. Bomen die meer risico vormen worden vaker gecontroleerd of komen in aanmerking voor vervanging.

Het vervangen van bomen vindt zoveel als mogelijk integraal plaats, wat bijdraagt aan het kwalitatief hoogwaardig inpassen van boombeplanting in projecten. De grote integrale projecten waaraan Bomen deelneemt zijn in het deel over gebiedsgerichte projecten terug te vinden. Als mono vervangingsopgave van bomen staat project Kastelenlaan Ede voor 2026 op de planning. Naast het projectmatig vervangen van bomen, gebeurt dit ook gemeentebreed op individueel niveau. We vervangen jaarlijks bomen die zijn uitgevallen en waar herplant binnen de huidige richtlijnen haalbaar is.

Bos en natuur

Onze natuurgebieden hebben vrijwel allemaal de Natura 2000-status. In samenwerking met de provincie Gelderland werken we in 2026 verder aan het herstel van de biodiversiteit, het klimaatrobust maken van onze bossen en voldoende rust creëren voor de verstoringsgevoelige soorten. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat onze natuurgebieden goed ontsloten blijven voor de recreanten en herstellen we waar mogelijk de cultuurhistorische elementen zoals de oude lanen.

Onze inzet voor het in stand houden en/of het verbeteren is opgenomen in het nieuwe beheerplan 'Natuurgebieden Gemeente Ede 2022-2032'. Werkzaamheden die voor 2026 gepland staan, zijn onder andere:

- Treffen van maatregelen die op aangewezen plekken het recreatief gebruik stimuleert en daarmee op kwetsbare plekken juist ontmoedigt omwille van natuurbehoud.
- Verbeteren van de informatievoorziening.
- Revitalisering van bos(gebieden) in het kader van natuurherstel en klimaatadaptatie.
- Beheermaatregelen ten behoeve van natuurontwikkeling in de verschillende natuurgebieden.
- Edese Bos: verdere uitwerking voor het herstel van het Historisch boscomplex.

Spelen

Speeltoestellen inspecteren we meerdere keren per jaar op veiligheid volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS). Als speeltoestellen niet meer veilig zijn en repareren niet meer mogelijk of financieel rendabel is worden deze verwijderd en waar mogelijk vervangen. Het speelbeleidsplan 'Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen' van de gemeente Ede (BOSS) is daarbij leidend. Ook in 2026 gaan we op een aantal plekken sporttoestellen, speeltoestellen en valondergronden vervangen. Hierbij vindt participatie plaats, waarvan de intensiteit verschilt per speelplaats en type werk. De meest omvangrijke projecten zijn op de locaties:

- De Oude Hofstede Ede
- Proosdijpark Ede
- Noorburgerbos Ede
- Torenveld Ede

Begraafplaatsen

In 2023 is de Nota Begraven vastgesteld. Hierin staat het advies om beeldkwaliteitsplannen per begraafplaats op te stellen. Inmiddels worden deze beeldkwaliteitsplannen opgesteld, om daarmee de beeldkwaliteit te borgen voor de toekomst. Het beeldkwaliteitsplan biedt handvatten voor beheer en onderhoud, toekomstig herinrichtingen en ontwikkelingsprojecten. Ook gaat het inzicht geven in de omvang van toekomstige investeringen.

Riolering

Voor het reguliere beheer en onderhoud van de riolering passen we risicogestuurd beheer toe. We zetten in op datagedreven beheer, zowel voor vrijvervalriolering als mechanische riolering. We blijven doorontwikkelen om data betrouwbaarder te maken en beter te ontsluiten. Dit stelt ons in staat om een goede en toegankelijke meerjarenplanning te maken voor onderhoud en vervanging.

Naast de integrale projecten waar riolering in deelneemt, gaan we in 2026 door met het relinen van riolen. We kiezen voor relinen op locaties waar integrale afstemming niet doelmatig is vanwege de beperkte omvang, kapitaalvernietiging van andere assets of verhoogde urgentie.

Voor de mechanische riolering werken we aan de volgende projecten:

- Groot onderhoud aan diverse grote gemalen
- Planmatig vervangen van pompen en besturingen om storingskosten te verlagen.
- Aanpakken overbelasting drukriolering buitengebied, met focus op het Binnenveld (ten westen van Bennekom).

Oppervlaktewater en waterkunstwerken

Door het onderhoud aan oppervlaktewater en waterkunstwerken houden we watergangen, beschoeiingen, trailerhellingen maar ook pompen, watertappunten en fontein in stand. In 2026 besteden we ten aanzien van de waterkunstwerken opnieuw extra aandacht aan de veiligheid in relatie tot legionella. Verder geven we invulling aan de planning groot onderhoud aan duikers en beschoeiingen. Deze opgave is voortgekomen uit de brede inspectie die in 2024 is uitgevoerd. In 2025 is hierop een inhaalslag gemaakt die in 2026, door middel van een regulier programma, vervolg krijgt.

Daarnaast stemmen we het beheer en onderhoud van het stedelijk oppervlaktewater inhoudelijk met het Waterschap af. Samen met het Waterschap voeren we in 2026 beheersmaatregelen uit voor de rietproblematiek langs diverse oevers en singels in de wijk Rietkampen te Ede. Dit naar aanleiding van een pilot in 2025.

Wagenpark

Onze organisatie beschikt momenteel over een wagenpark van 45 voertuigen, waarvan 3 leaseauto's. In het kader van het solarcarport-project en de bijbehorende laadinfrastructuur streven we ernaar om tijdens de uitvoering van dit project (Q4 2025 – Q2 2026) zoveel mogelijk voertuigen te vervangen door elektrische varianten. De daadwerkelijke vervanging hangt af van de beschikbaarheid en levertijd van elektrische voertuigen op het moment van uitvoering. Bij het vervangen van een voertuig houden we rekening met meerdere factoren, zoals de afschrijvingstermijn, de technische staat en het beoogde gebruik van het voertuig. Niet voor alle toepassingen is momenteel een geschikt elektrisch alternatief beschikbaar.

Gebouwen

Het onderhoud aan onze gebouwen is in 2023 voor meerdere jaren aanbesteed. Voor uitvoering van het onderhoud is het MJOP leidend, maar er wordt kritisch gekeken of het geplande onderhoud ook daadwerkelijk noodzakelijk is. Bij vervanging wordt gekeken naar duurzame oplossingen.

De komende jaren worden werkzaamheden voorzien aan de buurthuizen, ambtelijke huisvesting, gymzalen en ons cultureel erfgoed. Ook combineren we verduurzaming en renovatiewerkzaamheden met elkaar, bijvoorbeeld bij sportzaal Maandereng.

Wat gaat het kosten?

Voor het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen zijn de volgende middelen beschikbaar.

Tabel 6.3.1

Bedragen x € 1.000

Onderhoud in exploitatie	2026	2027	2028	2029
Wegen	8.212	8.053	7.936	7.245
Dotatie c.q. onttrekking reserve groot onderhoud	-984	-965	-949	-264
Groen en bomen	5.778	5.768	5.768	5.922
Technische installaties	180	180	180	180
Bos en natuur	638	638	638	482
Speelvoorzieningen	273	273	273	273
Oppervlakte water	376	378	341	374
Openbare verlichting	498	498	498	498
Civiele kunstwerken	303	303	303	303
Riolering	3.470	3.445	3.393	3.255
Dotatie voorziening Riolering (t.b.v. vervanging)	3.000	5.200	5.400	7.000
Gemeentelijk wagenpark	48	48	48	48
Begraafplaatsen	467	467	467	467
Gemeentelijk vastgoed	2.014	2.014	2.014	2.014
Jaarlijkse dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	2.458	2.458	2.458	2.458
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaalgoederen	26.731	28.758	28.768	30.255

De onderstaande reserves en voorzieningen zijn beschikbaar.

Tabel 6.3.2

Bedragen x € 1.000

Stand per 31-12		2025	2026	2027	2028	2029
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille	5.426	3.665	4.482	4.549	3.728
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	22.088	11.507	9.506	7.671	6.871
V163	Voorziening begraven	180	164	147	131	115
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte	3.276	2.292	1.327	378	114
	Totaal	30.970	17.628	15.462	12.729	10.828

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Bij de perspectiefnota 2026-2029 is deze voorziening geactualiseerd. In het najaar van 2025 zal het traject worden gestart om de conditiescore's (MJOP) te actualiseren, conform het vastgoedbeleid. Dan zal ook duidelijk worden of de middelen voldoende zijn om het geplande onderhoud de komende jaren weer uit te voeren.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden de jaarlijkse voor- en nadelen op de exploitatie van het product riolering via deze voorziening verrekend. Hierdoor worden grote schommelingen in het tarief rioolheffing voorkomen en wordt gewaarborgd dat elke geïnde euro rioolheffing aan riooltaken wordt besteed.

Voorziening begraven

Deze voorziening wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). Dit voorkomt dat er fluctuaties in de tarieven ontstaan. In de Nota Begraven is het doel opgenomen om het product 100% kostendekkend te maken. Dit doen we door in een termijn van zeven jaar de leges geleidelijk te verhogen. Om deze termijn te overbruggen worden de aanwezige middelen in de voorziening benut.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte

Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van groot onderhoud van de producten Wegen, Openbare verlichting, Openbaar groen, Openbare speelgelegenheden en Waterbeheer. Voor dit onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Slechts uitgesteld groot onderhoud wordt aan deze reserve toegevoegd. Als in enig jaar meer of minder groot onderhoud wordt uitgevoerd, wordt het verschil met het structureel beschikbare budget verrekend met deze reserve. Conform raadsbesluit 37562 d.d. 12 november 2015 wordt de toekomstige vrijval kapitaallasten van het krediet inzake "Vervanging openbare ruimte" toegevoegd aan deze reserve.

6.4 Financiering

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op de financiering van de begroting met het bijbehorende risicobeheer van met name rente- en kredietrisico's. Treasury zorgt voor het beheer van de liquide middelen en het tijdig afsluiten van de benodigde externe financiering om zo altijd aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Kaderstelling

Hoe we omgaan met het financieren van grote investeringen wordt vooral bepaald door de wettelijke kaders. De volgende wetten of beleidsdocumenten stellen de kaders vast:

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Wet Financiering Decentrale Overheden \(FIDO\)](#)
- [Wet Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden \(RUDDO\)](#)
- [Nota treasury Ede 2017](#) *)
- [Verordening leningen en garanties Ede 2021](#)

*) In Q4 van 2025 wordt/is een nieuwe nota treasury voorgelegd aan de gemeenteraad. De beoogde datum waarop deze in werking treedt is 1 november 2025.

Beleid

In juli 2024 zijn vanwege een grotere financieringsbehoefte langjarige leningen aangetrokken tot een bedrag van € 50 miljoen. Deze financieringsbehoefte werd voor een belangrijk deel veroorzaakt door investeringen in de projecten Spoorzone, Parklaan en CSG Het Streek. Een deel van de aangetrokken leningen werd voorzien voor verwachte grote uitgaven in 2025.

Rekening houdend met begrote investeringen en reguliere aflossingen van langlopende leningen bestaat de verwachting dat de financieringsbehoefte toeneemt. Dat leidt tot het afsluiten van nieuwe langjarige leningen in de komende jaren.

Ontwikkelingen

Renteraming

De concept-Macro Economische Verkenning (cMEV) voor 2026 is vanwege de verkiezingen eerder gepubliceerd dan gebruikelijk. In de cMEV geeft het CPB, net als in de voorgaande twee edities, aan dat toenemende overheidstekorten de komende jaren om aandacht vragen. Het CPB voorziet nog steeds een grote onzekerheid, onder meer vanwege de geopolitieke situatie. Daarbij wordt een gematigde groei van de Nederlandse economie verwacht, met een oplopend overheidstekort. Trendmatige ontwikkelingen en beleid leiden op termijn ook tot een structurele toename van het overheidstekort. Daarom zijn volgens het CPB scherpe beleidskeuzes nodig voor het langetermijnverdienvermogen van de Nederlandse economie.

De verwachte inflatie daalt gedurende 2025 en 2026 en de loongroei neemt af (maar blijft hoger dan de inflatie). Daarnaast wordt een minder krappe arbeidsmarkt voorzien dan in voorgaande jaren.

Met ingang van 11 juni 2025 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de beleidsrente verlaagd naar 2,00%. Dit was de achtste verlaging sinds juni 2024. Toen stond de beleidsrente nog op 4,00%. Met de renteverlaging wil de ECB de consumptie en de investeringen een impuls geven en de inflatie beïnvloeden en stabiel houden. Eind juli 2025 heeft de ECB bekend gemaakt dat de inflatie in de eurozone terug op koers is en dat de beleidsrente daarom vooralsnog niet verder zal worden verlaagd. De ECB herhaalt in haar persbericht dat toekomstige beslissingen volledig zullen afhangen van economische en financiële data en dat zij zich niet bij voorbaat vastlegt op een bepaald rentetraject. Verdere rentedalingen lijken dus mogelijk, maar zijn uiterst onzeker.

Als gevolg van bovengenoemde verlagingen van de beleidsrente is de korte rente in het afgelopen jaar gedaald en inmiddels weer lager dan de lange rente. Gebaseerd op de korte rente per medio 2025 wordt voor nieuwe korte leningen in het komende jaar een percentage van 2,2% gehanteerd. Op grond van diverse langjarige rentepercentages per medio 2025, onder andere van de BNG, wordt voor de lange rente een inschatting van 3,5% gehanteerd.

Samengevat is bij de renteramingen voor nieuwe leningen in deze begroting uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Korte financiering (tot 1 jaar): 2,20%
- Lange financiering (1 jaar of langer): 3,50%

De werkelijke ontwikkeling van de rente is inherent onzeker en onvoorspelbaar. Het aantrekken van nieuwe financieringen zal tegen de op dat moment hogere of lagere actuele rentepercentages plaatsvinden. Daarbij wordt steeds beoordeeld wat de, op dat moment en binnen de geldende (wettelijke) kaders, meest voordelige financiering is.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte van de gemeente is een resultante van alle inkomsten en uitgaven van de gemeente als geheel. De omvang van de uitgaven aan investeringen is de komende jaren het meest bepalend voor de omvang en fasering van de financieringsbehoefte. De uitgaven worden met name bepaald door: de meerjarige uitgaven aan kredieten en investeringen, de uitgaven aan grondexploitatieprojecten en de herfinanciering van de aflossingen van bestaande leningen.

De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de realisatiegraad van de uitgaven in het lopende begrotingsjaar een stuk lager kan zijn dan de ramingen. Belangrijke verklaringen daarvoor zijn:

- De omvang en fasering van meerjarige kredieten en investeringen is onzeker, door onder andere allerlei niet beïnvloedbare externe factoren, zoals: verkrijgen van vergunningen door de stikstofcrisis; hoge prijzen van arbeid en bouwmaterialen; beschikbaarheid van bouwcapaciteit en bouwmaterialen; netwerkcongestie in het energienet.
- Vergelijkbare onzekerheden gelden voor de kasstromen van de grondexploitatieprojecten. Ook is sprake van een overgangsfase in het grondbedrijf, waarbij de lopende projectenportefeuille afneemt en nieuwe planvorming de komende jaren eerst voorbereid gaat worden via gebiedsprogramma's.
- Het planoptimisme van de ramingen van investeringen.
- Toekomstige ombuigingen kunnen leiden tot minder uitgaven en daarmee tot een afname van het financieringstekort en mogelijk afname van de externe financieringsbehoefte.

Op basis van de geprognosticeerde balans is in onderstaande tabel het financieringstekort per jaar aangegeven.

Tabel 6.4.1

Bedragen x € 1.000

Financieringstekort/-overschot per 1 januari	2026	2027	2028	2029	2030
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	528.526	602.017	611.724	588.994	582.209
Te financieren vlottende activa	99.459	86.605	87.296	91.089	86.685
Totaal te financieren	627.985	688.622	699.020	680.083	668.894
-/- Reserves en voorzieningen	207.004	194.552	197.509	193.377	189.691
-/- Aangetrokken geldleningen	148.737	140.530	132.363	114.995	97.730
-/- Door derden belegde gelden + waarborgsommen	1.517	1.517	1.517	1.517	1.517
-/- Overige vlottende passiva	127.896	127.896	127.896	127.896	127.896
Financieringstekort	142.831	224.127	239.736	242.297	252.060

De ramingen in deze begroting leiden tot een financieringstekort van (afgerond) € 143 miljoen in 2026. Tot 2030 neemt het financieringstekort verder toe. Het zich gedurende het jaar opbouwende financieringstekort en daaruit voortkomende behoefte aan externe financiering wordt ingevuld met zowel kortlopende als langlopende leningen.

In de geprognosticeerde balans is de geraamde financieringsbehoefte opgenomen onder 'Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.' (kortlopende leningen, zie ook 'Kasgeldlimiet' hierna) en 'Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jr.'.

Het oplopende financieringstekort leidt tot toename van de schuldpositie van de gemeente en als gevolg daarvan het oplopen van de 'Netto-schuldquote' (zie paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'). De toename van de rentelasten vanwege het oplopende financieringstekort werkt ook door in het afnemen van de 'Solvabiliteitsratio' (zie paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing').

De werkelijke ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven wordt dagelijks gevolgd en verwerkt in een geactualiseerde liquiditeitsprognose. Ook de ramingen van de uitgaven aan onder meer kredieten, investeringen en grondexploitaties worden regelmatig geactualiseerd. Ter voorkoming van planoptimisme wordt intern aandacht geschonken aan het zo nauwkeurig mogelijk inschatten van de kasstromen van investeringen. Als uit de geactualiseerde liquiditeitsprognose blijkt dat sprake is van een aanvullende langjarige financieringsbehoefte, dan worden voorstellen gedaan om externe financiering aan te trekken. De treasurycommissie heeft daarbij een adviserende rol.

Renteomslag

Het financieren van investeringen vergt beschikbaarheid van financieringsmiddelen. Dit brengt rentekosten met zich mee. Deze financieringsmiddelen bestaan uit interne middelen (reserves en voorzieningen) en externe middelen (externe leningen, zowel kort als lang). Bij externe financieringsmiddelen is sprake van veranderende rentepercentages omdat enerzijds de rentestand fluctueert en anderzijds de periode van beschikbaarheid van het financieringsmiddel van invloed is.

We passen totaalfinanciering toe, waardoor rentekosten niet direct gelinkt worden aan individuele investeringen. Totaalfinanciering houdt in, dat tegenover het totaal van alle investeringen, het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen staat.

Om de rentekosten toe te kunnen rekenen aan de programma's en projecten wordt gewerkt met het renteomslagpercentage. Het toepassen van een renteomslag is een wettelijk vereiste conform BBV als een gemeente - zoals gemeente Ede - totaalfinanciering toepast.

In de vorige begroting werd gerekend met een renteomslagpercentage van 2,30%. Dit is in de Perspectiefnota 2026-2029 bijgesteld naar 1,80%.

Onderstaande tabel geeft het verloop van het op basis van de begroting geraamde renteomslagpercentage ten opzichte van het genormeerde renteomslagpercentage van 1,80%.

Tabel 6.4.2

Overzicht renteomslagpercentage per 1 januari	2026	2027	2028	2029
Genormeerde renteomslagpercentage	1,80%	1,80%	1,80%	1,80%
Geprognostiseerde renteomslagpercentage	1,75%	1,70%	1,61%	1,49%
Verschil	0,05%	0,10%	0,19%	0,31%

De cijfers in de tabel zijn gebaseerd op aannames over de hoogte van de rente en de invulling van de financieringstekorten met reserves en externe leningen (kort en lang).

Het renteomslagstelsel is verplicht voorgeschreven op grond van de BBV. Als in een jaar de werkelijke gerealiseerde rentelasten (in Euro's) die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de in de begroting geraamde rentelasten (in Euro's) die aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. De correctie is verplicht als de afwijking groter is dan 25%.

In de volgende tabel is de berekening van het renteresultaat op de renteomslag opgenomen.

Tabel 6.4.3

Bedragen x € 1.000.000

Renteschema		2026	2027	2028	2029
a. De externe rentelasten korte en lange financiering	+	8,6	9,3	9,0	8,0
b. De externe rentebaten	-	1,5	1,4	1,3	1,2
Saldo rentelasten en rentebaten	=	7,1	7,9	7,7	6,8
c1. De rente aan de facilitaire grondexploitaties	-	0,0	0,0	0,0	0,0
c2. De rente van de projectfinanciering	-	0,0	0,0	0,0	0,0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen	+	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo toe te rekenen rente	=	0,0	0,0	0,0	0,0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	=	7,1	7,9	7,7	6,8
d1. Rente over het eigen vermogen	+	1,0	1,1	1,1	1,1
d2. Rente over de voorzieningen	+	1,1	1,0	1,0	0,9
Saldo (inflatie)rente reserves en voorzieningen	=	2,1	2,1	2,1	2,0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	=	9,2	10,0	9,8	8,8
De aan taakvelden toegerekende rente (1,8%)	-	9,4	10,5	10,9	10,6
Renteresultaat op taakveld Treasury	=	0,2	0,5	1,1	1,8

Voor deze tabel geldt dezelfde opmerking als bij de tabel voor de renteomslag, deze is gebaseerd op aannames over de rente en invulling van het financieringstekort met reserves en externe leningen. Binnen de werking van onze begroting hebben we een buffer om schommelingen tussen de werkelijke rente en de intern doorbelaste rente op te vangen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijk verankerd hulpmiddel bij het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (langer dan één jaar), door de renteherzieningen en herfinancieringen van de externe langlopende leningen te spreiden over de jaren. De renterisiconorm beoogt de gevoeligheid van de rentelasten voor het mogelijk oplopen van de rente op lange financiering te beperken.

De renterisiconorm wordt uitgedrukt in een bedrag ter hoogte van maximaal 20% van het begrotingstotaal dat jaarlijks voor renteherziening of herfinanciering in aanmerking mag komen. Het verschil tussen deze 20% van de vaste schuld en het werkelijke bedrag is de 'ruimte' die beschikbaar is onder de renterisiconorm.

Tabel 6.4.4 Bedragen x € 1.000.000

Overzicht renterisico's vaste schuld	2026	2027	2028	2029
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	8	8	17	17
3. Renterisico (1+2)	8	8	17	17
4. Renterisico (20% begrotingstotaal)	100	95	96	99
5. Ruimte onder de renterisiconorm	92	87	79	82

De renterisiconorm voor 2026 bedraagt € 100 miljoen. De jaren daarna ligt de renterisiconorm door de lagere begrotingstotalen voor die jaren iets lager.

Gezien de ruimte onder de renterisiconorm zijn er voldoende mogelijkheden voor spreiding van de aflossing van nieuwe langlopende leningen over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet wordt gebruikt om tijdelijke schommelingen in de financieringsbehoefte gedurende het jaar op te vangen en de opbouw van de langjarige (structurele) financieringsbehoefte tijdelijk voor te financieren. De kasgeldlimiet wordt uitgedrukt in een bedrag ter hoogte van 8,5% van het begrotingstotaal dat gedurende het lopende jaar kort geleend kan worden. In 2026 bedraagt de kasgeldlimiet (afgerond) € 43 miljoen. De kasgeldlimiet mag maximaal twee kwartalen achtereenvolgens overschreden worden. Daarna moeten maatregelen getroffen worden om het kwartaal daarna weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.

In de geprognosticeerde balans is voor de berekening van de rentelasten uitgegaan van een vaste kern van € 35 miljoen aan korte financiering gedurende het jaar.

Leningen Uitgeleend Geld en Opgenomen Geld

In de volgende tabel zijn de langlopende uitgezette leningen aan derden weergegeven.

Tabel 6.4.5 Bedragen x € 1.000.000

Leningen UG	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Prognose 2026
Woningcorporaties met garantie WSW	4	4	3	3
Woningcorporaties zonder garantie WSW	29	27	28	26
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	8	7	7	6
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	1	1	1	1
Totaal verstrekte geldleningen	42	39	39	36
Waarvan:				
- reguliere aflossingen	3	3	2	2
- vervroegde aflossingen	0	1	0	0
- bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0	0

De volgende tabel geeft de opgenomen (langlopende) leningen weer, waarbij geen rekening is gehouden met eventuele nieuw af te sluiten leningen om te voorzien in de financieringsbehoefte zodra deze de kasgeldlimiet (maximum aan kortlopende schuld) overstijgt.

Tabel 6.4.6

Bedragen x € 1.000.000

Leningen OG	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Prognose 2026
Stand per 1 januari	146	146	158	148
Nieuwe leningen	50	50	0	0
Reguliere aflossingen	-38	-39	-8	-8
Vervroegde (extra) aflossingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	158	157	150	140
Bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0	0

Borgstellingen en garanties

Onderstaande tabel geeft de instellingen en de bijbehorende bedragen weer waarvoor de gemeente borg of garant staat.

Tabel 6.4.7

Bedragen x € 1.000

Borgstellingen en overige garanties	Oorspronkelijk bedrag	Borg	Stand per 1-1- 2025	Nieuw in 2025
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	2.022.601	Variërend %	608.153	
Coöperatie Meikade Zon UA (t.b.v. deelname minima)	360	100%	288	
Calvijnsschool	411	100%	349	
Stichting CSG Het Streek	3.000	100%	3.000	
Stichting Expect More	2.600	100%	2.600	
DVO	1.000	100%	1.000	

Tot medio 2025 zijn geen nieuwe garanties verstrekt. Tot nu toe hebben de verstrekte borgstellingen en garanties nooit tot daadwerkelijk aanspraken op de gemeente geleid. Ook voor de komende jaren hebben wij op dit moment geen signalen dat deze situatie zich voor zal gaan doen.

Het WSW staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties. De borgstelling ('achtervang') daarvoor wordt gevormd door gemeenten en het Rijk. Afgelopen jaren is de zekerheidsstructuur van het WSW nog verder versterkt. De kans dat aanspraak gemaakt wordt op de gemeentelijke borgstelling ('achtervang') was al zeer laag en is daarmee nog verder afgenomen.

6.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering toegelicht.

De middelen voor de bedrijfsvoering vallen onder de productgroep Algemene middelen van Programma 8. De resultaten van de bedrijfsvoering worden afgewikkeld via de bedrijfsvoeringsreserves. In deze paragraaf gaan we dieper op de ontwikkelingen en het beleid in.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de [Financiële Beheersverordening](#) opgesteld.

Ontwikkelingen

Interne en externe ontwikkelingen

Arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt heeft ook in 2026 effect op de organisatie. In zijn algemeenheid geldt dat er meer vraag naar nieuwe collega's is dan de arbeidsmarkt kan voorzien. Dit geldt niet alleen voor gemeentes maar ook voor andere sectoren. Daarnaast is de gemeente Ede als werkgever niet de enige speler in de regio. Wij hebben de afgelopen jaren onze inzet verhoogd om hier goed op in te spelen en voldoende gekwalificeerde medewerkers aan ons te binden. De CAO gemeente geldt vanaf 1 april 2025 met een looptijd tot en met 31 maart 2027 en biedt een goede concurrentiepositie.

Ombuigingen

In 2025 is bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2026-2029 besloten over de ombuigingen. Een deel van de ombuigingen betreft bedrijfsvoering met een taakstellende opdracht "Organisatie en Efficiency" van € 2 miljoen in 2026 oplopend naar uiteindelijk € 3,5 miljoen in 2029. Het realiseren van structurele besparingen kent een implementatietijd, wat leidt tot een geleidelijke opbouw in de komende jaarschijven. In 2026 gaat dit om totaal € 2 miljoen te realiseren op de onderwerpen: Personeel en organisatie, Procesverbetering met ICT en Huisvesting en Services.

De ambtelijke organisatie is met middelen Realisatiekracht versterkt en toekomstbestendig gemaakt, met als doel een blijvende efficiënte en effectieve organisatie. De ombuigingen doen daaraan geen afbreuk en zien we als onderdeel van de volgende stap in de continue ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie.

Bij de invulling van de ombuigingstaakstelling op bedrijfsvoering hanteren wij:

- Goed werkgeverschap als belangrijke basis.
- Verder professionaliseren en ontwikkelen van ambtelijk vakmanschap.
- ICT is de sleutel tot efficiencyverbetering en verlagen werkdruk (niet besparen op maar mét ICT).
- Huisvesting richt zich op meer concentreren en 'indikken'.

Beleid bedrijfsvoering en doelen 2026

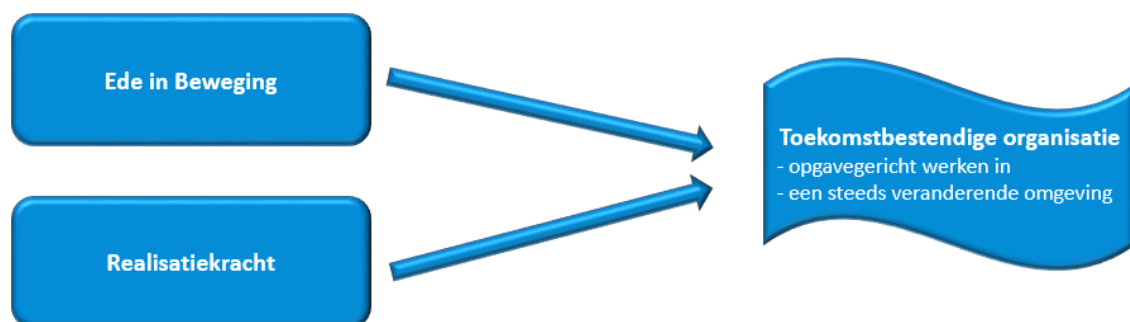
Organisatie en personeel

- **Organisatie**

Organisatieontwikkeling - Van Ede in Beweging naar continue ontwikkeling

De gemeente Ede beschikt over een ambtelijke organisatie waar we trots op zijn. Betrokken en loyale medewerkers zetten zich dagelijks in voor hoogwaardige dienstverlening aan burgers, ondernemers en instellingen, en werken aan het realiseren van de ambitieuze doelstellingen van de samenleving en het gemeentebestuur. Om ervoor te zorgen dat medewerkers efficiënt en effectief kunnen blijven werken in een continu veranderende omgeving, is voortdurende organisatieontwikkeling essentieel.

Vanaf 2021 werkt Ede als volgt aan de ontwikkeling van haar organisatie.

Volgende fase van organisatieontwikkeling

In 2024 en 2025 hebben de verschillende organisatieonderdelen volgens de uitgangspunten Ede in Beweging en Realisatiekracht ontwikkelplannen gemaakt. Deze ontwikkelplannen hebben betrekking op verandering in sturing en inrichting en beschrijven de benodigde ontwikkeling van medewerkers. Met de middelen vanuit Realisatiekracht is de basis van de organisatie op orde gebracht.

In 2026 verschuift het zwaartepunt naar medewerkersontwikkeling. Hier komt de opdracht voor de organisatie vanuit het ombuigingstraject bij. Om invulling te geven aan een deel van de taakstellende bezuinigingsopdracht "Organisatie en Efficiency" verandert de systematiek van begroten voor personeelsbudgetten ('max-1 methodiek') en dat vraagt van organisatie om een intensivering van sturen op talent en doorstroom. Ede komt in een volgende fase van organisatieontwikkeling.

In 2026 ligt de focus op:

- Medewerkersontwikkeling (Ambtelijk vakmanschap).
- Verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoeringsorganisatie.
- Evalueren en bijstellen op basis van monitoring.

Medewerkersontwikkeling

In 2026 implementeren wij de structuurwijzigingen die volgen uit de gemaakte ontwikkelplannen. Belangrijkste factor in een gemeentelijke organisatie is de mens, de medewerker. Voor veel medewerkers betekent de nieuwe inrichting een nieuwe manier van werken. Dat vraagt verandering van werkrouines, houding en gedrag. Dat gaat niet vanzelf, dus daarbij is ondersteuning nodig en dit is een proces dat meerdere jaren nodig heeft om duurzame verandering te bewerkstelligen.

De focus van organisatieontwikkeling ligt vanaf 2026 dan ook op de medewerkers. Onder de noemer "Ambtelijk vakmanschap" wordt gewerkt aan het versterken van de talenten, competenties, vaardigheden en werkhouding van medewerkers, in lijn met de uitgangspunten voor een toekomstbestendige organisatie. Het ontwikkelcentrum Groei helpt deze ontwikkelvraag scherp te krijgen en in te vullen. Wij zetten hierbij in op ontwikkelen in het dagelijks werk. In het leiderschapsprogramma ondersteunen we leidinggevend in het ontwikkelen van hun veranderkundige vaardigheden.

Ontwikkeling van de bedrijfsvoeringsorganisatie

Ede heeft een solide en degelijke bedrijfsvoeringsorganisatie. Deze koesteren wij, het is een belangrijke randvoorwaarde voor onze dienstverlening, ondersteuning aan het bestuur en financiële positie. We leven in een tijdperk van veranderingen. Dat vraagt om voortdurend alert zijn of we nog de juiste dingen op de juiste manier doen; een adaptieve organisatie die in staat is zich gemakkelijk/ vloeiend aan te passen als de context verandert.

Adaptief werken vraagt van een bedrijfsvoeringsorganisatie naast solide en degelijke bedrijfsvoering meer dan ooit om in staat te zijn snel opeenvolgende maatschappelijke, politieke, technologische en andere ontwikkelingen te vertalen naar de context van Ede, de impact te kunnen inschatten, leidinggevend hierover proactief adviseren en samen met hen deze ontwikkelingen te vertalen naar gevolgen voor het organisatieonderdeel. Dit vraagt om verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoeringsorganisatie.

Evalueren en monitoren van de ontwikkelingen

De organisatieontwikkelingen die zijn ingezet hebben als doel de organisatie te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Deze ontwikkelingen bestrijken meerdere jaren. In 2025 is gestart met het ontwikkelen van instrumenten voor monitoring om het effect op het behalen van deze doelen te meten zodat tijdig kan worden bijgestuurd wanneer dit nodig is. Mogelijk leidt dit tot een vervolg in 2026. Ook bezien wij in 2026 wanneer het nuttig is opdracht te verstrekken voor een nieuwe benchmark.

- **Personeel**

Personeel vormt de cruciale factor van de organisatie. De volgende aspecten zijn daarbij altijd van belang en richten wij ons beleidsmatig op.

Formatie en salarislasten

Voor de Programmabegroting 2026-2029 is een formatie voorzien van 1050 fte. Hier hoort een loonsom bij van € 102.095.317. In dit bedrag is de maatregel 'max-1 methodiek' verwerkt. Dit houdt in dat er niet meer begroot wordt op de maximale trede van een loonschaal, maar 1 trede lager: trede 10.

De bezetting Personeel in loondienst (PIL) op 1-7-25 was: 1.047 (1.178 medewerkers).

Werving en Selectie/Boeien en Binden medewerkers

Betrokken medewerkers willen we graag behouden. Niet alleen vanwege het behoud van kennis, netwerk en professie, maar ook vanwege de krapte op de arbeidsmarkt en om vacatures voor sleutelposities te kunnen vervullen met intern talent.

Onze eigen medewerkers zijn kostbaar. We vragen echter veel van onze medewerkers en dit moet zoveel mogelijk in evenwicht zijn met wat wij onze medewerkers bieden. Het is dus belangrijk dat we de doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden gaan verbeteren.

Daarnaast gaan wij in 2026 door met het uitvoering geven aan de arbeidsmarktstrategie gericht op specifieke doelgroepen.

Inhuur

De gehanteerde cijfers en percentages voor inhuur betreft de externe inhuur door de gemeente exclusief de externe inhuur voor werkzaamheden voor verbonden partijen. Voor het percentage bij de indicatoren op Programma 8 wordt uitgegaan van de cijfers uit de Vensters voor Bedrijfsvoering (= de cijfers van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners). De streefwaarde voor 2026 is 16,3%.

Tabel 6.5.1 - Ontwikkeling inhuur in cijfers

Bedragen x €1.000

	Totaal	Exclusief inhuur derden
Totaal 2025*	13.271	11.953
Totaal 2024	18.140	16.650
Totaal 2025	20.043	NB

* Betreft de prognose van mei 2025. De praktijk leert dat dit bedrag in de loop van het jaar stijgt.

Ziekteverzuim

De afgelopen jaren is een intensief traject gevolgd met directie, management en medewerkers met betrekking tot inzetbaarheid en ziekteverzuim. Sindsdien zien we het ziekteverzuim dalen en ondanks de kleine stijging zitten we ruim onder het percentage van andere 100.000+ gemeenten. We blijven in 2026 onverminderd inzetten op de ingezette verzuimaanpak.

Tabel 6.5.2 - Ziekteverzuim

Jaar	0-7 dagen	8-42 dagen	43 - 365 dagen	> 365 dagen	Totaal
2025*	0,6	0,5	2,7	1,3	5,2
2024	0,6	0,5	2,2	1,4	4,8
2023	0,6	0,5	2,7	1,6	5,5
2022	0,9	0,8	3,3	1,7	6,7
2021	0,4	0,5	3,2	2,0	6,1
2020	0,6	0,7	2,3	0,8	4,4
2024 100k+ gemeenten	0,7	0,8	3,0	1,7	6,2

* Stand juli 2024 - juni 2025.

Informatievoorziening

Inwoners rekenen erop dat wij gegevens veilig beheren. Als dit niet op orde is dan raakt dit direct het vertrouwen in de gemeentelijk overheid. De inzet op onderwerpen als informatieveiligheid, continuïteit van dienstverlening, gebruiksgemak en risicobeheersing vormt daarom een continu en substantieel onderdeel van onze afweging.

Digitale soevereiniteit en veranderende verhoudingen in de wereld vragen niet alleen dat wij goed nadenken over welke IT wij inzetten, maar ook in hoeverre we daarbij bijvoorbeeld een grote afhankelijkheid van Amerikaanse technologie als risico zien. Het bewustzijn hiervan is in de hele overheid in Nederland en daarbuiten in 2025 flink toegenomen en samen met andere gemeenten en overheidsorganisaties bekijken we wat noodzakelijke stappen zijn om te zetten.

Dreigingen op het gebied van informatiebeveiliging nemen toe en vragen dat we ons weerbaarder opstellen en daarmee blijven investeren in informatiebeveiliging zodat wij de integriteit van onze informatie kunnen blijven borgen. De nieuwe Europese verordening NIS2 en de nieuwe Cyberbeveiligingswet die in 2026 in werking zal treden eist dit ook van ons en geeft ons ook de mogelijkheid om striktere eisen te stellen aan onze IT-leveranciers. Via de Perspectiefnota 2025-2028 zijn extra middelen beschikbaar gekomen om de gemeentelijke ICT weerbaarder te maken. Daarmee is inmiddels geïnvesteerd in een Security Operations Center dat onze systemen continu zal monitoren. Ook is een nieuwe adviseur informatiebeveiliging in dienst getreden en werken we aan vergroting van het bewustzijn en kennis van informatiebeveiliging via een opleidingsprogramma voor alle medewerkers.

In 2026 rollen we de nieuwe Edese Digitale Werkplek verder uit. Hiermee zijn we in 2025 begonnen bij Werkracht BV als 'pilot' en gaan dan verder met gemeente Ede. Als tussenstap staan we nog eens goed stil bij het ontwerp, gelet op veranderende risico's rond het gebruik van Amerikaanse Big Tech. Daarnaast vernieuwen of vervangen we een aantal applicaties, zoals het financieel systeem, het systeem voor meldingen openbare ruimte en maken een start met een nieuw zaakstelsel en het nieuwe inwonersportaal (MijnEde). Waar mogelijk werken we samen in VNG-verband met andere gemeenten.

Wij zetten ICT in 2026 e.v. in als sleutel tot efficiencyverbetering. In het kader van de ombuigingen 2026-2029 richten we werkprocessen opnieuw en efficiënter in, waarbij robotisering of AI kan bijdragen aan het realiseren van de bezuinigingsdoelstelling van de organisatie. Dit klinkt technisch, maar betekent vooral een andere manier van kijken naar processen en een continue ontwikkeling in het werk. Dit vraagt veel van medewerkers en management. Om deze beweging goed te ondersteunen ligt zoals beschreven bij de organisatieontwikkeling de nadruk op het ambtelijk vakmanschap.

Via de Perspectiefnota 2025-2028 zijn ook middelen beschikbaar gekomen om door te ontwikkelen met datagedreven werken en AI. Een Concern Data Officer die werkt aan de gemeentelijke datastrategie is inmiddels begonnen. En de uitgangspunten voor een nieuw dataplatform zijn opgesteld. Op het gebied van AI zijn we een ontwikkeltraject gestart om de organisatie voor te bereiden op de impact van AI voor de organisatie.

Tot slot bereiden we ons voor op de inwerkingtreding in 2026 van de nieuwe Archiefwet. In 2025 zijn de bouwvergunningen van 1903-1948 toegevoegd en één particulier archief toegevoegd aan het e-depot. In 2026 breiden we dit verder uit en kijken we hoe we het publiekspitaal van het e-depot gaan toepassen. Daarnaast maken we werk van het archiveren van email. Hiermee bewaren we niet alleen digitale informatie die bewaard moet worden, maar leveren we ook een bijdrage aan de Wet Open Overheid.

Rechtmatigheid, doelmatigheid en fraudebeheersing

Het verder professionaliseren van het systeem van auditing (toezien op de doelmatigheid, kwaliteit, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid en bedrijfsvoering) is een continu proces om in de pas te blijven met de toenemende eisen en behoeftes op dit terrein. Het gaat daarbij om de samenhang op het terrein van administratieve organisatie en interne controle, de bevindingen van de accountant vanuit zijn controle, het (laten) uitvoeren van audits, artikel 213a onderzoeken en risicomanagement met bijbehorend (jaarlijks op te stellen) auditplan. Maar ook de afstemming met onderzoek dat plaatsvindt door de rekenkamercommissie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Wij leggen als college verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Dit houdt in dat wij vaststellen dat:

- Is voldaan aan de voorwaarden opgenomen in wet- en regelgeving.
- Is gehandeld binnen de vastgestelde begrotingskaders.
- Is gewaarborgd dat er geen misbruik of oneigenlijk gebruik is gemaakt.

Wij leggen in de jaarrekening verantwoording af volgens een voorgeschreven model. Hierin geven wij aan of er fouten of onduidelijkheden zijn en de omvang hiervan. De accountant controleert of onze verantwoording een goed beeld van de werkelijkheid geeft.

Bij het verantwoorden van de rechtmatigheid hanteren wij de grenzen uit de vastgestelde financiële beheersverordening (ex. art 212 Gemeentewet). Deze grenzen sluiten aan bij de toleranties die de externe accountant hanteert voor de controle van de jaarrekening:

1. Rapportagegrens: Dit is de grens waarboven onrechtmatigheden moeten worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Deze afweging wordt gedaan per onrechtmatigheid. De rapportagegrens is vastgesteld op € 250.000. Voor onrechtmatigheden boven de rapportagegrens beschrijven wij ook welke acties wij ondernemen om deze in de toekomst te voorkomen.
2. Verantwoordingsgrens: Dit is de grens voor de conclusie in de rechtmatigheidsverantwoording. Als het totaal aan onrechtmatigheden deze grens overschrijdt, moeten alle geconstateerde onrechtmatigheden worden opgenomen in deze verantwoording, ongeacht hun omvang. Deze grens was tot de jaarrekening 2024 vastgesteld op 1% van de totale lasten (inclusief reservemutaties). Recentelijk is landelijk besloten de wettelijke grondslag ingaande 2025 aan te passen naar 2%. Het percentage voor de externe accountant is eveneens gewijzigd naar 2%. Via de Raadswerkgroep zullen u nog de benodigde wijzigingsvoorstellen worden aangeboden.

Naast de gebruikelijke toetst op onrechtmatigheden op terrein van inkopen/aanbestedingen en prestatieverlevering is met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is ook landelijk de invulling van het begrip begrotingsrechtmatigheid aangepast. Na deze aanpassing zijn overschrijdingen van lasten en investeringskredieten altijd onrechtmatig. Zelfs als deze volgens afspraken met de raad zijn. De overschrijdingen die voldoen aan afspraken met de raad kunnen wel aangemerkt worden als acceptabel onrechtmatig. In onze rechtmatigheidsverantwoording bij de Programmarekening laten wij de bevindingen zien met en zonder deze acceptabele onrechtmatigheden. Zodoende is er inzicht in welke afwijkingen in de verantwoording wel aan ons interne beleid voldoen. Het is echter wettelijk verplicht om de conclusie over rechtmatigheid te baseren op de bevindingen inclusief de acceptabele onrechtmatigheden. Wij maken, in lijn met afspraken met uw raad, geen slotwijziging van de begroting. Hierdoor verwachten wij dat de conclusie in de rechtmatigheidsverantwoording, net als voorgaande jaren "niet rechtmatig" zal zijn.

Doelmatigheidsonderzoeken

Het aantal eigen onderzoeken zal gezien de beschikbare middelen vooralsnog beperkt zijn.

Eind 2025 wordt de Netwerkmeter geactualiseerd. Hierin worden de risico's van een significant aantal

netwerkrelaties in kaart gebracht. Dit geeft een beeld van de relaties die belangrijk zijn voor realisatie van onze beleidsdoelstellingen én risicovol zijn en dus aandacht vragen in 2026.

Preventie van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik Voor fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik worden onderstaande definities gehanteerd:

- Fraude omvat een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen.
- Misbruik omvat het opzettelijk, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Bij misbruik is er geen sprake van samenwerking van derden met interne werknemers.
- Oneigenlijk gebruik omvat het verkrijgen van overheidsbijdrage of het betalen van een te laag bedrag aan heffingen door het aangaan van rechtshandelingen in overeenstemming met de bewoording van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Het onderkennen en beheersen van frauderisico's is een continu proces. Jaarlijks actualiseren wij de frauderisico's als onderdeel van de VIC. Wij zijn bezig met het opstellen van een fraudeprotocol waarin het onderkennen, de beheersing en de opvolging van fraude wordt geformaliseerd.

Eveneens zijn wij bezig met het actualiseren van de Nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik. In deze nota worden onder andere het beleid ter voorkoming, de inrichting van beheersmaatregelen en de risicogebieden van de gemeente Ede in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen.

Dienstverlening

Dienstverlening vanuit de behoefte en beleving van de inwoner

Er gaat veel goed bij de dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. We zien tegelijkertijd dat het op veel vlakken nog beter kan. De komende jaren willen we dat wat wij goed doen, gaan versterken en zaken die minder goed gaan, aanpakken.

In Ede hebben wij de afgelopen jaren dienstverleningsmethodieken toegepast en verder ontwikkeld om de behoefte en beleving van inwoners goed te vertalen naar efficiëntere en effectievere processen: klantreizen en wasstraten. De aanpak die hieraan ten grondslag ligt gaan wij verder inzetten voor het verbeteren van dienstverlening en interne processen.

In 2026 verrijken we een aantal interne indicatoren ten aanzien van het tijdig reageren, zodat we onze bereikbaarheid naar de inwoner toe verbeteren. Daarnaast gaan we aan de slag met een aantal stappen ter voorbereiding op de wens voor een track en trace systeem, zodat inwoners op termijn steeds meer producten en diensten waarvoor zij contact hebben met de gemeente, zelf kunnen gaan volgen. Ook een proces met veel impact op dienstverlening, het meldingenproces, wordt opnieuw ingericht en gerealiseerd in 2026.

Dienstverlening vanuit vaste standaarden

Niet alleen vanuit inwoners en ondernemers is dienstverlening een belangrijk onderwerp, ook vanuit de overheid krijgt het belang van een goede dienstverlening een steeds prominentere plek. Het vraagt dat gemeenten veel meer volgens gezamenlijke standaarden gaan werken voor opbouw van architectuur, in processen en uitwisseling van gegevens en daarmee ook overheidsbrede en lokale dienstverlening, zodat inwoners beter kunnen worden geholpen. Veel dienstverlening verloopt immers niet alleen binnen een gemeente, maar ook tussen gemeenten en uitvoeringsorganisaties. De geactualiseerde uitgangspunten ten aanzien van dienstverlening sluiten hier goed op aan.

Wij voeren periodiek metingen uit van onze dienstverlening en dat blijven wij doen. Tegelijk willen ook hier aansluiten bij wat wij als standaard met andere gemeenten kunnen ontwikkelen. We hebben afgesproken dat we de raad jaarlijks op de hoogte stellen van de ontwikkelingen.

Huisvesting en services

Huisvestingsvraagstukken, zoals beschikbare en gewenste faciliteiten voor (toekomstige) medewerkers, veranderingen in klimaat en benodigde voorzieningen om daarop in te spelen en fysieke veiligheid, zullen vanuit die veranderende omgeving steeds prominenter aanwezig zijn. In het licht van de ombuigingen en bijbehorende beoogde te gebruiken gebouwen, vragen deze ontwikkelingen in 2026 van ons aandacht om er voor te zorgen dat de huisvesting toekomstbestendig blijft.

- Voor de taakstellende opdracht 'Organisatie en Efficiency' zal vanuit het bedrijfsvoeringsthema 'huisvesting en facilitair' ingezet worden op het meer concentreren en 'indikken'. Concreet betekent dit dat er uiterlijk 2029 teruggedaan wordt van 5 naar 4 gebouwen. De Sterrenberg is beoogd als een van de vier gebouwen voor eigen huisvesting. In 2026 stellen we daartoe een programma van eisen op voor dit gebouw met bijhorende financiële consequentie.
- In 2026 starten wij vanuit de vastgoedstrategie met de implementatie van het Nieuwe Vlekkenplan. Wij werken uit hoe de inrichting van bouwdelen eruit ziet en starten met het aanbesteden van de verbouwingswerkzaamheden. De eerste interne verhuizingen zijn eveneens voorzien in het komende jaar. Minder gebouwen betekent daarnaast ook minder ruimte. Dat vraagt een aanpassing van medewerkers op het ruimtegebruik in gedrag en sturing op de waarborg van een prettige werkomgeving.
- Naast bovenstaande maatregelen met betrekking tot gebouwgebruik dragen wij voor genoemde taakstelling verder bij met onder meer verdere energiebesparende maatregelen en verhogen van het prijsniveau van het bedrijfsrestaurant.

Overhead

Tabel 6.5.3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Realisatie	Begroting	Begroting	Verschil
	2024	2025	2026	2026-2025
Primaire personeelskosten (inclusief inhuur)	26.120	28.965	30.198	1.233
Secundaire personeelskosten	3.971	4.865	5.076	211
Automatisering	5.548	7.783	7.750	-33
Huisvesting	5.615	6.624	5.967	-657
Profitcenters	-	-	296	296
Overig	1.178	890	1.059	169
Totaal overhead	42.432	49.127	50.346	1.220
Dekking via doorbelasting aan grondexploitaties en investeringswerken	-3.937	-4.584	-5.779	-1.195
Netto overhead	38.495	44.542	44.567	25

Bovenstaande tabel bevat enkel de (loon)kosten voor overhead. De totale loonkosten en inhuurkosten van de organisatie worden toegelicht in het onderdeel Personeel en organisatie.

De stijging van de loonkosten wordt veroorzaakt door een toename in formatie en de verwerking van de looncompensatie. Naast deze stijging is in 2026 echter ook de taakstellende opdracht "Organisatie en Efficiency" voor het onderdeel Personeel en Organisatie ad € 1,5 miljoen verwerkt.

De toegenomen formatie vertaalt zich ook naar hogere automatiserings- en huisvestingskosten. Per saldo neemt echter de raming van de huisvestingskosten af ten opzichte van 2025. Hier is het effect zichtbaar van de verwerking in 2026 taakstellende opdracht "Organisatie en Efficiency" voor het onderdeel Huisvesting en Facilitair.

De raming voor de profitcenters is als gevolg van de afsloten contracten voor dienstverlening aan derden. Deze middelen worden in de loop van het jaar overgebracht naar de dienstverlenende afdelingen.

6.6 Openbaarheidsparagraaf

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) is in mei 2022 in werking getreden met een implementatietijd tot en met 2026. In deze (wettelijk verplichte) paragraaf staan de beleidsvoornemens Woo opgenomen over de uitvoering van deze wet.

De implementatieperiode van de Woo beslaat de jaren 2022 - 2026 en wordt programmatisch opgepakt op de drie pijlers van de wet, te weten:

1. Passieve informatieplicht.
2. Actieve informatieplicht.
3. Informatiehuishouding op orde.

Kaderstelling

- [Wet open overheid](#).

Ontwikkelingen

Passieve informatieplicht

De passieve informatieplicht gaat over de behandeling van Woo verzoeken. Dit onderdeel van de Woo trad direct in werking in mei 2022. Direct na inwerkingtreding van de Woo zagen wij een stijging van het aantal verzoeken. Naast een stijging van het aantal verzoeken, zien wij een toename in de complexiteit en omvang van de verzoeken, waarbij regelmatig over tijdvakken van vele jaren alle documenten, mails en appverkeer wordt opgevraagd. Daarnaast neemt ook het aantal bezwaarprocedures naar aanleiding van Woo-besluiten toe. Ook voor 2026 verwachten wij nog geen daling van het aantal en type verzoeken aangezien de trend zich in 2025 onverkort heeft voortgezet. Vanuit het Rijk is aangegeven vooralsnog niet over te gaan tot inperken van de passieve informatieplicht, ondanks dat landelijk bekend is dat de uitvoeringslast voor gemeenten hoog is. Vooralsnog willen wij de verzoeken behandelen met de daarvoor bestaande middelen en capaciteit. Dit betekent wel dat de afhandeling niet altijd binnen de daarvoor gestelde termijn zal verlopen.

Actieve informatieplicht

De actieve informatieplicht richt zich op het openbaar maken van de in de Woo aangewezen categorieën van informatie, op bestaande en door de gemeente tot stand te brengen nieuw publicatieplatform, die via een centrale toegang worden ontsloten. Per categorie bepaalt de Rijksoverheid per Koninklijk Besluit (KB) wanneer de informatie uiterlijk ontsloten moet zijn. Dat gebeurt gefaseerd tot en met 2026. Ons beleidsvoornemen is om conform de Woo tot actieve openbaarmaking te komen van de in de wet benoemde categorieën in minimaal het tempo dat de rijksoverheid hiervoor stelt.

De door het Rijk per KB te bepalen deadline per informatiecategorie is leidend voor de volgorde van uitvoering. In 2026 maken wij een start met een omvangrijke categorie, namelijk beschikkingen. Niet alle beschikkingen worden actief openbaar gemaakt. Onder de Woo gelden 21 uitzonderingen (soorten) beschikkingen die niet openbaar gemaakt worden, bijvoorbeeld omdat dit de privacy van de betrokkenen zou schaden. Zoals bijvoorbeeld aanvragen om ondersteuning bij een ontoereikend inkomen, herstelsancties, belastingheffingen. Omdat deze categorie omvangrijk is lopen de werkzaamheden door in 2027. Per KB is hier nog geen deadline voor bekend gemaakt.

Informatiehuishouding op orde

De komende jaren werken wij doorlopend aan de benodigde randvoorwaarden inzake informatisering, ICT en houding en gedrag om een open overheid te kunnen zijn. In 2025 is er vanuit het programma Woo een informatiebeheer beleidskader vastgesteld waarin de hoofdlijnen van het informatiebeheer beleid zijn opgenomen. Op basis van het informatiebeheer beleid is een informatie beheerplan opgesteld. Daarnaast is er een meetinstrument ontwikkeld op basis van Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden

(KIDO). Op basis van het informatiebeheer beleid richten we ons vanaf 2026 specifiek op het toetsen en sturen van beleidsontwikkeling, inrichting en uitvoering van informatiebeheer(processen).

6.7 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Ede heeft een actief netwerk van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Het inzetten van verbonden partijen kan een bijdrage leveren aan het realiseren van het bestuursakkoord, maar deelnemen in een verbonden partij brengt ook risico's met zich mee. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen. Wanneer sprake is van uitsluitend een financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling

- [Notitie verbonden partijen \(commissie BBV\)](#)
- [Handreiking Netwerkrelaties Gemeente Ede 2016](#)

Beleid

Ter bepaling van de mate van toezicht is de netwerkmonitor het instrument. Voor de netwerkmonitor wordt voor de meest significante netwerkrelaties, de risicoscore en bijdrage aan de strategische doelen bepaald. Deze wordt periodiek geactualiseerd. Uit de netwerkmonitor blijkt of een relatie een hoge risicoscore heeft én een belangrijke bijdrage levert aan strategische doelen. Sprake is van een doorlopend proces om interventiestrategieën door te ontwikkelen. Kaders van governance en toezicht op externe partijen dienen aan te sluiten bij de gewenste manier van werken. Werksessies met accounthouders vinden periodiek plaats. De gemeenteraad maakt gebruik van deze monitor voor de keuze waar de jaarlijkse visitaties van de raad bij netwerkprijzen plaatsvinden.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden	
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweezorg. Uitvoering geven aan de Wet publieke gezondheid (inclusief jeugdgezondheidszorg), dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken betreft. VGGM levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 2 voor de gezondheidszorg en programma 6 voor de brandweezorg.
Financieel belang	Ede betaalt in 2026 € 16,0 miljoen als inwonersbijdrage (17,5 % van de inbreng van gemeenten). De gemeente is aansprakelijk voor een nader te bepalen aandeel in het liquidatieplan voor het geval de gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven, failliet zou gaan of haar verplichtingen niet nakomt.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de VGGM wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst en wethouder Van der Beek. De besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen (één stem per gemeente, totaal 15 gemeenten). Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Besluiten betreffende de (meerjaren-) begroting en de jaarrekening, alsmede de aan de begrotingen ten grondslag liggende (meerjaren-) beleidsplannen worden genomen op basis van gewogen stemrecht, waarbij elke gemeente voor iedere 20.000 inwoners of gedeelte daarvan één stem heeft (Ede heeft 14% van het totaal aantal stemmen).

Financiële gegevens		01-01-2026*	31-12-2026*
	Eigen vermogen	€ 9.354.000	€ 8.885.000
	Vreemd vermogen	€ 56.930.000	€ 57.768.000
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	De risico's zijn beperkt en liggen voor een belangrijk deel op het terrein van bedrijfsvoering. Daar waar ook de komende jaren in geïnvesteerd gaat worden bij de VGGM. Tegelijkertijd ligt er in opdracht van het bestuur ook een bezuinigingsopgave bij de VGGM om zodoende de gemeentelijke bijdragen neerwaarts bij te kunnen stellen. Dit in het kader van het naderende ravijnjaar. Deze bezuinigingen kunnen wel leiden tot kwetsbaarheden in de dienstverlening van de VGGM, vooral bij de GGD.		

* Cijfers ontleend aan de ontwerpbegroting VGGM 2026. Deze wordt in september 2025 vastgesteld.

Omgevingsdienst de Vallei			
Openbaar belang	De Omgevingsdienst de Vallei (OddV) is een uitvoeringsdienst, opgericht op 1 april 2013 met vijf partnergemeenten. Gelderland heeft zes omgevingsdiensten die samenwerken in het Gelders Stelsel. De OddV draagt in hoge mate bij aan de strategische doelen van de gemeente Ede, namelijk het waarborgen van een veilige en leefbare fysieke leefomgeving.		
	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht met als doel een veilige en leefbare fysieke leefomgeving te kunnen waarborgen. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).		
Financieel belang	Bijdrage Ede over 2026 is geraamd op € 7.543.212		
Bestuurlijk belang	Wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen en dagelijks bestuur van de OddV.		
Financiële gegevens		01-01-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	463	463
	Vreemd vermogen	0	0
	Prognose resultaat	0	
Risico's	De risico's zijn beperkt. Naar aanleiding van het jaarrekeningresultaat 2024 volgt het besluit dat de Algemene reserve wordt volgestort tot het maximum van 5 ton. Het weerstandsvermogen wordt daarmee voldoende geacht om de risico's van de bedrijfsvoering af te dekken. De ODDV werkt aan een plan voor verbetering van de robuustheid en versterking van het VTH-stelsel in Gelderland. Daarnaast worden enkele ombuigingen binnen de ODDV begroting doorgevoerd. Aan de hand van het uitvoeringsprogramma 2026 en de kaderbrief 2027 zal worden bekeken welke gevolgen dit heeft voor het gemeentelijk budget 2026.		

De financiële gegevens zijn ontleend aan de Programmabegroting 2026-2029 van de OddV.

Regio Foodvalley		
Openbaar belang	De Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen. De gemeenschappelijke regeling heeft als doel om de FoodValley regio een topregio te maken op het gebied van kennis, ontwikkeling en innovatie in de agro-foodsector door versterking van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de omgeving. De Regio Foodvalley werkt daartoe samen met ondernemers en onderwijs/onderzoeksinstituten aan de nieuwe Strategische Agenda 2026-2030 'Regio Foodvalley: Onderneemt Natuurlijk!'. Momenteel worden de werkprogramma's verder uitgewerkt en in overeenstemming gebracht met de beschikbare financiële middelen. Regio Foodvalley levert een bijdrage aan het behalen van de beleidsdoelstellingen op programma 4 Economie en Mobiliteit en programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling.	
Financieel belang	De gemeenten dragen bij naar rato van het inwoneraantal. Voor de begroting 2026 is dit voor Ede 32,44% van de totale kosten. De totale bijdrage voor 2026 bedraagt € 1.419.000 (€ 11,43 per inwoner).	
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Versteeg is lid van het algemeen bestuur. Diverse wethouders nemen plaats in portefeuillehouders-overleggen.	
Financiële gegevens*		01-01-2026
	Eigen vermogen	€ 2.136.000
	Vreemd vermogen	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0
Risico's	Regio Foodvalley heeft in haar begroting aangegeven voor enkele financiële uitdagingen te staan, die voor 2026 met incidentele middelen worden opgevangen. Voor 2027 en verder wordt momenteel een plan uitgewerkt om te komen tot een structureel begrotingsevenwicht. Op basis van het weerstandsvermogen van Regio Foodvalley en nog te maken keuzes in de werkprogramma's, signaleren we geen risico's die van directe, materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.	

* Financiële gegevens op basis van de ontwerpbegroting 2026-2029 Regio Foodvalley.

Regio de Vallei			
Openbaar belang	De Regio de Vallei is een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen. Het doel van dit samenwerkingsverband is het huishoudelijk afval van de regiogemeenten op een zo milieuvriendelijke manier en tegen zo laag mogelijke tarieven verwerken. Regio de Vallei levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 5 voor Afvalstoffenverwijdering (productgroep duurzaamheid en milieu).		
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Ede aan de GR is op basis van het inwoneraantal (aandeel Ede 43%) en bedraagt in 2026 € 20.896.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit vijf leden, elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen met volstreekte meerderheid van stemmen. Wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen bestuur.		
Financiële gegevens *		01-01-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	€ 110.066	€ 78.175
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat	-/- € 31.891	
Risico's	Risico's kunnen binnen de weerstandscapaciteit van de GR worden opgevangen. We signaleren geen risico's die van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

* Financiële gegevens op basis van de ontwerpbegroting 2026 Regio De Vallei.

BVO De Valleihopper			
Openbaar belang	De regeling is getroffen voor gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers (Ede, Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen) in het kader van de uitvoering van hun bedrijfsvoeringstaken betreffende het Vraagafhankelijk vervoer en het OV-vangnet. Hiermee levert het een bijdrage aan de doelstellingen van programma 3 Individuele Ondersteuning.		
Financieel belang	De bijdrage voor de gemeente Ede Bedraagt in 2026 € 130.000. Het gaat om de kosten van het beheerbureau. De verdeling van de totale kosten vindt plaats op basis van het aantal inwoners. Op bestuurlijk besluit wordt elke 5 jaar het inwoneraantal aangepast. In 2026 wordt gerekend met het inwoneraantal op 1-1-2025. Deze is op dit moment nog niet bekend; om die reden is het aantal inwoners 1-1-2024 genomen. Dit komt voor Ede neer op 32,5 % van het totaal van de deelnemende gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Ede is wethouder De Pater lid van het bestuur. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Elk bestuurslid heeft 1 stem met in totaal 8 bestuursleden.		
Financiële gegevens		01-01-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen		
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat		
Risico's			

GR Jeugdhulpregio FoodValley

Openbaar belang	De regeling GR Jeugdhulpregio FoodValley (voorgenomen oprichtingsdatum 1 november 2025) wordt getroffen voor gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers (Ede, Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, en Veenendaal) in het kader van de uitvoering van hun bedrijfsvoeringstaken over het regionaal contracteren of subsidiëren van de jeugdhulp en gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.		
Financieel belang	De bijdrage voor de gemeente Ede voor 2026 is begroot op € 1,3 miljoen. Het gaat om de kosten van de uitvoerings- en inkooporganisatie. De verdeling van de totale kosten vindt plaats op basis van het aantal inwoners (peildatum 01-01-2024). Dit komt voor Ede neer op 36,6 % van het totaal van de deelnemende gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Ede is wethouder Verbeek lid van het bestuur. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Elk bestuurslid heeft 1 stem met in totaal 7 bestuursleden.		
Financiële gegevens		01-01-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	0	0
	Prognose resultaat		
Risico's			

Vennootschappen en coöperaties

ACV NV			
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afvalstromen en grondstoffen. Deze op een duurzame en economisch verantwoorde wijze hergebruiken of verwerken tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.		
Financieel belang	Het ingebrachte aandelenkapitaal bedraagt € 2.743.000. De geraamde omzet 2025 van de ACV NV ten behoeve van de gemeente bedraagt € 20,1 miljoen. De dienstverlening vanuit ACV levert een bijdrage aan onze doelen op programma 5 (verwerking afval- en grondstoffen) en programma 7 (beheer openbare ruimte).		
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede bezit 47% van de aandelen. Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	€ 15.025.000	€ 16.832.000
	Vreemd vermogen	€ 20.074.000	€ 18.073.000
	Prognose resultaat 2025	n.n.b.	
Risico's	Op basis van de planning en control verantwoording en weerstandscapaciteit van ACV signaleren we geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

Werkkracht Ede BV			
Openbaar belang	Werkkracht Ede BV is per 1 januari 2018 opgericht voor de dienstverlening voor de brede doelgroep van de Participatiewet, inclusief Wsw-medewerkers. Werkkracht is een overheids-BV en spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan.		
Financieel belang	Gemeente Ede is enig aandeelhouder, het aandelenkapitaal bedraagt € 1. De jaarlijkse opdracht van Ede aan de vennootschap bedraagt € 16,6 miljoen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Ede is 100% aandeelhouder. Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2024 *	31-12-2024 *
	Eigen vermogen	€ 1.522.324	€ 2.048.600
	Vreemd vermogen	€ 1.931.116	€ 2.101.929
	Prognose resultaat		
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van Ede		

* Cijfers ontleend aan de jaarrekening 2024 Werkkracht Ede.

Bank Nederlandse Gemeenten			
Openbaar belang	BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank.		
Financieel belang	€ 271.050 (108.420 aandelen x € 2,50).		
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede heeft 0,2% van de aandelen.		
Financiële gegevens		01-01-2024	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 4.721 miljoen	€ 110.819 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 4.777 miljoen	€ 123.614 miljoen
	Prognose resultaat	Over 2024 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 294 miljoen (2023: € 254 miljoen). De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2025 kan de bank daarom niet maken.	
Risico's			

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV)

	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V. is opgericht in 2019.		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband van tien Veluwse gemeenten en de provincie Gelderland voor het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch recreatieve bestemming. OMVV levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 5.		
Financieel belang	De provincie bezit de helft van de aandelen, de gemeenten gezamenlijk de andere helft. Bij oprichting zijn 45.000 aandelen geplaatst: elk aandeel is nominaal een euro waard. Op basis van de verdeelsleutel (aantal inwoners en aantal vakantieparken) bezit Ede 9% van de aandelen. Dit betekent op basis van de verdeelsleutel een vertegenwoordiging van € 4.049. De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat naar rato aan te vullen. De provincie heeft bij de start van de OMVV gezorgd voor een werkkapitaal. In de afgelopen periode is in overleg met de aandeelhouders een evaluatie uitgevoerd naar de werking van de OMVV. Deze evaluatie heeft geleid tot een aangescherpte koers, waarbij de rol van OMVV als uitvoeringsorganisatie duidelijker wordt afgebakend. Een drietal kleinere gemeenten heeft aangegeven uit te treden. Voor deze organisatiewijziging worden nieuwe statuten en investering reglement ingesteld, die in de loop van 2025 worden vastgesteld door de deelnemende gemeenten. Over twee jaar wordt de nieuwe werkwijze geëvalueerd.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede in de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2024*	31-12-2024*
	Eigen vermogen	€ 6.738.822	€ 6.518.336
	Vreemd vermogen	€ 15.846	€ 32.925
	Prognose resultaat	n.n.b.	
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: • Tekorten of overschotten bij concrete projecten komen terecht bij de risicodragende partijen. Dat zijn de partijen die mede investeren. Ze delen dus in winst of verlies. • De provincie en gemeenten dragen gezamenlijk de jaarlijkse organisatiekosten, deze zijn voor 2025 en 2026 gedekt. Afhankelijk van de evaluatie wordt dit voor het vervolg na 2026 nader bepaald.		

* Cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2024 Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken

Leisurelands B.V.

Openbaar belang	Leisurelands B.V. is een onderneming die zich richt op duurzaam recreëren op en rondom recreatiegebieden in met name Oost-Nederland. Ruim 30 gemeenten zijn aandeelhouder van Leisurelands B.V., waaronder ook Ede.		
Financieel belang	Ede heeft 11% van de aandelen.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2024*	31-12-2024*
	Eigen vermogen	€ 81.273.000	€ 84.762.000
	Vreemd vermogen	€ 46.133.000	€ 45.154.000
	Prognose resultaat	Nog niet bekend	

Risico's	Geen. Als gemeente Ede hebben wij geen enkele voorziening gelieerd aan Leisurelands B.V. op ons grondgebied. Destijds zat het belang in een eventuele komst van een recreatieplas en een aantal jaren hebben zij de recreatieve fietspaden in onderhoud gehad. Dit onderhoud is vervolgens weer overgedragen aan de betreffende gemeenten. De kans is klein dat er bij ontbinding van de BV verplichtingen zijn die we nu niet kennen. Wij waren voornemens te onderzoeken in hoeverre verkoop van onze aandelen een optie zou kunnen zijn en het goede moment daarvoor. In Gelderland is nu echter een ambitieuze opgave geformuleerd voor nieuw te bouwen woningen waarvan een substantieel deel in de regio Foodvalley en dus ook de omgeving Ede wordt gerealiseerd. Dit zal leiden tot een toenemend aantal inwoners met toenemende voorzienings- en recreatiebehoefte. Leisurelands ziet, als de grootste aanbieder van openluchtrecreatie in Gelderland, voor zichzelf een rol in het aanbod van gratis dagrecreatie, sport, ontspanning, uitloopgebieden en evenementen in de regio. Tevens ziet zij voor zich een rol met de maatschappelijke vraagstukken als transitie van het platteland, energietransitie, biodiversiteit en waterberging en beheersing. Over in hoeverre dit voor Ede interessant is worden op dit moment verkenningsgesprekken gevoerd.
----------	---

*Cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2024 Leisurelands B.V.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting als doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De stichting is momenteel niet actief en wordt niet gebruikt voor afstemming.

Stichting Parkeren Ede Centrum			
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.		
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van Stichting Parkeren Ede Centrum.		
Financiële gegevens		01-01-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	€ 26.000	€ 26.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	Geen, bijdrages zijn opgeschort	
Risico's	Geen		

* Er wordt geen jaarrekening meer opgesteld vanwege inactieve karakter van de Stichting.

6.8 Grondbeleid

Inleiding

Gemeente Ede kent een historie waarin veel is ingezet op actief grondbeleid waarbij veel bouwgrond is geproduceerd voor de functies wonen en werken. De voorraad bouwgrond is de afgelopen jaren sterk afgenomen door verkoop in de projecten. Dit heeft geleid tot afname van de boekwaarde en daling van het risicoprofiel van de gemeentelijke grondportefeuille.

We zien de complexiteit van gebiedsontwikkelingen en planvorming verder toenemen. Het compenseren van natuurwaarden, de eisen vanuit stikstofuitstoot, het voorzien in maatregelen om de recreatiedruk op kwetsbare natuurgebieden te beperken, de noodzaak tot goede mobiliteits- en parkeeroplossingen en net congestie zorgen voor grote (financiële) uitdagingen. Deze vertalen zich in grondexploitaties die niet langer rendabel zijn, maar grote tekorten en aanzienlijke risico's kennen. Om alle uitdagingen aan te kunnen gaan is de afgelopen jaren ingezet op een reserve Omgevingsvisie waarin gespaard kan worden om de uitdagende ontwikkelingen te kunnen starten en de ambities vanuit de Omgevingsvisie te realiseren. Daarbij is focus, intensieve samenwerking met provincie en weloverwogen besluitvorming nodig, maar hebben we ook financiële steun nodig van het Rijk. De Ontwikkel- en Investeringsstrategie is het instrument waarmee we de inspanningen en afwegingen vorm willen geven. Het is tevens ook het verhaal naar buiten om cofinanciering te vinden op de noodzakelijke ambities.

Ruimtelijke ontwikkelingen in Ede

Op dit moment zien we dat we vanuit de woningbouwopgave en de omgevingsvisie 2040 in het ontwikkelkader Ede Stad inzetten op een ambitieus woonprogramma voor Ede stad van 10.000 nieuwe woningen. Dit betekent dat nieuwe en grote ontwikkelingen nodig zijn. Dit kan via gemeentelijke grondexploitaties, maar we kunnen ook kiezen om het aan de markt te laten middels facilitaire plannen of het gezamenlijk met de markt op te pakken. In oktober 2025 is de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek voorgelegd. Tegelijk is het ontwikkelperspectief Stationskwartier vastgesteld en wordt een herziening van de grondexploitatie WFC voorbereid, met een intensivering van het woonprogramma. Daarnaast wordt in de komende jaren een afweging voor een grondexploitatie Hoogbouw Ede Zuid voorzien. Daarmee zal de portefeuille van het grondbedrijf de komende jaren weer toenemen. Niet alleen de boekwaarde zal oplopen, ook de risico's verbonden aan de portefeuille zullen aanzienlijk stijgen.

In deze paragraaf gaan we achtereenvolgens in op de ontwikkelingen in de ruimtelijke ontwikkelingen. We sluiten af met een doorkijk en samenvatting van de effecten op onze huidige portefeuille, zoals toegelicht in het MPG Lite.

Kaderstelling

- [Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid](#)
- [Notitie Grondexploitaties BBV](#)
- [Omgevingswet](#)
- [Omgevingsvisie 2040](#)

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. De Omgevingsvisie Ede 2040 en het Bestuursakkoord geven richting aan de ambities met betrekking tot gebiedsontwikkelingen.

De gemeente hanteert een situationeel grondbeleid. Daarmee hebben we de koers verlegd van een beleid dat was gericht het verlagen financiële risico's (volgend uit de economische recessie en veel grondbezit) door

afbouw van de grondportefeuille. Na een periode gericht op afbouw van de portefeuille volgen we nu de koers die de grote maatschappelijke opgaven centraal stelt. Hierdoor willen we zowel actiever gronden verwerven en daarmee investeringsvolumes vergroten, als ook particuliere initiatieven meer ruimte geven en hiervoor de juiste instrumenten inrichten om kosten te kunnen verhalen. Met dit actiever aankoopbeleid nemen ook de financiële risico's toe. In toenemende mate zoeken we aansluiting bij rijksmiddelen en gelden van de provincie om de gezamenlijke doelen te bereiken en betaalbaar te krijgen. Desondanks staan planningen en de voorspelbaarheid van prognoses onder druk, omdat er onvoldoende duidelijkheid is over grote uitdagingen als natuurcompensatie, stikstof en netcongestie. Gezien de impact van het grondbedrijf op de gemeentefinanciën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

Ontwikkelingen

In eerste half jaar van 2025 zijn er in onze regio meer (bestaande) woningen verkocht dan een jaar eerder en ook het aanbod nam toe in vergelijking met een jaar eerder. Ondanks dat de krapte indicator voor de regio iets afneemt, zien we in Ede dat we te maken hebben met schaarste op de woningmarkt en stijgende verkoopprijzen van woningen. Het CBS geeft op basis van de woningtransacties aan dat de gemiddelde koopprijs van een woning in Ede in 2025 met 14,5% gestegen is ten opzichte van een jaar eerder. Dat heeft impact op de betaalbaarheid van woningen en daarmee de bereikbaarheid van een koopwoning voor starters op de woningmarkt. Verwachting is dat een blijvende krapte op de woningmarkt zal leiden tot het verder toenemen van de woningprijzen.

Ontwikkelingen die projecten raken

Ondanks de grote urgentie voor de woningbouw en de aandacht vanuit Den Haag zijn er vele belemmeringen die ervoor zorgen dat de woningbouwproductie en de ontwikkeling van werklocaties minder hard gaan dan gewenst. Enkele ontwikkelingen waar we in de projecten tegen aanlopen zijn:

- *Natura 2000/Stikstof/Milieu en Recreatiedruk:* Door de ligging van Ede aan de rand van de Veluwe (Natura 2000 gebied) zorgt bijna iedere bouwactiviteit voor een overschrijding van de drempelwaarde voor de uitstoot van stikstof. De stikstofopgave wordt door diverse juridische uitspraken steeds groter omdat echt gestuurd moet worden op natuurherstel en een gezonde leefomgeving. Daarbij zijn ontwikkelingen uitsluitend mogelijk met de juiste kaders en goede onderbouwingen op het gebied van stikstof, recreatiedruk, water, biodiversiteit, fijnstof, geluid en geurhinder. Hierbij is onze cirkel van invloed beperkt en zijn we ook zeer afhankelijk van keuzes en daadkracht bij rijk en provincie.
- *Mitigatie en compensatie natuurwaarden* De ligging van Ede aan de rand van de Veluwe geeft tegelijk ook een grote uitdaging in het compenseren van natuurwaarden. Ook op dit onderdeel bestaat vaak veel onduidelijkheid in de mate van compensatie en zijn we in uitvoering sterk afhankelijk van provincie Gelderland.
- *Netwerk congestie* De congestie op het stroomnetwerk blijft ook een groot aandachtspunt. Noodzakelijke grootverbruik aansluitingen voor bedrijven worden niet verstrekt. Voor de lopende woningbouwprojecten krijgen we van de netwerkbeheerders te horen dat er voor de komende jaren nog ruimte lijkt te zijn, maar dat dit geen zekerheid is.

De combinatie van opgaven is deels uniek en zorgt ervoor dat we steeds meer op de kaart komen bij het Rijk en provincie Gelderland. Tegelijk brengt het ook grote (financiële) inspanningen met zich mee, die wij niet zonder (financiële) bijdragen van andere overheden kunnen dragen. Ondanks de uitdagingen kiezen we ervoor om deze zoals in programma 5 verwoord: zelfbewust, met een eigen koers en samen met onze partners aan te gaan.

Actualisatie MPG Lite

Woningbouw

Voor 2025 is begroot om grond voor 277 woningen te verkopen. In de eerste helft van 2025 heeft nog geen grondlevering plaatsgevonden. Ondanks de huidige tussenstand, is de verwachting dat eind van dit jaar er grond geleverd is voor 227 woningen (-/- 18%). De onzekerheden bij meerdere projecten zijn groot waardoor het aantal uiteindelijk zowel substantieel hoger als lager kan worden en uit zal komen binnen de bandbreedte van 184 tot 312 woningen.

Bedrijventerreinen

Voor 2025 was in het MPG gerekend op de levering van 1 hectare bedrijfskavels. Dit betreft het Ketelhuis op het WFC-terrein. Deze is inmiddels geleverd. Daarnaast is ook de Mauritskazerne op het WFC-terrein overgedragen. Deze levering heeft eerder plaatsgevonden dan geraamd. De verwachting is dat deze levering en de herontwikkeling van Ketelhuis en Mauritskazerne een flinke impuls gaan geven aan de ontwikkeling en levendigheid van het gebied.

Resultaten

In het MPG 2025 was voor 2025 uitgegaan van een positief resultaat van € 2,8 miljoen. Op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar en de prognose voor de tweede helft van het jaar is dit nog steeds de verwachting.

Tabel 6.8.1

Bedragen x € 1

Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2025	MPG Lite 2025	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G12940 Kazerneterrein SSK	-	8.944.000	8.944.000
Actualisatie MPG 2025 lite			
Mutatie VVG	-	-8.776.000	-8.776.000
Exploitatiekosten MVA	-742.500	-643.000	99.500
Incidentele grondverkoop	2.900.000	3.350.000	450.000
Tussentijdse winstneming	931.000	147.000	-784.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-232.600	-200.000	32.600
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	2.755.900	2.722.000	-33.900

In het MPG 2025 was voor 2025 uitgegaan van een positief resultaat van € 2.755.900. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2.722.000 af te kunnen sluiten.

De belangrijkste redenen voor het resultaat zijn:

- Het afsluiten van deelproject Kazerneterrein SSK met een positief resultaat van € 8,9 miljoen
- De Voorziening Verliesgevend Grondexploitaties (VVG) moet op basis van de bijstellingen in de projecten en het afsluiten van Kazerneterrein SSK met circa € 8,8 miljoen worden verhoogd. Dit gaat ten laste van het jaarresultaat.
- De exploitatiekosten MVA vallen € 99.500 lager uit doordat op de panden die vorig jaar zijn aangekocht de beheerplannen nog niet gereed zijn waardoor het onderhoud ook nog niet is gestart. Ook heeft de sloop van garageboxen vertraging opgelopen.
- Incidentele verkoop levert door indexatie, wat niet was begroot uit voorzichtigheidsbeginsel, een extra voordeel van € 450.000 ten gunste van het jaarresultaat.

- De tussentijdse Winstneming valt dit jaar met circa € 784.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat het resultaat van Kernhem vlek B West verslechterd en de verwachte risico's zijn toegenomen.
- De kostenpost voor product- en beleidsontwikkeling valt circa € 32.600 lager uit dan begroot.

Per saldo is de huidige inschatting dat het jaarresultaat circa € 33.900 lager uit valt dan begroot. Bij dit bedrag moeten enkele kanttekeningen worden gemaakt:

- Begin oktober 2025 is de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek geopend. Er zijn middelen vrijgemaakt om te voorzien in het verwachte tekort. Zie [Perspectiefnota 2026-2029, onderdeel 3.5 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede](#).
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2026 zullen nog worden geactualiseerd. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2025.
- Met de MPG 2026 zal de verlaagde rekenrente, die bij de Perspectiefnota 2026-2029 is vastgesteld, worden verwerkt in de plannen dit zal een positief effect hebben.
- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, in paragraaf 2.2 is toegelicht dat de voortgang in de projecten op onderdelen lastig is te voorspellen, ook door het aanzienlijke risicoprofiel op een aantal projecten.
- Het berekenen van het moment van de winstneming is een resultante van de voortgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment en bedrag van winstneming te begroten.

Voor de grondexploitatie WFC zullen eind 2025/begin 2026 bestuurlijke keuzes worden voorgelegd die mogelijk een nadelig financieel effect hebben.

Boekwaarde Portefeuille

De prognose voor 2025 was dat de boekwaarde van de gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) in 2025 met circa € 26,5 miljoen af zou nemen tot € 47,2 miljoen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2025 met ongeveer € 3,3 miljoen gaat stijgen naar € 77 miljoen. Het later afsluiten van het project Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg, waarvoor een voorziening is gevormd die verrekend zou worden met de boekwaarde heeft hier grote invloed op.

Tabel 6.8.2

Bedragen x € 1

Ontwikkeling boekwaarde Grondbedrijf	MPG 2025	MPG Lite 2025	Vershil
Stand 1-1-2025	73.743.385	73.743.385	-
Herziening Wekerom Oost		2.124.460	2.124.460
Kosten actieve grondexploitatie	14.921.993	13.615.996	-1.305.997
Opbrengsten actieve grondexploitatie	-20.622.287	-23.079.587	-2.457.300
Rente boekwaarde grondexploitatie	1.696.098	1.519.193	-176.905
Afsluiten plannen, verliesgevend			
<i>G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK</i>	-15.102.000		15.102.000
<i>G15210 Flexwonen Somapad</i>	-130.000		130.000
<i>G24440 Flexwonen Groenendaal</i>	-7.000		7.000
<i>G24830 Kop van de Parkweg</i>	-8.200.000		8.200.000
Afsluiten plannen, winstgevend			
<i>G12940 Kazerneterreinen SSK</i>		8.944.471	8.944.471
Tussentijdse winstneming			-
<i>G20218 Kernhem vlek B West</i>	931.000	147.000	-784.000
Stand 31-12-20025	47.231.189	77.014.917	29.783.729

Risico's

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2025 bedraagt € 17,6 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 19,9 miljoen) en kansen (€ 2,3 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2025. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's dalen met € 0,5 miljoen tot € 19,5 miljoen en de gewogen kansen eveneens dalen en wel met € 0,2 miljoen naar € 2,1 miljoen. Het saldo bedraagt bij de MPG lite 2025 € 17,3 miljoen, een daling van € 0,3 miljoen ten opzichte van het MPG 2025.

U vindt meer informatie over de ontwikkeling van het grondbedrijf in de MPG Lite 2025.

6.9 Grote projecten

Inleiding

Naast de verplichte paragrafen die in de financiële beheersverordening worden voorgeschreven, kan de gemeenteraad besluiten dat in de programmabegroting en -rekening ook niet verplichte paragrafen worden opgenomen. Een voorbeeld van een niet verplichte paragraaf is de paragraaf Grote projecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken van de nieuwe en de lopende meerjarige projecten waarbij de risico's en financiële omvang aanzienlijk zijn.

Veluwe Poort

Project Parklaan

Op dit moment vindt afronding van het project Parklaan plaats. Daarmee komt het project tot een einde en worden er geen grote activiteiten in 2026 voorzien. Behandeling in de paragraaf grote projecten stopt daarmee ook.

Project Spoorzone

Doel

Het doel van het project is het realiseren van een nieuw station en het aanpassen van aansluitende (spoor)infrastructuur om de volgende doelen te verwezenlijken:

1. De barrièrewerking die ontstaat door de fysieke spoorinfrastructuur ter plaatse van het station Ede-Wageningen, het SOMA- en ENKA-terrein, en die indirect ontstaat door de geluidsschermen, te verminderen.
2. De voorzieningen voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de toegankelijkheid daarvan en de kwaliteit van de overstap tussen de verschillende modaliteiten te verbeteren.
3. Het station plus de directe omgeving als visitekaartje voor Ede op te waarderen en het daarmee creëren van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor wonen en bedrijvigheid.
4. Een station te realiseren dat een logisch en duidelijk centrum is in het stedenbouwkundige en infrastructurele plan voor de bredere omgeving van Ede-Oost, waardoor de genoemde kwadranten rondom het station beter met elkaar worden verbonden.
5. Het project te realiseren binnen de vastgelegde Kaders: doelstellingen, subsidiecondities, scope, budget, planning en samenwerking.

Stand van zaken

Het project Spoorzone Ede: Het project bevindt zich ondertussen in de afrondende fase ofwel de laatste loodjes. De bouwwerkzaamheden van en voor de partners NS en ProRail zijn ondertussen (vrijwel) afgerond. Op enkele uitzonderingen na zijn de betreffende bouwdelen overgedragen aan de beheersorganisaties. Aan gemeentezijde worden ondertussen delen (bv onderhoud op het stations/busplein) overgedragen aan de beheersorganisatie.

De gemeenschappelijke projectorganisatie blijft verantwoordelijk voor het project tot de finale oplevering en afrekening aan de (gezamenlijke) opdrachtgever: het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede. Dit moment zal naar verwachting begin 2027 bereikt zijn.

Het zwaartepunt van de bouwwerkzaamheden is ondertussen verschoven naar werk dat door de gemeente aanbesteed is: de aanleg van het compensatiegebied in Ede-Noord, de aanleg van de P&R-garage, de aanleg van aansluitende LV-infrastructuur en de groenvoorzieningen in de openbare ruimte. Dat betekent ook dat inzet van ProRail en NS is afgenomen en nog verder reduceert. Echter, de gezamenlijke projectorganisatie blijft (in afgeslankte vorm) verantwoordelijk tot en met de decharge door de Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede.

Het nieuwe station functioneert ondertussen, inclusief de westtunnel. In het gebruik zien we een sterke stijging van de waardering van reizigers voor het station. Tegelijk is de hinder voor vanuit de bouwwerkzaamheden afgenomen. Wel is duidelijk geworden dat er aangepast beheer (handhaving) nodig zal blijven om stalling van fietsen in goede banen te leiden.

Mijlpalen 2026

- Het spoorse contract (C1)
In 2026 resteert de administratieve afwikkeling en het afhechten van de juridische discussies met de aannemerscombinatie EdesPoort.
- Busplein en overige openbare infrastructuur (C3A)
Er resteren nog een beperkt aantal zaken die richting het einde van 2025 worden opgepakt. Het betreft de aanleg van een tijdelijke route van/naar de perrontunnel in het Frisopark, een trap tussen perrontunnel en de zuidzijde van de Frisokazerne en de aanleg van een ontbrekend stukje aan de oostzijde van het stations/busplein op de grens met ENKA.
- P&R-garage (C3B)
Bij de aanvang van de bouwwerkzaamheden zijn een aantal complicaties opgetreden, zoals zeer lokaal wisselende grondcondities waardoor een aanzienlijke grotere bemaling nodig bleek. Een andere complicatie betrof het borgen van voldoende werkruimte zonder het (bus)verkeer te verstoren. Gelukkig zijn – in goed overleg met de aannemer - voor al deze zaken adequate oplossingen gevonden. Dit heeft wel consequenties gehad voor de planning. De oplevering van de ruwbouw wordt nu voorzien per februari 2026, de ingebruikname rond de zomer van 2026.
- Groenvoorzieningen openbare ruimte (C4)
Na gunning van de werkzaamheden in Q4 2024 volgt de realisatie, plantseizoenafhankelijk, in drie fasen. De laatste oplevering – de inrichting rondom de P&R-garage - is nu voorzien in het eerste kwartaal 2027.

Financiën en dekking

Het project is in zijn eindfase. Het laatste “grote” contract C4 in het project is recent aanbesteed. Het ontwerp (en de aanloop bouwfase) van de P&R-garage is achter de rug. Met de huidige planning is een inschatting gemaakt van de apparaatskosten. Er is gestart met de eindafrekening voor het spoorse contract (C1). Daarmee is het goed mogelijk een schatting te maken van de eindafrekening, respectievelijk de nog benodigde dekking. Aangezien de risicoreserveringen verbruikt zijn, kan het opmaken van de eindafrekening nog leiden tot beperkte overschrijdingen van het budget.

Risico's

Het risicodossier wordt periodiek geactualiseerd.

De grootste risico's vormen de uitkomsten van de arbitrages in het kader van de verzoeken tot wijziging in het spoorse contract. Deze disputen met de aanneemcombinatie omvatten zowel advocaats/begeleidingskosten als een eventueel – voor het project – ongunstige uitkomst. Hiervoor is geen budget beschikbaar en deze zijn als risico verwerkt in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Project Kazerneterreinen

De Kazerneterreinen verkeren in de fase van afsluiting:

- Voor het deel Simon Stevin zijn alle werkzaamheden afgerond, deze exploitatie wordt eind 2025 afgesloten.
- Voor Maurits Noord en Elias Beeckman geldt dat er momenteel een aanbesteding voor het woonrijp maken loopt. De ontwikkelaars zijn op beide locaties in uitvoering met de laatste bouwprojecten. De verwachting is dat de aanleg van de openbare ruimte eind dit jaar start en in de loop van 2026 wordt afgerond en overgedragen naar beheer.

Gezien de fase waarin het project zich bevindt, wordt gestopt met de behandeling in de paragraaf Grote Projecten voor 2026 en verdere jaren.

Project World Food Center

Doel

Het doel van het World Food Center (WFC) is om bij te dragen aan de verdere economische ontwikkeling van het kennishart Ede-Wageningen door de ontwikkeling van een gemengd en levendig gebied met werken, wonen en voorzieningen. Deze ontwikkeling sluit naadloos aan bij de ambities zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie en het bestuursakkoord 2022-2026. De basis voor de gebiedsontwikkeling WFC vormt de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Ede en WFCD B.V., de grondexploitatie WFC en de structuurvisie WFC die begin 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Stand van zaken

In 2025 zijn de Mauritskazerne en het Ketelhuis geleverd. Ook zijn de 68 woningen op bouwveld O verkocht. Het college heeft het inrichtingsplan voor het Frisopark vastgesteld. In 2025 is gewerkt aan het opstellen van het Ontwikkelperspectief Stationskwartier Ede-Wageningen. Vanuit dit perspectief wordt verder gewerkt aan een ontwikkelplan voor de nog te ontwikkelen bouwvelden op het WFC, waarin de verdichtingsmogelijkheden in beeld zijn gebracht.

Mijlpalen 2026

Het ontwikkelplan voor het WFC en de nieuwe grondexploitatie wordt ter vaststelling aan de raad aangeboden.

- In 2026 wordt het Frisopark ingericht.
- Er wordt een nieuw plan opgesteld voor de woningbouw op bouwveld L.
- Voor de ontwikkeling van het MBO Food van Aeres wordt het definitief ontwerp opgesteld en worden afspraken over de realisatie gemaakt.

Financiën

In onderstaande tabel zijn de totaalcijfers van de businesscase weergegeven (stand MPG 2025).

Tabel 6.9.1 - Businesscase

Nominale bedragen x € 1 miljoen

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	57,8	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	20,0
Nog te maken kosten	26,4	Nog te realiseren opbrengsten	39,4
Totaal	84,1		59,4
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-27,0		

Risico's

Het risicoprofiel van de gebiedsontwikkeling WFC is niet gewijzigd. De belangrijkste risico's zijn:

- Planologische risico's.
- Stikstofonderbouwing voor een deel van het programma.
- Commerciële exploitatie parkeren.

7. Bijlagen

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

Financieel Beeld

Tabel 5.1.1 - Vertrekpunt Programmabegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader					
A: Stand Perspectiefnota 2026-2029 (pag. 11)	700 V	3.966 N	24.958 N	1.268 N	749 N
B: Algemene uitkering (memo meicirculaire 2025)	481 V	2.340 V	1.550 V	1.066 V	555 V
C: Amendement A2 Behoud Klusklassen binnen het programma onderwijs	N	19 V	16 N	16 N	16 N
D: Amendement A4 Geen omhuiging op burgerparticipatie bij onderhoud	N	N	N	N	115 N
E: Afrondingsverschillen	1 N	V	V	V	N
Vertrekpunt Programmabegroting 2026-2029 (A t/m E)	1.181 V	1.607 N	23.424 N	217 N	325 N

Tabel 5.1.2 - Financieel beeld Programmabegroting 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Programmabegroting 2026-2029 (tabel 5.1.1)	1.181 V	1.607 N	23.424 N	217 N	325 N
B: Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3)	8.311 V	5.341 N	2.523 N	1.624 N	1.379 N
Saldo Programmabegroting 2026-2029 (A+B)	9.492 V	6.948 N	25.947 N	1.841 N	1.703 N
<i>Structureel saldo (zie ook bijlage 1G)</i>	<i>1.492 V</i>	<i>1.962 V</i>	<i>3.278 V</i>	<i>2.506 N</i>	<i>978 N</i>

Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3)

In verband met de rechtmatigheidsverantwoording is in het raadsvoorstel opgenomen om de actualisatie 2025 te verwerken in de begroting. Reeds gemelde afwijkingen in het lopende jaar leiden daarmee niet meer tot een onrechtmatigheid in de Programmarekening. Het oordeel in de rechtmatigheidsverantwoording geeft daarmee een zuiverder beeld van het rechtmatig handelen. In de programmarekening blijft de primitieve begroting van het betreffende begrotingsjaar zichtbaar.

Tabel 3.1 - Wijzigingen begroting totaalbeeld

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Progr.	2025	2026	2027	2028	2029
Maatschappelijke voorzieningen	1	42 V	2.216 N	579 N	579 N	579 N
Preventieve ondersteuning	2	451 V	609 N	555 N	130 N	130 N
Individuele ondersteuning	3	2.119 V	400 N	N	N	N
Economie en Mobiliteit	4	125 V	125 N	16 N	16 N	16 N
Ruimtelijke ontwikkeling	5	593 V	221 N	170 V	170 V	170 V
Veiligheid	6	311 V	117 N	250 N	250 N	250 N
Kwaliteit leefomgeving	7	515 N	17 N	240 V	240 V	240 V
Bestuur en Organisatie	8	5.185 V	1.636 N	1.533 N	1.059 N	814 N
Totaal		8.311 V	5.341 N	2.523 N	1.624 N	1.379 N

Tabel 3.2 - Wijzigingen begroting programma 1

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Huisvestingsprogramma 2026		142 N	445 N	445 N	445 N
Actualisatie lasten onderwijshuisvesting	198 N	134 N	134 N	134 N	134 N
Investerings zwembad Vrije Slag i.v.m. nieuwe zwemwaterwet		1.700 N			
NK wielrennen	N				
Ziekenbarakken	N	N			
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	N	N			
Bibliotheekvoorziening Dorps huis Otterlo	240 V	240 N			
Structurele bekostiging klassieke muziek			pm	pm	pm
Totaal	42 V	2.216 N	579 N	579 N	579 N

Tabel 3.3 - Wijzigingen begroting programma 2

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Correctie capaciteit CJG-schoolteams		130 N	130 N	130 N	130 N
Actualisatie subsidie MFD Otterlo 2025	120 V	120 N			
Ontwikkelen dagbesteding naar de voorkant		200 N	425 N		
Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning	N				
Subsidieregeling Onderwijsachterstandenbeleid	N	N			
Voortzetten steun aan leer- en ontdekcentrum TechnoDiscovery			pm	pm	pm
Bijstelling begroting VGGM-GGD	331 V	159 N			
Toekomstscenario Kind- & Gezinsbescherming	N				
Woon/welzijnconcept Posthoornstraat (v.m. pand Geels)	N				
Totaal	451 V	609 N	555 N	130 N	130 N

Tabel 3.4 - Wijzigingen begroting programma 3

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Actualisatie begroting opvang ontheemden Oekraïne	N				
Collectieve Zorgverzekering	250 V				
Studietoelage	265 N	400 N			
Individuele maatwerkvoorzieningen Wmo	670 V				
Bescherm wonen - regio	N				
Bescherm wonen - lokaal	N				
Maatschappelijke opvang	pm				
Actualisatie begroting Duurzame Gemeentelijke Opvang (Galvanistraat)	N	N	N	N	N
Participatiebedrijf Werkkracht	1.000 V				
BUIG	464 V				
Totaal	2.119 V	400 N	N	N	N

Tabel 3.5 - Wijzigingen begroting programma 4

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Parkeerterrein sportpark Hoekelum			16 N	16 N	16 N
Actualisatie onderzoeken Verkeer	125 V	125 N			
Actualisatie ontsluitingsweg Ede Noord West	N	N			
Totaal	125 V	125 N	16 N	16 N	16 N

Tabel 3.6 - Wijzigingen begroting programma 5**Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Wet betaalbare huur	102 V				
Duurzaamheidsleningen	100 V	170 V	170 V	170 V	170 V
Terughalen voorinvestering windmolens	N				
Omgevingsplan Ede	251 V	251 N			
Doorschuiven reservering Regiodeal Veluwe in Balans	N	N			
Landelijk gebied	N				
Overhevelen middelen t.b.v. vergroening van Ede stad	140 V	140 N			
Totaal	593 V	221 N	170 V	170 V	170 V

Tabel 3.7 - Wijzigingen begroting programma 6**Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Bijstelling begroting VGGM	311 V	133 V			
Maatschappelijke weerbaarheid		250 N	250 N	250 N	250 N
Rijksbijdragen Veiligheidshuis	N	N	N		
Totaal	311 V	117 N	250 N	250 N	250 N

Tabel 3.8 - Wijzigingen begroting programma 7**Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Nutsbedrijven	150 N				
Regulier onderhoud gesloten verhardingen	600 N	pm	pm	pm	pm
Invasieve exoten	100 V				
Handhaving verkeerd geparkeerde fietsen station Ede-Wageningen		232 N	pm	pm	pm
Exploitatie en vervangingsinvesteringen riolering	N				
SUP-vergoeding en prullenbakvergoeding	240 V	240 V	240 V	240 V	240 V
Begraven	105 N	25 N			
Totaal	515 N	17 N	240 V	240 V	240 V

Tabel 3.9 - Wijzigingen begroting programma 8**Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Perspectief Ede 2050		90 N			
Verkiezingen	310 N				
Kosten Lijkschouwingen	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
Programma Dienstverlening	580 V	80 N	500 N		
Administratieve correctie Paspootenpiek	99 N	99 N	99 N	99 N	N
Leges Burgerzaken	96 V	43 V	43 V	43 V	43 V
Verlofsparen	pm				
Stelposten/Diverse reserveringen	834 V	828 N	900 N	903 N	757 N
Financiering	3.600 V				
Proceskosten NCNP	100 V				
Asbestsanering	91 N				
Sanering Sterrenberg	350 V	350 N			
Afkoop onderhoud wachtruimte station	175 V	175 N			
Brandweerkazerne Otterlo		2 N	11 N	11 N	11 N
Brandweerkazerne Ede Peppelensteeg		4 N	15 N	38 N	38 N
Totaal	5.185 V	1.636 N	1.533 N	1.059 N	814 N

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting		Meerjarenraming	
	2026	2027	2028	2029
01 Maatschappelijke voorzieningen				
Lasten	33.394 N	31.150 N	32.519 N	32.668 N
Baten	1.266 V	171 V	199 V	171 V
Saldo	32.127 N	30.979 N	32.319 N	32.497 N
Storting reserves	268 N	232 N	231 N	231 N
Onttrekking reserves	2.599 V	215 V	295 V	215 V
Resultaat	29.796 N	30.996 N	32.256 N	32.513 N
02 Preventieve ondersteuning				
Lasten	48.415 N	45.454 N	45.713 N	45.575 N
Baten	11.530 V	8.154 V	8.154 V	7.841 V
Saldo	36.885 N	37.300 N	37.559 N	37.734 N
Storting reserves	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserves	335 V	107 V	0 N	0 N
Resultaat	36.550 N	37.193 N	37.559 N	37.734 N
03 Individuele ondersteuning				
Lasten	192.262 N	183.937 N	180.509 N	178.551 N
Baten	45.895 V	41.022 V	40.313 V	39.891 V
Saldo	146.367 N	142.915 N	140.196 N	138.660 N
Storting reserves	2.461 N	2.542 N	1.337 N	915 N
Onttrekking reserves	1.211 V	1.411 V	1.511 V	1.611 V
Resultaat	147.618 N	144.047 N	140.022 N	137.965 N
04 Economie en Mobiliteit				
Lasten	24.746 N	14.981 N	12.919 N	15.593 N
Baten	18.940 V	9.685 V	7.901 V	10.846 V
Saldo	5.807 N	5.296 N	5.019 N	4.747 N
Storting reserves	7.306 N	3.623 N	607 N	604 N
Onttrekking reserves	826 V	492 V	475 V	472 V
Resultaat	12.287 N	8.427 N	5.150 N	4.878 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	57.114 N	41.322 N	42.586 N	40.144 N
Baten	36.413 V	29.169 V	29.766 V	28.070 V
Saldo	20.702 N	12.154 N	12.820 N	12.075 N
Storting reserves	4.206 N	28.502 N	2.808 N	3.016 N
Onttrekking reserves	9.724 V	1.410 V	1.662 V	1.279 V
Resultaat	15.184 N	39.246 N	13.967 N	13.812 N
06 Veiligheid				
Lasten	16.822 N	16.422 N	16.212 N	16.149 N
Baten	706 V	606 V	606 V	606 V
Saldo	16.117 N	15.816 N	15.606 N	15.543 N

Programma	Begroting	Meerjarenraming		
	2026	2027	2028	2029
Storting reserves	103 N	142 N	142 N	142 N
Onttrekking reserves	0 N	0 N	0 N	0 N
Resultaat	16.219 N	15.959 N	15.749 N	15.685 N
07 Kwaliteit leefomgeving				
Lasten	47.890 N	49.852 N	49.863 N	50.790 N
Baten	19.103 V	19.473 V	19.689 V	21.346 V
Saldo	28.786 N	30.379 N	30.173 N	29.444 N
Storting reserves	3.718 N	2.409 N	2.443 N	2.589 N
Onttrekking reserves	1.877 V	1.517 V	1.449 V	737 V
Resultaat	30.627 N	31.271 N	31.168 N	31.296 N
08 Bestuur en Organisatie				
Lasten	82.015 N	91.547 N	102.608 N	116.395 N
Baten	362.512 V	370.252 V	373.480 V	385.260 V
Saldo	280.497 V	278.705 V	270.872 V	268.864 V
Storting reserves	20.511 N	15.354 N	23.758 N	23.210 N
Onttrekking reserves	28.296 V	43.787 V	28.757 V	28.228 V
Resultaat	288.282 V	307.138 V	275.871 V	273.882 V
Totaal				
Lasten	502.658 N	474.665 N	482.929 N	495.865 N
Baten	496.365 V	478.531 V	480.108 V	494.030 V
Saldo	6.294 N	3.866 V	2.821 N	1.835 N
Storting reserves	38.573 N	52.805 N	31.327 N	30.707 N
Onttrekking reserves	44.867 V	48.939 V	34.149 V	32.542 V
Resultaat	0 N	0 N	0 N	0 N

Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2025

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2025	Actuele begroting 2025
01 Maatschappelijke voorzieningen		
Lasten	33.062 N	31.417 N
Baten	847 V	895 V
Saldo	32.215 N	30.522 N
Storting reserves	262 N	775 N
Onttrekking reserves	2.214 V	996 V
Saldo resultaat	30.264 N	30.301 N
02 Preventieve ondersteuning		
Lasten	47.542 N	49.037 N
Baten	11.749 V	12.103 V
Saldo	35.792 N	36.934 N
Storting reserves	0 N	20 V
Onttrekking reserves	228 V	335 V
Saldo resultaat	35.564 N	36.579 N
03 Individuele ondersteuning		
Lasten	179.359 N	198.445 N
Baten	44.281 V	47.699 V
Saldo	135.078 N	150.745 N
Storting reserves	3.573 N	6.439 N
Onttrekking reserves	1.177 V	10.595 V
Saldo resultaat	137.475 N	146.589 N
04 Economie en Mobiliteit		
Lasten	18.470 N	12.401 N
Baten	11.538 V	8.736 V
Saldo	6.932 N	3.666 N
Storting reserves	93 V	4.951 N
Onttrekking reserves	131 V	799 V
Saldo resultaat	6.708 N	7.818 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling		
Lasten	52.225 N	103.200 N
Baten	37.647 V	65.961 V
Saldo	14.578 N	37.239 N
Storting reserves	2.962 N	6.652 N
Onttrekking reserves	1.442 V	26.083 V
Saldo resultaat	16.098 N	17.808 N
06 Veiligheid		
Lasten	16.804 N	17.274 N
Baten	755 V	710 V
Saldo	16.050 N	16.564 N

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2025	Actuele begroting 2025
Storting reserves	0 N	0 N
Onttrekking reserves	45 V	460 V
Saldo resultaat	16.005 N	16.104 N
07 Kwaliteit leefomgeving		
Lasten	47.771 N	46.993 N
Baten	17.851 V	17.835 V
Saldo	29.921 N	29.158 N
Storting reserves	2.618 N	3.006 N
Onttrekking reserves	993 V	1.044 V
Saldo resultaat	31.545 N	31.120 N
08 Bestuur en Organisatie		
Lasten	80.618 N	88.397 N
Baten	344.221 V	364.611 V
Saldo	263.604 V	276.214 V
Storting reserves	47.020 N	16.897 N
Onttrekking reserves	57.076 V	27.003 V
Saldo resultaat	273.659 V	286.320 V
Totaal		
Lasten	475.852 N	547.164 N
Baten	468.889 V	518.550 V
Saldo	6.963 N	28.614 N
Storting reserves	56.342 N	38.701 N
Onttrekking reserves	63.305 V	67.315 V
Saldo resultaat	0 N	0 N

Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Conform artikel 8 lid 5 van de BBV dient een overzicht algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen		Bedragen x € 1.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2026		Begroting
Algemene uitkering		301.229
Bespaarde rente		2.197
Onvoorzien		100
Dividend BNG		301
Dividend ACV		81
OZB		37.853
Hondenbelasting		512
Toeristenbelasting		1.930
Forensenbelasting		1.331
Totaal		345.534

Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	6.603	-9	6.338	-9	6.323	-9	6.399	-9
08 Bestuur en Organisatie	6.603	-9	6.338	-9	6.323	-9	6.399	-9
010 Mutaties reserves	38.573	-44.867	52.805	-48.939	31.327	-34.149	30.707	-32.542
01 Maatschappelijke voorzieningen	268	-2.599	232	-215	231	-295	231	-215
02 Preventieve ondersteuning	0	-335	0	-107	0	0	0	0
03 Individuele ondersteuning	2.461	-1.211	2.542	-1.411	1.337	-1.511	915	-1.611
04 Economie en Mobiliteit	7.306	-826	3.623	-492	607	-475	604	-472
05 Ruimtelijke ontwikkeling	4.206	-9.724	28.502	-1.410	2.808	-1.662	3.016	-1.279
06 Veiligheid	103	0	142	0	142	0	142	0
07 Kwaliteit leefomgeving	3.718	-1.877	2.409	-1.517	2.443	-1.449	2.589	-737
08 Bestuur en Organisatie	20.511	-28.296	15.354	-43.787	23.758	-28.757	23.210	-28.228
02 Burgerzaken	4.781	-2.221	4.279	-2.221	4.119	-2.221	3.745	-1.827
08 Bestuur en Organisatie	4.781	-2.221	4.279	-2.221	4.119	-2.221	3.745	-1.827
03 Beheer overige gebouwen en grond	4.661	-3.730	3.805	-3.360	3.966	-3.360	3.969	-3.360
08 Bestuur en Organisatie	4.661	-3.730	3.805	-3.360	3.966	-3.360	3.969	-3.360
04 Overhead	50.479	-5.912	49.680	-5.921	48.775	-5.891	47.793	-5.842
08 Bestuur en Organisatie	50.479	-5.912	49.680	-5.921	48.775	-5.891	47.793	-5.842
05 Treasury	1.340	-2.474	934	-1.612	217	-1.242	-575	-678
08 Bestuur en Organisatie	1.340	-2.474	934	-1.612	217	-1.242	-575	-678
061 OZB woningen	1.887	-21.622	1.868	-21.622	1.868	-21.622	1.868	-21.622
08 Bestuur en Organisatie	1.887	-21.622	1.868	-21.622	1.868	-21.622	1.868	-21.622
062 OZB niet- woningen	654	-16.768	654	-16.768	654	-16.768	654	-16.768
08 Bestuur en Organisatie	654	-16.768	654	-16.768	654	-16.768	654	-16.768
063 Parkeerbelasting	71	-2.317	71	-2.317	71	-2.317	71	-2.317
04 Economie en Mobiliteit	71	-2.317	71	-2.317	71	-2.317	71	-2.317
064 Belastingen overig	457	-457	457	-457	457	-457	457	-457
04 Economie en Mobiliteit	457	-457	457	-457	457	-457	457	-457
07 Alg. uitkering en ov. uitkeringen gemeentefonds	100	-301.335	0	-307.805	0	-309.751	0	-319.674
06 Veiligheid	100	-106	0	-6	0	-6	0	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	-301.229	0	-307.799	0	-309.745	0	-319.668
08 Overige baten en lasten	2.642	24	14.529	-1.551	27.439	-2.951	41.689	-4.664
08 Bestuur en Organisatie	2.642	24	14.529	-1.551	27.439	-2.951	41.689	-4.664
09 Vennootschapsbelasting	158	0	83	0	83	0	83	0
07 Kwaliteit leefomgeving	75	0	0	0	0	0	0	0
08 Bestuur en Organisatie	83	0	83	0	83	0	83	0
11 Crisisbeheersing en brandweer	10.111	-6	9.862	-6	9.762	-6	9.762	-6
06 Veiligheid	10.111	-6	9.862	-6	9.762	-6	9.761	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Openbare orde en veiligheid	6.573	-594	6.522	-594	6.412	-594	6.348	-594
06 Veiligheid	6.573	-594	6.522	-594	6.412	-594	6.348	-594
21 Verkeer en vervoer	23.080	-2.140	23.687	-2.163	23.892	-2.163	23.337	-2.163
04 Economie en Mobiliteit	3.300	-5	3.284	-5	3.398	-5	3.360	-5
07 Kwaliteit leefomgeving	19.780	-2.135	20.403	-2.158	20.494	-2.158	19.977	-2.158

Taakveld - programma	2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
22 Parkeren	1.463	-12	1.208	-12	1.190	-12	1.190	-12
04 Economie en Mobiliteit	1.461	-10	1.206	-10	1.188	-10	1.188	-10
08 Bestuur en Organisatie	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2
31 Economische ontwikkeling	2.401	0	2.340	0	2.305	0	2.072	0
04 Economie en Mobiliteit	1.495	0	1.519	0	1.490	0	1.263	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	906	0	821	0	815	0	809	0
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	17.470	-16.050	8.001	-6.796	5.874	-5.011	8.813	-7.957
04 Economie en Mobiliteit	17.470	-16.050	8.001	-6.796	5.874	-5.011	8.813	-7.957
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	144	-23	144	-23	144	-23	144	-23
04 Economie en Mobiliteit	144	-23	144	-23	144	-23	144	-23
34 Economische promotie	1.558	-3.316	1.290	-3.286	1.290	-3.286	1.289	-3.286
01 Maatschappelijke voorzieningen	693	0	511	0	511	0	511	0
04 Economie en Mobiliteit	249	-25	199	-25	198	-25	198	-25
05 Ruimtelijke ontwikkeling	117	0	112	0	112	0	112	0
08 Bestuur en Organisatie	499	-3.291	469	-3.261	469	-3.261	469	-3.261
42 Onderwijshuisvesting	8.553	-535	10.364	-535	10.370	-535	10.319	-535
01 Maatschappelijke voorzieningen	7.766	-30	9.571	-30	9.573	-30	9.517	-30
08 Bestuur en Organisatie	787	-505	792	-505	797	-505	803	-505
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	11.344	-6.212	11.244	-6.212	11.242	-6.212	10.918	-5.899
02 Preventieve ondersteuning	6.480	-4.679	6.467	-4.679	6.475	-4.679	6.261	-4.366
03 Individuele ondersteuning	4.712	-1.533	4.692	-1.533	4.682	-1.533	4.573	-1.533
05 Ruimtelijke ontwikkeling	152	0	85	0	85	0	85	0
51 Sportbeleid en activering	9.405	-617	9.242	0	10.500	0	10.815	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	9.405	-617	9.242	0	10.500	0	10.815	0
52 Sportaccommodaties	3.197	-2.348	3.136	-2.495	2.952	-2.777	4.556	-3.929
08 Bestuur en Organisatie	3.197	-2.348	3.136	-2.495	2.952	-2.777	4.556	-3.929
53 Cultuurpresentatie, productie en participatie	6.860	-1.284	6.200	-1.284	6.230	-1.284	6.199	-1.284
01 Maatschappelijke voorzieningen	5.233	0	4.572	0	4.603	0	4.572	0
08 Bestuur en Organisatie	1.628	-1.284	1.627	-1.284	1.627	-1.284	1.627	-1.284
54 Musea	4.366	-77	2.305	-77	2.305	-77	2.305	-77
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.366	-77	2.305	-77	2.305	-77	2.305	-77
55 Cultureel erfgoed	930	-114	761	-75	839	-103	761	-75
01 Maatschappelijke voorzieningen	920	-104	751	-64	829	-92	751	-64
08 Bestuur en Organisatie	10	-10	10	-10	10	-10	10	-10
56 Media	5.011	-438	4.198	0	4.198	0	4.198	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	5.011	-438	4.198	0	4.198	0	4.198	0
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14.281	-1.303	13.853	-1.092	13.783	-1.092	13.640	-892
05 Ruimtelijke ontwikkeling	1.044	-116	1.033	-116	1.030	-116	1.028	-116
07 Kwaliteit leefomgeving	13.216	-1.172	12.799	-962	12.731	-962	12.590	-762
08 Bestuur en Organisatie	21	-14	21	-14	21	-14	21	-14
61 Samenkracht en burgerparticipatie	26.775	-12.220	21.857	-6.926	21.214	-4.574	21.216	-4.153
02 Preventieve ondersteuning	16.894	-2.926	16.861	-2.535	17.344	-2.535	17.344	-2.535
03 Individuele ondersteuning	6.509	-8.375	942	-2.773	-181	-422	-179	0
07 Kwaliteit leefomgeving	2.349	0	2.349	0	2.349	0	2.349	0

Taakveld - programma	2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
08 Bestuur en Organisatie	1.024	-918	1.706	-1.618	1.702	-1.618	1.702	-1.618
621 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO	6.392	0	6.524	0	6.296	0	6.297	0
02 Preventieve ondersteuning	6.392	0	6.524	0	6.296	0	6.297	0
622 Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	4.004	-51	3.952	-51	3.947	-51	3.947	-51
02 Preventieve ondersteuning	4.004	-51	3.952	-51	3.947	-51	3.947	-51
623 Toegang en eerstelijnsvoorz. Integr.	91	-122	91	-122	91	-122	91	-122
03 Individuele ondersteuning	91	-122	91	-122	91	-122	91	-122
63 Inkomensregelingen	46.641	-33.650	46.612	-33.650	46.678	-33.650	46.624	-33.650
03 Individuele ondersteuning	46.033	-33.650	46.000	-33.650	46.062	-33.650	45.992	-33.650
05 Ruimtelijke ontwikkeling	480	0	480	0	480	0	480	0
07 Kwaliteit leefomgeving	121	0	125	0	129	0	145	0
08 Bestuur en Organisatie	7	0	7	0	7	0	7	0
64 Begeleide participatie	8.901	-102	8.411	-102	7.986	-102	7.986	-102
03 Individuele ondersteuning	8.901	0	8.411	0	7.986	0	7.986	0
07 Kwaliteit leefomgeving	0	-102	0	-102	0	-102	0	-102
65 Arbeidsparticipatie	9.593	-27	9.786	-27	9.882	-27	8.388	-27
03 Individuele ondersteuning	9.593	-27	9.786	-27	9.882	-27	8.388	-27
660 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	6.174	-220	5.903	-220	5.905	-220	5.905	-220
03 Individuele ondersteuning	6.174	-220	5.903	-220	5.905	-220	5.905	-220
6711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	11.389	0	11.229	0	11.229	0	11.229	0
03 Individuele ondersteuning	11.389	0	11.229	0	11.229	0	11.229	0
6712 Begeleiding (Wmo)	10.771	0	10.686	0	10.694	0	10.701	0
03 Individuele ondersteuning	10.771	0	10.686	0	10.694	0	10.701	0
6713 Dagbesteding (Wmo)	3.445	0	3.444	0	2.144	0	2.144	0
03 Individuele ondersteuning	3.445	0	3.444	0	2.144	0	2.144	0
6714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	328	-876	-92	-1.605	139	-1.605	377	-1.605
03 Individuele ondersteuning	328	-876	-92	-1.605	139	-1.605	377	-1.605
6751 Jeugdhulp ambulant lokaal	96	0	96	0	96	0	96	0
03 Individuele ondersteuning	96	0	96	0	96	0	96	0
6752 Jeugdhulp ambulant regionaal	30.810	0	29.749	0	28.532	-1.642	29.025	-1.642
03 Individuele ondersteuning	30.810	0	29.749	0	28.532	-1.642	29.025	-1.642
6753 Jeugdhulp ambulant landelijk	686	0	677	0	666	0	666	0
03 Individuele ondersteuning	686	0	677	0	666	0	666	0
6761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	6	0	6	0	6	0	6	0
03 Individuele ondersteuning	6	0	6	0	6	0	6	0
6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	10.036	0	10.027	0	10.193	0	10.193	0
03 Individuele ondersteuning	10.036	0	10.027	0	10.193	0	10.193	0
6763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	915	0	903	0	890	0	890	0
03 Individuele ondersteuning	915	0	903	0	890	0	890	0
6791 PGB Wmo	1.055	0	1.052	0	1.053	0	1.053	0
03 Individuele ondersteuning	1.055	0	1.052	0	1.053	0	1.053	0
6792 PGB Jeugd	589	0	562	0	565	0	565	0
03 Individuele ondersteuning	589	0	562	0	565	0	565	0
6811 Beschermd wonen (Wmo)	26.625	-341	26.536	-341	26.537	-341	26.537	-341

Taakveld - programma	2026		2027		2028		2029	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
03 Individuele ondersteuning	26.625	-341	26.536	-341	26.537	-341	26.537	-341
6812 Maatschapp.- en vrouwenopvang (WMO)	10.563	-1.827	10.540	-1.827	10.516	-1.827	10.514	-1.827
02 Preventieve ondersteuning	4.010	-889	4.010	-889	4.010	-889	4.010	-889
03 Individuele ondersteuning	5.982	-751	5.982	-751	5.982	-751	5.982	-751
06 Veiligheid	39	0	39	0	39	0	39	0
08 Bestuur en Organisatie	532	-187	508	-187	485	-186	483	-186
6821 Jeugdbescherming	1.652	0	1.651	0	1.650	0	1.650	0
03 Individuele ondersteuning	1.652	0	1.651	0	1.650	0	1.650	0
6822 Jeugdreclassering	200	0	200	0	200	0	200	0
03 Individuele ondersteuning	200	0	200	0	200	0	200	0
691 Coördinatie en beleid Wmo	1.441	0	1.340	0	1.340	0	1.340	0
03 Individuele ondersteuning	1.441	0	1.340	0	1.340	0	1.340	0
692 Coördinatie en beleid Jeugd	4.224	0	4.065	0	4.167	0	3.143	0
03 Individuele ondersteuning	4.224	0	4.065	0	4.167	0	3.143	0
71 Volksgezondheid	10.636	-2.985	7.641	0	7.641	0	7.716	0
02 Preventieve ondersteuning	10.636	-2.985	7.641	0	7.641	0	7.716	0
72 Riolering	10.662	-13.961	12.491	-14.540	12.475	-14.779	14.014	-16.491
07 Kwaliteit leefomgeving	10.662	-13.961	12.491	-14.540	12.475	-14.779	14.014	-16.491
73 Afval	14.553	-17.418	15.158	-18.123	15.791	-18.861	17.015	-20.409
05 Ruimtelijke ontwikkeling	14.393	-17.377	14.998	-18.082	15.630	-18.820	16.813	-20.212
07 Kwaliteit leefomgeving	160	-41	160	-41	160	-41	201	-197
74 Milieubeheer	8.084	-5.717	6.399	-4.692	4.972	-3.215	4.093	-2.348
05 Ruimtelijke ontwikkeling	8.084	-5.717	6.399	-4.692	4.972	-3.215	4.093	-2.348
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.442	-1.691	1.440	-1.669	1.439	-1.648	1.427	-1.636
07 Kwaliteit leefomgeving	1.448	-1.691	1.447	-1.669	1.446	-1.648	1.434	-1.636
08 Bestuur en Organisatie	-7	0	-7	0	-7	0	-7	0
81 Ruimtelijke ordening	8.397	-944	6.841	-944	6.726	-944	6.253	-944
04 Economie en Mobiliteit	100	-53	100	-53	100	-53	100	-53
05 Ruimtelijke ontwikkeling	8.219	-891	6.663	-891	6.548	-891	6.075	-891
07 Kwaliteit leefomgeving	78	0	78	0	78	0	78	0
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	14.257	-7.833	1.705	-924	3.849	-2.266	1.610	-44
05 Ruimtelijke ontwikkeling	14.257	-7.833	1.705	-924	3.849	-2.266	1.610	-44
83 Wonen en bouwen	10.648	-4.489	10.131	-4.474	10.163	-4.469	10.138	-4.469
05 Ruimtelijke ontwikkeling	9.463	-4.479	9.028	-4.464	9.065	-4.459	9.041	-4.459
08 Bestuur en Organisatie	1.185	-10	1.103	-10	1.097	-10	1.097	-10
Totaal	541.232	-541.232	527.470	-527.470	514.256	-514.256	526.572	-526.572

Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2026-2029

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2024 Boekwaarde 01-01-2025	Prognose 2026 Boekwaarde 01-01-2026	Prognose 2027 Boekwaarde 01-01-2027	Prognose 2028 Boekwaarde 01-01-2028	Prognose 2029 Boekwaarde 01-01-2029	Prognose 2030 Boekwaarde 01-01-2030
Immateriële vaste activa	6.231	6.194	6.482	6.358	6.253	6.147
Materiële vaste activa economisch nut	227.011	284.112	360.828	374.425	360.832	354.083
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	8.343	7.678	7.012	6.345	5.804	5.262
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	148.027	178.538	177.955	177.254	171.227	174.277
Financiële vaste activa	55.538	52.004	49.740	47.343	44.877	42.440
Totaal vaste activa	445.150	528.526	602.017	611.724	588.994	582.209
Voorraden	22.569	41.039	28.184	28.876	32.669	28.265
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	10.446	7.223	7.223	7.223	7.223	7.223
Liquide middelen	8.764	6.687	6.687	6.687	6.687	6.687
Overlopende activa	44.935	44.510	44.510	44.510	44.510	44.510
Totaal vlottende activa	86.714	99.459	86.605	87.296	91.089	86.685
Totaal Activa	531.864	627.985	688.622	699.020	680.083	668.894
Eigen vermogen	196.411	167.797	161.504	165.369	162.548	160.784
Voorzieningen	44.388	39.207	33.049	32.140	30.829	28.907
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	158.216	258.085	331.173	338.615	323.809	316.307
Totaal vaste passiva	399.015	465.088	525.726	536.124	517.186	505.998
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	20.113	61.038	61.038	61.038	61.038	61.038
Overlopende passiva	100	0	0	0	0	0
Overige overlopende passiva	112.636	101.858	101.858	101.858	101.858	101.858
Totaal vlottende passiva	132.849	162.896	162.896	162.896	162.896	162.896
Totaal Passiva	531.864	627.985	688.622	699.020	680.083	668.894

Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht van incidentele baten en lasten helpt de gebruiker in zijn oordeelsvorming over het wettelijke structureel en reëel evenwicht van de begroting. Ede omarmt het principe dat structurele lasten door structurele baten moeten worden gedekt. Incidentele lasten mogen wel door structurele baten worden gedekt maar niet andersom.

Een aandachtspunt bij het interpreteren van deze financiële informatie is de aard van baten en lasten. Vanuit het uitgangspunt dat de uitvoering van de taakvelden zich over lengte van jaren uitstrekt, volgt de conclusie dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. In de praktijk komen zowel in de begroting als in de rekening incidentele baten en lasten voor. Veelal wordt dit veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen/besluiten die zowel onverwacht als voorzien kunnen zijn. Voor de begroting definieert Ede incidentele posten indien deze niet stelselmatig zijn en een onvoorwaardelijke einddatum hebben met een ondergrens van € 500.000. Deze beïnvloeden het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Pas na het elimineren van deze posten ontstaat het structurele begrotingssaldo.

Als vuistregel geldt dat baten en lasten als incidenteel worden aangemerkt, indien ze bij ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Met uitzondering van externe bijdragen (zoals inkomende subsidies en specifieke uitkeringen) voor projecten die langer dan drie jaar duren. Als duidelijk vaststaat dat ze voor een vaste periode beschikt zijn (niet langer dan vijf jaar), beschouwen we deze ook als incidenteel.

De mutaties Grondzaken zijn naar aard altijd incidenteel en ook als zodanig opgenomen in onderstaande tabellen.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Lasten (excl. reservemutaties) cf. bijlage 1B en 1C PB2026	547.164	502.658	474.665	482.929	495.865
Baten (excl. reservemutaties) cf. bijlage 1B en 1C PB2026	-518.550	-496.365	-478.531	-480.108	-494.030
Lasten conform besluit PB2026	1.963	15.226	7.964	6.989	6.744
Baten conform besluit PB2026	-13.175	6.695	-5.441	-5.365	-5.365
Saldo van baten en lasten	17.402	14.824	-1.344	4.445	3.214
Toevoeging reserves cf. bijlage 1B en 1C PB2026	38.701	38.573	52.805	31.327	30.707
Onttrekking reserves cf. bijlage 1B en 1C PB2026	-67.315	-44.867	-48.939	-34.149	-32.542
Toevoeging reserves PB2026	12.022	0	0	0	0
Onttrekking reserves PB 2026	-810	-8.530	-2.523	-1.623	-1.379
Saldo mutatie reserves	-17.402	-14.824	1.344	-4.445	-3.214
Geraamd resultaat incl. boeking naar de Algemene Reserve	0	0	0	0	0
Correcties incidentele posten					
A. Incidentele lasten (exclusief reservemutaties)	100.085	56.349	13.390	10.309	9.876
B. Incidentele baten (exclusief reservemutaties)	-88.965	-48.223	-14.269	-10.110	-9.341
C. Incidentele storting reserves	32.010	31.607	45.711	24.284	23.756
D. Incidentele onttrekking reserves	-52.829	-35.694	-39.957	-25.365	-23.890
Besluit PB2026					
E. Incidentele lasten (PB2026)	1.769	7.672	925	0	0
F. Incidentele baten (PB2026)	-1.790	-1.219	0	0	0
G. Incidentele storting reserves (PB2026)	12.022	0	0	0	0
H. Incidentele onttrekking reserves (PB2026)	-810	-8.531	-2.523	-1.624	-1.379
Saldo incidentele baten en lasten	1.492	1.962	3.278	-2.506	-978
Structureel resultaat	1.492	1.962	3.278	-2.506	-978

Een plus in de telling geeft aan dat er meer structurele baten zijn dan structurele lasten: dus structureel begrotingsevenwicht. We zien dat de begrotingsjaren 2025 t/m 2027 aan deze vereiste voldoen, maar in 2028 niet meer. Verdere toelichting over de financiële toekomst van de gemeente vindt u in Hoofdstuk 5.

A. Incidentele lasten programma's

Uit een beoordeling van de lasten op productniveau is naar voren gekomen dat een aantal baten en lasten als incidenteel wordt aangemerkt. We hebben hierbij een ondergrens van € 500.000 gehanteerd conform de nota Incidentele Baten en Lasten. De lasten en baten die kleiner zijn van € 500.000 worden in zijn totaliteit gepresenteerd. Waar mogelijk is de dekking van de last aangegeven, of de bron van de verkregen baat ingevuld. Een dekking via een Specifieke Uitkering van het Rijk wordt aangeduid met de afkorting: SPUK.

Overzicht van incidentele lasten					Bedragen x € 1.000		
Dekking middels	Onderwerp	Progr.	2025	2026	2027	2028	2029
Reserve Kunst en Cultuur	Artbase (de Basis)	1	-	2.061	-	-	-
- Ontwikkelfonds							
SPUK	Brede SPUK (sportakkoord + Brede regeling combinatiefunctionarissen)	1	656	617	-	-	-
	Overig programma 1	1	1.763	694	-	30	-
SPUK	Integraal Zorgakkoord	2	1.945	2.413	-	-	-
SPUK	Gezond en actief leven Akkoord	2	547	444	-	-	-
	Overig programma 2	2	1.914	554	107	-	-
SPUK	Opvang ontheemden Oekraïne	3	6.719	6.390	1.026	-	-
SPUK	Duurzame Gemeentelijke Opvang Asielzoekers (Galvanistraat)	3	1.191	-	-	-	-
Subsidie	Proeftuinen toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming 2025	3	500	-	-	-	-
	Overig programma 3	3	308	92	-	-	-
Algemene middelen	Grondzaken Werken	4	5.841	16.241	6.986	5.202	8.147
	Overig programma 4	4	722	415	-	-	-
Algemene middelen	Grondzaken Wonen	5	57.587	15.906	2.564	3.918	1.679
SPUK	Nationaal isolatieprogramma	5	2.300	2.750	1.638	870	-
Reserve	Ontwikkeld kader Landelijk gebied	5	-	700	-	-	-
Reserve	Verkabeling hoogspanningslijn en uitbreiding onderstations	5	410	657	-	-	-
Reserve Fonds	Opgave Passend Wonen	5	1.014	-	-	-	-
Woningbouw							
Algemene middelen	Actief grondbeleid landelijk gebied	5	500	500	-	-	-
	Overig programma 5	5	2.204	2.056	599	-	-
	Overig programma 6	6	-	-	-	-	-
	Overig programma 7	7	835	1.522	310	289	50
Subsidie en inkomsten derden	Vitale Vakantieparken projecten	8	6.671	30	-	-	-
Subsidie en inkomsten derden	Veluwe Alliantie projecten	8	1.176	-	-	-	-
Reserve Bedrijfsmiddelen	Implementatie financieel systeem	8	1.018	-	-	-	-
- Automatisering							
Algemene middelen	Programma Verbetering Dienstverlening	8	737	662	160	-	-
PB2024 en PPN2025							
Reserve Bedrijfsmiddelen	Project Edese Digitale werkplek	8	736	-	-	-	-
- Automatisering							
Algemene middelen	Sanering en sloop schuur Kreelseweg	8	-	665	-	-	-
PPN2026-2029							
Reserve Bedrijfsmiddelen	Datacenter transitie	8	606	-	-	-	-
- Automatisering							
	Overig programma 8	8	2.185	980	-	-	-
	Totaal		100.085	56.349	13.390	10.309	9.876

B. Incidentele baten programma's

Overzicht van incidentele baten

Bedragen x € 1.000

Middelen verkregen middels	Onderwerp	Progr.	2025	2026	2027	2028	2029
SPUK	Brede SPUK (sportakkoord + Brede regeling combinatiefunctionarissen)	1	-656	-617	-	-	-
	Overig programma 1	1	-29	-	-	-	-
SPUK	Integraal Zorgakkoord	2	-2.413	-2.413	-	-	-
SPUK	Brede SPUK	2	-1.246	-891	-	-	-
	Overig programma 2	2	-260	-	-	-	-
SPUK	Opvang ontheemden Oekraïne	3	-6.748	-6.748	-1.146	-	-
SPUK	Dekking huur Oekraïne opvanglocatie Lunteren	3	-1.627	-1.627	-1.627	-422	-
Normvergoeding	Duurzame Gemeentelijke Opvang Asielzoekers in Ede	3	-1.191	-	-	-	-
Subsidie	Proeftuinen toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming 2025	3	-500	-	-	-	-
	Overig programma 3	3	-429	-	-	-	-
Algemene middelen	Grondzaken Werken	4	-5.960	-16.241	-6.986	-5.202	-8.148
	Overig programma 4	4	-214	-	-	-	-
Algemene middelen	Grondzaken Wonen	5	-56.634	-15.280	-1.878	-3.221	-998
SPUK	Nationaal isolatie programma	5	-2.300	-2.750	-1.638	-870	-
	Overig programma 5	5	-638	-642	-599	-	-
	Overig programma 6	6	-	-	-	-	-
	Overig programma 7	7	-80	-489	-250	-250	-50
Subsidie en inkomsten derden	Inkomende subsidie + inkomsten derden	8	-6.671	-30	-	-	-
Subsidie en inkomsten derden	Programma Vitale Vakantieparken						
	Veluwe Alliantie	8	-1.176	-	-	-	-
	Overig programma 8	8	-193	-495	-145	-145	-145
	Totaal		-88.965	-48.223	-14.269	-10.110	-9.341

C. en D. Incidentele stortingen en onttrekkingen reserves

De basisgedachte is dat alle mutaties in de reserve een incidenteel karakter hebben. Uit de telling van de reservestortingen en de onttrekkingen in de acht programma's zijn de mutaties geëlimineerd van de reserves die een structureel karakter hebben. Het gaat om onderstaande groepen van reserves:

- Kapitaallastenreserves die we aanhouden ter egalisatie van kapitaallasten in de begroting.
- Bedrijfsmiddelenreserves ter egalisatie van kapitaallasten of structurele personeelslasten.
- Financieringsreserves die we als bron in stand houden en waarvan we de rentebaten inzetten in de begroting.

Voor een overzicht van de incidentele en structurele reserves wordt verwezen naar [bijlage 2](#)
[Meerjarenoverzicht reserves](#).

De voorgestelde besluiten leiden tot een aanpassing van de begroting. De incidentele posten worden hieronder per categorie toegelicht. Meer informatie over de inhoud van deze posten zijn te vinden in [hoofdstuk 3](#).

E. Incidentele lasten naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Investerings zwembad Vrije Slag i.v.m. nieuwe zwemwaterwet	-	1.700	-	-	-
Ontwikkelen dagbesteding naar de voorkant	-	200	425	-	-
Handhaving verkeerd geparkeerde fietsen station Ede-Wageningen	-	251	-	-	-
Perspectief Ede 2050	-	90	-	-	-
Ziekenbarakken	-100	100	-	-	-
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	-60	60	-	-	-
Bibliotheekvoorziening Dorpshuis Otterlo	-240	240	-	-	-
Actualisatie ontsluitingsweg Ede Noord West	-150	150	-	-	-
Omgevingsplan Ede	-251	251	-	-	-
Sanering Sterrenberg	-350	350	-	-	-
Actualisatie subsidie MFD Otterlo 2025	-120	120	-	-	-
Doorschuiven reservering RegioDeal Veluwe in Balans	-180	180	-	-	-
Programma Dienstverlening	-580	80	500	-	-
Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning	910	-	-	-	-
Subsidieregeling Onderwijsachterstandenbeleid	600	500	-	-	-
Actualisatie begroting opvang ontheemden Oekraïne	1.180	1.000	-	-	-
Actualisatie begroting Duurzame Gemeentelijke Opvang (Galvanistraat)	700	2.400	-	-	-
Terughalen voorinvestering windmolens	100	-	-	-	-
Verkiezingen	310	-	-	-	-
Totaal	1.769	7.672	925	0	0

F. Incidentele baten naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Handhaving verkeerd geparkeerde fietsen station Ede-Wageningen	-	-19	-	-	-
Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning	-910	-	-	-	-
Subsidieregeling Onderwijsachterstandenbeleid	-600	-500	-	-	-
Actualisatie begroting opvang ontheemden Oekraïne	-180	-700	-	-	-
Terughalen voorinvestering windmolens	-100	-	-	-	-
Totaal	-1.790	-1.219	0	0	0

G. Incidentele stortingen naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Ziekenbarakken - Reserve Cofinanciering	100	-	-	-	-
SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom - Reserve Cofinanciering	60	-	-	-	-
Doorschuiven reservering RegioDeal Veluwe in Balans - Reserve Cofinanciering	180	-	-	-	-
Landelijk gebied - Reserve Omgevingsvisie 2040	1.491	-	-	-	-
Toekomstscenario Kind- & Gezinsbescherming - Reserve Vrouwenopvang	130	-	-	-	-
Woon/welzijnconcept Posthoornstraat (v.m. pand Geels) - Reserve Maatschappelijke opvang	100	-	-	-	-
Beschermd wonen - regio Reserve Beschermd wonen	-750	-	-	-	-
Actualisatie begroting Duurzame Gemeentelijke Opvang (Galvanistraat) - Reserve Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen	2.400	-	-	-	-
Algemene Reserve Sluitpost Besluit PB2026	8.311	-	-	-	-
Totaal	12.022	0	0	0	0

H. Incidentele onttrekkingen naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
Ziekenbarakken - Reserve Cofinanciering	-	-100	-	-	-
Cofinanciering SPUK Herstel Bibliotheek Bennekom	-	-60	-	-	-
Actualisatie ontsluitingsweg Ede Noord West - Reserve Omgevingsvisie 2040	150	-150	-	-	-
Doorschuiven reservering RegioDeal Veluwe in Balans - Reserve Cofinanciering	-	-180	-	-	-
Landelijk gebied - Reserve Omgevingsvisie 2040	500	-	-	-	-
Actualisatie begroting opvang ontheemden Oekraïne	-1.000	-300	-	-	-
Beschermd wonen - lokaal - Reserve Beschermd wonen	-460	-	-	-	-
Actualisatie begroting Duurzame Gemeentelijke Opvang (Galvanistraat) - Reserve Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen	-	-2.400	-	-	-
Algemene Reserve Sluitpost Besluit PB2026	-	-5.341	-2.523	-1.624	-1.379
Totaal	-810	-8.531	-2.523	-1.624	-1.379

Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves

Bedragen x € 1															
Progr.	Res.	I/S	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2025	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
1	OBR	I	R430	Onderwijs - Huisvesting	156.165	0	156.165	0	0	-156.000	165	165	165	165	165
1	OBR	I	R440	Cultuur	159.528	0	159.528	0	36.887	-94.240	102.175	123.062	143.949	134.836	155.723
1	OBR	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	1.455.835	0	1.455.835	33.484	517.334	-10.000	1.996.653	21.472	15.064	8.540	1.899
1	OBR	I	R442	Kunstaankopen	553.804	0	553.804	0	50.000	-120.150	483.654	191.154	228.654	266.154	303.654
1	OBR	I	R443	Monumenten	99.723	0	99.723	0	120.000	-118.900	100.823	101.923	103.023	54.123	55.223
1	ERK	S	R647	Sporthal Ut Sporthuus	717.990	0	717.990	16.514	0	-43.360	691.144	662.270	632.877	602.953	572.492
1	ERK	S	R660	Museum Oud Lunteren	29.292	0	29.292	674	0	-1.468	28.498	27.628	26.743	25.842	24.925
1	ERK	S	R661	Kijk- en Luistermuseum	13.811	0	13.811	318	0	-1.915	12.214	10.556	8.867	7.149	5.399
3	OBR	S	R439	Legaat van Lagen	426.654	0	426.654	9.813	0	-9.813	426.654	426.654	426.654	426.654	426.654
3	OBR	I	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	3.380.891	0	3.380.891	0	2.193.950	-2.845.100	2.729.741	2.729.741	2.729.741	2.729.741	2.729.741
3	OBR	I	R460	Maatschappelijke opvang	2.188.890	0	2.188.890	0	0	-306.185	1.882.705	2.028.551	2.174.511	2.320.583	2.466.655
3	OBR	I	R461	Geweld in afhankelijkheidsrelaties	1.136.807	0	1.136.807	0	6.534	0	1.143.341	1.191.875	1.241.409	1.290.943	1.340.477
3	OBR	I	R462	Opvang Beschermd Wonen	8.674.854	0	8.674.854	0	2.582.000	-6.894.000	4.362.854	3.791.854	3.100.854	2.309.854	1.418.854
3	OBR	I	R464	Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen	6.014.299	10.000	6.024.299	0	0	-881.000	5.143.299	4.808.299	4.701.299	4.701.299	4.701.299
4	OBR	I	R411	Parkeren	396.231	0	396.231	0	219.428	-150.000	465.659	400.194	549.835	699.582	849.468
4	ERK	S	R681	Kapitaallasten Verkeer	199.404	0	199.404	4.587	1.825.000	-17.890	2.011.101	9.042.470	12.153.372	11.830.525	11.507.678
4	ERK	S	R682	Kapitaallasten Parkeren	166.538	0	166.538	3.830	0	-24.972	145.396	123.805	101.888	98.375	94.862
5	OBR	I	R475	Landschapsfonds	15.298	0	15.298	0	115.000	-50.000	80.298	145.298	210.298	275.298	340.298
5	OBR	I	R477	Starters- en doorstromers	1.437.957	0	1.437.957	33.073	100.000	-105.000	1.466.030	1.473.419	1.471.941	1.471.436	1.476.922
5	OBR	I	R478	Fonds Woningbouw	1.014.017	0	1.014.017	0	0	-1.014.017	0	0	0	0	0
5	OBR	I	R479	Fonds Koopgarant Gemeente Ede	1.048.424	0	1.048.424	24.114	0	-35.000	1.037.538	1.011.214	979.416	937.045	893.912
5	ERK	S	R651	Reserve De Ginkel	1.777.216	0	1.777.216	61.146	0	-23.010	1.815.352	1.786.000	1.755.561	1.724.016	1.693.509
5	ERK	S	R680	Structuurvisie Buitengebied	309.590	0	309.590	7.121	0	-18.851	297.860	285.766	273.699	261.659	249.646
5	ERK	S	R683	R&T route structuren	139.947	0	139.947	3.219	0	-24.777	118.389	96.830	75.272	53.713	32.155
5	BRG	I	R705	Omgevingsvisie 2040	0	29.210.000	29.210.000	0	7.331.000	-20.517.100	16.023.900	7.558.500	32.282.266	31.551.699	30.821.132

Progr.	Res.	I/S	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2025	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
6	OBR	I	R400	Overgangsrecht FLO	330.416	0	330.416	0	0	-79.573	250.843	353.470	495.755	638.040	780.325
7	OBR	I	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	3.268.593	0	3.268.593	0	494.706	-487.412	3.275.887	2.291.723	1.327.193	377.732	184.341
7	OBR	I	R418	Bomenfonds	146.568	0	146.568	0	24.000	-80.000	90.568	24.000	24.000	24.000	24.000
7	ERK	S	R605	Riolering buitengebied	4.727.598	0	4.727.598	108.735	0	-390.979	4.445.354	4.163.109	3.880.864	3.725.630	3.570.395
8	AR	I	R100	Algemene reserve	76.997.248	-19.568.997	57.428.251	0	6.136.000	-4.955.317	58.608.934	57.001.816	33.577.369	33.359.971	33.035.098
8	OAR	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.620.841	0	6.620.841	152.280	0	-152.280	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841
8	OAR	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.272	0	9.656.272	222.095	0	-222.095	9.656.272	9.656.272	9.656.272	9.656.272	9.656.272
8	OBR	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	18.605	0	18.605	0	102.000	-114.500	6.105	6.105	6.105	6.105	6.105
8	OBR	I	R492	BTW - Compensatiefonds	1.499.262	0	1.499.262	0	4.254.366	-3.367.241	2.386.387	4.396.529	5.107.146	5.963.440	7.180.046
8	OBR	I	R493	Cofinanciering Edese Opgaven	3.446.334	0	3.446.334	0	0	-1.065.532	2.380.802	2.380.802	2.380.802	2.380.802	2.380.802
8	OBR	I	R495	Overlopende verplichtingen	2.336.220	3.920.750	6.256.970	0	0	-3.954.000	2.302.970	2.064.220	1.904.220	1.904.220	1.904.220
8	OBR	I	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	5.787.918	0	5.787.918	0	0	-4.035.000	1.752.918	970.488	845.488	470.488	470.488
8	PBR	S	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	3.583.555	0	3.583.555	0	4.400.188	-5.821.455	2.162.288	1.536.608	1.461.676	1.386.744	1.386.744
8	PBR	I	R501	Reserve algemene bedrijfskosten	798.946	0	798.946	0	1.500.000	-448.265	1.850.681	1.850.681	1.850.681	1.850.681	1.850.681
8	PBR	S	R502	Reserve bedrijfsauto's	480.482	0	480.482	11.051	0	-491.533	0	0	0	0	0
8	PBR	S	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	4.110.967	0	4.110.967	94.552	627.460	-634.864	4.198.115	4.213.471	4.245.676	4.268.678	4.291.998
8	PBR	S	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	5.807.622	0	5.807.622	77.489	0	-3.216.147	2.668.964	2.631.066	2.589.717	2.548.585	2.527.895
8	PBR	S	R506	Bedrijfsmiddelen - WGA en ZW	1.897.202	0	1.897.202	0	454.000	-871.676	1.479.526	1.431.594	1.383.662	1.335.730	1.287.798
8	ERK	S	R621	Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	12.138.002	1.206.000	13.344.002	333.072	3.214.307	-1.268.919	15.622.462	16.322.397	17.035.001	16.582.353	15.724.211
8	ERK	S	R622	Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	5.629.213	0	5.629.213	103.313	0	-1.250.260	4.482.266	4.384.754	4.242.114	4.096.907	3.949.087
8	ERK	I	R623	Reserve exploitatie vastgoed	838.522	0	838.522	0	1.096.340	-945.066	989.796	1.165.062	1.347.424	1.568.891	1.790.359
				Totaal	181.633.551	14.777.753	196.411.304	1.300.480	37.400.500	-67.314.861	167.797.423	161.503.708	165.369.366	162.548.296	160.784.448

Reservetype

AR

BR

BRG

ERK

Omschrijving

Algemene reserve

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserve grondbedrijf

Egalisatiereserve kapitaallasten

Reservetype

OAR

OBR

PBR

Omschrijving

Overige algemene reserve

Overige bestemmingsreserve

Personeel- en bedrijfsreserve

Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve EnergieWEB fonds

Het instellen en opheffen van een reserve is de bevoegdheid van de raad. Conform de Nota Reserves en Voorzieningen Gemeente Ede 2016 volgt onderstaand een toelichting op de in te stellen bestemmingsreserve Energieweb fonds.

- Soort reserve: Overige bestemmingsreserve (OBR).
- Doel reserve: Deze reserve is bedoeld voor het beheren van het fonds dat onderdeel is van EnergieWEB. Dit fonds is bedoeld ter stimulering van lokale opwek en opslag van duurzame energie.
- Motief reserve: De gemeente Ede streeft naar het gebruik van lokaal opgewekte duurzame elektriciteit. Voorheen werd stroom ingekocht via een reguliere aanbesteding en als groen aangemerkt met groencertificaten. Op 11 september 2020 heeft het college besloten tot een samenwerkingsverband met de gemeenten Wageningen en Barneveld voor gezamenlijke energie-inkoop en de doorontwikkeling van het concept EnergieWEB.
In dit kader is ook besloten de middelen die eerder aan groencertificaten werden besteed, zowel voor elektra als voor gas, in te zetten voor een fonds ter stimulering van lokale opwek en opslag van duurzame energie. Ede fungeert als penvoerder van het EnergieWEB-fonds en verstrekt de subsidies. Elke deelnemende gemeente beheert haar aandeel in een eigen, afzonderlijke reserve.
- Omvang van de reserve: de reserve kent een ondergrens van € 0. Het fonds staat nu nog bij huisvesting onder R503, maar dient vanwege de verdere verankering in de organisatie overgeheveld te worden naar een nieuw in te stellen reserve bij het beleidsveld Duurzaamheid. De opgebouwde reserve bedraagt € 222.360 (tot 01-01-2025).
- Omvang en wijze van stortingen: de reserve wordt gevuld met financiële middelen vanuit:
 - o Verbruik stroom 1 cent per kWh
 - o Verbruik gas € 0,034/per m3 gas
- Omvang en wijze van onttrekkingen:
Aan dit fonds is de subsidieregeling van EnergieWEB gekoppeld. Onttrekking gebeurt via aanvragen van de [Subsidieregeling stimulering opwek en opslag hernieuwbare energie EnergieWEB gemeenten | Lokale wet- en regelgeving](#).
- Noodzakelijke rentetoevoeging: er wordt geen rente toegevoegd aan deze reserve.
- De reserve wordt vóór resultaatbestemming afgewikkeld waardoor voor- en nadelen op de begrote reserveonttrekkingen en -stortingen direct in de programmarekening worden verwerkt ten gunste respectievelijk ten laste van deze reserve.
- Start- en einddatum: de reserve wordt ingesteld op 13-11-2025. De reserve kent geen einddatum.

Budgethouder: Beleidsregisseur Duurzaamheid

Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Cat.	Progr.	Naam voorziening	Boekwaarde 1-1-2025	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029
V101	1	8	Wethouderspens. en uitkeringen	8.218.600	0	0	0	8.218.600	8.218.600	8.218.600	8.218.600	8.218.600
V105	1	8	Wachtgeldverplichtingen	96.045	0	0	44.328	51.717	51.717	51.717	51.717	51.717
V106	1	8	Voorziening verlofsparen	627.375	0	0	0	627.375	627.375	627.375	627.375	627.375
V107	1	8	Voorziening RVU	134.718	0	0	0	134.718	134.718	134.718	134.718	134.718
V147	2	8	Onderhoud gem. vastgoedportefeuille	6.586.105	0	2.470.716	3.630.693	5.426.128	3.664.609	4.482.424	4.549.025	3.728.004
V162	4	7	Vervangingsinvesteringen riolering	25.567.485	639.187	3.554.961	7.674.000	22.087.633	11.506.908	9.505.736	7.671.306	6.870.686
V163	1	7	Begraven	309.232	0	0	129.409	179.823	163.605	147.400	131.205	115.129
V166	1	3	Voorziening liquidatie Permar	62.315	0	0	0	62.315	62.315	62.315	62.315	62.315
V167	2	5	Voorziening Afval	2.786.776	0	0	220.228	2.566.548	2.132.587	1.750.065	1.421.011	1.060.207
Totaal				44.388.651	639.187	6.025.677	11.698.658	39.354.857	26.562.434	24.980.350	22.867.272	20.868.751

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Categorie 2 - Voorziening ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor risico's

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op balanspost voorraden

Bijlage 4 - Kredieten

							Bedragen x € 1
Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2024	Huidige vastgestelde einddatum	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
Bomenbeleidsplan 2023	2023	687.450	623.064	31-12-2025	0	Betreft integrale projecten die om diverse redenen temporiseren.	31-12-2026
IP 2023 - Bomen	2023	450.728	265.357	31-12-2025	0	Betreft integrale projecten die om diverse redenen temporiseren.	31-12-2027
IP 2020 Vogelbuurt	2020	23.765	2.311	31-12-2026	2	Keuze bovengrondse inrichting naar college, start uitvoering medio 2027.	31-12-2028
IP 2022 Kochlaan e.o./dg5 Bennekom	2022	67.948	57.726	31-12-2026	1	Vorbereiding in 2025, uitvoering in 2026-2027.	31-12-2027
IP 2022 Engweg e.o./O-N Lunteren	2022	278.014	231.058	31-12-2025	0	Haalbaarheidsfase in 2025, uitvoering in 2026-2027.	31-12-2027
Voorrangsplein Slotlaan-Kranenburg	2022	927.000	849.523	31-12-2025	1	Vertraging door uitloop Parklaan, start verwacht in tweede halfjaar 2025.	31-12-2026
Bijdrage Bloemenbuurt Zeeheldenbuurt	2023	30.000	28.288	31-12-2025	0	Beide projecten zijn vertraagd, bijdrage wordt overgemaakt na uitvoering werkzaamheden.	31-12-2028
Maanderplein	2018	287.200	236.605	31-12-2026	0	Project wordt niet uitgevoerd. Bij PPN2026-2029 is besloten om deze middelen in te zetten voor project 'Marktstraat'.	31-12-2025
Voorber herinrichting Marktstraat	2020	477.000	335.511	31-12-2025	0	Krediet was ontoereikend, bij PPN2026-2029 geld toegevoegd, zodat project uitgevoerd kan worden, waarbij verlengen looptijd daarom nodig is.	31-12-2027
Gymlok inventaris VP (Kazerne)	2020	115.000	115.000	31-12-2026	2	Naar verwachting in 2027 klaar, dus inventaris doorschuiven naar 2027.	31-12-2027
MFA Otterlo - sport inrichting	2016	65.000	54.586	31-12-2026	2	Naar verwachting in 2027 klaar, dus inventaris doorschuiven naar 2027.	31-12-2027
Bouwkosten gymzaal Veluwe Poort	2020	2.787.550	2.787.550	31-12-2026	2	Uitspraak Raad van State zorgt voor vertraging.	31-12-2027
Install Zanderij Speeltuinv Nijverhe	2022	120.000	120.000	31-12-2025	1	In verband met flora en fauna en aanbesteding.	31-12-2026
Renovatie Zanderij Speeltuinv Nijver	2022	240.000	200.286	31-12-2025	1	In verband met flora en fauna en aanbesteding.	31-12-2026
Pr. Bernardlaan 30 Vernieuwbouw	2022	2.756.537	884.643	31-12-2026	1	Vorbereiding neemt meer tijd in beslag dan vooraf voorzien.	31-12-2027
Korhoenlaan 6 Routekaart 2023-2026	2023	968.041	916.522	31-12-2025	0	In verband met flora en fauna en aanbesteding.	31-12-2026
Celman van Ommerenweg 9 Routekaart	2023	382.657	382.657	31-12-2025	0	Plannen on hold in verband met Ombuigingen.	31-12-2026
Nieuw Zwemwater Bouwkundig	2024	13.935.905	13.923.614	31-12-2027	0	Temporiseren van de bouw van het zwembad (max 1 jaar).	31-12-2028
Nieuw Zwemwater inrichtingskosten	2024	1.829.567	1.829.567	31-12-2027	0	Temporiseren van de bouw van het zwembad (max 1 jaar).	31-12-2028
Nieuw Zwemwater Installaties	2024	6.184.528	6.184.528	31-12-2027	0	Temporiseren van de bouw van het zwembad (max 1 jaar).	31-12-2028
Nieuw Zwemwater Grond	2024	350.000	350.000	31-12-2027	0	Temporiseren van de bouw van het zwembad (max 1 jaar).	31-12-2028
Cultura Molenstraat 41 Routekaart 23-26	2023	289.327	289.327	31-12-2025	0	Plannen on hold in verband met Ombuigingen.	31-12-2026
Ruitenbeekweg 111 Restantkrediet	2017	458.740	458.740	31-12-2025	0	In verband met uitspraak Raad van Arbitrage.	31-12-2026
Duurzaamh Molenweg 8 basis+zonnepan.	2019	127.655	119.489	31-12-2025	0	In verband met flora en fauna en aanbesteding.	31-12-2026
MFA Otterlo - grondverwerving	2016	664.560	660.909	31-12-2026	2	In verband met stikstofproblematiek en bezwaren op ontwerp bestemmingsplan.	31-12-2027

Bedragen x € 1

Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2024	Huidige vastgestelde einddatum	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
MFA Otterlo - opstallen	2016	6.327.763	5.548.654	31-12-2026	2	In verband met stikstofproblematiek en bezwaren op ontwerp bestemmingsplan.	31-12-2027
MFD Otterlo Installaties	2023	1.657.700	1.657.700	31-12-2025	1	In verband met stikstofproblematiek en bezwaren op ontwerp bestemmingsplan.	31-12-2027
MFD Otterlo Inrichting	2023	57.422	57.422	31-12-2025	1	In verband met stikstofproblematiek en bezwaren op ontwerp bestemmingsplan.	31-12-2027
Wandelnetwerk	2021	200.000	28.658	31-12-2025	0	Een deel van het wandelnetwerk is gerealiseerd: Ginkel, Otterlo, landgoed Kernhem. Het Edese bos wordt dit jaar nog uitgevoerd. Rond Lunteren moet het wandelnetwerk nog gerealiseerd worden, dit vraagt extra overleg met belanghebbenden en daarom extra tijd.	31-12-2026

Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de risico's die de gemeente loopt. Dit gebeurt op basis van een actualisatie van de risico's in de database van ons risicomanagementpakket Naris en het onderkennen en definiëren van eventuele nieuwe risico's. De risicoprofielen worden bij elk P&C-instrument geactualiseerd.

Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financiële impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel circa 200 risico's.

De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris en wordt door veel gemeenten gebruikt. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet. Dit wordt vervolgens gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.

Voorbeeld 2:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal	Maximaal	Omschrijving
1	0%	10%	< 1 keer per 10 jaar
2	10%	30%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30%	50%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50%	70%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70%	100%	> 1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de 'Monte Carlo'-simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definities kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen weer en geeft daarmee inzicht in het niveau van de schuldenlast.

De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft aan dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van gronden in bezit) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.

De boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.

Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie 'oud voor nieuw' en kostendekkendheid van de tarieven.

De toezichthouder (provincie) hanteert geen normering voor bovenstaande kengetallen, maar maakt zo nodig gebruik van onderstaande signaleringswaarden.

Signaleringswaarden financiële kengetallen

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Gecorrigeerde netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50 %	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35 %	>35 %
Structurele exploitatieruimte	>0 %	0 %	<0 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105 %	>105 %

Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven

Tarief AFVALSTOFFENHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 17.123.174
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 1.289.711
Netto kosten taakveld	€ 15.833.463
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 247.412
BTW	€ 0
Totale kosten	€ 16.080.875
Opbrengst heffingen	€ 16.087.602
Dekkingspercentage	100%

Tarief RIOOLHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 13.226.022
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 304.478
Netto kosten taakveld	€ 12.921.544
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 760.716
BTW	€ 0
Totale kosten	€ 13.682.260
Opbrengst heffingen	€ 13.320.000
Dekkingspercentage	97,4%

Verdeling opbrengst rioolheffing naar belastingplicht/heffing	Baten verordening rioolheffing	Lasten verordening rioolheffing	Dekkingspercentage
Rioolheffing eigenaar	€ 6.632.000	€ 6.812.369	97,4%
Rioolheffing gebruik woningen	€ 2.986.000	€ 3.067.209	97,4%
Rioolheffing niet-woningen	€ 3.702.000	€ 3.802.682	97,4%
	€ 13.320.000	€ 13.682.260	97,4%

Tarief LEGES OMGEVINGSVERGUNNINGEN EN BESTEMMINGSPLANNEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 5.458.931
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	€ 5.458.931
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 889.328
BTW	€ 754.717
Totale kosten	€ 7.102.976
Opbrengst heffingen	€ 5.256.325
Dekkingspercentage	74%

Tarief LEGES BURGER- EN BESTUURSAZAKEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 867.623
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	€ 867.623
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 1.988.756
BTW	€ 84.114
Totale kosten	€ 2.940.494
Opbrengst heffingen	€ 1.617.023
Dekkingspercentage	55%

Tarief LEGES BEGRAAFRECHTEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 1.448.397
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	€ 1.448.397
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 189.789
BTW	€ 0
Totale kosten	€ 1.638.187
Opbrengst heffingen	€ 1.621.968
Dekkingspercentage	99,01%

Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners	Bron
Personeelsformatie	Fte per 1.000 inwoners	2024	8,2		Eigen gegevens
Personeelsbezetting	Fte per 1.000 inwoners	2024	8,0		Eigen gegevens
Apparaatskosten	kosten per inwoner	2024	792		Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2024	16,9		Eigen begroting
Overhead	% van totale lasten	2024	7,9		Eigen begroting
Gemeentelijke woonlasten één-persoonshuishouden	€	2025	913	948	COELO - Atlas lokale lasten
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2025	936	1.036	COELO - Atlas lokale lasten
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2025	438	377	CBS - Waarde onroerende zaken
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2024	8,3	9,5	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2023	80	149	CBS - Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2022	23,4	18,7	Berekening
Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2024	1,6	3,3	CBS - Geregistreerde diefstallen
Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2024	1,2	1,3	CBS - Geregistreerde diefstallen
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2024	2,8	5,0	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2024	4,3	6,7	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2024	7	11	Stichting Halt
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2023	1	1	CBS Jeugd
Demografische druk	%	2025	76,3	64,0	CBS - Bevolkingsstatistiek - bewerking ABF
Niet-sporters	%	2024	44,4	39,9	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2023	830,0	923,5	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2023	172,0	171,9	LISA
Netto arbeidsparticipatie	%	2024	75,4	73,3	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)
Funciemenging	%	2023	55,3	57,1	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners	Bron
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2024	236,5	403,3	CBS - Re-integratie
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw. van 15-64 jaar	2024	269,2	195,7	CBS - Re-integratie
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2024	700	731	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2023	3	6	CBS - Jeugdmonitor
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2023	1	2	CBS - Jeugdmonitor
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2024	1,8	2,6	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2024	0,5	7,2	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2024	17	28	DUO/Ingrado
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	13,1	14,4	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdreclassering	%	2024	0,1	0,4	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdbescherming	%	2024	0,6	1,1	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

www.waarstaatjegemeente.nl - 20 augustus 2025

Bijlage 8 - Kerngegevens

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2025	Verwacht 01-01-2026
Aantal inwoners	124.225	124.725*
<i>* Stand per 1 juli 2025</i>		
0 - 3 jaar	5.745	5.765*
<i>* Stand per 1 juli 2025</i>		
4 - 16 jaar	18.965	19.040*
<i>* Stand per 1 juli 2025</i>		
17 - 64 jaar	75.155	75.180*
<i>* Stand per 1 juli 2025</i>		
65 jaar en ouder	24.365	24.740*
<i>* Stand per 1 juli 2025</i>		
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.697	1.745
<i>Werkelijke klantaantallen</i>		
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	210,97	195,97

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2025	Verwacht 01-01-2026
Oppervlakte gemeente	31.868	31.868
<i>In ha.</i>		
Aantal adressen	63.649	64.335
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	54.218	54.405
Verblijfsobject gevormd	1.759	2.250
<i>Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.</i>		
Verblijfsobject in gebruik	60.771	61.225
<i>Een adres is actief.</i>		
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten)	439	150
<i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.</i>		
Verbouwing verblijfsobject	680	710
<i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend. Het adres is actief.</i>		
Aantal m2 wegen: asfalt en beton	3.250.826	3.245.751*
<i>Aantal m2 verharde oppervlakten die in beheer en onderhoud van de gemeente Ede zijn. * Stand juli 2025.</i>		
Aantal m2 wegen: elementen	3.144.539	3.180.416*
<i>* Stand juli 2025.</i>		
Aantal m2 wegen: onverhard	1.226.144	1.203.663*
<i>Betreft zandwegen en half verharde wandelpaden (inclusief bospaden). * Stand juli 2025.</i>		
Aantal m2 wegen: halfverharding (en kunststof)	207.425	240.632*
<i>* Stand juli 2025.</i>		
Aantal bomen	70.812	73.038*
<i>* Stand 1 juli 2025.</i>		
Aantal m2 gazon	432.273	476.962*
<i>* Stand 1 juli 2025.</i>		
Aantal m2 bermen	2.869.670	2.959.273*
<i>* Stand 1 juli 2025.</i>		
Aantal m2 culturele beplantingen	450.019	464.994*
<i>* Stand 1 juli 2025.</i>		
Aantal m2 natuurlijke beplantingen	1.094.227	1.155.864*
<i>* Stand 1 juli 2025.</i>		
Aantal speelplekken (exclusief trapveldjes)	255	270
Aantal trapveldjes	27	28
Lengte (km) mechanische riolering	366	366
Lengte (km) vrijvervalriolering huisaansluitingen	52	52
Lengte (km) vrijvervalriolering DWA-hoofdleidingen	19,5	19,5
Aantal lichtmasten	20.300	20.850
Aantal verkeersregelinstanties	30	30

Bijlage 9 - EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
 Berekening EMU-saldo
 Gemeente Ede (0228)

Algemene gegevens:	
Overheidslaag:	Gemeente
Berichtgeversaam:	Ede
Berichtgevenummer:	0228
Jaar:	2026

Omschrijving	2025	2026	2027
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-28.614	-6.294	-1.683
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	92.008	84.072	18.417
3. Mutatie voorzieningen	-10.233	-5.811	-989
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	18.470	-12.855	692
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-149.325	-83.322	-21.781

Ruimte voor uw toelichting

Bijlage 10 - Begrotingssubsidies

Deze bijlage bevat een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is een van de grondslagen voor het verstrekken van subsidie op basis van de Algemene wet bestuursrecht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag. Op 23 juli 2025 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de verlening van begrotingssubsidies. Wij onderzoeken per subsidie welke gevolgen deze uitspraak heeft. Het is daarom mogelijk dat de tabel op een later moment nog wordt gewijzigd.

Ontvanger subsidie	Bedragen x € 1			
	Maximaal	Max. bedrag	Maximaal	Verschil 2026 t.o.v. 2025*
	subsidiebedrag 2025	geactualiseerd 2025	subsidiebedrag 2026	
Woonadviescommissie (WAC)	6.000		6000	-
Huurdersbond Ede e.o.	5.000		5000	-
Stichting Heideweek	45.540		46.815	indexatie
Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe	149.281		180.000	indexatie
Stichting Edese Schaapskudde	58.454		60.500	indexatie
Stichting Moviera	1.630.000		1.900.000	indexatie + uitbreiding
Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden	2.490.000	2.690.000	2.900.000	indexatie
Stichting Sportservice de Vallei	2.501.715		1.630.000	verlaging
De Instap	109.701		109.701	-
Taalhuis Ede (Cultura)	132.571		163.764	indexatie
ValleiEnergie Advies en Projecten	400.000		500.000	indexatie
Iriszorg	111.968		105.950	verlaging
Akoesticum	91.455		94.473	indexatie
Lokale Omroep Ede (Stichting Omroep Ede)	261.367		269.815	indexatie
Stichting Beheer Fonds Platform Ede Centrum	175.000		175.000	-
Stichting Recreatie Veluwe & Vallei (Trapakkers)	10.175		10.460	indexatie
Stichting Slachtofferhulp	50.000		50.000	-
Stichting Aimon	120.000		120.000	-
Ede viert Kerst (Theober Holding B.V.)	15.000		15.512	indexatie
Voedselraad			10.000	-
Ede Doet			500.000	

*Het indexatiepercentage varieert en is (mede) afhankelijk van het type kosten (organisaties met veel kosten voor personeel en/of huisvesting krijgen een hoger indexatiepercentage). De subsidie van de Woonadviescommissie is al jaren niet geïndexeerd. Dit wordt nu in één keer gecompenseerd met een grotere verhoging.

Nadere toelichting voor opgenomen subsidies

Woonadviescommissie (WAC)

De Woonadviescommissie krijgt een subsidie voor het geven van adviezen over woningbouwprojecten.

Huurdersbond Ede e.o.

Deze organisatie ontvangt een begrotingssubsidie voor de behartiging van de belangen van huurders van Woonstede en is daarmee een van de partijen in het driepartijenoverleg rondom de jaarlijkse prestatieafspraken.

Stichting Heideweek

Deze organisatie ontvangt subsidie voor de Heideweek en daarmee een gratis feestweek voor onze inwoners.

Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe

Met enkele Veluwse gemeenten zijn specifieke afspraken gemaakt over bekostiging en kostenverdeling van VisitVeluwe. De hoogte van de subsidie vanuit Ede is afhankelijk van het inwoneraantal.

Stichting Edese Schaapskudde

De organisatie krijgt een subsidie voor instandhouding van Het Veluwe Ongehoorde Heideschaap.

Stichting Moviera

Voor vrouwenopvang in Gelders verband werkt Ede samen met de centrumgemeenten Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen. Er is sprake van gezamenlijk opdrachtgeverschap en er zijn met deze gemeenten en Moviera afspraken over bekostiging en kostenverdeling gemaakt met een looptijd t/m 2027. Tussen partijen is nog overleg over een mogelijke uitbreiding in 2025. Dit is al in het bedrag meegenomen. Echter mocht geen overeenstemming worden bereikt over de uitbreiding dan zal een lager bedrag worden verleend.

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden

Deze stichting is door de vijftien gemeenten in Gelderland Midden opgericht om specifiek de wettelijke taken van advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling uit te voeren.

Stichting Sportservice Ede

Wij maken met SSE afspraken over het uitvoeren van sportactiviteiten en daarvoor ontvangen zij een begrotingssubsidie. In de Perspectiefnota 2025-2028 (PPN) is een aanvullend bedrag toegekend voor Sportservice. Dit bedrag is nu toegevoegd.

De Instap

Deze organisatie voert specifieke activiteiten uit op het terrein van nazorg aan ex-gedetineerden. De gemeente Ede draagt bij aan de kosten van De Instap.

Taalhuis Ede inclusief regioregisseur taal (Cultura)

Taalhuis Ede ontvangt een subsidie voor activiteiten omtrent non-formele volwasseneneducatie. Met deze begrotingssubsidie kunnen de activiteiten in het kader van non-formele volwasseneneducatie worden samengevoegd met de deels overlappende opdrachten vanuit landelijke en provinciale subsidies. De regioregisseur taal zorgt voor de uitvoering van de activiteiten in regionaal verband.

ValleiEnergie Advies en Projecten

ValleiEnergie organiseert het Energieloket waarbij inwoners en bewonersgroepen gratis informatie en advies kunnen inwinnen over energiebesparende maatregelen, opwek van duurzame energie en de transitie naar aardgasvrij. Naast onafhankelijke voorlichting en advies (en verwijzen naar geschikte diensten) kan ValleiEnergie ook de gemeente Ede adviseren over en ondersteunen bij mogelijk campagnes. Daarnaast begeleidt en adviseert ValleiEnergie inwoners en bewonersgroepen in de warmte transitie.

Iriszorg

Iriszorg krijgt subsidie voor regionale verslavingspreventie. Verslavingspreventie richt zich op vroege opsporing van kwetsbare personen, door screening en vroegsignalering. De subsidie verlenen wij als centrumgemeente voor de Valleiregio. Daarom past deze subsidie niet binnen onze lokale subsidieregeling.

Akoesticum

Het Akoesticum is een trainingscentrum voor muziek, dans en theater. Het biedt een mogelijkheid voor podiumkunstgezelschappen om te oefenen, het repertoire voor nieuwe producties instuderen, try-outs te geven en na- en bijscholing volgen. Voor opleidingen en organisaties in de culturele sector is het een perfecte locatie voor symposia, studiedagen en expertmeetings. Voor inwoners uit Ede en omgeving is het een podium waar aansprekende voorstellingen te beleven zijn.

Lokale Omroep Ede (Stichting Omroep Ede)

Stichting Omroep Ede is aangewezen als lokale media-instelling voor de gemeente Ede.

Stichting Beheer Fonds Platform Ede Centrum

Het Platform Ede Centrum is een samenwerking tussen Stichting Binnenstadsmanagement Ede, Stichting BIZ Vastgoed Ede en Gemeente Ede. Het platform werkt aan de kwaliteit en vitaliteit van het centrum van Ede. 'Aantrekkelijk en groen' zijn daarbij de uitgangspunten.

Stichting Recreatie Veluwe & Vallei (Trapakkers)

Deze stichting verzorgt het beheer en onderhoud van de Trapakkers en Valleiakkers.

Stichting Slachtofferhulp

Deze landelijk stichting geeft de mogelijkheid tot hulp aan elk slachtoffer van een strafbaar feit, verkeersongeval of ramp. Het subsidiebedrag wordt bepaald aan de hand van een bedrag per inwoner.

Stichting Aimon

Het interventieteam van Aimon bestaat uit een groep buurtvaders die zijn opgeleid om op straat toezicht te houden, mensen op een goede manier aan te spreken over gedrag en samen te werken met andere wijkpartners waaronder politie en handhaving. Stichting Aimon verzorgt de opleiding, begeleiding en coördinatie van dit interventieteam.

Ede viert Kerst (Theober Holding B.V.)

Het initiatief 'Ede viert Kerst' krijgt een begrotingssubsidie om hun jaarlijkse kerstdiners voor alleenstaanden en daklozen structureel mogelijk te maken.

Nieuw in 2025

Voedselraad

De Voedselraad, als onderdeel van de Stichting achter Eetbaar Ede, is de verbindende schakel tussen inwoners, voedselinitiatieven en de gemeente, adviseert bestuurders en ambtenaren, en draagt zo bij aan een gedragen en integraal voedselbeleid dat samenhang brengt tussen de verschillende beleidsdomeinen. De Voedselraad zorgt er voor dat Ede als Foodstad actief op de kaart staat en blijft staan. De subsidie wordt ingezet voor de coördinatie van de Voedselraad, communicatie over activiteiten voor en door inwoners, en het verzorgen van bijeenkomsten.

Ede Doet

Het crowdfundingplatform Ede Doet is een instrument waarmee bewonersinitiatieven worden gestimuleerd en gefaciliteerd. In 2015 is Ede Doet, vanuit het team Wijkregie van de afdeling Strategie en Regie als experiment gestart in twee gebieden, de Uitvindersbuurt en Ederveen. Gezien het succes is Ede Doet tussen 2016 en 2018 gefaseerd over de gehele gemeente Ede uitgerold. Ede Doet cheques zijn verstuurd naar alle huishoudens in de gemeente Ede. De afgelopen jaren zijn er veel initiatieven van bewoners gerealiseerd en is het enthousiasme groot om door te gaan met Ede Doet en nog meer mooie initiatieven te realiseren. Ede Doet heeft grote bekendheid onder bewoners. Er worden steeds meer initiatieven ondernomen in hun omgeving.

Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamer

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Zorg dat de gemeenteraad inzicht krijgt, in de voor de raad, relevante aspecten van het risicomanagementbeleid en pas hiervoor het huidige beleid aan.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling vertraagd. Op onderdelen zijn zeker kleinere stappen gezet. Tweede helft 2025 wordt opnieuw actieplan ingezet wat eerste helft 2026 moet uitmonden in een geactualiseerde Notitie Risicomanagement & Weerstandsvermogen en de formulering van onze risicobereidheid.	➡	1e halfjaar 2026
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Overweeg de huidige ondergrens (norm) van de weerstandsratio.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling vertraagd. Op onderdelen zijn zeker kleinere stappen gezet. Tweede helft 2025 wordt opnieuw actieplan ingezet wat eerste helft 2026 moet uitmonden in een geactualiseerde Notitie Risicomanagement & Weerstandsvermogen en de formulering van onze risicobereidheid.	➡	1e halfjaar 2026
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Bepaal aan de hand van enkele duidelijke criteria welke risico's wel en welke niet in het risicoregister moeten worden vastgelegd.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling vertraagd. Op onderdelen zijn zeker kleinere stappen gezet. Tweede helft 2025 wordt opnieuw actieplan ingezet wat eerste helft 2026 moet uitmonden in een geactualiseerde Notitie Risicomanagement & Weerstandsvermogen en de formulering van onze risicobereidheid.	➡	1e halfjaar 2026
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Verbeter de toegankelijkheid (leesbaarheid) van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.	Door prioritering als gevolg van forse personele krapte is de doorontwikkeling vertraagd. Op onderdelen zijn zeker kleinere stappen gezet. Tweede helft 2025 wordt opnieuw actieplan ingezet wat eerste helft 2026 moet uitmonden in een geactualiseerde Notitie Risicomanagement & Weerstandsvermogen en de formulering van onze risicobereidheid.	➡	1e halfjaar 2026
2021 - Versterk de verandering	Neem als raad meer politieke ruimte om de kaderstellende rol bij de Wmo in te vullen. Vraag daarbij om mogelijke keuzes en scenario's waardoor er ook een inhoudelijk debat mogelijk is. Een andere voorwaarde voor het nemen van meer politieke ruimte ontstaat als in het beleidsplan wettelijk verplichte criteria en prestatie-indicatoren vast worden gesteld die tenminste gaan over:• Het gebruik van voorzieningen en kosten• De transformatie van de uitvoeringspraktijk (bijvoorbeeld op- en afschaling)• Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de gemeente• Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder• Te bereiken maatschappelijke effecten Zorg dat de gekozen indicatoren zeggingskracht hebben over de door de raad gewenste doelen en effecten.	De RWG begroting en verantwoording zou nog kijken naar de indicatoren. Dit is nog niet voldoende opgepakt.	●	25-09-2026
2021 - Versterk de verandering	Controleer vervolgens op het realiseren van de prestatie-indicatoren en op doelmatige inzet van Wmo-middelen.	Na het opstellen van nieuwe indicatoren kunnen fracties bij de PR hun controlerende rol oppakken.	■	30-06-2026

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2021 - Versterk de verandering	Verbeter de rechtmatigheid van de toegang door meldingen altijd vast te leggen zodat doorlooptijden gemeten kunnen worden en bepaald kan worden of wettelijke termijnen worden gehaald.	Er wordt dit jaar een nieuwe versie van de applicatie uitgerold welke de toegang gebruikt. Daarin kunnen de benodigde data worden vastgelegd en daarmee is de vereiste informatie beschikbaar om te monitoren.	➔	2025
2022 - Grondig bekeken	Versterk de overdracht tussen opeenvolgende projectleiders door het actualiseren van het projectdocument met alle wijzigingen die door de kwartaalrapportages en MPG's daarin zijn aangebracht.			
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Veranker als gemeenteraad de huidige ambities op het vlak van wonen in een nieuwe visie met SMART-geformuleerde doelstellingen.	Naar verwachting treedt op 1 januari 2026 de Wet versterking regie op de volkshuisvesting in werking. Op basis hiervan moeten gemeenten naar verwachting uiterlijk op 31 december 2026 een volkshuisvestingsprogramma vaststellen. Dit komt in de plaats van een woonvisie.	■	Naar verwachting stelt het college uiterlijk 31 december 2026 een volkshuisvestingsprogramma vast. Dit programma komt in de plaats van een woonvisie.
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Zet als gemeenteraad in op de navolgbaarheid van het beleid en maak duidelijke afspraken over de monitoring en evaluatiemomenten met het college.	De woningbouwproductie wordt gemonitord, twee keer per jaar voor de regionale woningbouwmonitor voor de regio Foodvalley en één keer per jaar via de nota woningbouwproductie. De starterslening is in 2025 geëvalueerd. De prestatieafspraken met Woonstede worden jaarlijks gemonitord. De woonruimteverdeling van sociale huurwoningen wordt jaarlijks gerapporteerd. Deze rapportage wordt momenteel verbeterd, zodat deze beter aansluit op de huisvestingsverordening. Verder worden de acties in het kader van de impuls voor betaalbaarheid in beeld gebracht.	➔	Dit is een doorlopend proces
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Neem als gemeenteraad een brede kaderstellende en controlerende rol in het woondomein door in te zetten op vroegtijdige informatievoorziening in alle relevante stadia van de beleidscyclus.	Meerdere keren per jaar is er een raads werkgroep wonen. Dit zijn interactieve bijeenkomsten waarin de raad om input wordt gevraagd over actuele onderwerpen. Over diverse actuele onderwerpen wordt de raad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief of een raads memo.	➔	Dit is een doorlopend proces
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Stel als college gelijktijdig met de Woonvisie een actueel uitvoeringsprogramma op met SMART acties en afspraken.	Het volkshuisvestingsprogramma is een uitwerking van het omgevingsplan. Dit omgevingsplan wordt vastgesteld door de raad. Het geeft de kaders aan voor het volkshuisvestingsprogramma. Dit volkshuisvestingsprogramma wordt vastgesteld door het college en bevat uitvoerende maatregelen, waarover de raad vervolgens weer wordt geïnformeerd.	■	Naar verwachting stelt het college uiterlijk 31 december 2026 een volkshuisvestingsprogramma vast. Dit programma komt in de plaats van een woonvisie.
2023 - De hacker een stap voor blijven	Vul de kaderstellende rol met betrekking tot informatieveiligheid in door mee te besluiten over strategische uitgangspunten (of ambitieniveau) voor het informatieveiligheidsbeleid.	De raad heeft nog geen initiatief genomen om meer betrokken te zijn bij besluitvorming.	■	Geen
2023 - De hacker een stap voor blijven	Verstevig de eigen informatiepositie en beoordeel het beleid periodiek. Zorg ervoor dat er minimaal jaarlijks wordt gesproken over informatieveiligheid, bijvoorbeeld over de ambitie en kaders.	Momenteel wordt dit opgepakt in de RWG digitalisering.	➔	Geen, doorlopende aanbeveling.
2023 - De hacker een stap voor	Stel een integraal risicobeeld op om strategische keuzes op het	Op basis van het rapport van de rekenkamer is een informatie	🟢	Nog niet bekend.

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
blijven	gebied van informatieveiligheid te onderbouwen. Stel dit risicobeeld gestructureerd en periodiek bij op basis van (onder andere) informatie over dreigingen en veranderingen in processen en systemen. Stimuleer het lerend vermogen door de PCDA-cyclus beter in te richten.	security managementsysteem (ISMS) plan opgesteld dat is goedgekeurd door de directie. Voor de inrichting is een integraal risicobeeld nodig. Het implementatieplan is gereed. De verwachting is dat de implementatie enige tijd zal kosten.		
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Zie erop toe dat in de nieuwe visie op dienstverlening een duidelijke focus zit en dat inzichtelijk is welke financiële investeringen er nodig zijn om de ambities te realiseren. Let erop dat doelstellingen SMART geformuleerd zijn zodat herleidbaar wordt of deze worden waargemaakt. Zorg dat het beleid met betrekking tot de digitale dienstverlening wordt geactualiseerd.	De aanbeveling kan meegenomen worden bij de bespreking van het nieuwe uitvoeringsprogramma najaar 2025.	➔	01-12-2025
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Vraag het college te blijven investeren in het verbeteren van de werkprocessen volgens de eerder gebruikte systematiek en zorg te dragen voor dat het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening gedragen wordt door de gehele organisatie.	De raad kan het college om een update vragen op dit punt.	■	Geen
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Vraag periodiek om evaluaties van het functioneren van dienstverlening op product- en dienstniveau, bijvoorbeeld rondom vergunningverlening of bij burgerzaken. Daardoor wordt het zichtbaar waar de grootste opgaven zitten.	De raad heeft het college nog niet gevraagd om de betreffende rapportage.	■	Geen
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Breng in de nieuwe visie op dienstverlening een duidelijke focus aan en maak inzichtelijk welke financiële investeringen er nodig zijn om de ambities te realiseren. Formuleer de doelstellingen SMART zodat herleidbaar wordt hoe deze worden waargemaakt. Actualiseer daarnaast het beleid met betrekking tot de digitale dienstverlening.	Het plan voor het uitvoeringsprogramma is in uitvoering. Op 16 oktober is er een informatieve Raadsbijeenkomst gepland om u te informeren.	➔	9 oktober 2025
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Blijf investeren in het verbeteren van de werkprocessen volgens de eerder gebruikte systematiek en draag er zorg voor dat het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening gedragen wordt door de gehele organisatie.	Het plan voor het uitvoeringsprogramma is in uitvoering. Op 16 oktober is er een informatieve Raadsbijeenkomst gepland om u te informeren.	➔	9 oktober 2025
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Zorg voor een methode waarmee inwoners de status van hun aanvragen kunnen volgen.	Het plan voor het uitvoeringsprogramma is in uitvoering. Op 16 oktober is er een informatieve Raadsbijeenkomst gepland om u te informeren.	➔	9 oktober 2025
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Maak op product- en dienstniveau inzichtelijk wat de resultaten zijn. Herzien de gebruikte streefwaarden in de begroting zodat zij beter aansluiten bij de uitvoeringspraktijk en een reëel beeld geven van de kwaliteit van dienstverlening.	Het plan voor het uitvoeringsprogramma is in uitvoering. Op 16 oktober is er een informatieve Raadsbijeenkomst gepland om u te informeren.	➔	9 oktober 2025

Index

Loopt ➔	Nog niet gestart ■	Niet voldaan ●	Gedeeltelijk voldaan ●	Afgerond ✓
---------	--------------------	----------------	------------------------	------------

Bijlage 12 - MPG Lite 2025

MPG Lite 2025

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	6
2. Ontwikkelingen 2025	7
2.1 Ontwikkelingen	7
2.2 Voortgang programma	7
2.3 Voortgang financieel	8
3. Financiële resultaten	10
3.1 Actualisatie 2025	10
3.2 Autonome ontwikkelingen	11
4. Risico's	14
5. Voorziening en resultaat grondbedrijf	15
5.1 Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties	15
5.2 Resultaat 2025	15
6. Bijlagen	17
Bijlage 1 - Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2025	18
Bijlage 2 - Actualisatie risico's	19
Bijlage 3 - Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties	20

Samenvatting

Deze MPG Lite rapportage geeft de verwachting weer van de grondexploitatieportefeuille en het bijbehorende resultaat ten opzichte van de prognose in het MPG 2025. Het MPG Lite rapporteert over de voortgang van de grondportefeuille, maar is geen gedetailleerde actualisatie waarbij alle projecten en parameters worden heroverwogen. Volledige actualisatie vindt plaats bij het MPG 2026 en de effecten hiervan zullen in de programmarekening 2025 financieel worden verwerkt. Het doel van het MPG Lite is om inzicht te bieden in de voortgang van de portefeuille en een indicatie van het verwachte resultaat voor 2025 om waar nodig te kunnen bijsturen.

Ontwikkelingen

In eerste half jaar van 2025 zijn er in onze regio meer (bestaande) woningen verkocht dan een jaar eerder en ook het aanbod nam toe in vergelijking met een jaar eerder. Ondanks dat de krapte indicator voor de regio licht afneemt, zien we in Ede dat we te maken hebben met schaarste op de woningmarkt en stijgende verkoopprijzen van woningen. Het CBS geeft op basis van de woningtransacties aan dat de gemiddelde koopprijs van een woning in Ede in 2025 met 14,5% gestegen is ten opzichte van een jaar eerder. Dat heeft impact op de betaalbaarheid van woningen en daarmee de bereikbaarheid van een koopwoning voor starters op de woningmarkt. Verwachting is dat een blijvende krapte op de woningmarkt zal leiden tot het verder toenemen van de woningprijzen. Het is daarom belangrijk blijvend in te zetten op een forse productie van betaalbare woningen in Ede de komende jaren en - mede via ons beleid - te sturen op het bereiken van de ambities uit de woondeal regio Foodvalley.

Hoewel de ambities helder zijn, zorgen de randvoorwaarden in de ruimtelijke ontwikkeling voor grote uitdagingen op het gebied van stikstof, milieu, compensatie en recreatiedruk. Dit is mede gevolg van de ligging van onze gemeente nabij Natura2000 gebied. Deze complexiteit heeft gevolgen voor de doorlooptijd en betaalbaarheid van de plannen. Samen met alle partners zijn we op zoek naar oplossingen om tot versnelling van de uitvoering te komen.

Woningbouw

Voor 2025 is begroot om grond voor 277 woningen te verkopen. In de eerste helft van 2025 heeft nog geen grondlevering plaatsgevonden. Ondanks de huidige tussenstand, is de verwachting dat eind van dit jaar er grond geleverd is voor 227 woningen (-/- 18%). De onzekerheden bij meerdere projecten zijn groot waardoor het aantal uiteindelijk zowel substantieel hoger als lager kan worden en uit zal komen binnen de bandbreedte van 184 tot 312 woningen.

Bedrijventerreinen/WFC

Voor 2025 was in het MPG gerekend op de levering van 1 hectare bedrijfskavels. Dit betreft het Ketelhuis op het WFC-terrein. Deze is inmiddels geleverd. Daarnaast is ook de Mauritskazerne op het WFC-terrein overgedragen. Deze levering heeft eerder plaatsgevonden dan geraamd. De verwachting is dat deze levering en de herontwikkeling van Ketelhuis en Mauritskazerne een flinke impuls gaan geven aan de ontwikkeling en levendigheid van het gebied.

Ontwikkeling Portefeuille

De prognose voor 2025 was dat de boekwaarde van de gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) in 2025 met circa € 26,5 miljoen af zou nemen tot € 47,2 miljoen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2025 met ongeveer € 3,3 miljoen gaat stijgen naar € 77 miljoen.

Het later afsluiten van het project Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg, waarvoor een voorziening is gevormd die verrekend zou worden met de boekwaarde heeft hier grote invloed op. De boekwaarde van het project blijft in 2025 immers op de balans staan en wordt nog niet meegenomen in het resultaat.

Risico's

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2025 bedraagt € 17,6 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 19,9 miljoen) en kansen (€ 2,3 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2025. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's dalen met € 0,5 miljoen tot € 19,5 miljoen en de gewogen kansen eveneens dalen en wel met € 0,2 miljoen naar € 2,1 miljoen. Het saldo bedraagt bij de MPG lite 2025 € 17,3 miljoen, een geringe daling van € 0,3 miljoen ten opzichte van het MPG 2025.

Prognose resultaat Grondbedrijf 2025

In het MPG 2025 was voor 2025 uitgegaan van een positief resultaat van € 2,76 miljoen. Op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar en de prognose voor de tweede helft van het jaar is dit nog steeds de verwachting.

Bedragen x € 1			
Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2025	MPG Lite 2025	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G12940 Kazerneterrein SSK	-	8.944.000	8.944.000
Actualisatie grondexploitaties MPG 2025 lite			
Mutatie VVG	-	-8.776.000	-8.776.000
Exploitatiekosten MVA	-742.500	-643.000	99.500
Incidentele grondverkoop	2.900.000	3.350.000	450.000
Tussentijdse winstneming	931.000	147.000	-784.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-232.600	-200.000	32.600
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	2.755.900	2.722.000	-33.900

In het MPG 2025 was voor 2025 uitgegaan van een positief resultaat van € 2.755.900. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2.722.000 af te kunnen sluiten.

De belangrijkste redenen voor het resultaat zijn:

- Het afsluiten van deelproject Kazerneterrein SSK met een positief resultaat van € 8,9 miljoen
- De Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG) moet op basis van de bijstellingen in de projecten en het afsluiten van Kazerneterrein SSK met circa € 8,8 miljoen worden verhoogd. Dit gaat ten laste van het jaarresultaat.
- De exploitatiekosten MVA vallen € 99.500 lager uit doordat de beheerplannen van de panden, die vorig jaar zijn aangekocht, nog niet gereed zijn waardoor het onderhoud ook nog niet is gestart. Ook heeft de sloop van garageboxen vertraging opgelopen.
- Incidentele verkoop levert door indexatie, wat niet was begroot uit voorzichtigheidsbeginsel, een extra voordeel van € 450.000 ten gunste van het jaarresultaat.
- De tussentijdse Winstneming valt dit jaar met circa € 784.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat het resultaat van Kernhem vlek B West, vanwege hoger dan voorziene investeringen in de aanleg van de openbare ruimte, verslechtert en de verwachte risico's zijn toegenomen.
- De kostenpost voor product- en beleidsontwikkeling valt circa € 32.600 lager uit dan begroot (circa 15%).

Per saldo is de huidige inschatting dat het jaarresultaat circa € 33.900 lager uitvalt dan begroot. Bij dit bedrag moeten enkele kanttekeningen worden gemaakt:

- Begin oktober 2025 is de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek geopend. Er zijn middelen vrijgemaakt om te voorzien in het verwachte tekort. Zie [Perspectiefnota 2026-2029, onderdeel 3.5 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede](#).
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2026 zullen nog worden geactualiseerd. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2025.
- Met de MPG 2026 zal de verlaagde rekenrente, die bij de Perspectiefnota 2026-2029 is vastgesteld, worden verwerkt in de plannen dit zal een positief effect hebben.
- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, in paragraaf 2.2 is toegelicht dat de voortgang in de projecten op onderdelen onvoorspelbaarheid kent, ook door het aanzienlijke risicoprofiel op een aantal projecten.
- Het berekenen van het moment van de winstneming is een resultante van de voortgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment en bedrag van winstneming te begroten.
- In 2025 is het ontwikkelperspectief voor het stationskwartier Ede Wageningen opgesteld. Deze zal voor de grondexploitatie WFC, samen met de ontwikkelaar, worden uitgewerkt tot ontwikkelplan. Dit ontwikkelplan zal samen met de financiële vertaling in de grondexploitatie eind 2025/begin 2026 ter goedkeuring aan de Raad worden voorgelegd. Hoewel wordt ingestoken op een wijziging binnen de financiële kaders van de huidige grondexploitatie, kan de uitwerking mogelijk een nadelig financieel effect hebben.

1. Inleiding

De gemeente heeft een groot aantal ruimtelijke projecten in voorbereiding en uitvoering. Dit vraagt om effectieve sturing en beheersing, zowel door de (project)organisatie als door het gemeentebestuur. Actueel en betrouwbaar inzicht in de voortgang van projecten, in de financiële consequenties en in de risico's is daarvoor een onmisbare basis. Deze rapportage ziet specifiek toe op de ruimtelijke projecten waar de gemeente bouwgrond produceert, de grondexploitaties.

MPG

Op 10 juli 2025 heeft de gemeenteraad het [Meerjarenperspectief Grondexploitaties \(MPG\) 2025](#) (zaaknummer 477087) vastgesteld. Het MPG 2025 geeft een financiële analyse, een inschatting van de risico's en een doorkijk vanuit het verleden naar de toekomst van de grondexploitaties. Peildatum voor de berekeningen hiervan is 1 januari 2025.

De volgende volledige actualisatie van de grondexploitaties vindt plaats bij het afsluiten van het huidige boekjaar, bij de jaarrekening 2025. De resultaten worden dan weer verwerkt in het MPG 2026 en de bijbehorende risicoanalyse.

MPG-Lite

Projecten zijn echter continu in beweging. Daarom is met de gemeenteraad afgesproken om tussentijds te rapporteren over significante ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Zodoende wordt jaarlijks bij de programmabegroting het zogenoemde 'MPG Lite' aangeboden.

Het MPG Lite 2025 heeft een meer globaal karakter en geeft slechts wijzigingen weer die zich het afgelopen halfjaar ten opzichte van het vastgestelde MPG hebben voorgedaan. Tevens bevat het een update van de actuele (markt)omstandigheden en geeft het een voorlopige resultaatsverwachting voor 2025 weer.

2. Ontwikkelingen 2025

In dit hoofdstuk worden algemene trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de totale portefeuille van het grondbedrijf toegelicht. Ook worden de ontwikkelingen besproken die van invloed kunnen zijn op specifieke grondexploitaties.

2.1 Ontwikkelingen

In eerste half jaar van 2025 zijn er in onze regio meer (bestaande) woningen verkocht dan een jaar eerder en ook het aanbod nam toe in vergelijking met een jaar eerder. Ondanks dat de krapte indicator voor de regio licht afneemt, zien we in Ede dat we te maken hebben met schaarste op de woningmarkt en stijgende verkoopprijzen van woningen. Het CBS geeft op basis van de woningtransacties aan dat de gemiddelde koopprijs van een woning in Ede in 2025 met 14,5% gestegen is ten opzichte van een jaar eerder. Dat heeft impact op de betaalbaarheid van woningen en daarmee de bereikbaarheid van een koopwoning voor starters op de woningmarkt. Verwachting is dat een blijvende krapte op de woningmarkt zal leiden tot het verder toenemen van de woningprijzen. Het is daarom belangrijk blijvend in te zetten op een forse productie van betaalbare woningen in Ede de komende jaren en - mede via ons beleid - te sturen op het bereiken van de ambities uit de woondeal regio Foodvalley.

Hoewel de ambities helder zijn, zorgen de randvoorwaarden in de ruimtelijke ontwikkeling voor grote uitdagingen op het gebied van stikstof, milieu, compensatie en recreatiedruk. Dit is mede gevolg van de ligging van onze gemeente nabij Natura2000 gebied. Deze complexiteit heeft gevolgen voor de doorlooptijd en betaalbaarheid van de plannen. Samen met alle partners zijn we op zoek naar oplossingen om tot versnelling van de uitvoering te komen.

2.2 Voortgang programma

Woningbouwlocaties gemeente

De gemeente streeft in de Omgevingsvisie 2040 naar een productie van circa 750 nieuwbouwwoningen per jaar. De gemeente zelf zorgt historisch gezien, voor ca. de helft van de bouwgrond voor deze woningbouw. De andere woningen worden door marktinitiatieven gerealiseerd. Voor 2025 is de verkoop van 277 bouwrijpe kavels gepland op onder meer het WFC-terrein, Kernhem B West, Kop van de Parkweg, Otterlo-Weversteeg en op de twee flexwonen locaties, zijnde Somapad en Groenendaal.

				Aantallen in stuks		
Planning woningbouw MPG 2025		MPG 2025	Gerealiseerd t/m Q2 2025	MPG Lite 2025	Prognose 2025 Laag	Prognose 2025 Hoog
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	68	0	68	68	68
G15210	Somapad - Flexwonen	21	0	0	0	23
G20218	Kernhem vlek B-west	116	0	116	116	116
G24430	Goudenstein	0	0	0	0	33
G24440	Groenendaal - Flexwonen	18	0	0	0	18
G24830	Kop van de Parkweg	11	0	0	0	11
G80700	Otterlo -Weversteeg	43	0	43	0	43
Totaal woningbouw		277	0	227	184	312

Ondanks het gegeven dat tot en met het tweede kwartaal 2025 nog geen bouwrijpe kavels zijn geleverd, is de verwachting dat dit jaar nog 227 kavels (82%) geleverd gaan worden.

De voorverkoop van de woningen in Deelgebied O van Kazerneterrein Maurits WFC is voorspoedig verlopen. De grond zal in Q3 2025 kunnen worden geleverd. Ook de voorverkoop van de laatste fase van Otterlo-

Weversteeg is afgerond. Alle woningen zijn verkocht. Grondlevering vindt plaats in november 2025. Hetzelfde geldt voor Kernhem B West. Daar blijft de productie op niveau en verloopt volgens verwachting met levering in november-december.

Voor de overige projecten zal het de komende maanden duidelijk worden of de grondleveringen daadwerkelijk nog in 2025 plaatsvinden.

Dit zal voornamelijk in het vierde kwartaal gaan plaatsvinden. De onzekerheid over de levering van de gronden is altijd groot, zeker voor de woningen die een voorverkoop van 70% behoeven. Soms valt de levering van grond net na de jaarwisseling waardoor de aantallen kunnen afwijken. Om deze reden wordt in een bandbreedte gecommuniceerd.

Voor de financiële doorrekening van de projecten bij de MPG lite is uitgegaan van een verwachte levering van 227 kavels. Vanwege de onzekerheden in de projecten kan het aantal uiteindelijk zowel substantieel hoger als lager worden, binnen een bandbreedte van 184 tot 312 woningen.

Bedrijfsterreinenlocaties gemeente

In het MPG 2025 is uitgegaan van verkoop en levering van 0,09 hectare bedrijfsgrond (Ketelhuis op WFC) in 2025. Reden voor dit lage aantal is dat de bedrijven geen (grootverbruik)aansluiting op het energienetwerk kunnen krijgen. In de eerste helft van 2025 zijn er geen leveringen geweest, deze hebben wel in juli 2025 plaatsgevonden. Zowel de verwachte 0,09 hectare van het Ketelhuis is geleverd, maar ook de 1,06 hectare van de Mauritskazerne. Deze levering was gepland in 2026 en heeft dus eerder plaatsgevonden.

Planning bedrijventerreinen MPG 2025				In hectare		
		MPG 2025	Gerealiseerd t/m Q2 2025	MPG Lite 2025	Prognose 2025 Laag	Prognose 2025 Hoog
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	0,09	0,00	1,15	1,15	1,15
G13200	BT A12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,69
G13210	BT A12 - De Klomp	0,00	0,00	0,00	0,00	0,90
Totaal bedrijfskavels		0,09	0,00	1,15	1,15	2,74

2.3 Voortgang financieel

Besteding kredieten jaarschijf 2025

Bij de vaststelling van het MPG 2025 zijn voor de uitvoering van de plannen in 2025 middelen beschikbaar gesteld. Halverwege dit jaar kan geconstateerd worden dat de besteding van de middelen achter ligt ten opzichte van de prognose.

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de geprognosticeerde versus de werkelijke uitgaven en inkomsten in de zowel eerste helft van 2025 als eind 2025. Hieruit blijkt dat van de geraamde kosten tot en met juni 18% is gerealiseerd en van de geraamde opbrengsten 0%.

Gesteld kan worden dat zowel de kosten als de opbrengsten achterblijven op de begroting voor de eerste helft van het jaar. In de maand juli zijn de eerste verkopen geweest voor € 4,3 miljoen als deze eind juni hadden plaatsgevonden (in de beschouwingsperiode van deze MPG lite) was 21% gerealiseerd van de opbrengsten.

De verwachting voor geheel 2025 is dat 93% van de kosten en 112% van de opbrengsten wordt gehaald.

Ontwikkeling boekwaarde

Bedragen x € 1			
Ontwikkeling boekwaarde Grondbedrijf	MPG 2025	MPG Lite 2025	Vershil
Stand 1-1-2025	73.743.385	73.743.385	-
Herziening Wekerom Oost		2.124.460	2.124.460
Kosten actieve grondexploitatie	14.921.993	13.615.996	-1.305.997
Opbrengsten actieve grondexploitatie	-20.622.287	-23.079.587	-2.457.300
Rente boekwaarde grondexploitatie	1.696.098	1.519.193	-176.905
Afsluiten plannen, verliesgevend			
<i>G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK</i>	-15.102.000		15.102.000
<i>G15210 Flexwonen Somapad</i>	-130.000		130.000
<i>G24440 Flexwonen Groenendaal</i>	-7.000		7.000
<i>G24830 Kop van de Parkweg</i>	-8.200.000		8.200.000
Afsluiten plannen, winstgevend			
<i>G12940 Kazerneterreinen SSK</i>		8.944.471	8.944.471
Tussentijdse winstneming			-
<i>G20218 Kernhem vlek B West</i>	931.000	147.000	-784.000
			-
Stand 31-12-20025	47.231.189	77.014.917	29.783.729

De boekwaarde van de actieve gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) bedroeg per 1 januari van dit jaar € 73,7 miljoen. In het MPG 2025 is ervan uitgegaan dat de boekwaarde in 2025 met circa € 26,5 miljoen af zou nemen tot € 47,2 miljoen. Deze prognose was gebaseerd op de verwachting dat de grondexploitaties Kazerneterreinen MN/EBK/SSK en Kop van de Parkweg, met gezamenlijk een boekwaarde van € 23,3 miljoen per 31-12-2025 zouden worden afgesloten.

De eerste helft van 2025 is de boekwaarde met € 5,5 miljoen gestegen tot € 79,2 miljoen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2025 met ongeveer € 3,3 miljoen gaat stijgen naar € 77 miljoen. Dat de verwachte boekwaardedaling bij de MPG 2025 niet wordt gerealiseerd is grotendeels het gevolg van het gegeven dat van het project de Kazerneterreinen MN/EBK/SSK alleen het gedeelte SSK (Simon Stevin) wordt afgesloten. De grondexploitaties bij de kazerneterreinen MN/EBK blijven nog een jaar langer open. Ook de verliesgevende grondexploitaties Kop van de Parkweg en de twee flexwonen-projecten Somapad en Groenendaal schuiven een jaar op (zie ook paragraaf 3.2).

Gunstig voor het boekwaardeverloop is wel dat de levering van de Mauritskazerne op WFC een jaar vervroegd is, hierdoor is de boekwaarde gedaald met € 3,8 miljoen.

Zoals ook in paragraaf 2.2 bij de voortgang van het programma is beschreven, bestaat er altijd een onzekerheid over de exacte aantallen verkopen voor de rest van het jaar. Dit heeft logischerwijs ook invloed op de ontwikkeling van de boekwaarde.

3. Financiële resultaten

3.1 Actualisatie 2025

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2025 (onderdeel programma rekening 2024) zijn de verwachte planresultaten aangegeven van de lopende grondexploitaties. Daar waar de ontwikkelingen in de eerste helft van dit jaar daar aanleiding toe geeft, vindt in dit MPG lite een bijstelling van de verwachte toekomstige resultaten plaats.

Bedragen x € 1.000				
Projectresultaat	Resultaat MPG 2025	Autonome ontwikkelingen	Afsluiten grondexploitaties	Resultaat MPG Lite 2025
Bedrijventereinen	894	0	0	894
Woningbouw	-21.260	-1.917	-8.769	-31.946
WFC	-27.039	-2	0	-27.041
Totaal	-47.405	-1.919	-8.769	-58.093

In het MPG 2025 was de resultaatverwachting van alle gemeentelijke grondexploitaties € 47,4 miljoen negatief. Na het verwerken van de autonome ontwikkelingen van -/- € 1,9 miljoen en -/- € 8,8 miljoen voor het afsluiten van grondexploitaties wordt een resultaat van € 58,1 miljoen negatief verwacht.

Deze verslechtering van het te verwachten resultaat met € 10,7 miljoen bestaat uit drie delen:

1. De werkzaamheden binnen de deelgrondexploitatie SSK zijn afgerond. Afsluiten van deze deelexploitatie (positief resultaat van € 8,8 miljoen) leidt tot het effect dat de grondexploitatie bij de overige Kazerneterreinen negatiever wordt.
2. Het verwerken van de herziening van Wekerom - Oost naar aanleiding van een grondverwerving (negatief resultaat van € 1,9 miljoen).
3. Verwerken van SFT-subsidie (stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen) in zowel Flexwonen Somapad als Flexwonen Groenendaal voor totaal € 0,4 miljoen (positief effect).

Vorbereidingskredieten

Bedragen x € 1				
Vorbereidingskredieten	Krediet	Besteed t/m 2024	Besteed eerste helft 2025	Ruimte
Vorbereidingskrediet Kernhem Noord	5.000.000	4.627.426	474.294	-101.720
Vorbereidingskrediet Noordplein	347.374	347.375	0	0
Vorbereidingskrediet Ederveen Schoolstraat	275.000	114.637	54.329	106.034
Totaal	5.621.374	5.089.439	528.623	3.313

In de aanloop naar nieuwe projecten worden voorbereidingskosten gemaakt. Vooruitlopend op het administratief openen van een grondexploitatie worden deze kosten gedekt door voorbereidingskredieten. De voorbereidingskredieten zullen bij het openen van de grondexploitatie ten laste van het project gebracht worden.

Doesburgerbroek

Ten behoeve van de planontwikkeling Doesburgerbroek en benodigde onderzoeken is vooruitlopend op het openen van de grondexploitatie meerdere keren een voorbereidingskrediet door de raad verstrekt. Het totale voorbereidingskrediet voor Doesburgerbroek bedraagt € 5,0 miljoen. Medio 2025 is hiervan ruim € 5,1 miljoen geïnvesteerd waardoor het krediet met € 0,1 miljoen is overschreden.

In het derde kwartaal 2025 is de grondexploitatie Doesburgerbroek 1e fase ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Daarbij is een deel van het voorbereidingskrediet ten laste van de grondexploitatie gebracht. Tevens zijn de budgetten voor 2025 geautoriseerd, zodat de benodigde activiteiten verder uitgevoerd kunnen worden.

Noordplein

De planvorming op het Noordplein wordt nadrukkelijk gezien in het licht van het Ontwikkelperspectief Stationskwartier Ede-Wageningen. In het ontwikkelperspectief vormt het Noordplein een strategische reservering voor de functies wonen en werken voor ná de periode 2030-2035.

Ederveen Schoolstraat

Bij de Perspectiefnota 2026 - 2029 is het voorbereidingskrediet verhoogd naar € 275.000. Planning is om in 2026 een grondexploitatie te openen.

3.2 Autonome ontwikkelingen

In onderstaande tabellen zijn de verschillen van de projectresultaten weergegeven voor werken, wonen en het WFC. Toekomstige financiële mutaties zijn gepresenteerd op de huidige peildatum (netto contante waarde).

Werken

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat bedrijventerrein	Saldo CW MPG Lite 2025 actualisatie	Saldo CW MPG 2025	Verschil
Bedrijventerrein (programma 4 Economie, Arbeidsmarkt & Mobiliteit)			
G132xx BT-A12	894	894	0
Totaal projectresultaat bedrijventerrein	894	894	0

De contante waarde van de bedrijventerreinen BTA-12 blijven naar verwachting met € 894.000 gelijk ten opzichte van het MPG 2025.

Wonen

In onderstaande tabel worden de verwachte projectresultaten van de woonprojecten getoond.

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat woningbouw	Saldo CW MPG Lite 2025 actualisatie	Saldo CW MPG 2025	Verschil
Woningbouw (programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling)			
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-23.666	-14.806	-8.860
G14170 Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	-455	-455	0
G15210 Flexwonen Somapad	72	-127	200
G20218 Kernhem Vlek B West	1.864	2.151	-287
G24430 Goudenstein	917	917	0
G24440 Flexwonen Groenendaal	172	-7	180
G24830 Kop van de Parkweg	-8.086	-8.039	-47
G70710 Wekerom Oost	-2.176	-304	-1.871
G80700 Otterlo - Weversteeg	-588	-588	0
Totaal projectresultaat woningbouw	-31.946	-21.260	-10.686

Kazerneterreinen MN/EBK/SSK: verslechtering resultaat € 8.860.000

De Kazerneterreinen bevinden zich in de afrondende fase. Alle uitgften zijn gerealiseerd (behoudens de interne levering van het schoolperceel). Rondom de drie woontorens op EBK en het voormalige Keukengebouw op MN moet nog woonrijp worden gemaakt; werkzaamheden vinden plaats 2025/2026. Omdat dit nog gaat om aanzienlijke bedragen (waarvoor ook budget is gereserveerd in de grondexploitatie), is ervoor gekozen om de grondexploitaties MN en EBK nog open te houden. Binnen deelgebied SSK zijn wel alle werkzaamheden uitgevoerd en daarom wordt de deexploitatie SSK per 31-12-25 afgesloten. De grondexploitatie SSK kent een positieve boekwaarde. Doordat deze positieve deexploitatie als onderdeel van de totale grondexploitatie Kazerneterreinen wordt afgesloten, verslechtert het resultaat van de grondexploitatie MN/EBK. Cijfermatig ziet dit er als volgt uit:

	Bedragen x € 1 miljoen	
	Saldo CW 2025 MPG Lite actualisatie	Saldo CW MPG 2025
Kazerneterreinen Maurits Noord	-17,4	-17,4
Kazerneterreinen Elias Beeckman	-6,2	-6,2
Kazerneterreinen Simon Stevin	0,0	8,8
Totaal	-23,6	-14,8

Per saldo moet het resultaat van Simon Stevin in 2025 in de voorziening verliesgevende grondexploitaties worden gestort om te kunnen voorzien in het resterende verlies.

Flexwonen Somapad: verbetering resultaat € 200.000

De grondexploitatie flexwonen Somapad verbetert per saldo met € 200.000. De verbetering van het resultaat is een gevolg van de volgende ontwikkelingen:

- Het verwerken in de grondexploitatie van de door het Rijk toegekende SFT- subsidie (Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen) à € 266.000.
- Het programma wijzigt van 21 woningen naar 23 flexwoningen.
- Ondanks de geluidwerende maatregelen die worden genomen in de woningen moet nog een geluidscherm worden geplaatst.
- Door netcongestie kunnen de woningen niet worden geplaatst in 2025 deze vertraging zorgt voor hogere plankosten.

Bij het afsluiten van de grondexploitatie wordt het gerealiseerde positief resultaat toegevoegd aan de reserve Fonds Woningbouw, conform het collegebesluit van 15 april 2025, in de plaats van de Reserve omgevingsvisie Ede 2040.

Kernhem Vlek B West: verslechtering resultaat € 287.000

Het bedrag waarvoor het woonrijpmaken van de scherven 17a-17b-22 is aanbesteed ligt ca. € 250.000 hoger dan het bedrag dat was begroot voor deze werkzaamheden in de grondexploitatie. Dit is verwerkt in de grondexploitatie.

Flexwonen Groenendaal: verbetering resultaat € 180.000

De grondexploitatie Groenendaal verbetert per saldo met € 180.000. De verbetering van het resultaat is een gevolg van de volgende ontwikkelingen:

- Het verwerken in de grondexploitatie van de door het Rijk toegekende SFT- subsidie (Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen) à € 208.000.
- Door netcongestie kunnen de woningen niet worden geplaatst in 2025 deze vertraging zorgt voor hogere plankosten.

Bij het afsluiten van de grondexploitatie wordt het gerealiseerde positief resultaat toegevoegd aan de reserve Fonds Woningbouw, conform het collegebesluit van 15 april 2025, in de plaats van de Reserve omgevingsvisie Ede 2040.

Kop van de Parkweg: verslechtering resultaat € 47.000

De kavel aan de Oude Bennekomseweg wordt naar verwachting begin 2026 uitgegeven. Na uitgifte kan de grondexploitatie worden gesloten. Dit is een jaar later dan gepland waardoor een rentenadeel optreedt voor de grondexploitatie.

Wekerom - Oost: verslechtering resultaat € 1.871.000

In de raadsvergadering van 8 mei 2025 is een herziene grondexploitatie vastgesteld, waarbij het door de gemeente te ontwikkelen deel is uitgebreid. Dit brengt wel extra verwervingskosten en kosten bouw- en woonrijpmaken met zich mee waar overigens ook opbrengsten tegenover staan. Deze herziening is verwerkt in deze MPG Lite 2025.

Specifieke informatie is te vinden in het bijbehorende raadsbesluit (zaaknummer 477450) behorend bij de herziening.

WFC

Bedragen x € 1.000			
Projectresultaat WFC	Saldo CW MPG Lite 2025 actualisatie	Saldo CW MPG 2025	Verschil
WFC			
G12950 Kazerneterrein Maurits WFC	-27.041	-27.039	-2
Totaal projectresultaat WFC	-27.041	-27.039	-2

Hoewel het resultaat van de grondexploitatie nagenoeg gelijk is gebleven heeft een aantal noemenswaardige ontwikkelingen in de grondexploitatie WFC plaatsgehad.

In de grondexploitatie WFC is naar aanleiding van de ontwikkelingen een aantal wijzigingen doorgevoerd.

- Met WFCD is overeenstemming bereikt over de koopsom van veld O. De overeengekomen prijs ligt ca. € 0,5 miljoen hoger dan de opgenomen grondprijs in de grondexploitatie.
- De overdracht van de Mauritskazerne heeft een jaar eerder plaatsgevonden dan bij de MPG 2025 was begroot. Dit heeft een positief effect op de cashflow van het project en daarmee op de rentekosten.
- Door de complexiteit van het project moeten de komende jaren meer uren worden gemaakt dan bij de MPG 2025 geraamd.

4. Risico's

Bouwgrondproductie kent risico's. In de risicoberekeningen maken we, naast het inschatten van projectspecifieke factoren, ook doorrekeningen van portefeuille risico's. Dit zijn risico's waar alle projecten last van kunnen krijgen en (vaak) niet of zeer beperkt beïnvloedbaar zijn. Een voorbeeld van een portefeuille risico is het risico van de gevolgen van congestie op het stroomnetwerk op de uitgifte van bouwgrond.

Portefeuille: risico's € 19,5 miljoen en kansen € 2,1 miljoen

Binnen de plannen worden risicoanalyses opgesteld en afspraken gemaakt hoe op de risico's wordt gestuurd. De in beeld zijnde risico's worden vervolgens vertaald naar financiële gevolgen en kans van optreden. Aan de hand van deze gegevens wordt vervolgens middels een statistische berekening (Monte Carlo-simulatie) het benodigde weerstandsvermogen bepaald. In de programmabegroting wordt integraal over de gemeentelijke risico's (waar grondexploitatie risico's deel van uit maken) gerapporteerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2025 bedroeg € 17,6 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 19,9 miljoen) en kansen (€ 2,3 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2025. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's dalen met € 0,5 miljoen tot € 19,5 miljoen en de gewogen kansen eveneens dalen en wel met € 0,2 miljoen naar € 2,1 miljoen. Het saldo bedraagt bij de MPG Lite 2025 € 17,3 miljoen, een daling van € 0,3 miljoen ten opzichte van het MPG 2025.

Daling projectgebonden risico's € 0,3 miljoen

De projectgebonden risico's liggen over het algemeen in lijn met de voortgang in projecten. Naarmate de projecten verder zijn uitgewerkt nemen de onzekerheden en risico's af. Bijvoorbeeld door de levering van gronden op de bedrijventerreinen dalen de resterende risico's. Ook dalen de resterende kansen in de projecten aangezien de beïnvloedbaarheid gedurende de looptijd van projecten steeds verder afneemt. In de huidige portefeuille bevinden zich de grootste risico's rond het WFC. Het WFC kent een hoge boekwaarde waardoor bijvoorbeeld vertraging in uitgifte aanzienlijke (financiële) effecten heeft. Daarnaast ontstaan nieuwe risico's rondom nieuw op te starten gebiedsontwikkelingen. Het gewogen risico (risico's min kansen) neemt af met € 0,3 miljoen van € 17,1 naar € 16,8 miljoen.

Conjuncturele risico's blijven gelijk

De conjuncturele risico's zijn opgebouwd uit bijvoorbeeld economische risico's zoals het stagneren van de verkopen en het risico op dalende verkoopprijzen. Hierin zien we geen wijzigingen optreden daar er weinig tot geen wijzigingen zijn in de uitgangspunten van de diversen plannen.

Dekkingsbehoefte risico's

Deze risico's binnen het grondbedrijf zijn in de programmabegroting vertaald naar een totaalbeeld van gemeentelijke risico's. Dit totaalbeeld van de gemeente is in de programmabegroting opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor de risico's van het Grondbedrijf is bij de programmarekening 2024 een benodigde dekking berekend van € 13,7 miljoen. Door de daling van de risico's neemt de dekkingsbehoefte af tot € 13,3 miljoen.

5. Voorziening en resultaat grondbedrijf

5.1 Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties

De voorziening verliesgevende grondexploitaties dient ter dekking van nadelige exploitatieresultaten. Deze voorziening is rentedragend. Dat betekent dat alle nadelige exploitatieresultaten van projecten in de plan- en realisatiefase hun volledige dekking in deze voorziening moeten vinden.

Een gedetailleerd overzicht van de berekening van de benodigde hoogte van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties is opgenomen in bijlage 3.

Per 1 januari 2025 bedraagt op basis van de MPG 2025 de hoogte van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties € 51,4 miljoen. Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is € 1,9 miljoen gestort in de voorziening in verband met de herziening van Wekerom - Oost die op 8 mei 2025 is vastgesteld. Op basis van de actualisatie van de planresultaten stijgt de behoefte aan de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties per saldo met € 8,8 miljoen naar € 62 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door mutaties op de grondexploitaties Kazerneterreinen MN/EBK, Flexwonen Somapad, Flexwonen Groenendaal en Kop van de Parkweg. Zie hiervoor hoofdstuk 3.2 Autonome ontwikkelingen.

De actualisatie van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties in de cijfers vindt plaats in het MPG 2026 bij de Programmarekening 2025 als onderdeel van het resultaat grondbedrijf.

5.2 Resultaat 2025

Resultaatsverwachting 2025

Onderstaande tabel toont het verwacht resultaat voor het begrotingsjaar 2025.

Bedragen x € 1			
Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2025	MPG Lite 2025	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G12940 Kazerneterrein SSK	-	8.944.000	8.944.000
Actualisatie MPG Lite 2025			
Mutatie VVG	-	-8.776.000	-8.776.000
Exploitatiekosten MVA	-742.500	-643.000	99.500
Incidentele grondverkoop	2.900.000	3.350.000	450.000
Tussentijdse winstneming	931.000	147.000	-784.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-232.600	-200.000	32.600
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	2.755.900	2.722.000	-33.900

In het MPG 2025 was voor 2025 uitgegaan van een positief resultaat van € 2.755.900. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2.722.000 af te kunnen sluiten.

De belangrijkste redenen voor het resultaat zijn:

- Het afsluiten van deelproject Kazerneterrein SSK met een positief resultaat van € 8,9 miljoen
- De Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG) moet op basis van de bijstellingen in de projecten met circa € 8,8 miljoen worden verhoogd. Dit gaat ten laste van het jaarresultaat.

- De exploitatiekosten MVA vallen € 99.500 lager uit doordat op de panden die vorig jaar zijn aangekocht de beheerplannen nog niet gereed zijn waardoor het onderhoud nog niet is gestart. Ook heeft de sloop van garageboxen vertraging opgelopen.
- Incidentele verkoop levert door indexatie, wat niet was begroot uit voorzichtigheidsbeginsel, een extra voordeel van € 450.000 ten gunste van het jaarresultaat.
- De tussentijdse Winstneming valt dit jaar met circa € 784.000 lager uit dan begroot. Dit komt omdat het resultaat van Kernhem vlek B West verslechterd en de verwachte risico's zijn toegenomen.
- De kostenpost voor product- en beleidsontwikkeling valt circa € 32.600 lager uit dan begroot.

Per saldo is de huidige inschatting dat het jaarresultaat circa € 33.900 lager uitvalt dan begroot. Bij dit bedrag moeten enkele kanttekeningen worden gemaakt:

- Begin oktober 2025 zal de eerste fase van de grondexploitatie Doesburgerbroek worden geopend. Er zijn middelen vrijgemaakt om te voorzien in het verwachte tekort. Zie [Perspectiefnota 2026-2029, onderdeel 3.5 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede.](#)
- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2026 zullen nog worden geactualiseerd. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2025.
- Met de MPG 2026 zal de verlaagde rekenrente, die bij de Perspectiefnota 2026-2029 is vastgesteld, worden verwerkt in de plannen dit zal een positief effect hebben.
- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, in paragraaf 2.2 is toegelicht dat de voortgang in de projecten op onderdelen lastig is te voorspellen, ook door het aanzienlijke risicoprofiel op een aantal projecten.
- Het berekenen van het moment van de winstneming is een resultante van de voortgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment en bedrag van winstneming te begroten.
- Voor de grondexploitatie WFC zullen eind 2025 of begin 2026 bestuurlijke keuzes worden voorgelegd die mogelijk een nadelig financieel effect hebben.

6. Bijlagen

Bijlage 1 - Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2025

						Bedragen x € 1				
	Kosten					Opbrengsten				
	Begroot	Gerealiseerd	%	Afwijking	Prognose	Begroot	Gerealiseerd	%	Afwijking	Prognose
Bedrijventerreinen										
G13200 BT A12	681.314	348.499	51%	-19.000	662.314	37.200	442	1%		37.200
Totaal bedrijventerreinen	681.314	348.499		-19.000	662.314	37.200	442		-	37.200
WFC										
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	5.248.888	1.462.640	28%	-	5.248.888	-5.606.460	11.980	0%	-4.275.000	-9.881.460
Totaal WFC	5.248.888	1.462.640		-	5.248.888	-5.606.460	11.980		-4.275.000	-9.881.460
Stedelijk										
G12900 Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	3.273.865	465.121	14%	-1.340.000	1.933.865	-962.799	295	0%	935.000	-27.799
G14170 Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	228.323	25.147	11%	-	228.323	4.800	-	0%		4.800
G15210 Flexwonen Somapad	449.144	5.904	1%	-220.000	229.144	-338.100	-		338.100	-
G20218 Kernhem vlek B-west	4.871.634	623.343	13%	224.000	5.095.634	-7.732.568	6.765	0%		-7.732.568
G24430 Goudenstein	64.877	11.540	18%	-	64.877	-	-			-
G24440 Flexwonen Groenendaal	279.509	5.743	2%	-	279.509	-289.800	-		289.800	-
G24830 Kop van de Parkweg	375.055	193.299	52%	-	375.055	-254.800	134	0%	254.800	-
Totaal stedelijk	9.542.407	1.330.097		-1.336.000	8.206.407	-9.573.267	7.193		1.817.700	-7.755.567
Dorpen										
G70710 Wekerom - Oost	2.361.777	29.459	1%	-	2.361.777	2.880	2.308	80%		2.880
G80700 Otterlo -Weversteeg	908.168	150.758	17%	49.000	957.168	-5.482.640	4.506	0%		-5.482.640
Totaal dorpen	3.269.945	180.217		49.000	3.318.945	-5.479.760	6.814		-	-5.479.760
Totaal Portefeuille	18.742.554	3.321.453	18%	-1.306.000	17.436.554	-20.622.287	26.430	0%	-2.457.300	-23.079.587
					93%					112%

Bijlage 2 - Actualisatie risico's

Bedragen x € 1.000

Overzicht alle GB-projecten	MPG 2025		MPG Lite 2025		Verschil	
Project risico's	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	482	-	413	-	-69	-
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	10.097	1.833	9.984	1.833	-113	-
G132xx BT A12	4.346	77	4.314	77	-33	-
G14170 Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	70	125	70	125	-	-
G15210 Flexwonen Somapad	58	75	126	-	67	-75
G20218 Kernhem vlek B West	466	67	765	17	299	-50
G20220 Kernhem Noord	2.500	-	2.500	-	-	-
G24430 Goudenstein	50	-	50	-	-	-
G24440 Flexwonen Groenendaal	113	48	90	-	-23	-48
G24810 Noordplein	174	-	174	-	-	-
G24830 Kop van de Parkweg	25	-	25	-	-	-
G62000 Ederveen - Veldbies	80	-	138	-	58	-
G70710 Wekerom - Oost	739	-	139	-	-600	-
G80700 Otterlo -Weversteeg	141	-	89	-	-53	-
Totaal risico's projecten	19.341	2.226	18.875	2.053	-465	-174
Conjuncturele risico's	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen
Afwijkende opbrengstenstijging	64	-	64	-	-	-
Stagneren markt verkopen bouwgrond	38	12	38	12	-	-
Interne renteverhoging	28	69	28	69	-	-
Programma aanpak stikstof	50	-	50	-	-	-
Tussentijdse winstneming	169	-	169	-	-	-
VPB Grondbedrijf (wonen)	250	-	250	-	-	-
Totaal conjuncturele risico's	598	81	598	81	-	-
Totaal risico's	19.938	2.307	19.473	2.134	-465	-174

Bijlage 3 - Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties

Bedragen x € 1

Mutaties Voorziening Verliesgevende Grondexploitaties (VVG)			
Programma 4 E, A&M	Noodzakelijk	Gereserveerd	Toevoeging
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	-27.041.000	-27.039.000	2.000
Totaal VVG programma 4 E, A&M	-27.041.000	-27.039.000	2.000
Programma 5 RO			
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK*	-23.666.000	-14.806.000	8.860.000
G14170 Jan Voermanstraat - Poggenbeekstraat	-455.000	-455.000	0
G15210 Flexwonen Somapad	0	-127.000	-127.000
G24440 Flexwonen Groenendaal	0	-7.000	-7.000
G24830 Kop van de Parkweg	-8.086.000	-8.039.000	47.000
G70710 Wekerom - Oost	-2.176.000	-2.175.000	1.000
G80700 Otterlo - Weversteeg	-588.000	-588.000	0
Totaal VVG programma 5 RO	-34.971.000	-26.197.000	8.774.000
Totaal VVG programma's 4 E, A&M en 5 RO	-62.012.000	-53.236.000	8.776.000

* De grondexploitatie Kazerneterreinen MN/EBK wordt negatiever door het afsluiten van de positieve deelexploitatie SSK en het resultaat van deze deelexploitatie te laten vrijvallen in het resultaat van het grondbedrijf.